

ZPRÁVA O VÝKONU DOHLEDU
NAD FINANČNÍM TRHEM

2016

ZPRÁVA O VÝKONU DOHLEDU NAD
FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2016

ISBN 978-80-87225-73-8

ÚVOD	5
SHRNUTÍ	6
ČÁST A	8
1. PRIORITY DOHLEDOVÉ ČINNOSTI ČNB V ROCE 2016	9
2. VÝVOJ REGULACE V ČR V ROCE 2016	11
2.1 Změny zákonů	11
2.2 Vyhlášky ČNB	15
2.3 Vydaná úřední sdělení	16
3. VÝVOJ REGULACE EU V ROCE 2016	17
3.1 Nařízení a směrnice Evropského parlamentu a Rady	17
3.2 Prováděcí předpisy k rámcovým směrnícím a nařízením	18
3.3 Obecné pokyny	20
4. DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2016	21
4.1 Dohled nad úvěrovými institucemi	21
4.2 Dohled nad pojišťovnami	32
4.3 Dohled nad penzijními společnostmi a fondy	38
4.4 Dohled nad obchodníky s cennými papíry	41
4.5 Dohled nad investičními společnostmi a fondy	44
4.6 Dohled nad směnárny	47
4.7 Dohled nad ostatními drobnými subjekty na finančním trhu	48
4.8 Emise cenných papírů a regulované trhy	52
4.9 Notifikační, registrační a informační činnosti spojené s dohledem	54
5. DOHLED NAD DODRŽOVÁNÍM PRAVIDEL OCHRANY SPOTŘEBITELE	59
5.1 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti v oblasti ochrany spotřebitele	59
5.2 Kontroly na místě v souvislosti s ochranou spotřebitele	61
6. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	62
6.1 Spolupráce v rámci evropských orgánů dohledu nad finančním trhem	62
6.2 Spolupráce v rámci struktur Evropské rady pro systémová rizika (ESRB)	66
6.3 Spolupráce v rámci výborů Evropské centrální banky (ECB)	66
6.4 Spolupráce ve vztahu k Radě EU a jejím strukturám	67
6.5 Spolupráce v rámci ostatních mezinárodních institucí	68
6.6 Spolupráce v rámci kolegií orgánů dohledu a jiné aktivity	69

ČÁST B	70
1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 2016	71
2. VÝVOJ V SEKTORECH ÚVĚROVÝCH INSTITUCÍ	73
2.1 Struktura bankovního sektoru	73
2.2 Pracovníci a obchodní místa	76
2.3 Distribuční kanály, platební karty	77
2.4 Činnost bankovního sektoru	78
2.5 Kvalita aktiv bankovního sektoru	91
2.6 Hospodářské výsledky a ziskovost bankovního sektoru	94
2.7 Kapitálové vybavení bankovního sektoru	98
2.8 Vývoj sektoru družstevních záložen	101
3. VÝVOJ NA POJISTNÉM TRHU	106
3.1 Subjekty pojistného trhu	106
3.2 Vývoj předepsaného pojistného	108
3.3 Vývoj nákladů na pojistná plnění	110
3.4 Aktiva pojišťoven	111
3.5 Pasiva pojišťoven	112
3.6 Výsledky hospodaření	113
3.7 Solventnostní a minimální kapitálový požadavek	115
4. VÝVOJ NA KAPITÁLOVÉM TRHU	116
4.1 Penzijní společnosti a fondy	116
4.2 Obchodníci s cennými papíry	120
4.3 Fondové investování	123
4.4 Regulované trhy	127
ČÁST C	130
SEZNAM TABULEK – ČÁST A	142
SEZNAM GRAFŮ – ČÁST A	143
SEZNAM TABULEK – ČÁST B	144
SEZNAM GRAFŮ – ČÁST B	146
SEZNAM ZKRATEK	148

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem je vypracovávána Českou národní bankou od roku 2006¹ na základě § 45d zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, v platném znění. ČNB je povinna tuto zprávu každoročně zpracovat a nejpozději do 30. června následujícího roku předložit Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě k informaci.

Předkládaná Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem v roce 2016 se skládá ze tří částí.

Část A informuje o dohledové činnosti ČNB, včetně dohledu nad dodržováním pravidel ochrany spotřebitele, o licenčních a sankčních řízeních, o změnách v české a evropské legislativě regulující finanční trh a o aktivitách ČNB v oblasti mezinárodní spolupráce.

Část B popisuje vývoj jednotlivých sektorů finančního trhu, nad nimiž ČNB vykonává dohled, tj. úvěrových institucí, pojišťoven a subjektů kapitálového trhu, včetně penzijních fondů.

Část C obsahuje přílohy vztahující se k oblasti dohledu nad finančním trhem.

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem v roce 2016 byla projednána a schválena bankovní radou České národní banky dne 15. června 2017.

Bude uveřejněna v českém a anglickém jazyce na webových stránkách ČNB.

¹ Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem za léta 2006 až 2015 jsou zveřejněné na webových stránkách ČNB www.cnb.cz > Dohled a regulace > Souhrnné informace o finančním sektoru > Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem.

Ve srovnání s předchozím obdobím byl základní rámec výkonu dohledu nad finančním trhem Českou národní bankou v roce 2016 ovlivněn především dalším rozšířením okruhu dohlížených subjektů v důsledku změn vyplývajících z nového zákona o spotřebitelském úvěru. K zásadní změně došlo ve výkonu dohledu nad pojišťovny v souvislosti s transpozicí evropské směrnice Solventnost II, která přinesla nejen principiální změnu v řízení rizik pojišťovny, ale i odpovídající úpravy dohledových postupů. Realizace požadavků novely zákona o pojišťovnictví výrazně přiblížila řízení rizik v pojišťovnictví bankovnímu sektoru.

ČNB vykonávala v roce 2016 dohled nad 22 tuzemskými bankami, včetně pěti stavebních spořitelny, a nad 11 družstevními záložnami. V omezeném rozsahu též dohlížela 23 poboček bank ze zemí Evropského hospodářského prostoru. V rámci dohledu na dálku nad úvěrovými institucemi ČNB kontrolovala především dodržování pravidel obezřetného podnikání a pravidelně vyhodnocovala finanční situaci jednotlivých subjektů. Přímou v bankách se rovněž uskutečnilo 13 kontrolních šetření.

Agregovaná suma aktiv bankovního sektoru na konci roku 2016 činila 5 960,8 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 9,0 %. Celkový objem úvěrů a pohledávek bankovního sektoru, očištěný o opravné položky, vzrostl oproti roku 2015 o 14,5 % na 3 753,9 mld. Kč. Nadále trvá pozitivní stav v oblasti likvidity bankovního sektoru, který je dán dlouhodobým přebytkem agregovaných klientských vkladů nad kumulovanou hodnotou klientských úvěrů. Klientské vklady vzrostly o 258,8 mld. Kč na 3 892,8 mld. Kč. Zisk celého bankovního sektoru po zdanění se meziročně navýšil o 11,4 % a v roce 2016 činil 73,9 mld. Kč. Stav kapitálové vybavenosti bankovního sektoru ČR je dlouhodobě uspokojivý. Regulační kapitál sektoru ke konci roku 2016 činil 440,7 mld. Kč a meziročně vzrostl o 20,1 mld. Kč. Celkový kapitálový poměr v tuzemsku působících bankovních subjektů dosahoval ke konci roku 2016 výše 18,4 %.

ČNB vykonávala dohled nad 28 tuzemskými pojišťovny a ve vymezeném rozsahu i nad činností České kanceláře pojistitelů a Exportní garanční a pojišťovací společnosti. Do okruhu dohlížených subjektů spadala i jedna zajišťovna. V omezeném rozsahu byl vykonáván dohled nad 24 pobočkami zahraničních pojišťoven. Stěžejním prvkem obezřetnostního dohledu na dálku bylo pravidelné vyhodnocování finanční a solventnostní situace dohlížených pojišťoven. V oblasti odborné péče se uskutečnily kontroly na místě v pěti pojišťovnách.

Český pojistný sektor byl v roce 2016 nadále ziskový a bez výraznějších strukturálních změn. Důležitým faktorem byla nutnost adaptace na nový regulační režim Solventnost II. Ke konci roku 2016 dosáhla celková bilanční suma pojistného sektoru v ČR hodnoty 466,2 mld. Kč, což znamená meziroční nárůst o 2,4 %. Agregovaná výše hrubého předepsaného pojistného činila 148,2 mld. Kč. Tuzemské pojišťovny a pobočky zahraničních pojišťoven vygenerovaly čistý zisk ve výši 12 mld. Kč. Ke konci roku 2016 dosáhl medián poměrů použitelného kapitálu tuzemských pojišťoven k solventnostnímu kapitálovému požadavku 214 %.

Na konci roku 2016 dohlížela ČNB osm penzijních společností, 27 účastnických fondů a osm transformovaných fondů. V penzijních společnostech proběhly dvě kontroly na místě zaměřené na řídicí a kontrolní systém. ČNB koncem roku 2016 rovněž evidovala 32 subjektů s povolením k činnosti obchodníka s cennými papíry, 27 investičních společností, 108 investičních fondů s právní osobností a 201 podílových fondů. V průběhu roku 2016 ČNB vykonávala dohled rovněž nad držiteli povolení k činnosti směnárníka, který byl realizován zejména formou kontrol na místě a místních šetření. Dohledové aktivity byly zaměřeny také na platební instituce, instituce elektronických peněz, vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, investiční a pojišťovací zprostředkovatele a na poskytovatele a zprostředkovatele spotřebitelských úvěrů.

Významnou oblastí dohledu ČNB byl rovněž dohled nad dodržováním povinností stanovených zákonem o ochraně spotřebitele, což zahrnovalo především zákaz používání nekalých obchodních praktik, dodržování povinností a pravidel pro informování o ceně služeb a zákaz diskriminace spotřebitele.

Penzijní společnosti ke konci roku 2016 spravovaly ve fondech třetího penzijního pilíře aktiva v celkové výši 402,1 mld. Kč, tedy o 7,8 % více než v roce 2015, a generovaly čistý zisk po zdanění ve výši 1,5 mld. Kč. Celkový kapitál penzijních společností se meziročně zvýšil o 1,2 % na hodnotu 8,9 mld. Kč a byl dosažen kapitálový poměr ve výši 119,9 %. V průběhu roku 2016 uskutečnili obchodníci s cennými papíry na vlastní účet obchody v celkovém objemu 49 449,4 mld. Kč, což

je o 19,0 % více než v roce 2015. Investiční společnosti generovaly čistý zisk po zdanění ve výši 0,88 mld. Kč. Celkový objem obchodů na akciovém trhu BCPP v roce 2016 vzrostl pouze o 0,1 % na hodnotu 168,0 mld. Kč. Na druhém tuzemském regulovaném trhu RM-S byly v roce 2016 uskutečněny obchody s akciemi v celkové hodnotě 3,4 mld. Kč.

V oblasti regulace se ČNB podílela na přípravě řady významných novel zákonů týkajících se českého finančního trhu, například na přípravě novely zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, novely zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu nebo na přípravě zmíněného zákona o spotřebitelském úvěru. V souladu se zákonným zmocněním ČNB vydala i řadu vyhlášek a úředních sdělení. Ve své regulatorní a dohledové činnosti reagovala na technické normy vydané Evropskou komisí, například ke směrnici o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky (CRD IV). Obdobně ČNB reagovala na vydání obecných pokynů a doporučení evropskými orgány dohledu (EBA, EIOPA a ESMA).

ČNB se i v roce 2016 aktivně podílela na činnosti evropských i mezinárodních institucí působících v oblasti regulace finančních trhů a dohledu nad nimi. Důležitá byla zejména činnost v rámci evropských orgánů dohledu. Stále rostoucí význam má také průběžná spolupráce s dalšími národními orgány dohledu zemí EU, která se realizuje především v rámci kolegií orgánů dohledu nad bankovními a pojišťovacími skupinami.

ČÁST A

DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2016

1. PRIORITY DOHLEDOVÉ ČINNOSTI ČNB V ROCE 2016

Role České národní banky jakožto integrovaného orgánu dohledu nad finančním trhem zahrnuje řádné zajištění celého spektra činností, které se týkají nejen vlastního výkonu dohledu na místě i na dálku, ale i legislativních a regulatorních činností, licenčních a sankčních činností a aktivit v oblasti mezinárodní spolupráce. Základním strategickým rámcem pro působnost ČNB v oblasti dohledu jsou „Hlavní principy pro zajištění efektivního bankovního dohledu“, vydané Basilejským výborem pro bankovní dohled v roce 2012. ČNB při dohledu nad regulovanými subjekty postupuje v souladu s „Dlouhodobou koncepcí dohledu České národní banky“², která byla uveřejněna v říjnu 2015. Dohledová činnost České národní banky byla v roce 2016 realizována v měnícím se legislativním rámci a vycházela z dále uvedených priorit:

Zásadní změny v legislativní oblasti

- dokončení transpozice směrnice Solventnost II³ do českého právního řádu novelou zákona o pojišťovnictví⁴, v důsledku čehož se významně změnil regulatorní rámec a podmínky výkonu dohledu nad institucemi podnikajícími v oblasti pojišťovnictví;
- spolupráce při zpracování návrhu novely zákona o podnikání na kapitálovém trhu⁵ k implementaci směrnice MiFID II⁶ a adaptaci přímo použitelných nařízení EU;
- spolupráce na přípravě rozsáhlejší novely zákona o bankách⁷, která zavádí pravidla pro přeměny bank, vznik sdílené bankovní databáze kybernetických incidentů provozované ČNB a upřesnění pravidel pro pojištění vkladů;
- spolupráce při přijetí nového zákona o spotřebitelském úvěru⁸, který zavádí dohled ČNB nad všemi poskytovateli a zprostředkovateli spotřebitelského úvěru;
- vydávání prováděcích vyhlášek k novým a novelizovaným zákonům.

Priority v oblasti výkonu dohledu nad finančním trhem

- příprava na převzetí dohledových kompetencí nad nebankovními poskytovateli a zprostředkovateli spotřebitelských úvěrů v souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, který významně rozšířil působnost dohledu ČNB na finančním trhu. ČNB se podílela na legislativním procesu přijímání tohoto zákona a připravila prováděcí vyhlášky a opatření k aplikaci zákona, zejména přijímání žádostí o povolení, resp. registraci k poskytování či zprostředkování spotřebitelského úvěru;
- při kontrolách na místě u úvěrových institucí zaměřeni na kontrolu nemovitostního financování, a to jak hypoték na bydlení, tak financování komerčních nemovitostí; vysoká pozornost věnována také projektovému a akvizičnímu financování, tj. obchodům, kde nemovitosti často slouží jako podstatná část zajištění úvěru;
- v rámci odborné péče u úvěrových institucí zaměřeni na oblast investičních služeb, informačních povinností u platebních služeb a také na kontrolu směnářské činnosti bank;

2 http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/dlohodobka_koncepce_dohledu/

3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II).

4 Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.

5 Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

6 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů.

7 Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

8 Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru.

- sledování připravenosti pojišťoven na plnění požadavků regulatorního režimu Solventnost II, kontrola plnění zákonné povinnosti pojišťoven zajistit trvalou splnitelnost závazků z povinného ručení. V oblasti odborné péče u pojišťoven zaměření na řízení kvality distribuční činnosti a na povinnosti pojišťoven při likvidaci pojistných událostí;
- v souladu s technologickými trendy posuzování rizik spojených s poskytováním finančních služeb označovaných jako FinTech;
- služby nebankovních provozovatelů směnářské činnosti, zejména řádné plnění všech informačních povinností vůči klientům;
- dohled nad činností poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu, a to formou dohledu na místě i na dálku;
- pro zajištění stability v sektoru úvěrových institucí několikeré využití institutu předběžných opatření vydaných společně se zahájením správního řízení. Předběžná opatření směřovala k určitému omezení činnosti dotčených institucí.

Priority v oblasti mezinárodní spolupráce

- aktivní účast ČNB na jednáních Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA), Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA) a Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA);
- dokončení předpisů třetí úrovně, tj. technických standardů a obecných pokynů k implementaci směrnic CRD IV⁹, BRRD¹⁰, MiFID II, Solventnost II a další evropské legislativy;
- účast v celoevropských zátěžových testech bank a pojišťoven;
- zapojení ČNB do aktivit Evropské rady pro systémová rizika (ESRB), které se vztahovaly např. k rizikům na trhu nemovitostí, a to především v sektoru rezidenčních nemovitostí, a činností výborů ECB, kde ČNB participovala např. na dokončení databáze makrobezpečnostních opatření v zemích EU;
- zapojení ČNB do diskusí v rámci agendy Rady EU a jejích struktur, a to zejména k problematice bankovní unie a Evropského systému pojištění vkladů (EDIS) nebo k legislativním návrhům Evropské komise (Komise) ke snížení rizik v bankovním sektoru EU.

9 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky.

10 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků.

2. VÝVOJ REGULACE V ČR V ROCE 2016

V roce 2016 se Česká národní banka podílela na úpravách regulatorního rámce v oblasti finančního trhu v České republice, přičemž tyto úpravy primárně vycházely z implementace rychle se měnících pravidel Evropské unie. Činnost ČNB v oblasti přípravy nových zákonů zahrnovala spolupráci především s Ministerstvem financí ČR (MF), ale i s dalšími orgány státní správy. ČNB v návaznosti na nové zákony a změny zákonů zpracovala prováděcí vyhlášky a vydala řadu výkladových a metodických stanovisek k aplikaci regulatorních požadavků kladených na účastníky finančního trhu. Členění této kapitoly reflektuje nevýznamnější změny v legislativním rámci v oblasti regulace finančního trhu.

2.1 ZMĚNY ZÁKONŮ

V souladu se zněním Dohody o spolupráci při přípravě návrhů vnitrostátních právních předpisů týkajících se finančního trhu¹¹, která byla uzavřena mezi ČNB a MF v květnu 2006, se ČNB zapojuje do přípravy zákonů a nařízení vlády v oblasti finančního trhu, kde primární odpovědnost nese MF. ČNB je současně oficiálním připomínkovým místem k návrhům těchto zákonů v rámci legislativního procesu.

2.1.1 Zákony vyhlášené ve sbírce zákonů v roce 2016

V roce 2016 byly dokončeny a vyhlášeny následující zákony, na jejichž přípravě se ČNB podílela:

Novela zákona o podnikání na kapitálovém trhu – zákon č. 148/2016 Sb.

V roce 2016 byla vydána novela zákona o podnikání na kapitálovém trhu, kterou se především provádí implementace nařízení o centrálních depozitářích (CSDR) a směrnice o transparentnosti kótovaných emitentů (TD). Novela zákona byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 17. května 2016 s účinností 15 dnů od data jejího vyhlášení.

Zákon o spotřebitelském úvěru – zákon č. 257/2016 Sb.

Zákon o spotřebitelském úvěru je transpozicí směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení (MCD) a zároveň nahrazuje starý zákon o spotřebitelském úvěru transponující směrnici o smlouvách o spotřebitelském úvěru (CCD). Zákon o spotřebitelském úvěru se vztahuje na všechny spotřebitelské úvěry poskytované podnikateli spotřebitelům a svěřuje ČNB výkon dohledu nad všemi poskytovateli a zprostředkovateli spotřebitelského úvěru, a to včetně vedení řízení o udělení oprávnění k činnosti, v jehož průběhu je zkoumáno splnění podmínek k udělení oprávnění. Zákon podrobně upravuje informační povinnosti vůči spotřebitelům a některá další práva a povinnosti v oblasti spotřebitelských úvěrů, která zlepšují postavení spotřebitele (např. možnost předčasného splacení úvěru, posuzování úvěruschopnosti, omezení sankcí za prodlení se splácením úvěru nebo omezení výkonu zástavního práva). Zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 5. srpna 2016 s účinností od 1. prosince 2016.

Novela zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích – zákon č. 295/2016 Sb.

Novela zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí zavádí regulaci splatnosti provizí a výše odkupného u smluv o životním pojištění a některých smluv o neživotním pojištění. Cílem úpravy je omezení negativních jevů na trhu se životním pojištěním – častého přepojišťování a nízké hodnoty odkupného, kterou klient obdrží při předčasném ukončení rezervotvorného pojištění (typicky investiční životní pojištění a kapitálové životní pojištění). Předmětem nové úpravy odkupného je pravidlo o povinném rozložení pořizovacích nákladů pojišťovny na sjednání životního pojištění do pěti let takovým způsobem, aby při předčasném ukončení smlouvy mohla být na odkupném klientům vyplacena vyšší částka, než je tomu v současnosti. Novela zákona byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 19. září 2016 s účinností od 1. prosince 2016.

11 http://www.cnb.cz/cs/legislativa/postaveni_cnb/download/dohoda_CNB_MF.pdf

Zákon o centrální evidenci účtů – zákon č. 300/2016 Sb.

Zákonem o centrální evidenci účtů (CEÚ) se zřizuje centrální databáze základních informací o účtech vedených úvěrovými institucemi (banky, pobočky zahraničních bank, družstevní záložny). CEÚ umožní stanoveným orgánům veřejné moci (orgány činné v trestním řízení, Finanční analytický úřad, finanční a celní správa a zpravodajské služby) snadno a na jednom místě zjistit, u které úvěrové instituce má nebo měla konkrétní osoba účet nebo k jakému účtu je nebo byla disponentem. Tím odpadne plošné dotazování desítek úvěrových institucí, minimalizuje se riziko úniku informací a výrazně se zvýší rychlost zpracování žádostí oprávněných orgánů o informace, aniž by se měnil rozsah průlomů do bankovního tajemství. Správcem CEÚ bude ČNB. Zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 21. září 2016, s ohledem na nezbytnou přípravu technického řešení CEÚ nabývá účinnosti v plném rozsahu od 1. ledna 2018.

Novela zákona o pojišťovnictví – zákon č. 304/2016 Sb.

Novelou zákona o pojišťovnictví byla do českého právního řádu transponována směrnice o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II). Účelem je dosáhnout vyšší ochrany pojištěných osob a posílení finanční stability tím, že se mj. zavádí nový rizikově orientovaný režim regulace a dohledu v pojišťovnictví. Zákon o pojišťovnictví nově upravuje podmínky provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti a výkon dohledu v oblasti pojišťovnictví. Zejména se jedná o požadavky na řídicí a kontrolní systém pojišťoven a zajišťoven, způsoby oceňování aktiv a závazků, metody stanovení kapitálových požadavků nebo pravidla pro stanovení technických rezerv. Zároveň došlo ke změně některých ustanovení upravujících správní delikty, opatření k nápravě či odnětí povolení, a to na základě dohledové praxe ČNB, která změny iniciovala. Novela zákona byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 23. září 2016, s účinností od data jejího vyhlášení.

Novela zákona o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti – zákon č. 368/2016 Sb.

Novela zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a dalších souvisejících zákonů je transpozicí směrnice o předcházení využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu (tzv. čtvrtá směrnice AML¹²). Novela zákona zavádí jako transpoziční především novou definici politicky exponované osoby, povinnost zpracovávat hodnocení rizik a uvádět skutečného majitele ve veřejném rejstříku, zpřísnění požadavků na identifikaci a kontrolu klienta, definici rizikových faktorů a harmonizaci a zpřísnění sankcí. Novela zákona byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 14. listopadu 2016 s účinností od 1. ledna 2017.

Novela zákona o stavebním spoření – zákon č. 461/2016 Sb.

Novela zákona o stavebním spoření přináší zefektivnění kontroly MF nad dodržováním podmínek pro poskytování státní podpory stavebního spoření. Zákon mj. umožní vyžadovat od stavební spořitelny dodatečné informace (potažmo objasnění skutečností souvisejících s touto kontrolou) i mimo režim kontrolního řádu. Současně bylo provedeno několik menších úprav v oblasti předávání informací o vrácené státní podpoře mezi stavební spořitelnou a MF. Novela zákona byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 30. prosince 2016.

12 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES.

2.1.2 Zákony připravované v roce 2016

V roce 2016 probíhal za aktivní participace ČNB proces přípravy následujících zákonů, které upravují podnikání finančních institucí a dalších osob podléhajících regulaci a dohledu:

Novela zákona o podnikání na kapitálovém trhu a dalších souvisejících předpisů

V roce 2016 probíhala příprava návrhu další novely zákona k implementaci směrnice a nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFID II / MiFIR), nařízení o zneužívání trhu (MAR), směrnice o trestních sankcích za zneužívání trhu (CSMAD) a prováděcí směrnice k MAR týkající se oznamování skutečných nebo možných porušení tohoto nařízení příslušným orgánům (whistleblowing). ČNB uplatnila k návrhu připomínky, především požadavky na změnu definice vedoucího orgánu a zohlednění mezisektorové shody u základních požadavků na vedoucí orgán. Všechny zásadní připomínky ČNB byly vypořádány. Vláda ČR návrh zákona projednala a předložila jej v červenci 2016 Poslanecké sněmovně. Následně ČNB spolupracovala na přípravě komplexního pozměňovacího návrhu, který reflektuje prováděcí předpisy k MiFID II přijímané na evropské úrovni a další související předpisy EU (např. adaptaci nařízení o benchmarcích a nařízení o transparentci obchodů zajišťujících financování), které nelze z důvodu krátkých transpozičních lhůt zapracovat jinak. Projednávání návrhu novely v Poslanecké sněmovně nebylo do konce roku 2016 ukončeno.

Novela zákona o investičních společnostech a investičních fondech

Spolu s novelou zákona o podnikání na kapitálovém trhu (viz výše) byly navrženy změny zákona o investičních společnostech a investičních fondech. Jednalo se zejména o transpozici požadavků směrnice upravující subjekty kolektivního investování (UCITS V¹³), ale i úpravu dalších oblastí, jako jsou stanovení pravidel pro nabízení podílových listů investiční společnosti, pravidel pro výpočet fondového kapitálu v případě fondů s proměnným kapitálem, pravidel pro výpočet rozhodného limitu registrovaných podlimitních správců, možnost pozastavení vydávání a odkupování účastí i pro případy tzv. „technické přestávky“ na konci roku a možnost změny investiční strategie u fondů kolektivního investování. ČNB na přípravě návrhu úzce spolupracovala s MF a v rámci předkládané novely navrhla řadu úprav, které byly zapracovány. Projednávání návrhu zákona v Poslanecké sněmovně nebylo v roce 2016 ukončeno.

Novela zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech

Cílem návrhu novely zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, jehož přípravu iniciovala ČNB, je uvedení stávající právní úpravy do souladu s ostatními sektorovými zákony a zohlednění dosavadních zkušeností se stávající právní úpravou. ČNB se podstatně podílela na přípravě návrhu zákona i na zpracování souvisejícího odůvodnění a dopadové studie. Touto novelou se mj. sjednocuje terminologie napříč zákony, slaďují se ustanovení týkající se řídicího a kontrolního systému s ustanoveními v jiných sektorech, upravují se pravidla pro kvalifikované účasti, zpřesňuje se způsob výpočtu vypořádacího podílu na majetku družstevní záložny, zavádí se možnost financování provozních nákladů na správu Fondu pojištění vkladů prostřednictvím mimořádných provozních příspěvků, popř. dotací nebo návratnou finanční výpomocí ze státního rozpočtu. Dále se touto novelou zjednodušují pravidla oznamovací procedury v případě přeshraničního působení úvěrových institucí a sjednocuje se úprava podmínek zrušení banky po odnětí licence a jmenování nebo odvolání likvidátora s úpravou družstevních záložen. Novými prvky navrhované novely jsou posílení ochrany klientů bank v případech, kdy dochází k přeměnám či dispoziční s obchodním závazkem banky nebo jeho částí, a vytvoření platformy pro sdílení informací mezi bankami o kybernetických útocích s cílem vytvořit účinný preventivní nástroj v oblasti kybernetické bezpečnosti. V roce 2016 prošel návrh novely meziresortním připomínkovým řízením.

13 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES o koordinaci právních a správních předpisů, týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů, ve znění pozdějších předpisů.

Novela zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu

Návrh zákona upravuje některé z transponovaných nástrojů směrnice o ozdravných postupech a řešení krizí (BRRD) tak, aby lépe odpovídaly jejím cílům. Převážně vychází z návrhu připraveného ČNB, včetně odpovídajícího odůvodnění a části dopadové studie. Dochází tak k rozšíření rámce pro uplatnění moratoria vůči kapitálovým nástrojům a jiným závazkům institucí, upřesňuje se pravomoc ČNB omezit expozici instituce za účelem odstranění překážek způsobilosti k řešení krize jiné instituce a upřesňují se pravidla pro postup při stanovení příspěvku do Fondu pro řešení krize (vyjasnění měny, postup v případě zrušení rozhodnutí aj.). Návrh zákona rovněž rozšiřuje povinnost mlčenlivosti i na povinné osoby a orgány státní správy podílející se na řešení krize. Na základě připomínek ČNB uplatněných v meziresortním připomínkovém řízení byla do návrhu zákona mj. vložena výjimka z úpravy schvalování spojení soutěžitelů v případě použití překlenovací instituce a byla vypuštěna úprava, dle které o nakládání s majetkem Fondu pro řešení krize nabytým při řešení krize rozhoduje ČNB. Na konci roku 2016 probíhalo vypořádání meziresortního připomínkového řízení.

Novela zákona o dluhopisech

Návrh novely tohoto zákona má za cíl zejména upravit problematiku krytých dluhopisů. Dále návrh posiluje materiální definici dluhopisů a upravuje některé pojmy. ČNB v rámci meziresortního připomínkového řízení uplatnila k návrhu řadu připomínek, zejména například požadavek zachovat stávající okruh osob oprávněných k primární distribuci státních dluhopisů, zakotvit legislativní základ pro povinně vyměnitelné cenné papíry (tzv. CoCos) a odmítnutí návrhu zahrnovat povinné minimální rezervy do krycího portfolia krytého dluhopisu. Všechny zásadní připomínky ČNB byly vypořádány s tím, že právní úprava pro povinně vyměnitelné cenné papíry byla přesunuta do novely zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu.

Novela zákona o České národní bance

Koncem roku 2016 byla vládě ČR předložena novela zákona, která upravuje některé otázky spojené s postavením ČNB a její emisní funkci. Novela rovněž obsahuje novou pravomoc s přímým významem pro poskytovatele úvěrů. Jedná se o pravomoc ČNB stanovit (opatřením obecné povahy) závazné ukazatele podstatné pro poskytování úvěrů, jako je např. LTV (poměr výše úvěru a hodnoty pořízované nemovitosti) nebo DTI (poměr celkového zadlužení žadatele o úvěr a výše jeho příjmu).

Novela zákona o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu

Novelou zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, je transponována do českého právního řádu směrnice Evropského parlamentu a Rady o cestovních službách¹⁴. Novelu zákona připravila meziresortní pracovní skupina pro transpozici této směrnice do českého právního řádu, jejímž členem byl i zástupce ČNB. Cílem ČNB v této skupině bylo především řešení výplaty škod, které přesáhly sjednaný limit pojistného plnění, a to prostřednictvím garančního fondu tvořeného příspěvků cestovních kancelářů. V prosinci 2016 byla novela zákona předložena do meziresortního připomínkového řízení, přičemž navržená úprava odpovídala těmto cílům.

Zákon o směnářské činnosti

Na základě poznatků z dohledové činnosti připravila ČNB materiál s návrhem na provedení změn zákona o směnářské činnosti. Podstatou návrhu je (i) zavedení práva spotřebitele odstoupit od směny (tzv. storno) bez uvedení důvodu a bez poplatků do dvou hodin od uzavření smlouvy, (ii) zákaz nabízení a inzerce kurzu odlišného od kurzu podle kurzovního lístku, (iii) požadavek, aby vedoucí osoba skutečně řídící směnářskou činnost vykonávala funkci vedoucí osoby vždy jen u jednoho směnárníka, (iv) jasné rozlišení, zda jde o kurz nákupní nebo prodejní a (v) zavedení evidence směnárny. Současně se navrhuje zpřísnění sazeb sankcí. Návrh byl v prosinci 2016 předán MF.

¹⁴ Jedná se o směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2015/2302 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU a o zrušení směrnice Rady 90/314/EHS.

2.2 VYHLÁŠKY ČNB

ČNB je na základě zmocnění definovaných v jednotlivých zákonech oprávněna vydávat prováděcí právní předpisy ve formě vyhlášek. Následující výčet vyhlášek představuje přehled vyhlášek vydaných ČNB, které provádějí nové nebo novelizované zákony v oblasti finančního trhu a které nabyly účinnosti ke dni účinnosti daného zákona v roce 2016:

- Vyhláška č. 158/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 159/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 234/2009 Sb., o ochraně proti zneužívání trhu a transparentci, ve znění vyhlášky č. 191/2011 Sb., a o zrušení vyhlášky č. 114/2006 Sb., o poctivé prezentaci investičních doporučení.
- Vyhláška č. 198/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 347/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o finančních konglomerátech, ve znění vyhlášky č. 250/2013 Sb.
- Vyhláška č. 305/2016 Sb., o předkládání výkazů pojišťovnami a zajišťovnami České národní bance.
- Vyhláška č. 306/2016 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o pojištnictví.
- Vyhláška č. 307/2016 Sb., o žádostech podle zákona o pojištnictví.
- Vyhláška č. 381/2016 Sb., o žádostech, opatřeních a předkládání výkazů podle zákona o spotřebitelském úvěru.
- Vyhláška č. 382/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 141/2011 Sb., o výkonu činnosti platebních institucí, institucí elektronických peněz, poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 384/2016 Sb., o odborné způsobilosti pro distribuci spotřebitelského úvěru.

2.3 VYDANÁ ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ

ČNB vydává úřední sdělení, kterými informuje účastníky finančního trhu o svém přístupu k aplikaci právních předpisů a dalších významných skutečnostech. V roce 2016 se jednalo o tato úřední sdělení:

- Úřední sdělení České národní banky ze dne 19. srpna 2016 k výkonu činnosti na finančním trhu – cloud computing.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 26. ledna 2016 ke způsobu výpočtu rizikových vah pro účely stanovení příspěvků do Fondu pojištění vkladů.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 27. července 2016 k ověřování dostatečného krytí úvěrových ztrát.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 11. ledna 2016 k některým ustanovením vyhlášek o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank, spořitelními a úvěrními družstvy a obchodníky s cennými papíry České národní bance.
- Úřední sdělení České národní banky ze dne 14. dubna 2016 k výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry – uveřejňování informací.

ČNB rovněž poskytovala účastníkům trhu a veřejnosti informace v podobě stanovisek a odpovědí na dotazy v oblasti regulace finančního trhu. V roce 2016 bylo uveřejněno na webových stránkách ČNB přes 30 výkladových stanovisek a zodpovězeno více než 500 dotazů k regulaci finančního trhu, které ČNB obdržela písemně nebo prostřednictvím elektronické podatelny.

Úplný přehled platných vyhlášek, opatření obecné povahy, úředních sdělení ČNB a stanovisek ČNB, týkajících se finančního trhu, je uveřejněn a pravidelně aktualizován na webových stránkách ČNB v části „Dohled a regulace“.

3. VÝVOJ REGULACE EU V ROCE 2016

V roce 2016 pokračovala na úrovni EU intenzivní příprava nových předpisů v oblasti finančního trhu. Jednalo se nejen o rámcové směrnice a nařízení Evropského parlamentu a Rady, ale zejména o prováděcí nařízení Komise. Vzhledem k tomu, že přímo použitelná nařízení Komise se v EU stávají stále využívanější právní normou, věnovala ČNB těmto návrhům mimořádnou pozornost a průběžně k nim zpracovávala stanoviska. V rámci evropských orgánů dohledu (EBA, ESMA, EIOPA) se ČNB zapojila do přípravy návrhů technických norem a obecných pokynů.

3.1 NAŘÍZENÍ A SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

V roce 2016 byly vydány následující nařízení a směrnice Evropského parlamentu a Rady:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011 ze dne 8. června 2016 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů. Nařízení zavádí regulaci všech indexů používaných jako benchmarky a podrobně upravuje proces určování benchmarků, zejména kvalitu vstupních údajů a používané metodiky, omezení střetu zájmů, kontrolu administrátorů a poskytovatelů údajů pro stanovení benchmarků.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1014 ze dne 8. června 2016, které provedlo změnu nařízení o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR), pokud jde o výjimky pro obchodníky s komoditami.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2340 ze dne 14. prosince 2016, kterým se mění účinnost nařízení o sděleních klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou (PRIIPs) z původního 31. prosince 2016 na 1. ledna 2018.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 ze dne 20. ledna 2016 o distribuci pojištění, která reaguje zejména na potřebu posílit prvky ochrany spotřebitele, zajistit regulaci konzistentní s pravidly na kapitálovém trhu a sjednotit přístup k výkonu dohledu a správnému trestání.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1034 ze dne 23. června 2016, kterou se mění směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů, odkládající účinnost směrnice 2014/65/EU (MiFID II) na 3. ledna 2018.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2341 ze dne 14. prosince 2016 o činnostech institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění (IZPP) a dohledu nad nimi.

V roce 2016 pokračovalo projednávání návrhů nařízení o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenného papíru k obchodování, a nařízení o fondech peněžního trhu. ČNB se vyjadřovala k instrukcím MF na jednání v rámci struktur EU. V případě obou návrhů bylo dosaženo politické dohody a nařízení budou vyhlášena v Úředním věstníku EU v roce 2017.

Komise v listopadu 2016 uveřejnila balíček legislativních návrhů ke snižování rizik v bankovním sektoru EU. Součástí jsou návrhy revize stávajících obezřetnostních regulačních pravidel obsažených ve směrnici CRD IV a nařízení CRR, revize směrnice o ozdravných postupech a řešení krize (BRRD) a nařízení zřizujícího jednotný mechanismus pro řešení krizí (SRMR). V rámci CRD IV / CRR se navrhuje poměrně široká úprava, která zahrnuje zejména změny pravidel pro výpočet kapitálových požadavků k tržnímu riziku a k riziku protistrany, zavedení závazného pákového poměru a ukazatele čistého stabilního financování jako povinného standardu likvidity, změny v požadavcích na systém řízení úrokového rizika, změny v systému odměňování a úpravu pravidel pro Pilíř 2 (proces dohledu).

Hlavní cíle návrhu změn BRRD jsou další harmonizace insolvenčního pořadí věřitelů banky, harmonizace zavádění moratoria na plnění závazků banky a implementace mezinárodního standardu pro kapitál a závazky použitelné při řešení krize banky (TLAC) v evropské legislativě. Návrh byl Komisí představen koncem listopadu minulého roku. ČNB návrh detailně analyzovala s cílem aktivně se účastnit dialogu s MF (mj. podílením se na přípravě rámcové pozice ČR) i vyjednávání ohledně legislativního balíčku na půdě evropských institucí v roce 2017. Byla identifikována nejvýznamnější témata z pohledu ČNB, mj. působnost pravidel TLAC pouze na globální systémově významné instituce, zachování stávající flexibility rozhodování orgánů pro řešení krizí nebo zajištění rovnováhy mezi pravomocemi hostitelských a domovských orgánů dohledu v kontextu zachování finanční stability.

3.2 PROVÁDĚCÍ PŘEDPISY K RÁMCOVÝM SMĚRNICÍM A NAŘÍZENÍM

Prostřednictvím směrnic a nařízení je v řadě případů vyžadováno, aby evropské orgány dohledu (tj. EBA – Evropský orgán pro bankovníctví, ESMA – Evropský orgán pro cenné papíry a trhy a EIOPA – Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění) připravily regulační a prováděcí technické normy, které následně Komise vydá formou přímo účinných nařízení. Obdobně obsahují směrnice a nařízení zmocnění pro Komisi k vydání prováděcích nařízení, ke kterým evropské orgány dohledu zpracovávají technické rady. ČNB se v rámci evropských orgánů dohledu aktivně zapojila mimo jiné do přípravy následujících prováděcích předpisů:

Prováděcí předpisy ke směrnici o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky (CRD IV)

- Nařízení Komise (prováděcí technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2016 (celkem 2), která upravují šablony, definice a řešení v oblasti informačních technologií pro podávání zpráv Evropskému orgánu pro bankovníctví (EBA) a národním orgánům dohledu a fungování kolegií orgánů dohledu.
- Nařízení Komise (regulační technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2016 (celkem 2), týkající se obecných podmínek pro fungování kolegií orgánů dohledu a metodiky určování globálních systémově významných institucí a vymezení podkategorií globálních systémově významných institucí.

Prováděcí předpisy k nařízení o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR)

- Nařízení Komise (regulační technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2016 (celkem 3), kterými se stanovují a doplňují regulační technické normy pro jiná rizika opcí než rizika delta v rámci standardizovaného přístupu k tržním rizikům. Nařízení zejména vymezují kvalitativní a kvantitativní kritéria k určení kategorií zaměstnanců, jejichž pracovní činnosti mají podstatný vliv na rizikový profil instituce, upravují podmínky pro použití odchylek týkajících se měn s omezením dostupnosti likvidních aktiv a stanovují pravidla pro obezřetné oceňování.
- Nařízení Komise (prováděcí technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2016 (celkem 11), která upravují mj. prodloužení přechodných období týkajících se kapitálových požadavků pro expozice vůči ústředním protistranám, přiřazování úvěrových hodnocení od externích ratingových agentur pro účely sekuritizace a úvěrového rizika, hlavní indexy a uznané burzy, zpřístupňování informací o pákovém poměru institucí, jednotné formáty a datum pro účely zveřejnění hodnot používaných pro identifikaci globálních systémově významných institucí, podávání zpráv o pákovém poměru a krytí likvidity pro účely dohledu a postup společného rozhodování u žádostí o některá obezřetnostní povolení.
- Prováděcí rozhodnutí Komise vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2016 (celkem 2) k seznamu třetích zemí a území, jejichž požadavky na dohled a regulaci jsou považovány za rovnocenné pro účely zacházení s expozicemi podle nařízení CRR.

Prováděcí předpisy ke směrnici o ozdravných postupech a řešení krize úvěrových institucí a obchodníků s cennými papíry (BRRD)

- Nařízení Komise (regulační technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU (celkem 7), kterými se zejména upřesňuje obsah ozdravných plánů, plánů řešení krize a skupinových plánů řešení krize, stanoví se minimální kritéria, která má příslušný orgán posoudit v souvislosti s ozdravnými plány a skupinovými ozdravnými plány, podmínky vnitroskupinové finanční podpory, požadavky na nezávislé odhadce, smluvní uznání pravomoci k odpisu a konverzi, postupy a obsah požadavků na oznamování a oznámení o pozastavení, jakož i běžné fungování kolegií k řešení krize. Dále prováděcí předpisy mj. definují minimální prvky plánu reorganizace podnikatelské činnosti, specifikují minimální soubor informací o finančních smlouvách, které by měly být obsaženy v podrobných záznamech, a určují kritéria týkající se metodiky pro stanovení minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky a kritéria pro určení činností, služeb a operací v souvislosti se zásadními funkcemi.
- Nařízení Komise (prováděcí technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2016 (celkem 3) upravující postupy, formuláře a vzory k poskytování informací pro účely plánů řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků, jednotné formáty a vzory, podle nichž orgány dohledu a orgány příslušné k řešení krize zjišťují a Evropskému orgánu pro bankovníctví předávají informace, a podrobnosti dohod o vnitroskupinové finanční podpoře.

Prováděcí předpisy ke směrnici o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II)

- Nařízení Komise (prováděcí technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2016 (celkem 6), kterými se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování, postupy k uplatnění přechodného opatření na podmodul akciového rizika, přidělování úvěrových hodnocení od externích ratingových agentur a šablony pro předkládání informací orgánům dohledu.

Prováděcí předpisy k nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (EMIR)

- Nařízení Komise (regulační technická norma) vyhlášené v Úředním věstníku EU v roce 2016 k technikám zmírňování rizika u OTC derivátových smluv, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana. Cílem nařízení je stanovit pravidla týkající se zejména výpočtu a realizace počáteční a variační marže a dále např. definovat způsobilý kolaterál, jeho ocenění, řízení a oddělení.
- Nařízení Komise (regulační technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2016 (celkem 2) k povinnému vypořádání indexových swapů úvěrového selhání (CDS) prostřednictvím ústřední protistrany a dále úrokových swapů s pevnou a proměnlivou sazbou (fixed-to-float) a dohod o budoucí úrokové sazbě (FRA) pro norskou, polskou a švédskou měnu.

Prováděcí předpisy k nařízení o zneužívání trhu (MAR)

- Nařízení Komise (regulační technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2016 (celkem 8), kterými se stanovují zejména podmínky programů zpětného odkupu a stabilizačních opatření, opatření a postupy pro účastníky trhu zpřístupňující vnitřní informace, kteří provádějí sondování trhu, kritéria a požadavky pro zavedení uznávaného tržního postupu, opatření a postupy k prevenci, odhalování a oznamování zneužívání trhu či podezřelých pokynů nebo obchodů a opatření pro objektivní předkládání investičních doporučení.
- Nařízení Komise (prováděcí technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2016 (celkem 3) upravující časové rozvržení, formát a vzor pro podávání oznámení příslušným orgánům, technické prostředky pro vhodné zveřejňování vnitřních informací a odklad zveřejnění vnitřních informací, formát seznamů zasvěcených osob a pro aktualizaci těchto seznamů, formát a vzor pro oznamování a zveřejňování obchodů osob s řídicí pravomocí.

Prováděcí předpisy ke směrnici a nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFID II, MiFIR)

- Nařízení Komise (regulační technické normy) vyhlášená v Úředním věstníku EU v roce 2016 (celkem 3), kterými se stanovují informace předkládané při registraci podniků ze třetích zemí k poskytování investičních služeb v EU, kritéria pro určení derivátů k povinnému obchodování na obchodních místech a podmínky přístupu ústředních protistran a obchodních systémů k referenčním hodnotám.
- Nařízení Komise (prováděcí technická norma) vyhlášené v Úředním věstníku EU v roce 2016, kterým se stanoví informace předkládané mnohostrannými obchodními systémy a organizovanými obchodními systémy orgánům dohledu.

Prováděcí předpis ke směrnici o prospektu

- Nařízení Komise (regulační technická norma) vyhlášené v Úředním věstníku EU v roce 2016, kterým se stanoví pravidla pro schvalování a zveřejňování prospektu a šíření inzerátů.

Prováděcí předpis ke směrnici UCITS

- Nařízení Komise (prováděcí technická norma) vyhlášené v Úředním věstníku EU v roce 2016 upravující standardní postupy a formuláře pro podávání informací v souladu se směrnicí.

3.3 OBECNÉ POKYNY

Kromě technických norem jsou za účelem zajištění jednotného uplatňování práva EU vytvářeny obecné pokyny. Obecné pokyny jsou vydávány evropskými orgány dohledu (EBA, ESMA, EIOPA) jako právně nezávazné akty. Národní orgány dohledu a účastníci finančního trhu by měli vynaložit veškeré úsilí, aby se těmito pokyny řídili, národní orgány dohledu však mohou příslušný evropský orgán dohledu informovat, že se pokyny neřídí nebo nehodlají řídit, a uvést své důvody. ČNB se v rámci struktur evropských orgánů dohledu účastnila přípravy řady návrhů obecných pokynů, které se týkaly například směrnic MiFID, CRD IV, BRRD, Solventnost II a UCITS. V roce 2016 bylo vydáno více než 30 obecných pokynů. Ani v jednom případě ČNB neinformovala, že se obecnými pokyny neřídí, popř. nehodlá řídit.

Další informace o přípravě obecných pokynů a technických norem jsou uvedeny v kapitole 6. Mezinárodní spolupráce.

4. DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM V ROCE 2016

Vedle regulatorní činnosti plnila ČNB svou roli integrovaného orgánu dohledu výkonem dohledových činností, k nimž patří zejména zajišťování dohledu na místě i na dálku nad finančními institucemi, nad postupy uplatňovanými dohlíženými subjekty i nad infrastrukturou kapitálového trhu. Dohledové aktivity rovněž zahrnují licenční, schvalovací a povolovací činnosti a ukládání sankcí, včetně stanovování opatření k nápravě v případě zjištění závažných nedostatků v činnosti subjektů, nad nimiž je dohled vykonáván.¹⁵ Ačkoliv jsou základní aktivity dohledu v jednotlivých sektorech velmi podobné, existují i určitá specifika vyplývající z odlišného charakteru činnosti jednotlivých typů institucí finančního trhu. V následující kapitole jsou představeny základní charakteristiky dohledu nad jednotlivými sektory finančního trhu v roce 2016.

4.1 DOHLED NAD ÚVĚROVÝMI INSTITUCEMI

Dohled nad úvěrovými institucemi zahrnuje dohled nad bankami, pobočkami zahraničních bank, stavebními spořitelny a spořitelny a úvěrními družstvy (družstevními záložnami). Hlavním cílem výkonu dohledu je přispívat k zajištění a udržení stability úvěrových institucí, a tím i sektoru jako celku. V souladu s tímto cílem se dohled vykonávaný ČNB zabýval rozvojem a aplikací rizikově orientovaného dohledu s důrazem na včasnou identifikaci rizik. Na základě průběžného vyhodnocování informací o jednotlivých úvěrových institucích i sektoru jako celku, včetně jeho dílčích segmentů, ČNB aktivně reagovala na změny jednotlivých rizikových faktorů a dle potřeby operativně upravovala zaměření činností dohledu a činila konkrétní opatření.

4.1.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

Česká národní banka ke konci roku 2016 vykonávala dohled nad 22 tuzemskými bankami (včetně pěti stavebních spořitelen) a 11 družstevními záložnami. V omezeném rozsahu též dohlížela 23 poboček bank ze zemí EU, resp. EHP.

Tab. A.1 – Vývoj počtu subjektů v sektoru úvěrových institucí

	Stav k 31. 12. 2015	Přírůstek v roce 2016	Úbytek v roce 2016	Stav k 31. 12. 2016
Banky ⁱ⁾	23	0	1	22
Pobočky zahraničních bank z EU/EHP	23	1	1	23
Družstevní záložny	11	0	0	11
Úvěrové instituce celkem	57	1	2	56

i) Z toho pět stavebních spořitelen.

15 Sankční činnost ČNB spočívala v roce 2016 především v prošetřování podnětů k zahájení správních řízení, v rozhodování o zahájení správního řízení a ve vedení správních řízení, ve kterých byly uloženy pokuty nebo opatření k nápravě, popř. odňata povolení k činnosti nebo rušeny registrace. Kromě vedení sankčních správních řízení s dohlíženými subjekty jsou v sektorech finančního trhu, v nichž právní úprava umožňuje postihovat i neoprávněné podnikání, vedena sankční správní řízení se subjekty, které poskytují na finančním trhu služby bez příslušného povolení. Výroky pravomocných rozhodnutí, resp. celá pravomocná rozhodnutí z většiny oblastí finančního trhu, jsou podle zákona zveřejněna na webových stránkách ČNB v části „Dohled a regulace“. Sankční opatření uložená pojišťovacími zprostředkovateli se zapisují do Registru pojišťovacích zprostředkovatelů.

V posledním čtvrtletí roku 2016 byla odebrána licence bance ERB bank, a.s. Záložně Creditas, spořitelní družstvo, byl udělen souhlas k přeměně na akciovou společnost a udělena bankovní licence (s účinností od 1. 1. 2017 Banka CREDITAS a.s.). Nově byla zřízena pobočka polské banky PKO BP S.A., Czech Branch. Pobočka německé banky Volksbank Löbau-Zittau eG v roce 2016 ukončila činnost.

Tab. A.2 – Počty správních řízení v sektoru úvěrových institucí

Počet vedených správních řízení v roce 2016	Přecházejících z roku 2015	Zahájených v roce 2016	Ukončených v roce 2016	Přecházejících do roku 2017
37	9	28	31	6

V rámci sektoru úvěrových institucí bylo v roce 2016 vedeno 37 řízení a bylo vydáno 31 rozhodnutí. Bylo zahájeno historicky první řízení o udělení bankovní licence zahraniční bance se sídlem v jiném než členském státě Evropské unie, která hodlá zřídit pobočku na území České republiky. Byla rovněž vedena řízení se dvěma družstevními záložnami o žádostech o transformaci na akciovou společnost a bankovní licenci, která byla zastavena z důvodu zpětvzetí žádostí.

4.1.2 Výkon dohledu na dálku

Mezi základní činnosti dohledu na dálku nad úvěrovými institucemi patřila kontrola dodržování pravidel obezřetného podnikání a pravidelné vyhodnocování finanční situace jednotlivých regulovaných subjektů. Prioritou zůstala rovněž vysoká intenzita spolupráce dohledu s ostatními partnerskými dohledovými orgány v zahraničí.

Nejvýznamnější část dohledových zdrojů byla v roce 2016 věnována systémově významným institucím¹⁶. Při výkonu dohledu věnovala ČNB pozornost vývoji hospodaření subjektů s kratší historií působení na trhu a subjektům, u nichž došlo ke změně vlastníka. ČNB se zaměřila rovněž na menší subjekty či tuzemské skupiny se specifickým obchodním modelem nebo rizikovějším profilem. Sektor družstevních záložen byl i přes svůj relativně malý tržní podíl podroben intenzivnímu dohledu ČNB a byla mu věnována významná část dohledových kapacit.

Výchozím zdrojem informací pro výkon dohledu byly jednotlivými subjekty pravidelně zasílané výkazy a hlášení na individuálním i konsolidovaném základě. V případě potřeby intenzivnějšího monitoringu jejich hospodářské situace byla úvěrovým institucím ukládána mimořádná vykazovací povinnost. Kromě pravidelných výkazů byly k průběžnému hodnocení vývoje subjektů a trhu využívány informace zjištěné v rámci kontroly na místě a dále informace z jiných zdrojů, např. účetních závěrek, výročních a auditorských zpráv, veřejných prezentací či tiskových zpráv subjektů. Významným zdrojem informací představovaly rovněž pravidelné schůzky s představiteli úvěrových institucí k aktuálním výsledkům, rizikům bankovního podnikání, strategickým záměrům, či obchodním plánům, konající se obvykle ve čtvrtletní frekvenci.

Základním analytickým nástrojem využívaným v rámci dohledu na dálku je provádění pravidelných komplexních analýz finanční situace jednotlivých subjektů i celého sektoru. Čtvrtletně je rovněž zpracovávána analýza vývoje sektoru úvěrových institucí. V měsíční frekvenci je u úvěrových institucí sledováno dodržování limitů obezřetného podnikání. Rovněž měsíčně jsou vyhodnocovány tzv. signální informace, které pomáhají včas identifikovat případné negativní tendence ve vývoji finančních ukazatelů.

¹⁶ Seznam systémově významných institucí ČNB vytváří na základě povinnosti vyplývající z článku 131 směrnice CRD IV a § 12 písm. w zákona o bankách, § 8at zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a § 9at zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Seznam je dostupný na webovém odkazu: https://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/makrobezretnosti_politika/seznam_jinych_vyznamnych_instituci/index.html.

V rámci výkonu dohledu věnovala ČNB v roce 2016 nadále pozornost především vývoji úvěrových portfolií úvěrových institucí (zejména kategorizaci pohledávek, dostatečnosti tvorby opravných položek, hodnotě zajištění apod.), celkovému hospodaření úvěrových institucí a jejich konsolidačních celků, dostatečné výši kapitálové vybavenosti a likviditě. Při výkonu dohledové činnosti ČNB rovněž analyzovala situaci mateřských skupin včetně monitorování vnitroskupinových transakcí.

V rámci procesu přezkumu a vyhodnocení (tzv. SREP) ČNB pravidelně zpracovává komplexní hodnocení rizikového profilu jednotlivých úvěrových institucí. Východiskem pro stanovení rizikového profilu je kvantitativní i kvalitativní posouzení rozsahu rizikové expozice úvěrových institucí vůči jednotlivým typům rizik a hodnocení úrovně systému řízení rizik a kvality kontrolního prostředí uvnitř instituce.

Základem procesu SREP tak byl monitoring klíčových indikátorů, analýza obchodního modelu, hodnocení řídicích a kontrolních mechanismů v dané instituci, hodnocení rizik pro kapitál a hodnocení rizik likvidity a financování.

Zásadní komponentou procesu přezkumu a vyhodnocení bylo vyhodnocování přiměřenosti a účinnosti procesů ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) a ILAAP (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process). V rámci procesu SREP stanovovala ČNB úvěrovým institucím v souladu s regulatorními pravidly dodatečné kapitálové požadavky dle Pilíře 2 či jiná kvantitativní a kvalitativní opatření především v oblasti kapitálu a likvidity.

ČNB ve spolupráci s vybranými bankami pokračovala v roce 2016 ve společném projektu zátěžového testování bank. Frekvence provádění společných zátěžových testů byla zachována na úrovni roku předchozího, tj. roční testování na datech ke konci daného roku. Obdobně jako v roce 2015 bylo kromě úvěrového rizika testováno také úrokové riziko bank. Testování na datech k 31. prosinci 2015 se zúčastnilo celkem devět největších tuzemských bank, které mají většinou schválený speciální přístup IRB¹⁷ pro výpočet kapitálového požadavku k úvěrovému riziku. Tyto banky reprezentují zhruba 75 % aktiv bankovního sektoru ČR. Agregované výsledky zátěžových testů potvrdily dobrou odolnost tuzemských bank, jejich kapitálová přiměřenost se i v nepříznivém scénáři udržela s dostatečnou rezervou nad regulatorním minimem. Vedle těchto tzv. „bottom-up testů“ provádí ČNB pololetní zátěžové testování všech subjektů bankovního sektoru (tzv. „top-down“ testy), jejichž výsledky jsou pravidelně zveřejňovány na webových stránkách ČNB.

ČNB se v uplynulém roce rovněž zabývala vyhodnocováním kvality zpracovaných ozdravných plánů a jejich souladem s požadavky směrnice BRRD, resp. zákonem o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu. V průběhu roku 2016 bylo poprvé v rámci některých kolegií orgánů dohledu přijímáno společné rozhodnutí ke skupinovým ozdravným plánům. V rámci následujícího roku by k tomu mělo dojít u všech evropských bankovních skupin. První verze skupinových ozdravných plánů však aktuálně plně nepokrývají jednotlivé lokálně významné entity, což je nejčastější výtkou národních dohledů k předloženým skupinovým ozdravným plánům. K adekvátnímu zapracování lokálních ozdravných plánů pro jednotlivé entity do skupinových plánů by mělo dojít v následujícím období.¹⁸

V sektoru družstevních záložen se v roce 2016 výkon dohledu na dálku soustředil zejména na hodnocení aktuálního stavu a vývoje jednotlivých družstevních záložen a řešení jejich problémů na individuální bázi, především s ohledem na konkrétní podstupovaná rizika. ČNB se v rámci dohledové činnosti v tomto sektoru zaměřovala především na oblast kategorizace úvěrového portfolia, dostatečnost tvorby opravných položek, financování ekonomicky spjatých skupin, dodržování regulatorních limitů, původ kapitálu družstevních záložen, využívání outsourcingových služeb a také na dodržování pravidel odborné péče, zvláště v oblasti poskytování depozitních produktů. V souvislosti s novelou zákona o spořitelních a úvěrních družstvech zůstala nadále v platnosti mimořádná informační povinnost družstevních záložen, jejímž cílem je podrobné monitorování vývoje jednotlivých záložen v oblasti likvidity, úvěrového portfolia, provozních nákladů, outsourcingu, postupování pohledávek aj.

17 Přístup založený na interním ratingu (internal ratings based approach).

18 Další informace o fungování kolegií orgánů dohledu jsou uvedeny v kapitole 6.6.

V rámci dohledu na dálku se ČNB rovněž zabývala posuzováním odborné způsobilosti a důvěryhodnosti osob navrhovaných na funkce vedoucích zaměstnanců bank, prováděla schvalování externích auditorů bank a družstevních záložen. Rovněž schvalovala seznam akcionářů pro účely konání valné hromady bank, uznatelnost emitovaného vedlejšího kapitálu T1 pro účely kapitálové přiměřenosti, či předčasného splacení podřízeného dluhu.

Výkon dohledu v oblasti odborné péče na dálku u úvěrových institucí spočívá zejména v dohledu nad vedením systému vnitřní organizace a řízení, nad souladem jednání úvěrových institucí s jejich systémem vnitřní organizace a řízení, nad pravidly jednání s klienty, jakož i v dohledu nad dodržováním právních předpisů, které ukládají úvěrovým institucím povinnosti. Dohled v oblasti odborné péče primárně vychází ze sektorových zákonů, které upravují činnosti úvěrových institucí (zákon o bankách, zákon o stavebním spoření, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, zákon o platebním styku). Dohled odborné péče však není v případě úvěrových institucí omezen jen na sektorové zákony, nýbrž zabývá se i tím, zda úvěrové instituce postupují v souladu s dalšími zákony (například občanský zákoník ve vztahu ke smlouvám s klienty, občanský soudní řád a exekuční řád ve vztahu k exekucím apod.), ze kterých úvěrovým institucím vyplývají další povinnosti. Předmětem dohledu odborné péče je v takovýchto případech posouzení, zda mají úvěrové instituce nastaveny vnitřní postupy v souladu s těmito zákony za účelem toho, aby byly schopny poskytovat svým klientům služby s odbornou péčí.

V roce 2016 byl v oblasti dohledu odborné péče u úvěrových institucí věnován zvláštní prostor problematice změn rámcových smluv o platebních službách (typicky smlouvy o zřízení a vedení platebního účtu) a problematice nastavení účinného systému pro vyřizování stížností a reklamací klientů. U těchto oblastí poznatky získané při prošetřování podání veřejnosti naznačovaly, že úvěrové instituce nemusí mít správně nastaveny postupy, aby zajistily dodržování svých zákonných povinností vyplývajících zejména ze zákona o platebním styku. ČNB proto v souvislosti se změnami rámcových smluv o platebních službách i s vyřizováním stížností vydala dva dohledové benchmarky, ve kterých zevrubně popsala řádné postupy při navrhování změn rámcové smlouvy a při nastavení vnitřního systému pravidel pro vyřizování stížností klientů.

U úvěrových institucí bylo dále na základě podání veřejnosti systematicky prověřováno provádění zahraničních platebních transakcí (platební transakce směřující do zahraničí nebo platební transakce v cizích měnách), zejména s důrazem na dodržování lhůty pro provedení příslušné transakce. Za účelem prošetření, zda úvěrové instituce provádějí zahraniční platební transakce v dohodnutých nebo v zákonem stanovených lhůtách, provedla ČNB tematické šetření u vybraných úvěrových institucí, které jsou významnými poskytovateli platebních služeb.

V průběhu roku 2016 se ČNB zároveň systematicky zabývala problematikou poskytování zpráv úvěrovými institucemi o informacích podléhajících bankovnímu tajemství na žádost oprávněných osob (soud, orgány činné v trestním řízení atd.). Za účelem upozornění, že zprávy na žádost oprávněných osob mají být úvěrovými institucemi vyřizovány řádně a včas, zaslala ČNB všem úvěrovým institucím sdělení, ve kterém apelovala na dohlížené subjekty, aby měly v dané souvislosti řádně nastaven svůj řídicí a kontrolní systém.

Nedílnou součástí výkonu dohledu na dálku nad úvěrovými institucemi je též dohled nad výkonem činnosti bank v roli depozitářů investičních fondů, a to zejména z důvodu nezastupitelné úlohy depozitáře spočívající v kontrolní, monitorovací a evidenční funkci vykonávané na každodenní bázi ve vztahu k majetku a peněžním prostředkům investičních fondů. V průběhu roku 2016 probíhala s depozitáři komunikace ohledně přizpůsobení se požadavkům nově stanoveným směrnici UCITS V, respektive k ní vydaným prováděcími nařízením. Ve vztahu k depozitářské činnosti jde zejména o zpřísnění pravidel způsobilosti pro výkon funkce depozitáře, úpravu ochrany aktiv fondů UCITS v případě insolvence depozitáře a posílení odpovědnosti depozitáře. Důraz je pak kladen zejména na transparentnost a nezávislost výkonu funkce depozitáře s významnými dopady nových pravidel na depozitáře, kteří poskytují své služby subjektům v rámci jedné finanční skupiny.

4.1.3 Kontroly na místě

V průběhu roku 2016 byla v sektoru úvěrových institucí provedena kontrolní šetření jak komplexního, tak dílčího charakteru. V bankách se v roce 2016 uskutečnilo nebo bylo zahájeno celkem 13 kontrolních šetření. Ve čtyřech případech se jednalo o kontroly komplexního charakteru, ostatní provedená kontrolní šetření byla dílčí. V družstevních záložnách se uskutečnila v roce 2016 tři komplexní a dvě dílčí kontrolní šetření. Kontrolní šetření se zaměřila na řadu oblastí, které jsou uvedeny v tabulce A.3.

Tab. A.3 – Zaměření kontrolních šetření v úvěrových institucích v roce 2016

	ICAAP	Úvěrové riziko	Tržní rizika, včetně IRRBB	Regulační výkaznictví rizik na FT včetně KP	Riziko likvidity	Regulační výkaznictví v oblasti likvidity	Zpracování obchodů na finančních trzích	Operační riziko	Rizika IS/IT	AML/CFT	Odměňování
Banky	4	8	6	6	4	4	4	3	3	11	3
Družstevní záložny	4	4	2	2	4	1	3	3	1	2	1

Kontroly řízení úvěrových rizik

V oblasti řízení úvěrového rizika bylo provedeno osm kontrol v bankách (z toho tři kontroly s přesahem do roku 2017) a tři kontroly v družstevních záložnách. V jedné družstevní záložně bylo uskutečněno mimo plán kontrol dohledové šetření k ověření dostatečnosti odstranění nedostatků zjištěných v rámci předchozí kontroly na místě, a to pro účely správného řízení o transformaci družstevní záložny na banku. Ostatní kontroly v bankách a družstevních záložnách byly kontroly řádné podle plánu kontrolních činností. Ve všech případech se jednalo o kontroly zaměřené na dodržování obezřetnostních pravidel plynoucích z regulačních předpisů, zejména ve vazbě na funkce řízení rizik v institucích. Kde to bylo relevantní, kontrolní tým se zaměřil také na vyhodnocování naplňování nápravných opatření z předchozích kontrol a na soulad přístupu institucí k pokročilým metodám řízení úvěrového rizika s regulačními normami.

Rozsah, charakter a míra závažnosti zjištěných nedostatků se mezi jednotlivými institucemi výrazně lišily. K často identifikovaným nedostatkům u kontrolovaných osob patřila pochybení v procesu oceňování a v evidenci přijatého zajištění. Jednalo se nejčastěji o akceptaci starých ocenění zastavovaných nemovitostí (např. při refinancování hypotečních úvěrů), neprovádění (případně nedostatečné provádění) pravidelného přeceňování portfolia nemovitostí držených jako zástava poskytnutých úvěrů, nezohledňování vysoké korelace hodnoty některých zajištění s úvěrovou kvalitou dlužníka či nedostatky ve sledování pojištění přijatých zástav.

V některých případech bylo identifikováno nerespektování pravidel ČNB týkajících se kategorizace pohledávek. Jednalo se opětovně zejména o případy, kdy byla pravděpodobnost splacení pohledávky hodnocena nikoli na základě schopnosti klienta splácet tento úvěr ze svých vlastních zdrojů, nýbrž s přihlédnutím ke zdrojům pocházejícím ze zajištění (jako je například podpora mateřských, resp. jiných společností ze skupiny klienta). Kontrolované osoby v těchto případech nehodnotily úvěry jako pohledávky se selháním.

Byla zjištěna rovněž pochybení týkající se nedostatečné role útvarů řízení rizik v rámci řídicího a kontrolního systému bank a družstevních záložní (jakož i požadavku na oddělení neslučitelných funkcí). Nadále se často objevovaly nedostatky ve vyhodnocování a evidenci ekonomicky spjatých skupin osob (např. nedostatečné vyhodnocování vazeb z titulu obchodních vztahů mezi subjekty). V případě některých menších subjektů byly identifikovány nedostatečně nastavené interní limity úvěrové angažovanosti, které neumožňovaly včas zachytit všechny zdroje rizika koncentrace. V oblasti vymáhání pohledávek byly často konstatovány nedostatky v nastavení povinných pravidel pro převod pohledávky do správy útvaru vymáhání, případně neexistence strategie vymáhání.

Na základě vyhodnocení rozsahu a míry závažnosti zjištění byly kontrolované osoby vyzvány k nápravě a pravidelnému informování o přijatých nápravných opatření, případně s nimi bylo zahájeno sankční řízení, v rámci kterého jim byla uložena povinnost přijmout nápravné opatření, případně požadavek na vyšší držbu kapitálu k pokrytí identifikovaných rizik do doby odstranění zjištěných nedostatků.

Kontroly systému vnitřně stanoveného kapitálu (ICAAP)

V roce 2016 bylo v rámci kontrol na místě provedeno osm kontrol (čtyři v bankách, čtyři v družstevních záložnách) zaměřených na posouzení systému vnitřně stanoveného kapitálu (ICAAP). Zjištěné nedostatky se týkaly ověření použitých předpokladů, začlenění ICAAP do řídicích a kontrolních procesů (use test) a dále nedostatků ve způsobu stanovení vnitřních kapitálových požadavků k jednotlivým rizikům, především rizika koncentrace a úrokového rizika investičního portfolia. Nedostatky byly identifikovány i v konceptu zátěžového testování, který je nedílnou součástí ICAAP. Zjištěné nedostatky neohrožily schopnost kontrolovaných bank a družstevních záložen – s výjimkou jedné družstevní záložny – krýt vnitřně stanovené kapitálové požadavky dostupným kapitálem. V případě družstevních záložen, kde nedostatky v ICAAP ohrožovaly jejich schopnost krýt vnitřně stanovené kapitálové požadavky dostupným kapitálem, bylo k odstranění nedostatků zahájeno správní řízení s návrhem na navýšení minimálních kapitálových požadavků tak, aby byla rizika podstupovaná družstevními záložnami dostatečně kryta kapitálem. V ostatních případech ČNB vyzvala kontrolované instituce k nápravě zjištěných nedostatků. Jejich odstraňování je průběžně sledováno.

Kontroly v oblasti řízení tržních rizik

Oblast řízení tržních rizik byla v rámci kontrol na místě prověřena v šesti bankách a dvou družstevních záložnách. Zjištěné nedostatky se týkaly především měření úrokového rizika investičního portfolia, analýzy subjektů finančního trhu, překračování některých regulatorních a interních limitů, nedostatečné nebo absentující kontroly tržní konformity cen, výpočtu dodatečné úpravy ocenění (AVA) a interního auditu. Zjištěné nedostatky neohrožily finanční situaci a kapitál kontrolovaných subjektů ani schopnost řídit toto riziko.

Regulatorní výkaznictví v oblasti rizik spjatých s obchodováním na finančních trzích bylo předmětem kontroly u šesti bank a dvou družstevních záložen. Nedostatky byly zjištěny zejména při oceňování některých typů derivátů, v souvislosti s výkazem o úrokovém riziku a při výpočtu kapitálových požadavků k obecnému a specifickému úrokovému riziku, komoditnímu riziku, riziku protistrany a riziku úvěrové úpravy ocenění (CVA). ČNB vyzvala kontrolované instituce k nápravě zjištěných nedostatků. Jejich odstraňování je průběžně sledováno.

Kontroly v oblasti rizika likvidity

Oblast řízení rizika likvidity byla v rámci kontrol na místě prověřena ve čtyřech bankách a čtyřech družstevních záložnách. V jedné bance byla úroveň řízení rizika likvidity prověřena i s ohledem na žádost o schválení vzniku likviditní podskupiny podle článku 8 nařízení (EU) č. 575/2016. V oblasti rizika likvidity se nedostatky nejčastěji týkaly chybějící nebo nedostatečné definice rizikového apetitu, neprovázání jednotlivých prvků systému řízení rizika likvidity nebo jejich vzájemné nekonzistence. Dále se jednalo o limity, které nereflektovaly rizikový profil instituce, zátěžové scénáře, které nedostatečně zohledňovaly relevantní rizikové faktory, a pohotovostní plány, které nebyly provázány se zátěžovým testováním nebo nedefinovaly indikátory mimořádných událostí. Zjištěné nedostatky neohrožily schopnost kontrolovaných subjektů řídit riziko likvidity. ČNB vyzvala kontrolované instituce k nápravě zjištěných nedostatků. Jejich odstraňování je průběžně sledováno.

Novou oblastí, která byla prověřena ve dvou bankách a jedné družstevní záložně, je oblast regulatorního výkaznictví rizika likvidity. V tomto smyslu je ověřováno vykazování ukazatele likvidního krytí (LCR) a doplňkových nástrojů pro monitoring likviditní pozice (AMM). Přestože se jedná o novou oblast kontrol, byl jen v jednom případě zjištěn nedostatek v evidenci depozit ve výkazu LCR.

Kontroly v oblastech spojených s obchodováním na finančních trzích

Oblast rizik spojených s obchodováním na finančních trzích byla prověřena u pěti bank a jedné družstevní záložny. U všech kontrolovaných subjektů byly zjištěny nedostatky různé míry závažnosti. Jako závažná zjištění byla vyhodnocena rizika vyplývající z nedostatečného oddělení obchodní a vypořádací funkce, absence autorizačních (validačních) úkonů druhým pracovníkem (princip „čtyř očí“) a nedostatky v systému přidělování přístupových práv do systému pro vypořádávání transakcí na finančních trzích. ČNB vyzvala kontrolované instituce k nápravě zjištěných nedostatků. Jejich odstraňování je průběžně sledováno.

Kontroly v oblasti aplikace speciálních metod pro stanovení kapitálových požadavků

Expertní týmy ČNB (IRB, AMA a VaR) pokračovaly v průběhu roku 2016 v jednáních se všemi regulovanými institucemi, které používají speciální přístupy pro výpočet kapitálového požadavku k úvěrovému, operačnímu a tržnímu riziku v rámci pravidel Basel II. Součástí práce byla průběžná komunikace se zahraničními orgány dohledu.

V roce 2016 se v rámci kontrol na místě zaměřil kontrolní tým zejména na průběžné ověření postupů bank s již schváleným přístupem IRB. Tým dále průběžně řeší žádosti bank o souhlas se změnou v modelech IRB prostřednictvím společné žádosti mateřské banky (v průběhu roku 2016 až několik desítek žádostí, resp. informací, o schválení změn v přístupu IRB). Jednání ČNB a bank byla zaměřena na zhodnocení souladu postupů banky s požadavky vyhlášky ČNB č. 163/2014 Sb. a nařízení (EU) č. 575/2013. Většinou žádostí bylo vyhověno (některým s dodatečnými podmínkami), v některých případech byly banky požádány o doplnění. Spolupráce s bankami na expertní úrovni zahrnuje pravidelné schůzky, na nichž zástupci ČNB diskutují s příslušnými pracovníky bank připravované změny v modelech IRB, jakož i metodologické otázky. V roce 2016 rovněž probíhala jednání na expertní úrovni s ECB a dalšími orgány dohledu ohledně společného přístupu k posuzování modelů IRB.

V roce 2016 proběhla kontrola zaměřená na interní model VaR pro tržní rizika jedné banky. Zároveň se v daném roce uskutečnila validace a následné schválení materiální změny modelu VaR jiné instituce. ČNB v roce 2016 rovněž prováděla předběžnou validaci a validaci opčních oceňovacích modelů ve dvou bankách. S ohledem na výsledek validačního procesu bylo jedné bance následně uděleno svolení s použitím opčního modelu pro účely výpočtu ekvivalentů delta pro měnové opce. Ve druhém případě se předpokládá podání oficiální žádosti o schválení modelu počátkem roku 2017.

Kontroly řízení operačního rizika

V oblasti řízení operačního rizika se kontroly zaměřovaly na prověření všech klíčových oblastí řízení rizika včetně nástrojů používaných pro rozpoznávání, vyhodnocování, sledování a ohlašování operačního rizika v úvěrových institucích. Důraz byl kladen na funkčnost a efektivnost zvolených nástrojů pro řízení rizika. Vyhodnocováno bylo také dodržování regulačních požadavků při stanovení kapitálu k operačnímu riziku.

V roce 2016 se uskutečnilo šest kontrolních šetření, a to tři v bankách a tři v družstevních záložnách. Systémy řízení operačního rizika byly posuzovány s ohledem na povahu, rozsah a složitost činností instituce. Výsledky z kontrol ukázaly, že systémy řízení operačního rizika jsou v úvěrových institucích zavedeny a udržovány. Většina zjištěných nedostatků se týkala dílčích procesů řízení operačního rizika, a to zejména postupů spojených se sběrem a vyhodnocováním informací o událostech operačního rizika, nevhodnou skladbou ukazatelů zachycujících případné změny expozice operačního rizika a použitými metodami pro identifikaci a vyhodnocování podstupovaného operačního rizika, které neumožňovaly spolehlivé zachycování rizik s vyššími dopady a nižší frekvencí. Dále některé instituce nezvolily pro sledování rizika vhodné ukazatele, které by zachycovaly klíčové faktory, jež by mohly změnit rizikový profil instituce z hlediska operačního rizika. Rovněž byly identifikovány nedostatky v rozdělení odpovědnosti za řízení operačního rizika.

Kontroly řízení rizik informačních systémů a technologií

I v roce 2016 byl kladen značný důraz na prověřování úrovně řízení rizik informačních systémů a technologií. V této oblasti byly provedeny kontroly ve čtyřech úvěrových institucích. Kromě systému řízení bezpečnosti informací, který zahrnuje např. bezpečnost přístupu k informačním systémům, bezpečnostní monitoring či řízení bezpečnostních incidentů, byly kontroly zaměřeny na aktuální témata a trendy v této oblasti. Jedná se zejména o využívání outsourcingu informačních technologií a služeb včetně tzv. cloud computingu¹⁹. Očekávání ČNB ohledně využívání cloud computingu byla v roce 2016 upravena formou úředního sdělení²⁰. Dále vzhledem k nárůstu kybernetické kriminality a sofistikovanosti útoků byla během kontrol věnována zvýšená pozornost elektronickým distribučním a informačním kanálům a bezpečnosti vývoje informačních systémů.

Nejzásadnější zjištěné nedostatky se týkaly zejména nedostatečné analýzy rizik informačních systémů, nerozpoznaného outsourcingu IT a nastavení vztahu s dodavateli, řízení bezpečnosti přístupu k informačním systémům a oddělení neslučitelných rolí při vývoji, testování a provozu informačních systémů. ČNB průběžně monitorovala a vyhodnocovala plnění dohodnutých nápravných opatření z předchozích kontrol na místě. V rámci tohoto procesu probíhala jednání s kontrolovanými subjekty za účelem souladu jejich postupu s očekáváními ČNB.

Kontroly zásad a postupů odměňování

V roce 2016 byla provedena kontrola uplatňování zásad odměňování ve třech bankách a v jedné družstevní záložně. Kontrolní tým se zaměřoval zejména na správné nastavení klíčových výkonnostních ukazatelů rozhodných pro vyměření pohyblivé složky odměny, které by měly motivovat k řádnému řízení rizik a zohledňovat náklady kapitálu a likvidity. Dále byl kontrolován proces identifikace vybraných pracovníků a smluvní vztahy s těmito pracovníky, způsob uplatnění zvláštních zásad odměňování a uveřejňování informací o odměňování.

Nejčastějším zjišťovaným nedostatkem byla absence analýzy rizikového cyklu instituce, popř. její nedostatečné promítnutí do zvoleného způsobu uplatnění zásad. Některé instituce v rámci svých zásad odměňování nezavedly (či v praxi v dostatečné míře neuplatnily) zvláštní zásady odměňování, mezi které patří zejména oddálení části variabilní složky odměny, přiznávání části variabilní složky odměny v nepeněžních nástrojích nebo zavedení možnosti zpětvzetí již přiznané odměny (tzv. clawback). U jedné z institucí byl identifikován nepřiměřený vliv mateřské společnosti na procesy odměňování a nevhodné navázání odměňování pracovníků na výkonost mateřské společnosti. Vzhledem k zájmu institucí o tato témata proběhla řada konzultací mezi pověřenými pracovníky ČNB a jednotlivými úvěrovými institucemi. ČNB poskytovala výklady k některým aspektům oblasti odměňování, např. k otázce vhodných výkonnostních kritérií, která mají být co nejvíce spjata s rozhodnutími pracovníka, a na jejichž plnění by měl pracovník přímý vliv.

Kontrolované osoby byly po provedených kontrolách ve většině případů vyzvány k nápravě zjištěných nedostatků formou dohledové výzvy a v jednom případě bylo zahájeno správní řízení.

Kontroly v oblasti odborné péče při poskytování investičních služeb a platebním styku

V roce 2016 probíhaly v oblasti odborné péče tři kontroly na místě u bank a dvě kontroly na místě u družstevních záložen, z toho u dvou bank a jedné družstevní záložny byly kontroly v roce 2016 ukončeny.

V případě obou družstevních záložen a jedné banky byla kontrola na místě zaměřena na plnění informačních povinností poskytovatele platebních služeb. Byly zjištěny nedostatky spočívající zejména v absenci povinných informací, v poskytování informací jiným způsobem než na trvalém nosiči informací a nesrozumitelnosti (popř. neurčitosti) informací. Dále byly zjištěny nedostatky v poskytování informací klientům bez přístupu do elektronického bankovníctví, nedostatky v informování o lhůtách pro provedení platebních transakcí a související nedostatky v řídicím a kontrolním systému.

19 Dodávání výpočetních služeb (např. serverů, úložišť, databází, sítí, softwaru apod.) přes internet.

20 Úřední sdělení České národní banky ze dne 19. srpna 2016 k výkonu činnosti na finančním trhu – cloud computing.

V případě jedné banky byla provedena kontrola, jejímž předmětem bylo prověření dodržování pravidel stanovených právními předpisy v souvislosti s povinností poskytovat investiční služby s odbornou péčí, resp. dodržování pravidel jednání a odborné péče při poskytování investičních služeb. Byly zjištěny nedostatky v oblasti vedení výkazů a deníku obchodníka, procesu kontroly spolupracujícího investičního zprostředkovatele, informování zákazníků a nedostatky v uchovávání komunikace se zákazníky a potenciálními zákazníky.

V návaznosti na provedené kontroly přistoupily úvěrové instituce k přijetí nápravných opatření, jejichž implementace je průběžně sledována. V jednom případě bylo zahájeno správní řízení.

Kontroly v oblasti prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (AML/CFT²¹)

Kontroly prováděné v oblasti AML/CFT jsou zaměřeny především na ověření účinnosti a efektivnosti opatření, která mají úvěrové instituce chránit před jejich zneužitím k legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a současně mají vytvářet podmínky pro odhalování takového jednání.

V roce 2016 bylo zahájeno celkem 11 kontrolních šetření v bankách a devět jich bylo ukončeno. Zástupci ČNB byli dále přizváni do kontrolního týmu Finančně analytického útvaru MF (FAÚ MF), který v roce 2016 zahájil kontrolu v jedné bance. V segmentu družstevních záložen bylo zahájeno jedno kontrolní šetření a dvě byla ukončena. Nedostatky, které byly v úvěrových institucích zjištěny, souvisely zejména s uplatňováním preventivních opatření při provádění mezinárodních sankcí, zjišťováním statusu politické exponovanosti, prováděním kontroly klienta, zjišťováním rizikových faktorů a uplatňováním postupů vůči rizikovým klientům. Kontrolované instituce byly vyzvány k přijetí nápravných opatření, jejichž plnění je průběžně sledováno.

Dlouhodobá spolupráce ČNB s FAÚ MF v oblasti dohledu pokračovala i v roce 2016 a souvisela zejména s novelou zákona AML²² a přípravou národního hodnocení rizik.

4.1.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti v oblasti odborné péče

Podání veřejnosti představovala i v roce 2016 podstatný zdroj informací o plnění povinností úvěrových institucí vůči klientům pro výkon dohledu na dálku nad dodržováním povinností úvěrových institucí v oblasti odborné péče.

Poznatky, které ČNB získala v souvislosti s vyřizováním podání veřejnosti, jsou obecně v oblasti dohledu využívány několika způsoby:

- při zjištění nedostatků v činnosti úvěrové instituce je příslušná instituce upozorněna na zjištěné nedostatky a vyzvána k poskytnutí informace o přijatých nebo navrhovaných opatřeních k nápravě. Na základě upozornění na zjištěné nedostatky je poté většina identifikovaných nedostatků odstraněna ještě v rámci výkonu dohledu uvedením vnitřních poměrů úvěrové instituce do souladu s právními předpisy, respektive názory ČNB obsaženými v upozorněních na zjištěné nedostatky;
- v některých případech jsou na základě informací získaných v rámci výkonu dohledu na dálku prováděna tematická šetření, zaměřená na šíři výskytu určitého druhu protiprávního jednání na finančním trhu;
- na základě získaných poznatků dochází k identifikaci možných systémových nedostatků na finančním trhu, případně ČNB identifikuje problémové oblasti, ve kterých spatřuje jako účelné vypracovat a uveřejnit výklad, popřípadě navrhnout zpřesnění nebo zpřísnění konkrétních ustanovení právních předpisů;

21 Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism.

22 Zákon č. 368/2016 Sb., který podstatně novelizoval zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (tato novela zákona nabyla účinnosti dne 1. ledna 2017).

- dohledové poznatky jsou rovněž využívány při přípravě legislativních návrhů nebo při výkladu stávajících právních předpisů;
- informace z dohledové praxe jsou rovněž využívány při výběru konkrétních dohlížených subjektů či jejich konkrétní oblasti činnosti, u nichž se jeví jako účelné provedení kontroly na místě. V rámci kontroly na místě následně dochází k ověření, zda úvěrové instituce dodržují nápravná opatření, která jsou přijata na základě upozornění na zjištěné nedostatky nebo správního rozhodnutí;
- dohledové poznatky jsou využívány při posuzování důvěryhodnosti osob, jež se mají stát vedoucími osobami nebo osobami s kvalifikovanou účastí v úvěrových institucích.

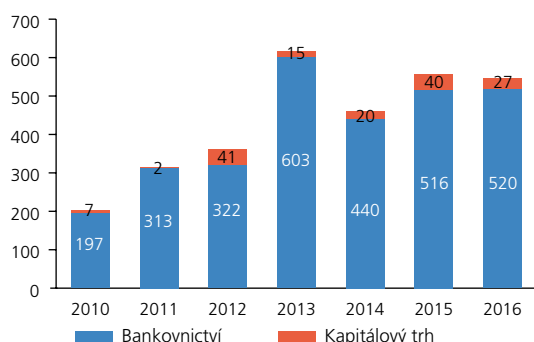
Informace o zvláště závažných nebo systémových nedostatcích jsou vyhodnocovány a popsány v interních podnětech k zahájení správního řízení.

V roce 2016 obdržela ČNB přibližně stejný počet podání veřejnosti (547), která směřovala na činnost úvěrových institucí, jako v roce 2015 (556). Tabulka A.4 znázorňuje počty přijatých podání v letech 2012 až 2016, která směřovala na činnost úvěrových institucí.

Tab. A.4 – Vývoj počtu přijatých podání veřejnosti v oblasti odborné péče

Sektor finančního trhu	Typ subjektu	2012	2013	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
Bankovníctví	Úvěrové instituce	322	603	440	516	520	+0,8
Kapitálový trh	Obchodníci s cennými papíry, kteří jsou bankou	41	15	20	40	27	-32,5
Celkem		363	618	460	556	547	-1,6

Graf A.1 – Vývoj počtu přijatých podání veřejnosti v oblasti odborné péče

S ohledem na novou legislativu v oblasti platebního styku a z ní vyplývající povinnosti pro úvěrové instituce (například úprava základního platebního účtu, postup při změně platebního účtu, nová směrnice o platebních službách apod.) lze i v budoucnu očekávat zvyšování počtu podání veřejnosti.

Podání veřejnosti přijatá ČNB v roce 2016 se týkala zejména poskytování platebních služeb, změn a ukončování rámcových smluv o platebních službách, poskytování úvěrů, vyřizování stížností a reklamací klientů, poskytování investičních služeb, poskytování informací klientům na jejich žádost či soukromoprávních vztahů klientů a úvěrových institucí. V oblasti stavebního spoření i nadále převažovala podání, která směřovala na ukončování smluv o stavebním spoření stavebními spořitelny a výplatu vkladů ze stavebního spoření.

Obdobně jako v předchozích letech byla v sektoru úvěrových institucí pozornost věnována zejména problematikám poskytování platebních služeb, provádění platebního styku, jakož i plnění dalších povinností daných zákonem o platebním styku.

S ohledem na podání veřejnosti byl v roce 2016 věnován významný prostor postupu úvěrových institucí při navrhování změn rámcových smluv o platebních službách (typicky smlouvy o zřízení a vedení platebního účtu). Výsledkem šetření postupu některých úvěrových institucí při navrhování změn rámcových smluv bylo vypracování dohledového benchmarku č. 1/2016²³. Jeho účelem bylo upozornit úvěrové instituce v postavení poskytovatele platebních služeb na správný postup při navrhování změny rámcové smlouvy klienty, zejména co se týče zákonných požadavků na obsah návrhu změny rámcové smlouvy a formu poskytnutí tohoto návrhu.

Z poznatků získaných při šetření podání veřejnosti bylo dále zjištěno, že některé úvěrové instituce nemusí mít správně nastaven účinný systém pro vyřizování stížností klientů. Za účelem upozornění úvěrových institucí na důležitost nastavení systému pravidel pro vyřizování stížností byl vypracován dohledový benchmark č. 2/2016²⁴, který blíže rozvádí pojem účinného systému pravidel pro vyřizování stížností. Tento systém nejenomže zabezpečuje, aby byly stížnosti řádně evidovány, prošetřovány a vyřizovány, ale zároveň obsahuje kontrolní mechanismy, jejichž účelem je zajistit, že jsou stanovené postupy pro vyřizování stížností dodržovány, a v nezbytných případech přijímá na základě zjištění při šetření či analýze stížností nápravná opatření systémového charakteru.

Na základě zjištění při šetření podání veřejnosti bylo v roce 2016 provedeno tematické šetření, které se týkalo problematiky stanovení a dodržování lhůt pro provádění zahraničních platebních transakcí (platební transakce směřující do zahraničí nebo platební transakce v cizích měnách) bankami, konkrétně lhůty, v rámci které má banka v roli poskytovatele plátce povinnost zajistit připsání částky platební transakce na účet poskytovatele příjemce. Nedostatky zjištěné v rámci tematického šetření byly u příslušných bank eliminovány přijetím nápravných opatření, která příslušné banky přijaly na základě upozornění ČNB.

V průběhu roku 2016 se na základě podání veřejnosti ČNB zabývala také problematikou poskytování informací úvěrovými institucemi o svých klientech na žádosti oprávněných osob (soud, orgány činné v trestním řízení atd.). ČNB v dané souvislosti zaslala všem úvěrovým institucím sdělení, ve kterém apelovala na úvěrové instituce, aby měly správně nastaven řídicí a kontrolní systém ve vztahu k vyřizování žádostí o poskytnutí součinnosti oprávněným osobám, v důsledku čehož by mělo být zajištěno včasné a řádné vyřizování žádostí oprávněných osob o poskytnutí informací.

Mimo popsané oblasti se ČNB s ohledem na obdržená podání veřejnosti při výkonu dohledu odborné péče zabývala problematikou nastavení řídicího a kontrolního systému úvěrových institucí v určitých specifických oblastech, platebních karet, postupu při ukončování rámcových smluv o platebních službách, uchování bankovního tajemství, postupu podle zákona AML, plnění informačních povinností vůči klientům a převodů smluvních vztahů.

I v roce 2016 byla věnována pozornost postupům stavebních spořitelny, zejména v souvislosti s ukončováním smluv o stavebním spoření.

23 Dohledový benchmark č. 1/2016: Postup při změně rámcové smlouvy o platebních službách, dostupný z odkazu: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/.

24 Dohledový benchmark č. 2/2016: Účinný postup úvěrových institucí pro vyřizování stížností, dostupný z odkazu: https://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/.

4.1.5 Sankční činnost ČNB

V oblasti dohledu nad úvěrovými institucemi bylo v roce 2016 zahájeno sedm nových správních řízení. Právní moci nabylo devět rozhodnutí: dvěma rozhodnutími bylo uloženo opatření k nápravě, výsledkem dalšího jednoho rozhodnutí bylo opatření k nápravě a pokuta, třemi rozhodnutími byla uložena pokuta, jedním rozhodnutím byla odňata bankovní licence a dvě správní řízení byla zastavena. Celková výše uložených pokut v oblasti úvěrových institucí byla 7 300 000 Kč.

4.2 DOHLED NAD POJIŠŤOVNAMI

V obecné rovině si výkon dohledu ČNB v pojišťovnictví klade za cíl zabezpečit a udržovat finanční stabilitu sektoru a zajistit ochranu pojistníků, pojištěných a oprávněných osob. Za klíčové dohledové aktivity v tomto sektoru ČNB považuje rozhodování o žádostech o udělení licencí, povolení, registrací a předchozích souhlasů podle zvláštních právních předpisů, a zejména vyhodnocování dodržování aktuálního legislativního a regulatorního rámce platného v ČR. Za tímto účelem ČNB získává a ověřuje informace poskytnuté dohlíženými subjekty, popř. je vymáhá, je jí umožněno uložit opatření k nápravě nevyhovujícího stavu, rozhoduje o případném uvalení sankcí a je oprávněna vést správní řízení.

4.2.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

ČNB ke konci roku 2016 dohlížela 29 tuzemských pojišťoven (bez České kanceláře pojistitelů) a jednu zajišťovnu. V omezeném rozsahu ČNB dohlížela rovněž 24 poboček zahraničních pojišťoven. Tuzemské pojišťovny Wüstenrot pojišťovna, a.s. a Wüstenrot, životní pojišťovna, a.s. ukončily v roce 2016 činnost na českém trhu po svém sloučení s nástupnickou Allianz pojišťovnou, a.s. V režimu jednotné licence zahájila v ČR v roce 2016 svou činnost jedna pojišťovna z EU. Jednalo se o Compañía Española de Seguros y Reaseguros de Crédito y Caución, S.A., odštěpný závod.

Tab. A.5 – Vývoj počtu subjektů v sektoru pojišťovnictví

	Stav k 31. 12. 2015	Přírůstek v roce 2016	Úbytek v roce 2016	Stav k 31. 12. 2016
Pojišťovny (vč. poboček a zajišťoven)	55	1	2	54
z toho:				
tuzemské pojišťovny (bez ČKP)	31	0	2	29
pobočky pojišťoven z EU/EHP	23	1	0	24
zajišťovny	1	0	0	1

ČNB vedla v roce 2016 v rámci sektoru pojišťoven 47 správních řízení, přičemž sedm z nich přecházelo do roku 2016 z minulého roku. ČNB vydala 44 správních rozhodnutí, tři správní řízení tedy přecházejí do roku 2017.

Tab. A.6 – Počty správních řízení v sektoru pojišťovnictví

Počet vedených správních řízení v roce 2016	Přecházejících z roku 2015	Zahájených v roce 2016	Ukončených v roce 2016	Přecházejících do roku 2017
47	7	40	44	3

Pokračovalo zjednodušování struktury tuzemských subjektů působících na českém pojistném trhu. Kromě zániku obou pojišťoven Wüstenrot požádala o odnětí povolení ING pojišťovna, a.s., které bylo v této souvislosti nařazeno převést pojistný kmen na jinou pojišťovnu. Cestovní pojišťovně ADRIA Way, družstvo, potom bylo před podáním žádosti o odnětí licence povoleno převést pojistný kmen na UNIQA pojišťovnu, a.s. Správní řízení o odnětí povolení k provozování pojišťovací činnosti nebyla v případě těchto dvou pojišťoven do konce roku 2016 uzavřena.

Další řízení se týkala změn rozsahu povolené činnosti (Pojišťovna VZP, a.s., Slavia pojišťovna, a.s.), změny statutu ČKP, změny maximálního limitu skladby finančního umístění (DIRECT pojišťovna, a.s. a UNIQA pojišťovna, a.s.) a souhlasů se změnou v osobách členů orgánů pojišťoven.

4.2.2 Dohled na dálku

Dohledová činnost ČNB v tomto sektoru se obecně zaměřuje na oblast dodržování pravidel obezřetného podnikání založeného na spolehlivém a funkčním řídicím a kontrolním systému. Stěžejním prvkem obezřetnostního dohledu na dálku nad pojišťovnami je přitom pravidelné vyhodnocování finanční a solventnostní situace dohlížených pojišťoven na základě pravidelně předkládaných výkazů. V roce 2016 ČNB pro analýzu ekonomických a pojistně-technických ukazatelů čerpala jak z výkazů předkládaných v souladu s pravidly Solventnosti I, tak z výkazů sestavených v souladu se Solventností II. Významnou součástí dohledových aktivit je průběžná komunikace s pojišťovnami, ke které patří i informační schůzky se zástupci pojišťoven, včetně účasti členů představenstva.

Včasnou identifikaci změn a potenciálních rizik pro finanční situaci pojišťoven umožňuje systém včasného varování, který na základě pravidelného čtvrtletního vyhodnocení vybraných ukazatelů monitoruje vývoj finančních výsledků pojišťoven a umožňuje včas rozpoznat negativní trendy a potenciální slabiny v jejich hospodaření. Zjištěné skutečnosti jsou detailně analyzovány a v případě zjištění nedostatků jsou pojišťovny vyzvány k přijetí odpovídajících opatření.

Konkrétní rozsah dohledu nad jednotlivými pojišťovnami je stanovován mimo jiné v závislosti na jejich rizikovém profilu a komplexnosti činnosti. Za tímto účelem probíhá pravidelné hodnocení rizikovosti pojišťoven s ohledem na jejich finanční a kapitálovou situaci, povahu, rozsah a komplexnost rizikových expozic a adekvátnost řídicích a kontrolních procesů. Analytické a další dohledové činnosti jsou v případě systémově významných pojišťoven a také v případě vysoce rizikově hodnocených subjektů prováděny s vyšší frekvencí a mírou detailu.

Hlavním faktorem, který ovlivňoval zaměření a priority činnosti dohledu obezřetnosti nad pojišťovnami v roce 2016, bylo zahájení účinnosti regulatorního režimu Solventnost II v září 2016. Vzhledem k tomu, že novela zákona nenabyla účinnosti 1. 1. 2016, jak bylo původně předpokládáno, ČNB rozšířila harmonogram postupné přípravy na Solventnost II, který byl aplikován v předchozích dvou letech, i na rok 2016. Cílem tohoto rozšíření bylo zajistit plnou připravenost pojišťoven na plnění nových regulatorních požadavků k termínu účinnosti novely zákona o pojišťovnictví. Souběh regulatorního režimu Solventnost I a pilotního režimu Solventnost II představoval zvýšené nároky jak na pojišťovny, tak také na činnost dohledu.

Na základě předkládaných informací a kontinuální komunikace s pojišťovnami ČNB vyhodnocovala stav implementace a stupeň naplnění požadavků nové regulace ve všech třech pilířích²⁵, na kterých je regulatorní rámec Solventnost II založen. Mezi významné oblasti, které byly s pojišťovnami v rámci implementace požadavků Solventnosti II diskutovány a na které ČNB při výkonu dohledu kladla důraz, patří metodologie výpočtu nejlepšího odhadu technických rezerv, plnění požadavků v oblasti nastavení systému řízení rizik a klíčových funkcí a vlastní posouzení rizik a solventnosti. ČNB poskytovala pojišťovnám v jednotlivých oblastech zpětnou vazbu, a to v zobecněné podobě, která byla komunikována na sektorové úrovni nebo na úrovni individuálních pojišťoven. V konkrétních oblastech, ve kterých byla u některých pojišťoven příprava vyhodnocena jako nedostatečná nebo významně zpožděná, ČNB požadovala přijetí opatření a monitorovala pokrok v připravenosti. Za tímto účelem byla některým pojišťovnám uložena mimořádná informační povinnost.

V roce 2016 v rámci své dohledové činnosti ČNB pokračovala v intenzivním monitoringu vývoje trhu pojištění odpovědnosti za újmou způsobenou provozem vozidla (dále jen „povinné ručení“). Stejně jako v předchozích letech věnovala ČNB při výkonu dohledu zvýšenou pozornost zejména vyhodnocování postačitelnosti pojistného a adekvátnosti výše technických rezerv k pokrytí veškerých závazků plynoucích z uzavřených pojistných smluv povinného ručení. ČNB se

25 Kvantitativní požadavky, dohled včetně kvalitativních požadavků, uveřejňování informací a předkládání informací dohledovým orgánům.

v roce 2016 obrátila na všechny tuzemské pojišťovny poskytující povinné ručení a zdůraznila, že je třeba zkvalitnit řízení produktu povinného ručení tak, aby byla do budoucna plně zachována schopnost pojišťoven dlouhodobě dostát zákonné povinnosti zajistit trvalou splnitelnost. ČNB při tom specifikovala hlavní principy, postupy, metody a kritéria, které by měl systém řízení produktu povinného ručení splňovat. ČNB bude efektivitu řízení postačitelnosti pojistného i nadále detailně vyhodnocovat. V souvislosti s přetrvávajícím prostředím nízkých úrokových sazeb se ČNB i v roce 2016 věnovala vyhodnocování schopnosti pojišťoven generovat ve střednědobém horizontu investiční výnosy k pokrytí garancí z pojistných smluv v životním pojištění. V této oblasti se ČNB zaměřuje zejména na kvalitu systému řízení rizik a systému řízení souladu aktiv a pasiv.

ČNB s roční frekvencí vyhodnocuje odolnost pojišťovacího sektoru vůči nepříznivým scénářům budoucího vývoje ekonomiky prostřednictvím zátěžových testů. V roce 2016 ČNB nerealizovala vlastní zátěžové testy z důvodu účasti českého pojišťovacího sektoru na evropských zátěžových testech organizovaných EIOPA. ČNB doplnila pro český pojišťovací sektor dodatečný zátěžový scénář, který zohledňuje specifika domácího pojistného trhu. V zátěžových testech byl vyhodnocován vliv významných změn rizikových parametrů na hodnotu aktiv a pasiv pojišťovny dle ocenění pro účely Solventnosti II k 31. 12. 2015. EIOPA definovala dva zátěžové scénáře pod názvy „double hit“ (scénář dvojitého zásahu) a „low for long“ (scénář dlouhodobého trvání prostředí nízkých úrokových sazeb). Scénář „double hit“ reflektoval obecná systémová rizika, kterým je vystaven evropský finanční systém, přičemž tato rizika kombinoval s přetrvávajícím prostředím nízkých úrokových sazeb. Scénář „low for long“ předpokládal situaci dlouhodobé stagnace a zaměřoval se na pokles bezrizikové úrokové křivky zejména pro střednědobé a dlouhodobé splatnosti. Dodatečný nepříznivý scénář definovaný ČNB naopak předpokládal růst výnosů z dluhopisů a nárůst bezrizikové úrokové křivky. V nepříznivém scénáři ČNB byl navíc testován dopad rizika pojistného u pojištění motorových vozidel a dopad povodní. Agregované výsledky prokázaly, že sektor jako celek je dostatečně kapitálově vybaven i v režimu Solventnost II a je schopen absorbovat významné změny rizikových faktorů. Výsledky zátěžových testů českých pojišťoven byly velmi příznivé i ve srovnání s dosaženými výsledky v EU.

V souvislosti s uvedenou zásadní změnou regulatorního režimu, tedy přechodu z pravidel Solventnosti I na systém Solventnost II, pokračovaly v roce 2016 práce na úpravě a přizpůsobení dohledových procesů, metodik a nástrojů. Klíčovými faktory, které ovlivňují rozsah těchto nezbytných úprav, jsou zejména posílení rizikově orientovaného a prospektivního přístupu, jakož i celková změna podoby a struktury regulatorního výkaznictví.

Z hlediska dohledu odborné péče se ČNB zaměřila zejména na oblasti nastavení smluvního vztahu, nabízení a propagace služeb, informování a jednání s klienty a proces uzavírání, změn a ukončování smluvních vztahů s klienty. Součástí dohledu odborné péče v pojišťovnictví je průběžný monitoring dodržování pravidel jednání, který je doplněn systémem komplexního prošetřování a vyřizování podání veřejnosti a prováděním tematických šetření zaměřených na identifikaci a nápravu systémových nedostatků v určité specifické oblasti.

ČNB v rámci dohledu odborné péče v průběhu roku 2016 průběžně monitorovala stav připravenosti pojišťoven na nové požadavky stanovené v přímo účinném nařízení PRIIPs. Vzhledem k vývoji legislativního procesu na evropské úrovni v průběhu druhé poloviny roku 2016, spočívajícím v zamítavém výsledku hlasování Evropského parlamentu o návrhu regulatorních technických standardů k nařízení PRIIPs, a následně v očekávaném posunutí účinnosti nařízení PRIIPs o jeden rok, tj. k 1. 1. 2018, byly další kroky ČNB v rámci procesu mapování připravenosti přesunuty do roku 2017, kdy se předpokládá schválení upraveného znění regulatorních technických standardů k nařízení PRIIPs.

Předmětem zájmu dohledu odborné péče byla v roce 2016 rovněž problematika sjednávání doplňkových produktů či služeb společně s pojištěním odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla z pohledu zajištění korektního jednání vůči zákazníkům. Za potenciálně problematické byly označeny ty případy, ve kterých by klienti neobdrželi předmluvní informace v adekvátním rozsahu, byli by mylně informováni o charakteru a vlastnostech nabízených služeb, nebo by sjednávané produkty neodpovídaly požadavkům a potřebám klientů.

I v roce 2016 věnovala ČNB nadále pozornost problematice plnění zákonné informační povinnosti vůči České kanceláři pojistitelů (ČKP) ze strany pojišťoven. Oproti předchozím rokům došlo ke změně ve frekvenci a obsahu předkládaných informací ČNB, kdy jako kritérium pro předkládání čtvrtletních přehledů a případných nápravných opatření byly

stanoveny prahové hranice míry chybovosti při plnění zákonné povinnosti. ČNB rovněž navázala na předchozí komunikaci s ČKP týkající se dalšího legislativního vývoje ve věci možné změny ustanovení zákona upravujícího nárok ČKP na úhradu příspěvků nepojištěných do garančního fondu. ČKP představila Ministerstvu financí ČR návrh možné úpravy dané problematiky, podle kterého je žádoucí, aby se na financování garančního fondu podíleli i ti, kteří neplní povinnost mít sjednáno pojištění odpovědnosti. ČNB zároveň monitorovala vývoj spolupráce s Ministerstvem dopravy ČR a zkušenosti s novým systémem výměny dat.

Efektivnosti výkonu dohledu v oblasti pojištnictví se ČNB snažila docílit rovněž i vhodným preventivním a proaktivním působením na dohlížené subjekty. Za tímto účelem ČNB uskutečnila v roce 2016 několik informačních návštěv u tuzemských pojišťoven, které se zaměřovaly na odbornou péči ve vybraných oblastech. Ze stejného důvodu byla na webových stránkách ČNB zveřejněna též zobecněná dohledová zjištění, a to konkrétně k řízení právního rizika a rizika finančních ztrát v souvislosti s ukončováním pojištění dohodou a ke zdravotním dotazníkům předkládaným pojišťovnami při uzavírání a změnách pojistných smluv. V roce 2016 ČNB uveřejnila rovněž upozornění pro veřejnost, kterým poukazovala na důležitost zdravotních dotazníků při uzavírání či změně pojistné smlouvy a na některá rizika, kterým může být veřejnost v této souvislosti na finančním trhu vystavena. V rámci své dohledové činnosti v oblasti odborné péče se ČNB podílela i na vzdělávání mladé veřejnosti v otázkách fungování finančního trhu a hospodaření s peněžními prostředky, a to prostřednictvím internetového projektu Peníze na útěku.

4.2.3 Kontroly na místě

V oblasti obezřetnostního dohledu byly v pojišťovnách v roce 2016 provedeny dvě dílčí kontroly na místě a dvě kontrolní šetření.

V odvětví pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla byl hodnocen způsob tvorby a použití technických rezerv, ověření postačitelnosti pojistného a způsob a proces stanovování sazeb pojistného. Mezi hlavní zjištění patřila nepostačitelnost pojistného a nedostatečná aktivita představenstva v této oblasti. Kontroly dále prokázaly, že pojišťovny nemají zavedeny dostatečné procesy, postupy a metody pro stanovování a ověřování postačitelnosti pojistného v povinném ručení.

V oblasti účetnictví byly kontroly zaměřeny zejména na proces sestavení účetní závěrky, účtování pohledávek a závazků a způsob alokace výnosů a nákladů a jejich časového rozlišení. V těchto oblastech byly odhaleny nekonzistentní a nepodložené účetní postupy a nedostatečná tvorba dohodných položek.

Předmětem kontrol na místě zaměřených na regulační režim Solventnost II bylo stanovování technických rezerv a solventnostního kapitálového požadavku, oceňování aktiv a závazků, řídicí a kontrolní systém, vlastní posouzení rizik a solventnosti (proces ORSA) a vykazování a zveřejňování informací. Nedostatky byly zjištěny zejména v organizační struktuře, neslučitelných funkcích, kumulaci a nastavení odpovědností, v procesech ORSA a způsobu odměňování. Dále byly odhaleny nedostatky ve výpočtu technických rezerv i kapitálového požadavku.

V návaznosti na výsledky kontrol přistoupily pojišťovny k přijetí nápravných opatření, jejichž implementace je průběžně sledována. Některé nedostatky jsou s pojišťovnami řešeny ve správním řízení.

V roce 2016 se v oblasti odborné péče uskutečnily kontroly na místě v pěti pojišťovnách, z toho čtyři kontroly byly v roce 2016 ukončeny.

Ve třech případech byla kontrola zaměřena na oblast kontroly kvality externí distribuční sítě, přičemž ve všech případech byly zjištěny nedostatky v rozsahu předmluvní kontroly distributora a nedostatky v kontrolách kvality distribuční činnosti v průběhu smluvní spolupráce s distributorem. Zejména nebyla pojišťovnami věnována dostatečná pozornost kvalitě záznamů požadavků a potřeb zájemce o pojištění. Návrhy smluv a pojistné smlouvy následně obsahovaly nestandardní parametry právě ve vztahu k potřebám klientům (šlo zejména o dlouhou pojistnou dobu s ohledem na věk pojistníka a nerespektování zájmu klienta čistě o investici či spoření na důchod, kdy investiční životní pojištění není vhodným produktem). Ve čtyřech případech byla kontrola zaměřena na povinnost pojišťoven jednat s odbornou péčí při

likvidaci pojistných událostí, z toho v jednom případě se jednalo o následnou kontrolu nápravy nedostatků zjištěných při předchozí kontrole v této oblasti. Nedostatky se týkaly pozdní registrace pojistných událostí, průtahů v šetření pojistných událostí, odůvodnění výše pojistného plnění, možnosti rekonstrukce procesů a vnitřních předpisů.

V návaznosti na ukončené kontroly přistoupily pojišťovny k přijetí nápravných opatření, jejichž plnění je průběžně sledováno. V jednom případě pojišťovna deklarovala ukončení prodeje pojistného produktu investičního životního pojištění prostřednictvím pobočky na území České republiky s účinností od 1. 12. 2016. V jednom případě byl podán návrh na zahájení správního řízení v oblasti nedostatků provozního systému tak, aby poskytoval v dostatečné míře podporu výkonu činnosti likvidační služby.

Kontroly v oblasti prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu jsou prováděny rovněž u pojišťoven, které vykonávají činnosti související s provozováním životního pojištění. V průběhu roku 2016 bylo zahájeno jedno kontrolní šetření u pojišťovny provozující životní pojištění a dvě šetření byla ukončena. Kontrolní zjištění se týkala zejména nedostatků v provádění kontroly klienta a v uplatňování preventivních opatření při provádění mezinárodních sankcí.

V návaznosti na provedenou kontrolní činnost přistoupily kontrolované subjekty k přijetí nápravných opatření, jejichž plnění je monitorováno.

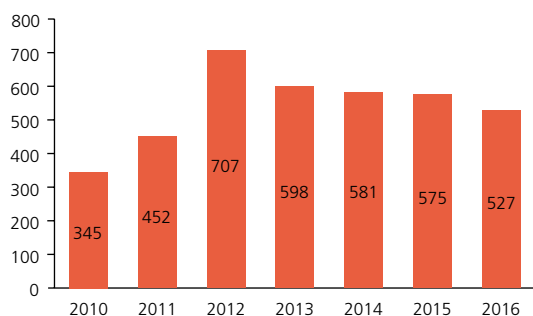
4.2.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti v oblasti odborné péče

Nedílnou součástí výkonu dohledu odborné péče nad pojišťovnami a důležitý zdroj informací představuje komplexní prošetřování podání veřejnosti, která upozorňuje na možné nedostatky v oblasti odborné péče dohlížených subjektů. Výsledky prošetření podání mohou vést k vyvozování systémových závěrů z šetření těchto podání.

V roce 2016 obdržela ČNB celkem 527 podání veřejnosti, která se týkala činnosti pojišťoven.

Tab. A.7 – Vývoj počtu přijatých podání veřejnosti v oblasti odborné péče v sektoru pojišřovnictví

Sektor finančního trhu	Typ subjektu	2012	2013	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
Pojišřovnictví	Pojišřovny	707	598	581	575	527	-8,3

Graf A.2 – Vývoj počtu přijatých podání veřejnosti v oblasti odborné péče v sektoru pojištnictví

Předmětem podání veřejnosti byla v roce 2016 nejčastěji upozornění na nedostatky v činnosti pojišťoven v souvislosti s nesprávným postupem při šetření a likvidaci pojistných událostí. Tyto nedostatky se týkaly konkrétně především nepřiměřené délky šetření, nedostatečného informování o výsledku šetření, zdůvodnění výše pojistného plnění a porušování povinnosti informovat o nemožnosti ukončit šetření v zákonné lhůtě. Dále podání veřejnosti směřovala na nedostatky v řízení a kontrole distribuční sítě pojišťoven (především ve vztahu k činnosti distribuční sítě při sjednávání pojištění), na nedostatky spojené se změnami, správou a ukončováním pojistných smluv či na nereagování, respektive pozdní vyřizování podání a stížností klientů. Nejčastěji v roce 2016 směřovala podání veřejnosti na pojistné produkty pojištění vozidel, tj. na pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a havarijní pojištění. V porovnání s předchozím rokem byl zaznamenán zvýšený počet podnětů veřejnosti poukazujících na problematiku přístupu k zákazníkům jednotlivých prodejců spotřebního zboží a služeb k již existujícím pojistným smlouvám uzavřeným mezi pojišťovnou a příslušným prodejcem spotřebního zboží a služby.

Na základě provedených prošetření obdržených podnětů veřejnosti byly v činnosti pojišťoven zjištěny nedostatky spočívající v porušení právních předpisů či povinnosti jednat s odbornou péčí, přičemž šlo o nedostatky jak individuálního charakteru, tak především opakované nedostatky systémového charakteru. Tyto nedostatky byly s konkrétními pojišťovnami následně individuálně řešeny.

Poznatky získané prošetřováním jednotlivých podnětů veřejnosti ČNB využila i při připomínkování právních předpisů v oblasti pojištnictví, zejména nového zákona o distribuci pojištění, a dále též při přípravě a mapování stavu připravenosti pojišťoven na požadavky nově kladené na pojistné produkty s investiční složkou.

4.2.5 Sankční činnost ČNB

V oblasti dohledu nad pojišťovnami byla v roce 2016 zahájena další tři sankční správní řízení. Právní moci nabyla tři rozhodnutí, z toho bylo ve dvou případech pojišťovně uloženo opatření k nápravě a v jednom případě bylo správní řízení zastaveno.

4.3 DOHLED NAD PENZIJNÍMI SPOLEČNOSTMI A FONDY

Dohled nad penzijními společnostmi a fondy je, obdobně jako u jiných sektorů finančního trhu, založen na posuzování dodržování regulačních pravidel. V tomto případě jde zejména o plnění kapitálové přiměřenosti penzijních společností, dostatečnost majetku transformovaných fondů, sledování plnění investičních limitů obhospodařovaných fondů a správnost účtování úplaty penzijních společností za účetní období.

4.3.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

Na konci roku 2016 evidovala ČNB osm penzijních společností, 27 účastnických fondů a osm transformovaných fondů. Dne 30. 6. 2016 zaniklo ze zákona povolení k vytvoření důchodových fondů.²⁶ Zánikem povolení byly všechny důchodové fondy zrušeny a vstoupily do likvidace.

Tab. A.8 – Vývoj počtu subjektů v sektoru penzijních společností a fondů

	Stav k 31. 12. 2015	Přírůstek v roce 2016	Úbytek v roce 2016	Stav k 31. 12. 2016
Penzijní společnosti	8	0	0	8
Transformované fondy	8	0	0	8
Důchodové fondy	20	0	20	0
Účastnické fondy	27	0	0	27
Akreditované osoby ⁱ⁾	17	0	0	17

i) Osoby akreditované pro pořádání zkoušek odborné způsobilosti distributorů doplňkového penzijního a důchodového spoření.

V sektoru penzijních společností a fondů ČNB v roce 2016 vedla 48 správních řízení, přičemž ve všech případech bylo rozhodnuto.

Tab. A.9 – Počty správních řízení v sektoru penzijních společností a fondů

	Počet vedených správních řízení v roce 2016	Přecházejících z roku 2015	Zahájených v roce 2016	Ukončených v roce 2016	Přecházejících do roku 2017
Penzijní společnosti a fondy	48	25	23	48	0
Akreditované osoby	3	0	3	0	3

Počátkem roku 2016 byl ČNB veden velký počet řízení ve věci změn statutů účastnických a transformovaných fondů v souvislosti s novelou zákona o doplňkovém penzijním spoření (zákon č. 427/2011 Sb.), která vstoupila v účinnost k 1. 1. 2016. Tato novela umožnila zvýšení úplaty za obhospodařování. V roce 2016 byl ve 39 případech udělen souhlas ke změně statutu účastnického nebo transformovaného fondu (u několika subjektů došlo k více než jedné změně) a v pěti případech souhlas ke změně penzijního plánu transformovaného fondu. Ve čtyřech případech ČNB udělila předchozí souhlas k výkonu funkce vedoucí osoby penzijní společnosti.

²⁶ Blíže viz § 10 odst. 1 zákona č. 376/2015 Sb., o ukončení důchodového spoření.

4.3.2 Dohled na dálku

V oblasti penzijních společností a jimi obhospodařovaných fondů byl výkon dohledu na dálku zaměřen na vyhodnocování dodržování regulatorních požadavků, zejména na plnění kapitálové přiměřenosti penzijních společností, tj. udržování výše vlastního kapitálu nad výší kapitálových požadavků. V případě transformovaných fondů byla pozornost dohledu ČNB směřována na plnění požadavku, aby hodnota majetku vždy pokrývala závazky těchto fondů. Vzhledem k požadavkům na zajištění spolehlivého monitoringu kapitálového požadavku a jeho průběžného plnění penzijními společnostmi bylo dohlíženo také adekvátní nastavení řídicího a kontrolního systému v této oblasti. ČNB se v této oblasti zaměřovala zejména na kvalitu systému řízení rizik se zohledněním přetrvávajícího prostředí nízkých úrokových sazeb.

Dále se ČNB při výkonu dohledu zaměřila na sledování plnění zákonných a statutem fondu daných investičních limitů obhospodařovaných fondů a správnost účtování úplaty penzijních společností za účetní období. ČNB se podílela na posuzování změn ve statutech účastnických a důchodových fondů v návaznosti na novelu zákona o doplňkovém penzijním spoření, která změnila limit pro výši úplaty penzijní společnosti včetně parametrů investiční politiky.

Pozornost dohledu vykonávaného ČNB byla rovněž věnována procesu likvidace důchodových fondů. Důchodové fondy vstoupily do likvidace k 30. 6. 2016. Dne 15. 10. 2016 byla penzijními společnostmi zahájena výplata prostředků účastníků důchodových fondů, která byla do konce roku 2016 ukončena.

Při výkonu dohledu odborné péče na dálku bylo u penzijních společností posuzováno zejména plnění informačních povinností penzijních společností vůči účastníkům penzijního připojištění či doplňkového penzijního spoření, postupy a vnitřní pravidla penzijních společností při jednání s účastníky a postupy při uzavírání, změnách a ukončování smluvních vztahů mezi penzijními společnostmi a účastníky.

4.3.3 Kontroly na místě

V roce 2016 proběhly dvě kontroly na místě v penzijních společnostech. Kontroly byly zaměřeny na řídicí a kontrolní systém v rozsahu řízení střetu zájmů, řízení kvality distribuce, činnosti compliance a vnitřního auditu. Dále byly provedeny kontroly se zaměřením na dodržování pravidel a zásad odborné péče při obhospodařování majetku transformovaného fondu a účastnických fondů, vydávání a odkupování penzijních jednotek, stanovení aktuální hodnoty penzijní jednotky, spolupráci s depozitářem a způsob sjednávání smluv o doplňkovém penzijním spoření. V rámci jedné z kontrol byla rovněž kontrolována oblast obezřetnostních mechanismů při obhospodařování majetku transformovaného fondu, řízení investičních rizik a výpočet a plnění kapitálových požadavků.

Provedené kontroly identifikovaly nedostatky v oblasti kontroly outsourcovaných činností, v činnosti vnitřního auditu, v kvalitě risk managementu a činnosti řízení rizik, kde rozsah aktivit nenaplňoval zabezpečení požadavku na proaktivní a vpřed hledící přístup, v systému kontroly limitů (ex ante i ex post), v procesu konstrukce produktu a ve zjišťování požadavků a potřeb klientů. Kontroly dále zjistily využívání nevyhovujícího formuláře investičního dotazníku, formální nedostatky ve smluvní dokumentaci, nedostatky v procesu obhospodařování fondů a ve stanovení úplaty penzijní společnosti. Kontroly rovněž identifikovaly nedostatky v obsahu propagačních materiálů, které obsahovaly zavádějící, popř. nedostatečné informace.

V návaznosti na ukončenou kontrolu přistoupily společnosti k přijetí nápravných opatření, jejichž plnění je průběžně sledováno. V jednom případě byl podán návrh na zahájení správního řízení. Ve sledovaném období byl také podán návrh na zahájení správního řízení s penzijní společností v návaznosti na výsledky kontroly, která proběhla v roce 2015.

V roce 2016 byla také zahájena kontrola v jedné penzijní společnosti zaměřená na prevenci proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Podstatná část této kontroly byla v tomto roce i provedena. Nedostatky byly zjištěny v oblasti uplatňování preventivních opatření při aplikaci mezinárodních sankcí, kontroly klienta, zjišťování rizikových faktorů a uplatňování postupů vůči rizikovým klientům.

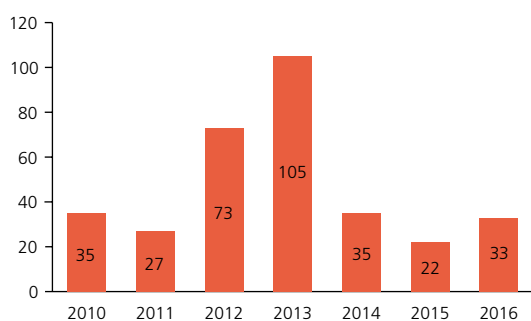
4.3.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti v oblasti odborné péče

V oblasti penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření obdržela ČNB v roce 2016 celkem 33 podání. V průběhu roku 2016 došlo k zrušení důchodového spoření, tzv. II. pilíře penzijního systému. Oproti předcházejícím rokům již nedocházelo k významným přesunům účastníků mezi jednotlivými penzijními společnostmi a s tím spojenému sjednávání a ukončování smluv o penzijním připojištění nebo doplňkovém penzijním spoření.

Tab. A.10 – Vývoj počtu přijatých podání veřejnosti v oblasti odborné péče v sektoru penzijních společností

Sektor finančního trhu	Typ subjektu	2012	2013	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
Penzijní společnosti a fondy	Penzijní společnosti	73	105	35	22	33	+50,0

Graf A.3 – Vývoj počtu přijatých podání veřejnosti v oblasti odborné péče v sektoru penzijních společností a fondů

Ačkoliv v minulých letech převažovala podání týkající se penzijního připojištění vykonávaného pomocí majetku v transformovaných penzijních fondech nad podáními směřujícími do oblasti doplňkového penzijního spoření, v roce 2016 mírně převážila podání směřující právě do oblasti doplňkového penzijního spoření.

Nejčastěji se podání veřejnosti týkala poskytování informací klientům ze strany penzijní společnosti a výplaty dávek z penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření.

Na základě podání veřejnosti byly identifikovány dílčí nedostatky v činnostech příslušných penzijních společností, které se týkaly především poskytování informací klientům, povinnosti zachovávat mlčenlivost o údajích ze smlouvy o penzijním připojištění a výplaty prostředků z rušeného důchodového spoření. Na základě prošetření podání veřejnosti byla jako primární příčina těchto zjištěných nedostatků určena nedokonalost interních informačních systémů, popř. omezená funkčnost vnitřního kontrolního systému příslušných penzijních společností. Po upozornění ČNB ve vztahu ke zjištěným nedostatkům přijaly dotčené penzijní společnosti nápravná opatření k zamezení výskytu těchto nedostatků v budoucnu.

4.3.5 Sankční činnost ČNB

V oblasti dohledu nad penzijními společnostmi a fondy byla v roce 2016 zahájena čtyři sankční správní řízení. Ve stejném roce žádné sankční rozhodnutí nenabýlo právní moci.

4.4 DOHLED NAD OBCHODNÍKY S CENNÝMI PAPIŘY

Dohled nad obchodníky s CP je soustředěn na oblast odborné péče. Základním zdrojem informací pro výkon dohledu v tomto segmentu finančního trhu je monitoring realizovaných obchodů a šetření, která jsou provedena z podnětu veřejnosti, popř. jiných externích subjektů. Dohled na dálku je doplněn případnými kontrolami na místě, jež jsou plánované i neplánované povahy, přičemž jejich zaměření cílí zejména na rizikové obchodníky.

4.4.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

ČNB na konci roku 2016 evidovala 32 subjektů s povolením k činnosti obchodníka s cennými papíry. V průběhu roku 2016 nebylo uděleno žádné povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry, v jednom případě došlo k zániku povolení v důsledku fúze. ČNB obdržela pět notifikací zahraničních obchodníků s cennými papíry o výkonu investičních služeb prostřednictvím pobočky v ČR, přičemž ve všech případech se jednalo o nebankovního obchodníka s cennými papíry.

Tab. A.11 – Vývoj počtu obchodníků s cennými papíry

	Stav k 31. 12. 2015	Přírůstek v roce 2016	Úbytek v roce 2016	Stav k 31. 12. 2016
Obchodníci s cennými papíry	33	0	1	32
z toho: bankovní	13	0	0	13
nebankovní	20	0	1	19
Pobočky obchodníků s cennými papíry	29	6	2	33
z toho: bankovní	15	0	1	14
nebankovní	14	5	0	19

V roce 2016 bylo ukončeno 14 správních řízení vedených s obchodníky s cennými papíry, z nichž tři řízení se týkala změny povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry (jedné žádosti vyhověno, dvě řízení zastavena), tři řízení se týkala udělení předchozího souhlasu k výkonu funkce vedoucí osoby obchodníka s cennými papíry (dva souhlasy, v jednom případě řízení zastaveno) a osm řízení bylo vedeno v souvislosti se souhlasem k nabytí kvalifikované účasti na obchodníkovi s cennými papíry (v šesti případech byl souhlas udělen, dvě řízení byla zastavena).

Tab. A.12 – Počty správních řízení vedených s obchodníky s cennými papíry

Počet vedených správních řízení v roce 2016	Přecházejících z roku 2015	Zahájených v roce 2016	Ukončených v roce 2016	Přecházejících do roku 2017
24	4	20	14	10

4.4.2 Dohled na dálku

V sektoru poskytovatelů investičních služeb působí v České republice řada zahraničních obchodníků s cennými papíry, kteří jsou oprávněni k přeshraničnímu poskytování investičních služeb na základě povolení vydaného domovským orgánem dohledu (k 31. 12. 2016 mělo toto oprávnění 1812 subjektů). Jedná se o subjekty se sídlem zejména ve Velké Británii (78 %). Druhou nejpočetnější skupinu tvoří subjekty se sídlem na Kypru (9 %). ČNB v rámci svých dohledových nástrojů řeší s domovskými orgány dohledu své poznatky, které se týkají výkonu dohledu nad zahraničními subjekty realizujícími svou činnost na území ČR.

V souvislosti s působením zahraničních obchodníků s cennými papíry v ČR často působí problém souběžná notifikace poskytování investičních služeb jak prostřednictvím pobočky, tak i přeshraničně. To v praxi může vést k situaci, kdy zahraniční obchodník s cennými papíry deklaruje, že pobočka žádné investiční služby neposkytuje a veškeré investiční služby v ČR poskytuje zahraniční centrála. Dohled nad dodržováním obezřetnostních povinností zahraničního obchodníka s cennými papíry vykonává výhradně orgán dohledu domovského členského státu, zatímco dohled nad dodržováním povinností v oblasti odborné péče vykonává orgán dohledu hostitelského členského státu, pokud jde o investiční služby poskytované prostřednictvím pobočky na jeho území. Jestliže však jde o investiční služby poskytované zahraniční centrálou obchodníka s cennými papíry nebo poskytované pobočkou umístěnou na území jiného než hostitelského členského státu, hostitelský orgán dohledu má jen velmi limitované pravomoci. Dvojí notifikace tak přináší nejasný stav, kdy není jasné zřejmá dělba kompetencí mezi ČNB a orgánem dohledu domovského členského státu. ČNB proto dlouhodobě usiluje o prohloubení spolupráce s orgány dohledu domovských členských států, jež spočívá ve výměně informací o tom, jakou skutečnou náplň činnosti pobočka deklarovala ČNB v rámci jednání o způsobu plnění pravidelných informačních povinností a jaká z toho vyplývá dělba kompetencí k výkonu dohledu nad dodržováním povinností příslušného zahraničního obchodníka s cennými papíry v oblasti odborné péče.

Dalším významným problémem kapitálového trhu je značné rozšíření poskytování investičních služeb k finančním rozdílovým smlouvám (CFD) a k tzv. binárním opcím, a to zejména zahraničními obchodníky s cennými papíry, nejčastěji se sídlem na Kypru. Dochází tak k situaci, kdy je v ČR masově nabízena možnost spekulace s investičními nástroji, které jsou pro převážnou většinu neprofesionálních zákazníků zcela nevhodné. Služby jsou přitom nabízeny přeshraničně, z čehož vyplývá, že v těchto případech náleží dohledové kompetence domovskému orgánu dohledu a pravomoc ČNB je velmi omezena. Zákazníci jsou často kontaktováni tzv. introducing brokery, kteří se zahraničními obchodníky s cennými papíry spolupracují, ale oficiálně jejich zákazníkům neposkytují investiční služby, ale např. jazykovou či IT podporu, anebo služby v oblasti marketingu, přičemž je velice obtížné prokázat opak. Pochybnosti vyvolává také skutečnost, že obchody s výše specifikovanými deriváty jsou zpravidla prováděny výhradně proti vlastnímu účtu obchodníka s cennými papíry, což ve spojení se skutečností, že zákazníci nemají možnost si správnost realizačních cen ověřit z nezávislého zdroje, nahrává možnosti nekalého jednání.

Již v roce 2014 ČNB v reakci na tento nově identifikovaný problém uveřejnila na svých webových stránkách upozornění na rizika investování do CFD. V roce 2015 uveřejnila ČNB na svých webových stránkách stanovisko k poskytování investičních služeb k binárním opcím, v němž vyslovila jednoznačný závěr, že vzhledem k povaze tohoto investičního nástroje nebude investování do binárních opcí u většiny neprofesionálních zákazníků odpovídat jejich odborným znalostem a zkušenostem. Protože problém s nedodržováním odborné péče při poskytování investičních služeb k CFD a binárním opcím nabyl celoevropských rozměrů, byly v rámci ESMA zřízeny dvě pracovní skupiny zabývající se touto problematikou a usilující o nalezení jejího řešení, přičemž ČNB se práce v těchto skupinách v roce 2016 aktivně účastnila.

4.4.3 Kontroly na místě

V roce 2016 byly v oblasti odborné péče u nebankovních obchodníků s cennými papíry dokončeny tři komplexní kontroly na místě, jejichž předmětem bylo prověření dodržování pravidel stanovených právními předpisy v souvislosti s povinností poskytovat investiční služby s odbornou péčí. Dále bylo v rámci provedených kontrol na místě posuzováno, zda jsou dodržována pravidla jednání a odborné péče při poskytování investičních služeb. Kontroly se v neposlední řadě zaměřovaly na prověření oblasti kapitálové přiměřenosti a systému vnitřně stanoveného kapitálu.

Kontrolní zjištění evidovala nedostatky v oblasti informování zákazníků, vyžadování informací od zákazníků a jejich vyhodnocování, procesů v rámci ochrany majetku zákazníků, kapitálové přiměřenosti, systému vnitřně stanoveného kapitálu, možnosti rekonstrukce kontrolních procesů, řídicího a kontrolního systému včetně oblastí vnitřního auditu, compliance, informačních systémů a řádného způsobu kontroly investičních zprostředkovatelů a deníku obchodníka. Dále byly zjištěny formální nedostatky především ve vnitřních předpisech společností.

V návaznosti na výsledky provedených kontrol přijaly kontrolované subjekty nápravná opatření, jejichž implementace je průběžně sledována. V jednom případě bylo zahájeno správní řízení.

Zároveň probíhala komplexní kontrola na místě u nebankovního obchodníka s cennými papíry, jejímž předmětem bylo zejména prověření dodržování pravidel stanovených právními předpisy v souvislosti s povinností poskytovat investiční služby s odbornou péčí a dodržování souvisejících obezřetnostních pravidel. Byla zjištěna pochybení v oblasti vyžadování informací od zákazníků a jejich vyhodnocování, v oblasti vnitřní předpisové základny a v oblasti vnitřního řídicího a kontrolního systému.

V oblasti prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v roce 2016 byla zahájena kontrolní činnost u čtyř obchodníků s cennými papíry, u sedmi obchodníků s cennými papíry pak byla kontrolní šetření ukončena.

Hlavní zjištěné nedostatky se týkaly provádění identifikace a kontroly klienta, uplatňování preventivních opatření při provádění mezinárodních sankcí a možnosti rekonstrukce procesů. Přestože se nejednalo o systémově významné nedostatky, byly uvedené společnosti vyzvány k jejich odstranění a k realizaci nápravných opatření, jejichž plnění ČNB při výkonu dohledu pravidelně sleduje.

4.4.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti v oblasti odborné péče

V roce 2016 bylo přijato 125 podání veřejnosti (stížností a dotazů) týkajících se odborné péče v oblasti poskytování investičních služeb, z toho 28 podání se týkalo poskytování investičních služeb bankovními obchodníky s cennými papíry a 97 podání se týkalo činnosti obchodníků s cennými papíry, kteří nejsou bankou. Tato podání veřejnosti lze z hlediska jejich věcné podstaty rozdělit do následujících tematických oblastí:

- činnosti související s administrativními službami zákazníkům
- obstarání nebo vypořádání obchodu
- dodržení smluvních podmínek ze strany poskytovatele investiční služby
- poskytování informací před využitím investiční služby nebo uzavřením obchodu
- poskytování investičního poradenství
- neoprávněné poskytování investičních služeb

Do tematického okruhu podání souvisejících s administrativními službami jsou zařazena podání týkající se všeobecných služeb zákazníkům a administrativy, jako jsou např. vyřizování stížností a reklamací zákazníků, obecná komunikace se zákazníkem, postup při výplatě dividend, provedení výběru peněz nebo vklad peněz na obchodní účet. Problematika administrativních služeb tvořila v roce 2016 početně nejvýznamnější skupinu podání veřejnosti, přičemž naprostá většina podání se týkala zahraničních obchodníků s cennými papíry.

Dalšími oblastmi, ve kterých byl v roce 2016 podán vyšší počet stížností, byly dodržování podmínek smlouvy sjednané mezi obchodníkem s cennými papíry a zákazníkem a obstarání či vypořádání obchodu podle pokynu zákazníka. Jednalo se především o stížnosti na opožděnou realizaci pokynu zákazníka nebo jeho neprovedení, podání týkající se problematiky fungování internetové obchodní aplikace či platformy (stanovení ceny, za niž byl proveden pokyn zákazníka, aktuálnost cen investičních nástrojů zobrazovaných v aplikaci, dočasná nedostupnost aplikace apod.). I v této oblasti se značná část podání veřejnosti týkala činnosti zahraničních obchodníků s cennými papíry.

Řada podání ČNB upozorňovala na neoprávněné podnikání. I tento typ podání se většinou týkal aktivit zahraničních společností nebo subjektů, které se zahraničními obchodníky s cennými papíry spolupracovaly.

V oblasti kapitálového trhu bylo jako zásadní problém vyhodnoceno poskytování investičních služeb zahraničními obchodníky s cennými papíry. Podněty se týkaly jak případů, kdy zahraniční obchodníci s cennými papíry oznámili úmysl poskytovat investiční služby v ČR prostřednictvím pobočky, tak i případů, kdy jsou investiční služby poskytovány

přeshraničně na základě notifikace. Z celkového počtu 97 podání k nebankovním obchodníkům s cennými papíry se jich 55 týkalo zahraničních obchodníků s cennými papíry. Dohled nad dodržováním povinností zahraničních obchodníků s cennými papíry při poskytování investičních služeb v ČR přeshraničně nevykonává ČNB, ale orgán dohledu domovského členského státu, na který ČNB stěžovatele v odpovědích na jeho stížnosti odkazuje. ČNB může upozornit orgán dohledu domovského členského státu, že jím dohlážený subjekt nedodržuje povinnosti uložené zákonem o podnikání na kapitálovém trhu²⁷. V takovém případě je pro odeslání upozornění nezbytné, aby stížnost obsahovala relevantní poklady, kterými je jednání zahraničního obchodníka s cennými papíry řádně zdokumentováno, což nebývá obvyklé.

4.4.5 Sankční činnost ČNB

V oblasti dohledu nad obchodníky s cennými papíry bylo v roce 2016 zahájeno 5 sankčních správních řízení. Právní moci nabylo 5 rozhodnutí, ve dvou případech byla uložena pokuta, ve dvou případech bylo uloženo opatření k nápravě a v jednom případě byla rozhodnutím nařízena nucená správa. Ve správních řízeních byly pravomocně uloženy pokuty ve výši 1 100 000 Kč.

4.5 DOHLED NAD INVESTIČNÍMI SPOLEČNOSTMI A FONDY

V souladu s Dlouhodobou koncepcí dohledu ČNB je výkon dohledu uskutečňován formou dohledu na dálku a kontrol na místě. Výkon dohledu se zaměřuje především na fondy spravující finanční prostředky veřejnosti, popř. na fondy s potenciálně významným systémovým dopadem. Kontrolní činnost je koncentrována do oblastí nastavení řídicích a kontrolních systémů, dodržování pravidel odborné péče při správě fondů a poplatkové struktury ve fondovém investování.

4.5.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

ČNB ke konci roku 2016 evidovala 27 investičních společností, 108 investičních fondů s právní osobností (z toho 27 samosprávných investičních fondů) a 201 podílových fondů.

V roce 2016 obdržela povolení k činnosti jedna nová investiční společnost (Patria investiční společnost, a.s.). Povolení k činnosti bylo uděleno pěti samosprávným investičním fondům²⁸, z toho ve třech případech se jednalo o vstup nového subjektu do sektoru. Ve zbylých dvou případech obdržely licenci tzv. nesamosprávné investiční fondy v souvislosti s jejich záměrem přejít do samosprávného režimu. Svou činnost na vlastní žádost ukončily dvě investiční společnosti (I.C.P. Czech, investiční společnost, a.s. a CLOVIS, investiční společnost, a.s.) a šest samosprávných investičních fondů.

Tab. A.13 – Vývoj počtu subjektů v sektoru investičních společností a fondů (aktivně působících nebo s nově uděleným povolením)

	Stav k 31. 12. 2015	Přírůstek v roce 2016	Úbytek v roce 2016	Stav k 31. 12. 2016
Investiční společnosti	28	1	2	27
Pobočky zahraničních investičních společností	1	0	0	1
Investiční fondy s právní osobností	92	33	17	108
z toho: samosprávné fondy	29	4	6	27
Podílové fondy	195	16	10	201
z toho: standardní fondy	53	1	0	54
Depozitáře	5	0	1	4

27 Zákon č. 256/2004 Sb.

28 Jednomu samosprávnému investičnímu fondu bylo v roce 2016 nejprve povolení uděleno a poté na jeho žádost odňato.

V sektoru investičních společností a fondů bylo v roce 2016 vedeno 113 správních řízení a bylo vydáno 98 rozhodnutí.

Tab. A.14 – Počty správních řízení v sektoru investičních společností a fondů

Počet vedených správních řízení v roce 2016	Přecházejících z roku 2015	Zahájených v roce 2016	Ukončených v roce 2016	Přecházejících do roku 2017
113	27	86	98	15

V roce 2016 bylo ukončeno jedno řízení o povolení k činnosti investiční společnosti, jedno řízení o změně rozsahu povolení k činnosti investiční společnosti (jednalo se o zúžení povolení k činnosti investiční společnosti o oprávnění k výkonu investičních služeb) a pět řízení o povolení k činnosti samosprávného investičního fondu. Dvěma investičními společnostmi a šesti samosprávnými investičními fondy bylo odňato povolení k činnosti na jejich žádost z důvodu změny předmětu podnikání.

Největší počet ukončených řízení (34) se týkal předchozího souhlasu k výkonu funkce vedoucí osoby investiční společnosti nebo samosprávného investičního fondu (včetně zmocněnce) nebo osoby vykonávající v investiční společnosti jinou funkci podléhající předchozímu souhlasu ČNB (28 souhlasů a šest řízení zastaveno). Dále bylo v 15 řízeních rozhodnuto o souhlasu k nabytí kvalifikované účasti na investiční společnosti nebo samosprávném investičním fondu (11 souhlasů uděleno a čtyři řízení zastavena). Další řízení ukončená vydáním kladného rozhodnutí byla vedena ve věci zápisu standardního fondu do seznamu podílových fondů (jedno řízení), souhlasu ke změně statutu standardního fondu (17 řízení), povolení ke sloučení podílových fondů (dvě řízení), výmazu depozitáře ze seznamu vedeného ČNB (jedno řízení) a určení srovnatelnosti zahraničního investičního fondu se speciálním fondem (13 řízení).

4.5.2 Dohled na dálku

V rámci dohledu na dálku sleduje ČNB činnost obhospodařovatelů investičních fondů a jejich administrátorů, zejména z hlediska kvality jejich kapitálového vybavení, řídicího a kontrolního systému a dalších předpokladů pro výkon činnosti. Situaci v jimi obhospodařovaných investičních nebo administrovaných investičních fondech ČNB sleduje zejména z hlediska dodržování pravidel při obhospodařování portfolií, především dodržování statutů investičních fondů, zákonných limitů, správného oceňování majetku a stanovení aktuální hodnoty fondového kapitálu. Další významnou sledovanou oblastí jsou vztahy k investorům, zejména pokud jde o poskytování informací investorům. ČNB se při výkonu dohledu rovněž soustředí na vztahy s depozitáři a distributory, kteří jsou podstatnou součástí fondové infrastruktury. Depozitáři představují bezpečnostní prvek, který ve vztahu k fondům nahrazuje finanční záruční systémy. Distributoři mají významný vliv na prodeje investičních fondů, proto jsou významnou sledovanou oblastí i pobídky distributorů klientům, zejména v oblasti dodržování odborné péče při prodeji programů pravidelných investic.

V roce 2016 byl sektor fondového investování ovlivněn jen dílčími změnami regulace, z nichž si dohledovou pozornost vyžádala zejména nová povinnost účetně oddělit investiční portfolio u investičních fondů, které jsou akciovou společností s variabilním kapitálem (SICAV) a které nevytvářejí podfondy. Tato změna regulace, jakož i řešení dalších významných témat spojených s účetnictvím a jeho ověřováním statutárními auditory (např. zahájení účtování podle mezinárodních účetních standardů při přijetí cenných papírů investičního fondu na regulovaný trh) vedly k navázání spolupráce s Komerou auditorů. Tato spolupráce byla specificky zaměřena na fondovou oblast, přičemž by měla napomoci efektivnější komunikaci a usměrňování těch auditorů investičních fondů, kteří sami nebo prostřednictvím svých správců nejsou členy profesních organizací.

4.5.3 Kontroly na místě

V roce 2016 se uskutečnily dvě kontroly na místě u investiční společnosti. V prvním případě byla kontrola zaměřena na pravidla jednání a zásady odborné péče při obhospodařování majetku investičních fondů, vydávání a odkupování podílových listů, způsob stanovení hodnoty podílového listu, spolupráce s depozitářem a na řídicí a kontrolní systém v rozsahu řízení střetu zájmů, řízení a kontroly kvality distribuce, činnosti compliance a vnitřního auditu. Provedená kontrola zjistila nedostatky v kontrolním prostředí, pokud jde o kontrolu outsourcovaných činností, nedostatky v činnosti vnitřního auditu, nedostatky v systému kontroly limitů (ex ante i ex post), nedostatečnou úpravu postupů a pravidel v oblasti obhospodařování fondů a střetu zájmů a postupů v oblasti obhospodařování alternativních investic (nemovitostí) ve vnitřních předpisech.

Ve druhém případě byla kontrola zaměřena na řídicí a kontrolní systém s důrazem na vybrané prvky, a to zejména na řízení střetu zájmů, činnost compliance a vnitřní audit, systémové nastavení způsobu obhospodařování investičních fondů včetně dodržování investičních limitů a fungování modelu zmocněnců zastupujících investiční společnosti. I v tomto případě byly zjištěny nedostatky ve způsobu obhospodařování investičních fondů, nedostatky v činnosti vnitřního auditu a nedostatky v oblasti řídicího a kontrolního systému v části propagace, kontroly delegace činností (outsourcing) a řízení střetu zájmů.

V návaznosti na ukončenou kontrolu přijaly společnosti nápravná opatření, jejichž implementace je průběžně sledována.

V oblasti prevence legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v roce 2016 byla zahájena kontrolní činnost u čtyř investičních společností, u pěti investičních společností pak byla kontrolní šetření ukončena.

Hlavní zjištěné nedostatky se týkaly provádění identifikace a kontroly klienta, uplatňování preventivních opatření při provádění mezinárodních sankcí a možnosti rekonstrukce procesů. Přestože se nejednalo o systémově významné nedostatky, byly uvedené společnosti vyzvány k odstranění zjištěných nedostatků a k realizaci nápravných opatření, jejichž plnění je ČNB pravidelně sledováno.

4.5.4 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti v oblasti odborné péče

V roce 2016 ČNB přijala 25 podání veřejnosti upozorňujících na činnost investičních společností a fondů. Podněty a stížnosti lze rozdělit do následujících okruhů:

- stížnosti na obhospodařovatele fondů kvalifikovaných investorů, přičemž šlo zejména o případy, kdy se protistrana obchodu realizovaného na účet fondu kvalifikovaných investorů snažila využít dohledovou činnost ČNB jako prostředek k mimosoudnímu řešení sporu. V této oblasti však ČNB nemá působnost a do takových sporů nezasahuje;
- dotazy vyplývající z nedostatku informací o některých prvcích fondového investování, například v oblasti záručních systémů, nebo expozicí vůči tržnímu riziku tam, kde investoři nedostatečně pochopili rozdíl mezi spořením a investováním;
- menší část dotazů směřovala k výhradám v oblasti odborné péče. Příkladem je stížnost na nadbytečnou měnovou konverzi při zpětném odkupu podílových listů nebo na administrativní požadavky při vypořádání dědictví.

4.5.5 Sankční činnost ČNB

V oblasti investičních společností a fondů byla v roce 2016 zahájena dvě sankční správní řízení. Právní moci nabyly čtyři rozhodnutí. Ve třech případech byla uložena pokuta a v jednom případě byla uložena pokuta a opatření k nápravě. Celková výše uložených pokut v oblasti investičních společností a investičních fondů činí 3 050 000 Kč.

4.6 DOHLED NAD SMĚNÁRNÍKY

ČNB vykonávala v roce 2016 rovněž dohled nad držiteli povolení k činnosti směnárníka (tj. v sektoru osob oprávněných vykonávat směnářskou činnost, které nejsou úvěrovou institucí). Tento dohled byl realizován zejména formou kontrol na místě a místních šetření. K identifikaci nedostatků přispěla i podání ze strany veřejnosti.

4.6.1 Licenční, schvalovací a povolovací činnost

ČNB k poslednímu kalendářnímu dni roku 2015 registrovala 984 směnárníků. V roce 2016 získalo povolení k činnosti 41 směnárníků, zatímco evidovaný roční úbytek činil 38 směnárníků. K poslednímu prosinci roku 2016 bylo v evidenci ČNB 987 směnárníků.

Tab. A.15 – Vývoj počtu směnárníků

	Stav k 31. 12. 2015	Přírůstek v roce 2016	Úbytek v roce 2016	Stav k 31. 12. 2016
Směnárny	984	41	38	987

V sektoru směnárníků bylo v roce 2016 zahájeno 44 správních řízení o udělení povolení k činnosti směnárníka. Dále bylo v tomto sektoru vedeno 36 správních řízení o odnětí povolení k činnosti směnárníka na základě žádostí směnárníků.

4.6.2 Kontroly na místě

Sektor směnárníků je i přes svůj relativně malý význam ve vztahu k ostatním sektorům finančního trhu podroben vyšší intenzitě kontrol na místě, a to zejména z důvodu nedostatků identifikovaných při ostatních dohledových činnostech (především podání veřejnosti) a nízké kvality poskytovaných služeb některými směnárníky. To se rovněž projevuje i v nárazově zvýšené mediální expozici tohoto sektoru. ČNB se při výkonu dohledu v rámci vykonávaných kontrol soustředila zejména na oblast řádného informování zájemců o provedení směnářského obchodu.

V roce 2016 bylo vykonáno a ukončeno celkem 54 kontrol (včetně kontrol zahájených již v roce 2015), v rámci nichž bylo provedeno 408 místních šetření v jednotlivých provozovnách směnárníků. Další tři kontroly byly v daném roce zahájeny.

V rámci provedených kontrol byly identifikovány přetrvávající nedostatky v oblasti kurzovních lístků, zejména jejich zaměnitelnosti s informacemi o nabídkách výhodnějších směnných kurzů. Zde je ovšem sankční postižitelnost tohoto jednání limitována do značné míry možností subjektivního výkladu nejednoznačné právní úpravy řešící tuto problematiku. Druhou zásadní oblast zjištěných nedostatků představují předmluvní informace a jejich řádný způsob sdělování. Předmluvní informace nejsou zájemcům buď sdělovány vůbec či se nedodrží forma jejich sdělení v textové podobě. V této souvislosti je nezbytné konstatovat, že ze strany některých směnárníků je opakovaně upozorňováno na údajnou nejasnost příslušného ustanovení, podle kterého pro ně neplyne povinnost předat kopii předmluvních informací klientům.

V návaznosti na zjištění z kontrol byli směnárníci v méně závažných případech vyzýváni k přijetí nápravných opatření, naopak v případě závažnějších nedostatků byla zahájena správní řízení o uložení pokuty.

Kontroly u směnárníků byly rovněž zaměřeny na oblast opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, přičemž nejčastější kontrolní zjištění se týkala zejména nedostatků v systému vnitřních zásad a nedostatků v souvislosti s prováděním identifikace a kontroly klienta.

V reakci na výše uvedené identifikované nedostatky při výkonu dohledu na dálku i na místě ČNB vypracovala návrh na novelizaci zákona o směnářské činnosti²⁹.

4.6.3 Vyhodnocení informací z podání veřejnosti v oblasti odborné péče

V roce 2016 ČNB vyřídila 172 podání veřejnosti, která směřovala do oblasti směnářské činnosti. Stížnosti se v převážné většině týkají nevýhodných směnných kurzů nebo výše poplatků za provedení směny, přičemž klienti od směnárníka očekávají směnný kurz na úrovni kurzu vyhlášeného ČNB a zároveň nulový či jen nízký poplatek za provedení směny. Po odsouhlasení podmínek směnářského obchodu pak požadují zrušení dané transakce a vrácení peněz, čemuž však již směnárník obvykle nevyhoví.

Výše směnných kurzů ani poplatků není legislativně nijak regulována, a tedy ČNB nemá pravomoc do těchto záležitostí zasahovat. Z analýz podání veřejnosti dále vyplývá, že jako problematické se jeví být též uvádění nabídky výhodnějších směnných kurzů v provozovně směnárníka, a to zejména z hlediska možné zaměnitelnosti s kurzovním lístkem.

Mezi nejčastěji zaznamenané nedostatky v rámci šetření podání veřejnosti v tomto sektoru patří nedostatky v oblasti informování klientů o směnných kurzech a úplatě za poskytovanou službu. V případě nově registrovaných směnárníků byla za účelem odstranění zjištěných nedostatků častěji volena forma dohledové výzvy ke zjednání nápravy.

4.6.4 Sankční činnost ČNB

Pro porušení zákona o směnářské činnosti bylo v roce 2016 zahájeno 43 správních řízení. ČNB pravomocně rozhodla v 42 případech. Z toho byla ve 40 případech uložena pokuta, v jednom případě byla uložena pokuta a současně bylo odňato povolení k činnosti směnárníka a v jednom případě bylo odňato povolení k činnosti. Celková výše pokut udělených ve správních řízeních v této oblasti činila 3 935 000 Kč. Dále bylo v roce 2016 vydáno celkem 9 příkazů na místě ve formě uložení pokut v celkové výši 79 000 Kč.

4.7 DOHLED NAD OSTATNÍMI DROBNÝMI SUBJEKTY NA FINANČNÍM TRHU

Dohled nad ostatními drobnými subjekty na finančním trhu zahrnuje výkon dohledových aktivit nad platebními institucemi, institucemi elektronických peněz, vydavateli elektronických peněz malého rozsahu a poskytovateli platebních služeb malého rozsahu (jestliže zároveň nejsou obchodníky s cennými papíry). ČNB dále vykonává dohled nad činností investičních a pojišťovacích zprostředkovatelů. Rovněž dohlíží nad činností poskytovatelů a zprostředkovatelů spotřebitelských úvěrů, kteří zároveň poskytují nebo zprostředkovávají úvěry na základě jejího povolení, licence nebo registrace.

4.7.1 Sektor poskytovatelů platebních služeb a vydavatelů elektronických peněz

V roce 2016 vykonávala ČNB dohled nad platebními institucemi, institucemi elektronických peněz, poskytovateli platebních služeb malého rozsahu a vydavateli elektronických peněz malého rozsahu. Co se týče počtu těchto subjektů, je i nadále znatelný nárůst zejména v případě platebních institucí a poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu, což však odpovídá dlouhodobému trendu v tomto sektoru.

ČNB na počátku roku 2016 evidovala 16 platebních institucí. V roce 2016 bylo uděleno povolení k činnosti platební instituce třem novým subjektům (ComGate Payments, a.s., VIKIPID, a.s. a Investiční aukce, s.r.o.). V roce 2016 byly na území ČR zřízeny tři pobočky zahraniční platební instituce.

29 Zákona č. 277/2013 Sb., viz kapitola 2. Vývoj regulace v ČR v roce 2016.

Tab. A.16 – Vývoj počtu platebních institucí a institucí elektronických peněz

	Stav k 31. 12. 2015	Přírůstek v roce 2016	Úbytek v roce 2016	Stav k 31. 12. 2016
Platební instituce	18	3	1	20
Pobočky platebních institucí	9	3	0	12
Instituce elektronických peněz	2	0	0	2
Pobočky institucí elektronických peněz	1	0	0	1

Celkem bylo v roce 2016 ukončeno devět správních řízení v oblasti platebního styku, z toho sedm řízení se týkalo povolení nebo změny povolení k činnosti platební instituce (v pěti případech bylo žádosti vyhověno, dvě řízení byla zastavena). Zbýlá dvě řízení se týkala zrušení registrace poskytovatele platebních služeb malého rozsahu.

Tab. A.17 – Počty správních řízení v sektoru investičních společností a fondů

	Počet vedených správních řízení v roce 2016	Přecházejících z roku 2015	Zahájených v roce 2016	Ukončených v roce 2016	Přecházejících do roku 2017
Platební instituce	13	2	11	9	4
Instituce elektronických peněz	1	0	1	0	1

Dohledové aktivity ČNB v sektoru platebních institucí a institucí elektronických peněz byly zaměřeny především na monitorování dodržování obezřetnostních pravidel, plnění pravidel ochrany peněžních prostředků zákazníků a také na dodržování soukromoprávní úpravy stanovené zákonem o platebním styku. V roce 2016 se ČNB soustředila zejména na poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, jejichž význam z hlediska objemu realizovaných platebních transakcí každoročně narůstá. U těchto subjektů byl dohled vykonáván jak formou dohledu na dálku, tak formou kontrol na místě. V případě ostatních subjektů působících v oblasti platebního styku byl vykonáván především dohled na dálku.

Dohled na dálku

Základním informačním zdrojem pro výkon obezřetnostního dohledu na dálku je plnění informační povinnosti dohláženými subjekty. Subjekty, u nichž byly při výkonu dohledu zjištěny nedostatky, byly vyzvány k nápravě a přijetí opatření za účelem zamezení jejich opakování. V případě identifikace závažnějších či opakovaně se vyskytujících nedostatků bylo s těmito subjekty zahájeno správní řízení. Hlavními zjištěnými nedostatky byly chybně vypočtené hodnoty objemu platebních transakcí, nesprávné propočty v důsledku chybně zvolených měnových kurzů a nepředkládání údajů o objemu platebních transakcí ve stanovených termínech. Většina nedostatků se vyskytovala u nových subjektů, přičemž jejich četnost nebyla zásadního významu.

V rámci dohledové činnosti též byly posouzeny obchodní plány a náležitosti řídicího a kontrolního systému žadatelů o povolení k činnosti platební instituce.

Kontroly na místě

V rámci výkonu dohledu na místě bylo v roce 2016 vykonáno a ukončeno celkem osm kontrol u poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu (počet kontrol zahrnuje i kontroly zahájené v předchozím roce). Dále bylo v průběhu roku 2016 zahájeno šest kontrol, v rámci nichž bylo mj. ověřováno plnění podmínek stanovených zákonem AML.

V oblasti platebního styku se nejčastější nedostatky týkaly plnění předšmluvních informačních povinností a informačních povinností vůči ČNB. V oblasti aplikace zákona AML byly nejčastějšími zjištěními nedostatky týkající se systému vnitřních zásad, nevypracovávání hodnotících zpráv ve stanoveném termínu a nedostatky v procesu identifikace a kontroly klienta.

V návaznosti na provedené kontroly přijaly kontrolované subjekty odpovídající opatření k nápravě. V závažnějších případech bylo s těmito subjekty zahájeno správní řízení o udělení pokuty.

Podání veřejnosti

V tomto sektoru bylo v roce 2016 vyřízeno 20 podání veřejnosti. Tato podání se týkala různého nekalého jednání v rámci poskytování platebních služeb či účtování poplatků za platební služby. Podání veřejnosti tak v tomto segmentu tvořilo spíše marginální zdroj informací o činnosti dohlížených subjektů.

Sankční činnost

V roce 2016 byla zahájena čtyři správní řízení v oblasti platebního styku. V pěti případech bylo pravomocně rozhodnuto. Pokuta byla uložena ve všech pěti případech. Celková výše uložených pokut činila 2 210 000 Kč.

4.7.2. Sektor zpracovatelů tuzemských bankovek a mincí

V roce 2016 nebylo vedeno žádné řízení o povolení k činnosti zpracovatele tuzemských bankovek a mincí a oproti roku 2015 nedošlo v tomto sektoru k žádným změnám.

Tab. A.18 – Vývoj počtu zpracovatelů tuzemských bankovek a mincí

	Stav k 31. 12. 2015	Přírůstek v roce 2016	Úbytek v roce 2016	Stav k 31. 12. 2016
Zpracovatelé tuzemských bankovek a mincí	4	0	0	4

Sankční činnost

V roce 2016 byla zahájena dvě nová správní řízení podle zákona o oběhu bankovek a mincí. Právní moci nabylo sedm rozhodnutí. V pěti případech byla uložena pokuta, v jednom případě opatření k nápravě a v jednom případě bylo správní řízení zastaveno. Celková výše uložených pokut byla 1 050 000 Kč.

4.7.3. Sektor poskytovatelů spotřebitelského úvěru

ČNB se v průběhu roku 2016 intenzivně připravovala na nabytí účinnosti nového zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru. Ode dne jeho účinnosti, tj. 1. 12. 2016, začala ČNB přijímat žádosti o oprávnění k poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru, jakož i žádosti o akreditaci k pořádání odborných zkoušek. Do konce roku 2016 nebylo podle tohoto zákona uděleno žádné oprávnění k činnosti.

Tab. A.19 – Počty správních řízení v sektoru spotřebitelského úvěru

	Zahájených v roce 2016	Ukončených v roce 2016	Přecházejících do roku 2017
Nebankovní poskytovatelé spotřebitelského úvěru	8	0	8
Samostatní zprostředkovatelé	27	0	27
Akreditované osoby	11	0	11

4.7.4. Sektor pojišťovacích a investičních zprostředkovatelů

ČNB vykonávala v roce 2016 dohled nad pojišťovacími zprostředkovateli, samostatnými likvidátory pojistných událostí a investičními zprostředkovateli a jejich vázanými zástupci, jejichž počet i v roce 2016 mírně vzrostl. ČNB realizovala dohled v uvedeném sektoru jak formou dohledu na dálku, tak formou kontrol na místě, přičemž důležitým zdrojem informací o činnosti dohlížených subjektů byla početná podání veřejnosti.

Dohled na dálku

Výkon dohledu na dálku v uvedeném sektoru spočívá v průběžném sledování činnosti dohlížených subjektů a vyhodnocování jejího souladu s příslušnými právními předpisy a pravidly odborné péče. V roce 2016 se ČNB obdobně jako v minulých letech zaměřila na řádné plnění informačních povinností dohlíženými subjekty vůči klientům. V případě pojišťovacích zprostředkovatelů byla pozornost soustředěna na řádné plnění povinností týkajících se zjišťování a zaznamenání požadavků a potřeb klientů. Pozornost byla věnována rovněž odůvodňování doporučení sjednaného produktu, a to včetně doporučování tzv. „přesmluvnění“³⁰ již uzavřených pojistných kontraktů klientů. Dále se ČNB při výkonu dohledu v tomto segmentu trhu zaměřovala na ověřování souladu údajů týkajících se dohlížených subjektů s údaji uvedenými v registru vedeném ČNB a plnění vykazovací povinnosti.

Subjekty, u nichž byly v rámci tohoto dohledu zjištěny nedostatky, byly vyzvány k nápravě a přijetí opatření za účelem zamezení jejich opakování. Při evidenci závažnějších či opakovaně se vyskytujících nedostatků bylo s těmito subjekty zahájeno správní řízení. V případě zjištění nečinnosti pojišťovacích zprostředkovatelů po dobu delší než 24 po sobě jdoucích kalendářních měsíců bylo iniciováno zrušení jejich zápisu v registru.

Kontroly na místě

V rámci kontrol pojišťovacích a investičních zprostředkovatelů bylo v roce 2016 vykonáno a ukončeno celkem 44 kontrol (včetně kontrol zahájených již v roce 2015). Dále bylo zahájeno osm kontrol, které nebyly k poslednímu kalendářnímu dni roku 2016 ukončeny. Součástí kontrol pojišťovacích zprostředkovatelů, kteří vykonávají zprostředkovatelskou činnost ve vztahu k životnímu pojištění, bylo rovněž prověřování plnění povinností stanovených zákonem AML.

V oblasti zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví byly shledány nejzásadnější nedostatky v oblasti nedostatečného zaznamenávání požadavků a potřeb klientů a důvodů, na kterých zprostředkovatel zakládá svá doporučení pro výběr daného pojistného produktu. Dále se jednalo o neoznamování změn údajů zapisovaných do registru ČNB, chybné plnění vykazovací povinnosti vůči ČNB a nedostatky v oblasti řízení a kontroly distribuční sítě. V souvislosti s plněním povinností podle zákona AML byly nejčastějšími zjištěními nedostatky chyby v systému vnitřních zásad, nedostatečný obsah školení a vedení evidence provedených školení a nevypracovávání hodnotící zprávy ve stanoveném termínu. Z hlediska investičního zprostředkování se nejfrekventovaněji evidované nedostatky týkaly plnění informační povinnosti vůči zákazníkům, získávání informací od zákazníků a chyb v evidenci smluv a pokynů vedených investičními zprostředkovateli.

V návaznosti na provedené kontroly byly tyto subjekty vyzvány k přijetí odpovídajících nápravných opatření. V závažnějších případech bylo s těmito subjekty zahájeno správní řízení o udělení pokuty a uložení opatření k nápravě kontrolou zjištěných nedostatků (zejména ve vztahu k pojišťovacím zprostředkovatelům).

Podání veřejnosti

V roce 2016 bylo v tomto sektoru vyřízeno 343 podání veřejnosti upozorňujících na jednání dohlížených subjektů, které bylo dle mínění veřejnosti v rozporu s právními předpisy. Více než 80 % podání veřejnosti směřovalo do oblastí pojistného zprostředkování. V této oblasti podání nejčastěji poukazyvala na nedostatky při sjednání investičního životního pojištění, konkrétně na (pro klienty) nevýhodné přesmluvnění stávajících pojistných produktů, poskytnutí neúplných či nepravdivých informací o povaze sjednaného pojištění a jeho nákladovosti, sjednání pojištění v rozporu s požadavky a potřebami klientů a falšování podpisů na pojistných smlouvách.

30 Termín přesmluvnění vyjadřuje nahrazení jednoho pojištění pojištěním jiným.

V oblasti zprostředkování investic se vyřizovaná podání týkala jednání různé povahy. Převážně se jednalo o pozdní předávání pokynů zákazníků, přesmluvnění stávajících produktů, neposkytování informací o povaze sjednaného produktu či výši poplatků, sjednání nevhodných produktů ve vztahu k potřebám klientů a falšování podpisu zákazníka na dokumentaci. V několika případech podání upozorňovala i na neoprávněné poskytování investičních služeb.

Sankční činnost

V oblasti pojišťovacích zprostředkovatelů bylo v roce 2016 zahájeno dalších celkem 30 sankčních správních řízení. Právní moci nabylo celkem 40 rozhodnutí. Ve 13 případech byla uložena pokuta, v osmi případech byla uložena pokuta a opatření k nápravě, v jednom případě byla uložena pokuta a zároveň byl zrušen zápis v registru pojišťovacích zprostředkovatelů, ve dvou případech byla uložena pokuta a v části rozhodnutí bylo správní řízení zastaveno, v pěti případech bylo uloženo opatření k nápravě, v pěti případech byl zrušen zápis v registru pojišťovacích zprostředkovatelů, v pěti případech bylo správní řízení zastaveno a konečně v jednom případě byla uložena pořádková pokuta. Celková výše uložených pokut v roce 2016 činila celkem 6 585 000 Kč.

V oblasti investičních zprostředkovatelů bylo v roce 2016 zahájeno dalších celkem 23 sankčních správních řízení. Právní moci nabylo 17 rozhodnutí. V pěti případech byla uložena pokuta a opatření k nápravě, v osmi případech byla uložena pokuta, ve dvou případech byla uložena pokuta a správní řízení bylo v části rozhodnutí zastaveno, v jednom případě byl zrušen zápis v registru investičních zprostředkovatelů a v jednom případě bylo správní řízení zastaveno. Celkem byly v oblasti investičních zprostředkovatelů uloženy pokuty ve výši 12 655 000 Kč.

4.8 EMISE CENNÝCH PAPÍRŮ A REGULOVANÉ TRHY

Na počátku roku 2016 bylo evidováno 83 společností, jejichž cenné papíry byly přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu (emitenti kótovaných cenných papírů).³¹ V průběhu roku 2016 byly k obchodování na regulovaném trhu nově přijaty cenné papíry 19 subjektů kolektivního investování (jednalo se o fondy kvalifikovaných investorů, z toho v 17 případech o fondy s proměnným základním kapitálem a ve dvou případech o uzavřené investiční fondy) a deset dalších emitentů: v osmi případech se jednalo o dluhopisy (CZECHOSLOVAK GROUP, a.s.; ČD Cargo, a.s.; ČEPS, a.s.; Česká zbrojovka, a.s.; FINEP BARRANDOV ZÁPAD, k.s.; HB Reavis Finance CZ, s.r.o.; J&T Global Finance VII, s.r.o.; MCI Venture Projects Sp. z o.o. VI S.K.A.), v jednom případě o certifikáty (GRAMEXO plc) a v jednom případě o akcie (MONETA Money Bank, a.s.).

Cenné papíry osmi emitentů byly vyřazeny z obchodování. V pěti případech se jednalo o vyřazení dluhopisů z důvodu splacení (ABS Jets, a.s.; Československá obchodní banka, a.s.; DAIREWA plc; Home Credit B.V. a ISTROKAPITAL CZ, a.s.), ve třech případech šlo o akcie (Kofola S.A.; Imperial nemovitostní, UIF, a.s. na základě rozhodnutí emitenta a Pivovary Lobkowicz Group, a.s., v návaznosti na vytěsnění). Ke konci roku 2016 bylo evidováno celkem 104 emitentů kótovaných cenných papírů.

Tab. A.20 – Vývoj počtu emitentů cenných papírů, organizátorů regulovaných trhů a provozovatelů vypořádacích systémů

	Stav k 31. 12. 2015	Přírůstek v roce 2016	Úbytek v roce 2016	Stav k 31. 12. 2016
Emitenti kótovaných CP	83	29	8	104
z toho: sídlo v zahraničí	20	2	3	19
kotace pouze v zahraničí	2	0	0	2
Organizátoři regulovaného trhu	3	0	0	3
Provozovatelé mnohostranného obchodního systému	2	1	0	3
Provozovatelé vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání	3	0	1	2
Centrální depozitář	1	0	0	1

31 Z toho cenné papíry dvou emitentů byly přijaty pouze na regulovaném trhu mimo ČR.

Počet licencovaných organizátorů regulovaného trhu (RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů, a.s. (RM-S), Burza cenných papírů Praha, a.s. (BCPP) a Power Exchange Central Europe, a.s. (PXE) zůstal meziročně nezměněn. Počet provozovatelů mnohostranného obchodního systému vzrostl z 2 na 3, když k BCPP – START a RM-S – Volný trh přibyla společnost 42 Financial Services, a.s., jíž bylo v květnu 2016 rozšířeno dosavadní povolení k činnosti. Počet tří provozovatelů vypořádacích systémů s neodvolatelností vypořádání zůstal meziročně nezměněn: RM-S – Systém vypořádání transakcí (SVYT), ČNB – Systém krátkodobých dluhopisů (SKD) a Centrální depozitář cenných papírů, a.s. (CDCP). Činnost centrálního depozitáře vykonával CDCP.

V oblasti emisí cenných papírů, evidence cenných papírů a regulovaných trhů vedla ČNB v roce 2016 celkem 60 správních řízení. Většinu z 52 vydaných rozhodnutí (46) tvořila rozhodnutí o schválení dokumentů v souvislosti s novými emisemi cenných papírů. Tři rozhodnutí vydala ČNB v roce 2016 v oblasti nabídek převzetí (jednalo se o jeden souhlas s uveřejněným povinné nabídky převzetí určené akcionářům spol. ENERGOCHEMICA SE, a dále o jeden souhlas s uveřejněním dodatečné nabídky převzetí a jeden předchozí souhlas k přijetí rozhodnutí valné hromady o přechodu všech ostatních účastnických cenných papírů na hlavního akcionáře, v obou případech ve vztahu ke spol. Pivovary Lobkowicz Group, a.s.). Dále byla vydána tři rozhodnutí v oblasti tržní infrastruktury (jedno schválení změn pravidel vypořádacího systému CDCP a dvě udělení předchozího souhlasu k nabytí kvalifikované účasti v organizátorovi regulovaného trhu – PXE).

Tab. A.21 – Počty správních řízení v oblasti emisí cenných papírů a regulovaných trhů

Počet vedených správních řízení v roce 2016	Přecházejících z roku 2015	Zahájených v roce 2016	Ukončených v roce 2016	Přecházejících do roku 2017
60	2	58	52	8

V oblasti emisí cenných papírů bylo v rámci dohledu v roce 2016 přezkoumáno mimo správní řízení 35 souborů konečných podmínek nabídky cenných papírů. Standardně se uskutečnila kontrola pravidelně uveřejňovaných zpráv (kontrola výročních a pololetních zpráv všech emitentů a detailní kontrola aplikace účetních standardů IFRS v účetních závěrkách u pěti vybraných emitentů). Současně probíhal průběžný dohled nad plněním povinností emitentů kótovaných cenných papírů a souvisejících osob (oznamování podílů na hlasovacích právech a transakcí osob s řídicí pravomocí). Byly komunikovány nedostatky s následným zajištěním nápravy.

V oblasti regulovaných trhů byly v rámci dohledu na dálku provedeny přezkumy pravidel BCPP (pravidla přijetí CP subjektů kolektivního investování, pravidla trhu Free Market, pravidla trhu START) a CDCP (pravidla vypořádání). Ve vztahu k PXE byl udělen souhlas k nabytí kvalifikované účasti, a to společnosti European Energy Exchange AG a osobám ze skupiny Deutsche Börse, které ji ovládají. Formou kolegia při ESMA probíhala účast na dohledu nad centrální protistranou European Commodity Clearing AG (dle nařízení EMIR³²) působící na PXE. Podle EMIR bylo uděleno několik výjimek z clearingové povinnosti pro obchody uvnitř skupiny. Ve vztahu k RM-S a CDCP bylo provedeno několik šetření na základě podnětů, byla dokončena transformace způsobu vypořádání v RM-S s cílem zajistit soulad s nařízením CSDR³³ a řešeny některé dílčí otázky ohledně vedení centrální evidence cenných papírů a agendy týkající se mezinárodní identifikace subjektů (Legal Entity Identifier).

Sankční činnost

V oblasti emitentů cenných papírů bylo v roce 2016 zahájeno dalších celkem sedm sankčních správních řízení. Právní mocí nabylo celkem sedm rozhodnutí. Ve všech sedmi případech byla uložena pokuta. Celková výše uložených pokut v oblasti emitentů cenných papírů v roce 2016 činila 2 420 000 Kč.

32 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ze dne 4. července 2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů.

33 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 ze dne 23. července 2014 o zlepšení vypořádání obchodů s CP v EU a centrálních depozitářích CP a o změně směrnic 98/26/ES a 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 236/2012.

4.9 NOTIFIKAČNÍ, REGISTRAČNÍ A INFORMAČNÍ ČINNOSTI SPOJENÉ S DOHLEDEM

4.9.1 Notifikace (v režimu jednotné licence)

Odchozí notifikace z ČR

K 31. 12. 2016 měly čtyři tuzemské banky pobočku na Slovensku. Rovněž tři tuzemské pojišťovny měly své pobočky na Slovensku a jednu pobočku v Polsku. Ke konci roku 2016 provozuje služby bez založení pobočky na území hostitelských členských států EU 11 tuzemských bank a 20 tuzemských pojišťoven.

Obchodník s cennými papíry 42 Financial Services, a.s., oznámil záměr působit prostřednictvím pobočky v Polsku, naopak obchodník s cennými papíry HighSky Brokers, a.s., oznámil ukončení činnosti své pobočky v zahraničí (rovněž v Polsku). Na základě práva volného poskytování služeb v EU obchodník s cennými papíry NN Investments Partners C.R., a.s., rozšířil poskytování investičních služeb na území Maďarska a Rumunska, 42 Financial Services, a.s., na území Chorvatska a HighSky Brokers, a.s., oznámil svůj záměr působit ve Francii a Polsku.

Platební instituce AKCENTA CZ, a.s., oznámila záměr působit v Německu a platební instituce Global Payments, s.r.o., oznámila záměr působit na území dalších 23 hostitelských členských států EU formou volného poskytování služeb. Platební instituce PayU Czech Republic, s.r.o., ukončila své přeshraniční působení na území hostitelských členských států EU s ohledem na ukončení činnosti společnosti jako platební instituce.

Notifikace (nebo její změna či ukončení) do zahraničí v rámci evropského hospodářského prostoru byla vyřízena u 4 597 pojišťovacích zprostředkovatelů s bydlištěm nebo sídlem na území ČR.

Příchozí notifikace do ČR

Tab. A.22 – Počty notifikací o přeshraničním poskytování služeb

	Stav k 31. 12. 2015	Přírůstek v roce 2016	Úbytek v roce 2016	Stav k 31. 12. 2016
Úvěrové instituce ⁱ⁾	388	30	8	410
Instituce elektronických peněz	61	37	3	95
Pojišťovny ⁱ⁾	805	88	16	877
Fondy UCITS	1 199	100	49	1 250
Fondy AIF (s výjimkou EuVECA a EuSEF) ⁱⁱ⁾	93	67	42	118
Fondy EuVECA ⁱⁱⁱ⁾	14	7	6	15
Investiční společnosti	48	2	2	48
Poskytovatelé investičních služeb	1 718	154	60	1 812
Platební instituce	300	57	11	346
Instituce zaměstnaneckého penzijního připojištění	1	0	0	1
Pojišťovací zprostředkovatelé	5 802	403	208	5 997

i) V sektoru pojišťoven a v bankovním sektoru se notifikují pojišťovny a banky i jejich pobočky působící v ostatních státech EU/EHP

ii) Alternativní investiční fond, zkratka pro speciální fondy a fondy kvalifikovaných investorů EuSEF (European Social Entrepreneurship Fund), zkratka pro evropský fond sociálního podnikání

iii) EuVECA (European Venture Capital Fund), zkratka pro evropský fond rizikového kapitálu

ČNB obdržela od zahraničních orgánů dohledu 179 oznámení o schválení prospektu cenného papíru (či jeho dodatku) za účelem veřejné nabídky cenných papírů na území ČR nebo jejich přijetí k obchodování na regulovaném trhu.

4.9.2 Registrační činnost, zastoupení bank a finančních institucí

Tab. A.23 – Počty registrovaných a zapisovaných subjektů

	Stav k 31. 12. 2015	Přírůstek v roce 2016	Úbytek v roce 2016	Stav k 31. 12. 2016
Registrovaná zastoupení zahraničních bank ⁱ⁾	14	2	1	15
Investiční zprostředkovatelé	7 464	22	146	7 340
Vázaní zástupci	26 660	6 583	6 631	26 612
Poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu	118	26	6	138
Vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu	7	5	0	12
Osoby oprávněné distribuovat penzijní produkty:				
investiční zprostředkovatelé	112	13	3	122
nebankovní obchodníci s cennými papíry	1	0	0	1
bankovní obchodníci s cennými papíry	5	1	0	6
vázaní zástupci	8 152	2 513	1 007	9 658
vázaní zástupci penzijních společností	8	0	0	8
Pojišťovací zprostředkovatelé a SLPU ⁱⁱ⁾	163 224	6 011	1 140	168 095
Vázaní zástupci (spotřebitelský úvěr)	0	3 505	0	3 505
Zprostředkovatelé vázaného spotřebitelského úvěru	0	0	0	0

i) Registrace zastoupení zahraniční banky podle § 39 zákona č. 61/1993 Sb., o ČNB, neopravňuje podnikat v sektoru bankovníctví v ČR, ale pouze propagovat služby svých centrál na tomto území.

ii) Údaj nezahrnuje zahraniční zprostředkovatele zapsané do registru v důsledku notifikace provozování pojišťovacího zprostředkování z jiného členského státu EU/EHP).

V průběhu roku 2016 prováděla ČNB na žádost zápisy do seznamu osob provádějících správu majetku srovnatelnou s obhospodařováním podle zákona o investičních společnostech a investičních fondech (zákon č. 240/2013 Sb.). Ke konci roku 2016 bylo v tomto seznamu zapsáno 28 osob.

ČNB zajišťuje odborné zkoušky pojišťovacího agenta a pojišťovacího makléře, jejichž účelem je ověřit odbornou způsobilost k výkonu této činnosti na středním a vyšším kvalifikačním stupni. Zkoušek se v roce 2016 zúčastnilo 436 uchazečů, z nichž 402 uspělo.

4.9.3 Monitorování subjektů finančního trhu v likvidaci

ČNB monitoruje průběh likvidací subjektů finančního trhu prostřednictvím jejich zákonné informační povinnosti a na základě vyžádaných informací. V roce 2016 vedla ČNB ústní jednání s likvidátory, byly poskytovány konzultace a stanoviska k průběhu likvidací, dále byly poskytovány vyžádané informace a dokumentace k žádostem soudů a orgánů činných v trestním řízení.

Tab. A.24 – Počty registrovaných a zapisovaných subjektů

	Stav k 31. 12. 2015	Přírůstek v roce 2016	Úbytek v roce 2016	Stav k 31. 12. 2016
Banky	3	2	0	5
Družstevní záložny	8	0	3	5
Pojišťovny a zajišťovny	0	0	0	0
Investiční společnosti	5	0	2	3
Investiční fondy	11	0	0	11
Podílové fondy	7	8	6	9
Penzijní společnosti	0	0	0	0
Obchodníci s CP	0	0	0	0
Celkem	34	10	11	33

Počet subjektů finančního trhu v likvidaci, které ČNB monitoruje, klesl ke konci roku 2016 meziročně o jeden subjekt. V důsledku ukončení likvidace a následného výmazu subjektů z obchodního rejstříku ČNB přestala dohlížet 11 subjektů: tři družstevní záložny, dvě investiční společnosti a šest podílových fondů v likvidaci. V roce 2016 vstoupil opakovaně do likvidace jeden subjekt, u kterého byl zrušen konkurs a do likvidace se vrátil, a to Česká banka, akciová společnost Praha – v likvidaci. Do likvidace také vstoupila jedna banka, a to ERB bank, a.s. Dále vstoupilo do likvidace osm podílových fondů (Florida Opportunity Fund uzavřený podílový fond, AMISTA investiční společnost, a.s.; 11. Zajištěný fond kvalifikovaných investorů České pojišťovny a.s., otevřený podílový fond Generali Investments CEE, investiční společnost, a.s.; 12. Zajištěný fond kvalifikovaných investorů, otevřený podílový fond Generali Investments CEE, investiční společnost, a.s.; 13. Zajištěný fond kvalifikovaných investorů, otevřený podílový fond Generali Investments CEE, investiční společnost, a.s.; První lesnický otevřený podílový fond DELTA Investiční společnost, a.s.; 16. Zajištěný fond kvalifikovaných investorů, otevřený podílový fond Generali Investments CEE, investiční společnost, a.s.; 10. Zajištěný fond kvalifikovaných investorů, otevřený podílový fond Generali Investments CEE, investiční společnost, a.s.; 14. Zajištěný fond kvalifikovaných investorů, otevřený podílový fond Generali Investments CEE, investiční společnost, a.s.).

V souladu s § 10 odst. 1 zákona č. 376/2015 Sb., o ukončení důchodového spoření, zanikla dne 30. 6. 2016 povolení k vytvoření důchodových fondů. Tímto všech 20 důchodových fondů vstoupilo do likvidace. Každá z pěti penzijních společností (ČSOB Penzijní společnost a.s.; Allianz penzijní společnost, a.s.; Česká spořitelna – penzijní společnost, a.s.; KB Penzijní společnost, a.s.; Penzijní společnost České pojišťovny, a.s.) prováděla likvidaci čtyř povinně vytvářených důchodových fondů (důchodový fond státních dluhopisů, konzervativní důchodový fond, vyvážený důchodový fond, dynamický důchodový fond). Na počátku likvidace ČNB evidovala celkovou hodnotu aktiv ve 20 likvidovaných důchodových fondech ve výši 3 408,8 mil. Kč, celkový počet účastníků důchodového spoření byl 84 529. Penzijní společnosti prováděly od 15. 10. 2016 do 31. 12. 2016 pod dohledem ČNB výplatu prostředků účastníků důchodového spoření. K poslednímu dni kalendářního roku 2016 byly vyplaceny všechny prostředky účastníků.

4.9.4 Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Česká národní banka je povinným subjektem podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona poskytuje ČNB informace jednak zveřejněním povinně poskytovaných informací na své internetové stránce a dále žadatelům na základě individuálních žádostí podaných v režimu tohoto zákona.

Statistické údaje

V roce 2016 přijala ČNB celkem 51 žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb. a vydala 13 rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Odvolání (rozklad) proti rozhodnutí o odmítnutí poskytnout informace bylo podáno ve dvou případech, přičemž v jednom případě bankovní rada ČNB prvostupňové rozhodnutí zrušila, správní řízení zastavila a rozhodla o poskytnutí požadované informace.

Přehled počtu žádostí přijatých v letech 2011 až 2016 ukazuje na trvalý vysoký zájem veřejnosti o informace vztahující se k působnosti ČNB.

Tab. A.25 – Počty žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet přijatých žádostí	19	26	60	59	53	51

Zaměření a obsah žádostí

Předmět žádostí stejně jako v minulých letech představuje široký a různorodý okruh informací, který nelze v rámci výše uvedených počtů podaných žádostí zúžit na typické skupiny. Žádosti a dotazy veřejnosti směřují často do oblasti statistiky, platební bilance, devizových rezerv, české měny či oběhu bankovek a mincí. Oblastí předmětu zájmu žadatelů jsou dále licenční a sankční řízení vedená Českou národní bankou, případně též konkrétní dohledová šetření.

Ve vztahu k dohledu odborné péče lze uvést, že není z povahy věci vyloučeno, aby i žádost podaná podle zákona č. 106/1999 Sb. byla vnímána současně jako podnět veřejnosti pro případný výkon dohledu. Některé žádosti nejsou přímo podnětem, ale s výkonem dohledu mohou souviset, a to například tak, že žadatel prostřednictvím žádosti podle zákona č. 106/1999 Sb. zjišťuje, jak bylo naloženo s jeho vlastním již vyřizovaným podnětem či stížností, či se dotazuje na další okolnosti konkrétních úkonů dohledu.

Informace, které byly na základě individuálních žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb. poskytnuty, lze nalézt na internetových stránkách ČNB v příslušné části.³⁴

4.9.5 Přeshraniční aktivity – vyřizování žádostí o posouzení fit & proper³⁵

Česká národní banka při plnění svých úkolů v této oblasti spolupracuje s ústředními bankami, orgány dohledu nad finančními trhy jiných států a s mezinárodními organizacemi zabývajícími se dohledem nad subjekty finančních trhů. V roce 2016 vyřizovala ČNB celkem 35 žádostí od celkem 16 zahraničních orgánů o posouzení důvěryhodnosti, odborné způsobilosti a zkušeností osob činných u poskytovatelů finančních služeb.

Tab. A.26 – Počty žádostí od zahraničních regulátorů

	2014	2015	2016
Počet přijatých žádostí	23	29	35

³⁴ http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/106/106_poskytnute/index.html

³⁵ Posouzení důvěryhodnosti, odborné způsobilosti a zkušenosti osob činných u poskytovatelů finančních služeb.

4.9.6 Centrální registr úvěrů

Centrální registr úvěrů (CRÚ) je informační systém provozovaný Českou národní bankou od roku 2002, který bankám a pobočkám zahraničních bank působícím na území ČR (banky) umožňuje vzájemně sdílet informace o úvěrovém zatížení a platební morálce podnikatelských subjektů. Registr rovněž poskytuje dodatečnou informaci o zahraničním úvěrovém zatížení právnických osob úvěrovaných ve vybraných zemích EU. Zatímco individuální data jsou využívána především uživateli z bank k hodnocení potenciálních i stávajících klientů bank, nabízené agregované výstupy za bankovní sektor nebo základní skupiny bank slouží k analýzám bankovního sektoru a jsou mimo uživatele z bank přístupné i pro vybrané uživatele z ČNB pro účely bankovního dohledu a finanční stability.

Vedle svých základních funkcí je CRÚ také zdrojem informací a inspirace při vývoji nových systémů pro sběr granulárních dat. V rámci přípravné fáze AnaCredit (Analytical Credit Datasets) se stejně jako v předchozím roce uskutečnily přenosy anonymizovaných dat do ECB. Zkušenosti s registrací klientů v CRÚ byly zohledněny při přípravě nové verze systému RIAD, který bude mimo jiné zajišťovat jednoznačnou identifikaci protistran (např. subjektů úvěrovaných v ČR) vystupujících v rámci AnaCredit.

V roce 2016 pokračoval vývoj nových výstupních modulů a sestav, které by měly být uvedeny do ostrého provozu v průběhu roku 2017.

Tab. A.27 – Základní provozní charakteristiky Centrálního registru úvěrů

	31. 12. 2013	31. 12. 2014	31. 12. 2015	31. 12. 2016
Počet evidovaných dlužníků	611 885	621 716	628 436	630 549
z toho: fyzických osob podnikatelů	339 730	338 394	336 897	331 540
právnických osob	272 155	283 322	291 539	299 009
Celkový objem zůstatků úvěrů (mld. Kč)	1 508	1 568	1 617	1 607
Počet uživatelů aplikace CRÚ	2 836	2 151	2 146	2 259
Ad hoc dotazy na úvěrové zatížení (tis. ks / rok)	234	285	285	299
Počet dotazů na úvěrové zatížení klienta v měsíčních sestavách (tis. ks / rok)	3 759	4 300	4 292	4 215
Počet pořízených výpisů pro klienty (ks/rok)	520	499	423	536

Klienti mají právo si zažádat o výpis údajů, které o nich jsou vedeny v CRÚ. Většina žádostí (87,5 %) byla v roce 2016 vyřízena prostřednictvím datových schránek. V roce 2016 se rovněž zjednodušila pravidla podání žádosti o výpis.

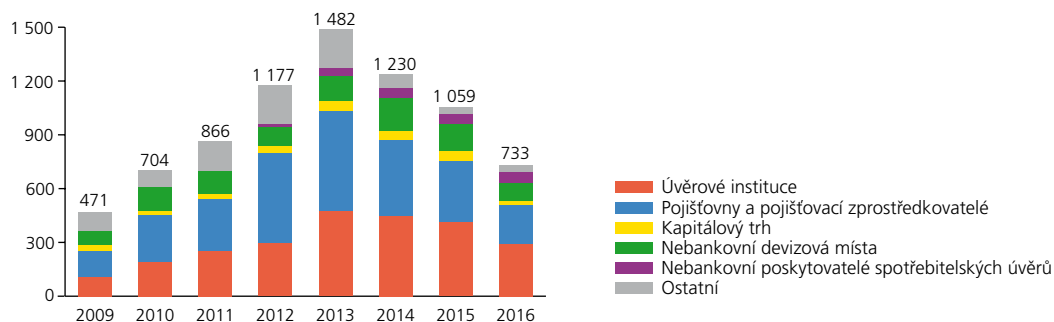
5. DOHLED NAD DODRŽOVÁNÍM PRAVIDEL OCHRANY SPOTŘEBITELE

Dohled nad dodržováním povinností stanovených zákonem o ochraně spotřebitele³⁶ zahrnuje především oblasti dodržování zákazu používání nekalých obchodních praktik, dodržování povinností a pravidel pro informování o ceně služeb a dodržování zákazu diskriminace spotřebitele. Dále je pozornost koncentrována na dodržování povinností stanovených občanským zákoníkem³⁷, které se týkají zejména respektování povinností při uzavírání smluv o finančních službách na dálku a povinností při poskytování spotřebitelského úvěru. ČNB v těchto oblastech vykonává dohled formou dohledu na dálku a kontrolami na místě. Hlavními zdroji informací jsou podání spotřebitelů, monitoring činnosti dohlížených subjektů prostřednictvím jejich webových stránek a dalších veřejně dostupných informací, zejména s ohledem na změny v právních předpisech.

5.1 VYHODNOCENÍ INFORMACÍ Z PODÁNÍ VEŘEJNOSTI V OBLASTI OCHRANY SPOTŘEBITELE

V roce 2016 bylo do ČNB doručeno 733 podání týkajících se spotřebitelské problematiky.³⁸ Obdobně jako tomu bylo v předchozích letech, převládala podání týkající se problematiky bankovníctví a pojišťovnictví. Také vůči nebankovním devizovým místům byl doručen poměrně vysoký celkový počet podání, i když lze sledovat klesající trend oproti předchozím letům. Počet podání tematicky směřovaných na nebankovní poskytovatele spotřebitelských úvěrů se zvýšil.

Graf A.4 – Počet přijatých podání v oblasti ochrany spotřebitele (sektorové členění)

5.1.1 Úvěrové instituce

V oblasti úvěrových institucí bylo přijato 292 podání spotřebitelů. Stejně jako v roce 2015 velká část podání směřovala do oblasti platebního styku. Ve většině případů se jednalo o nepochopení či nedostatečné seznámení se s podmínkami a smluvní dokumentací banky ze strany spotřebitele. V některých případech však bylo doporučeno a bankami akceptováno zlepšení a zjednodušení poskytovaných informací a dokumentů. V oblasti poplatků zaznamenala ČNB stížnosti týkající se neoprávněného účtování poplatku za provozování hazardu na internetových stránkách. Šetřením bylo zjištěno, že poplatky byly zavedeny v oblasti hazardních her, sázení a loterií u transakcí na nezabezpečených terminálech obchodníků.

³⁶ Zákon č. 634/1992 Sb.

³⁷ Zákon č. 89/2012 Sb.

³⁸ V případě, že doručené podání směřuje do oblasti problematiky, ve které mají spotřebitelé možnost domoci se odškodnění v rámci soukromoprávního sporu, jsou tito odkazováni na Kancelář finančního arbitra, kde mohou svůj požadavek dále uplatnit.

V souvislosti s obdržnými podáními spotřebitelů, kteří poukazovali na nedostatky ohledně informací ze strany bank u spořicíh účtů v případě změn pásem úrokových sazeb či jejich limitů, bylo provedeno porovnání základních spořicíh účtů vybraných bank. Šetření bylo zaměřeno na rozsah, úplnost a přehlednost informací uváděných na webových stránkách jednotlivých subjektů. Lze konstatovat, že dohlížené subjekty poskytují prostřednictvím webových stránek k danému produktu všechny potřebné informace a jen v ojedinělých případech byl způsob prezentace méně přehledný nebo bylo třeba více úsilí k vyhledání konkrétních produktových podmínek. Všechny kontrolované subjekty mají nastaveny parametry u tohoto produktu velmi podobně, resp. téměř shodně. U žádného z kontrolovaných subjektů nebyly zjištěny nedostatky v oblasti poskytování nedostatečných/zavádějících informací vztahujících se k spořicímu účtu.

V některých případech byl řešen problém ohledně požadavku úvěrové instituce na zřízení korespondenční adresy v ČR při žádosti o založení účtu v případě, kdy klient nemá trvalou adresu v ČR. Tento požadavek způsobuje problém zejména osobám s trvalou adresou mimo ČR. ČNB tento problém řešila zejména z pohledu možné diskriminace a nedodržování přístupových dohod Evropské unie. Dohlížené subjekty reagovaly úpravou postupů.

5.1.2 Pojišřovnictví

Do oblasti pojišřovnictví směřovalo 217 podání. V roce 2016 bylo nejvíce podání přijato ve věci stížností týkajících se podání informací o produktu životního pojišření, a to jak ze strany pojišřoven, tak pojišřovacích zprostředkovatelů. ČNB se při šetření těchto podání zaměřila na plnění informačních povinností ze strany pojišřoven při sjednávání a během trvání životního pojišření. Přetrvávaly také problémy s přesmluvněním u životního pojišření. V případech posuzování možného nekalého jednání ze strany pojišřoven u nároků na pojistné plnění u životních a neživotních pojišření ČNB prověřovala, zda pojišřovny šetřily pojistné události bez zbytečných průtahů a zda po spotřebiteli nepožadovaly doložení další dokumentace za účelem pozdržení pojistného plnění, čímž de facto bránily spotřebiteli v uplatnění jeho práv. Několik podnětů směřovalo také na podání nedostatečných informací ze strany sjednatele před uzavřením pojistné smlouvy. V těchto případech však ČNB čelila skutečnosti, že spotřebitelé často upozornili na tento druh nedostatku s dlouhým časovým odstupem, přičemž v předchozím období spotřebitelé neuplatnili u pojišřovny reklamace na nedostatek informací podaných ze strany zprostředkovatele a zpravidla již nebylo možné podat návrh na zahájení správního řízení. Vysvětlení adresované spotřebitelům bylo rovněž poskytnuto v případech reklamací výše pojistného plnění či v případě vymáhání dlužného pojistného.

Ve sledovaném období bylo šetřeno zvýšené množství podání, ve kterých si spotřebitelé stěžovali na zamítnuté žádosti o pojistné plnění ze strany pojišřovny. Jednalo se o situace, kdy spotřebitelé zakoupili elektronické zařízení, ke kterému si sjednali pojišření pro případ nahodilého poškození věci. V případech uplatnění škodní události jim ale bylo ze strany pojišřovny zasláno zamítnutí s odůvodněním, že se nejedná o poškození způsobené jako „funkční vada věci (mechanická, elektronická nebo elektrická), způsobená náhlým a neočekávaným působením zevních sil“. V rámci nápravných opatření pojišřovna proškolila osoby, které pojistnou ochranu přistoupením k rámcovým smlouvám nebo též jako zprostředkovatelé nabízejí a prodávají. Školení se přitom týkalo podrobného výkladu rozdílu mezi pojišřením nahodilého poškození věci a pojišřením rozšířené záruky zakoupeného zboží s důrazem na fakt, aby informace poskytované spotřebitelům byly v souladu se skutečným obsahem pojistného krytí události a aby se v této souvislosti upravila znění smluvní dokumentace.

5.1.3 Oblast kapitálového trhu

V oblasti kapitálového trhu bylo šetřeno 24 podání spotřebitelů. Stejně jako v předchozím období převládala upozornění na nedostatky při podávání informací o rizikovosti a charakteru nabízeného produktu. Dále bylo poukazováno na možné neoprávněné poskytování investičních služeb či shromažďování prostředků od veřejnosti za účelem jejich společného investování ze strany fyzické osoby.

5.1.4 Nebankovní devizová místa

V průběhu roku 2016 bylo doručeno celkem 101 podání vůči postupům pracovníků nebankovních devizových míst, což znamenalo mírný pokles oproti roku 2015. Spotřebitelé, zejména zahraniční návštěvníci ČR, v podáních reklamovali výši směnného kurzu nebo poplatku při nákupu cizí měny. Ačkoli jsou směnné kurzy uvedeny na kurzovním lístku a jsou součástí předsměnných informací, výše směnné částky neodpovídá očekávání spotřebitelů a je nejčastějším zdrojem stížností. ČNB v této oblasti zpřísnila kontroly.

5.1.5 Podání na nebankovní poskytovatele spotřebitelských úvěrů

V souvislosti s činností nebankovních poskytovatelů spotřebitelských úvěrů bylo přijato 60 podání, která se týkala především obecných dotazů ohledně žádostí o vydání povolení pro poskytování a zprostředkování spotřebitelských úvěrů, dotazů k aplikaci povinností podle zákona o spotřebitelském úvěru, žádostí o informaci, jak má spotřebitel postupovat, aby mu byl odstraněn záznam v registru dlužníků. Registrováno bylo také upozornění na podvod ve formě vymáhání platby před tím, než bude poskytnuta půjčka. Vzhledem k tomu, že se často jednalo o hotovostní spotřebitelské úvěry, u kterých neměla ČNB veřejnoprávní dohledové kompetence, byla podání předána k dalšímu šetření České obchodní inspekci.

5.2 KONTROLY NA MÍSTĚ V SOUVISLOSTI S OCHRANOU SPOTŘEBITELE

V roce 2016 se uskutečnilo nebo bylo zahájeno 12 kontrol na místě, z toho osm se týkalo pojišťovacích zprostředkovatelů, jedna banky, jedna provozovatele směnářenské činnosti, jedna pobočky zahraniční pojišťovny a jedna spořitelního družstva. V oblasti pojištnictví patřily mezi nejčastější kontrolní zjištění nedostatky v oblasti informování klientů o povaze (prezentace životního pojištění spojeného s investováním jako formy spoření) a nákladech produktů životního pojištění, nedostatky spojené s přesmluvněním či nově nedostatečné informování o možnostech mimosoudního řešení spotřebitelských sporů ze strany dohlížených subjektů.

V závislosti na závažnosti jednotlivých zjištění přistoupily kontrolované subjekty k přijetí nápravných opatření, v některých případech byly zpracovány a odeslány návrhy na zahájení správního řízení.

6. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

ČNB v roce 2016 pokračovala v aktivním zapojení do činnosti evropských i mezinárodních institucí působících v oblasti regulace finančních trhů a dohledu nad nimi. Zpracovávala stanoviska k návrhům nových pravidel a její zástupci prosazovali pozice ČNB v průběhu jednání strategických orgánů, expertních výborů a pracovních skupin těchto institucí. Důležitá byla zejména součinnost v rámci evropských orgánů dohledu, kde se ČNB podílela na přípravě řady dalších technických norem a obecných pokynů ke směrnicím a nařízením, mimo jiné ke směrnici CRD IV a nařízení CRR, ke směrnicím BRRD, Solventnost II či MiFID II. Stále rostoucí význam má také průběžná spolupráce s dalšími národními orgány zemí EU v rámci tzv. kolegií orgánů dohledu nad bankovními a pojišťovacími skupinami.

6.1 SPOLUPRÁCE V RÁMCI EVROPSKÝCH ORGÁNŮ DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM

Evropský orgán pro bankovníctví (EBA)

ČNB byla v roce 2016 prostřednictvím svých zástupců aktivně zapojena do činnosti EBA na úrovni rady orgánů dohledu, správní rady, stálých výborů i většiny odborných pracovních skupin.

V roce 2016 EBA pokračovala v naplňování svého hlavního mandátu vytváření jednotných regulačních pravidel EU „single rulebook“. V oblasti regulace pokračovala příprava návrhů předpisů třetí úrovně v souladu s CRD IV / CRR, BRRD a dalšími legislativními akty EU, mj. směrnicemi o systémech pojištění vkladů (DGSD), o platebních službách na vnitřním trhu (PSD³⁹) a o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení (MCD).

EBA v roce 2016 dokončila a odeslala Komisi celkem 12 návrhů regulačních a prováděcích technických norem týkajících se metodiky pro stanovení globálně systémově významných bank, metodiky pro validaci interních modelů ke stanovení úvěrového rizika a metodiky pro výpočet tržního rizika v rámci interních modelů. Normy obsahovaly mj. pravidla pro přiřazení stupňů úvěrové kvality k úvěrovým hodnocením ratingových agentur, pravidla pro stanovení rizikových vah u expozic specializovaného úvěrování, pravidla odměňování v souvislosti s nabízením nebo poskytováním služeb zákazníkům, postupy konzultace mezi orgány dohledu v souvislosti s nabýváním kvalifikované účasti na úvěrové instituci nebo pravidla pro posuzování preferenčního zacházení s přeshraničními toky ve skupině pro účely ukazatele likvidního krytí (LCR). V oblasti platebního styku se normy týkaly například spolupráce a výměny informací mezi příslušnými orgány domovského a hostitelského členského státu v oblasti pasportizace podle směrnice PSD2⁴⁰.

ČNB se rovněž aktivně podílela na přípravě a následném překladu 12 obecných pokynů EBA. Tyto právní předpisy se týkaly především požadavků na odměňování, interních postupů orgánů dohledu při posouzení systému vnitřně stanoveného kapitálu (ICAAP) a přiměřenosti likvidity (ILAAP) v rámci evaluačního procesu SREP a poskytování souhrnných informací pro účely řešení krizí. Pokyny byly rovněž zaměřeny na zátěžové testy depozitních garančních systémů či na dohody o jejich přeshraniční spolupráci v EU. Obecné pokyny dále obsahovaly detailní specifikaci ukazatelů pro stanovení globálně systémově významných bank či pravidla uveřejňování informací ze strany systémově významných institucí v oblasti řízení rizik a kapitálových požadavků.

39 Payment Services Directive.

40 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES. Oproti PSD jsou nově zohledněny tržní a technologický vývoj a požadavky na bezpečnost, rozšiřuje se působnost PSD z hlediska teritoriálního i měnového, posilují se práva spotřebitelů, pokud jde o převody peněz mimo EU. Reaguje na vývoj digitálních inovativních služeb, zahrnuje nové oblasti související s poskytováním internetových elektronických plateb bez použití karty. Na poskytovatele platebních služeb (PPS) klade vyšší nároky na zabezpečení internetových plateb a na autentizaci klienta.

ČNB se rovněž podílela na přípravě zpráv, stanovisek a odpovědí EBA v rámci konzultací Komise, Rady, Evropského parlamentu a dalších institucí EU, a to zejména v oblastech požadavků na minimální objem vlastního kapitálu a způsobilých závazků (MREL⁴¹), hodnocení implementace účetního rámce IFRS 9, možného zavedení obezřetnostních požadavků podle CRR pro investiční podniky, fungování kolegií orgánů dohledu, srovnávání způsobů odměňování v zemích EU či nastavení ukazatele pákového poměru.

EBA v roce 2016 uskutečnila srovnávací hodnocení zaměřené na hodnocení implementace prováděcích technických norem EBA, týkajících se dohledového výkaznictví, v němž ČNB dosáhla velmi dobrého hodnocení.

V roce 2016 byly realizovány další celoevropské zátěžové testy bank. EBA ve spolupráci s národními orgány dohledu včetně ČNB testovala 51 bank z 15 zemí pokrývajících zhruba 70 % bilanční sumy bankovního sektoru EU.

V červenci 2016 uspořádala ČNB neformální výjezdní zasedání členů rady orgánů dohledu EBA, na němž probíhala diskuse především o využití moderních technologií v oblasti finančních služeb a dalším strategickém směřování EBA.

Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA)

ČNB byla zapojena do činnosti ESMA na úrovni rady orgánů dohledu, stálých výborů a odborných pracovních skupin. V loňském roce se ESMA více zaměřila na oblast dohledové konvergence a v oblasti regulace především na implementaci směrnice a nařízení MiFID II / MiFIR.

V oblasti poskytování investičních služeb se ČNB účastnila především přípravy materiálů k implementaci MiFID II / MiFIR. Jednalo se o návrhy obecných pokynů ESMA k pravidlům správy a řízení produktů podle MiFID II či obecných pokynů ESMA a EBA k posuzování vhodnosti vybraných osob v režimu směrnice MiFID II a CRD IV. ČNB se rovněž podílela na přípravě prohlášení ESMA, které bylo adresováno úvěrovým institucím a obchodníkům s cennými papíry a které se týkalo aplikace pravidel MiFID pro jednání se zákazníky při distribuci odepisovatelných nástrojů v režimu směrnice BRRD. ČNB se dále podílela na přípravě otázek a odpovědí ESMA např. k implementaci směrnice MiFID I v oblasti nabízení rozdílových kontraktů či k novým povinnostem dle MiFID II / MiFIR.

Také v oblasti tvorby a sjednocování pravidel obchodování na sekundárním trhu cenných papírů se ČNB podílela na přípravě materiálů k implementaci MiFID II / MiFIR. Jednalo se především o stanovisko ESMA k požadavkům Komise na změnu návrhů tří regulačních technických norem. Konkrétně se jednalo o požadavky na transparentci u neakciových nástrojů, o výpočty pozičních limitů při obchodování s komoditními deriváty a definování doplňkové aktivity. Další aktivity se týkaly zprávy ESMA (připravené ve spolupráci s EBA a ESRB) o obchodech financovaných cennými papíry (SFT) a pákovém efektu v EU. ČNB rovněž participovala na vytvoření konzultačního materiálu s návrhem pokynů ESMA k úpravě dočasných přerušení obchodování z důvodu významné změny ceny investičního nástroje v režimu MiFID II či materiálu ESMA týkajícího se implementace režimu pro systematické internalizátory v režimu MiFID II / MiFIR.

V oblasti finančních inovací se ČNB podílela na přípravě návrhu diskusního materiálu ESMA, který se zabýval možným využitím technologie distribuovaného registru (DLT) na kapitálovém trhu. ESMA se rovněž věnovala výzkumu v oblasti vysokofrekvenčního obchodování (HFT), konkrétně vymezení a zjištění rozsahu HFT na akciových trzích v EU, problematice duplicitních příkazů a vlivu HFT na tržní likviditu.

Dále se ČNB účastnila přípravy materiálů v oblasti tržní infrastruktury. K nařízení o evropské tržní infrastruktuře (EMIR) byly připraveny návrhy regulačních technických norem např. k technikám zmírňujícím rizika v případě OTC derivátových smluv, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana či k nepřímému clearingui OTC derivátů. K nařízení o centrálních depozitářích (CSDR) byly mj. připraveny návrhy regulačních technických norem k disciplíně vypořádání obchodů s cennými papíry. ESMA rovněž ve spolupráci s EBA vypracovala společnou zprávu o uplatňování CRR ve vztahu k povinností podle EMIR, jejímž cílem je upozornit Komisi na případné duplicity a nekonzistentnosti při aplikaci těchto nařízení.

41 Minimum requirement for own funds and eligible liabilities.

ČNB se dále podílela na přípravě materiálů v oblasti fondového investování. Ke směrnici UCITS⁴² a AIFMD⁴³ byly připraveny mj. návrh veřejného konzultačního materiálu k problematice segregace aktiv v oblasti fondového investování či návrh stanoviska ESMA ohledně nemožnosti aplikovat produktové intervence podle MiFIR na obhospodařovatele investičních fondů licencovaných podle UCITS IV a AIFMD. K nařízení, které upravuje pravidla pro fungování evropských fondů dlouhodobých investic (ELTIF), byl připraven návrh regulačních technických norem zaměřených na použití finančních derivátových nástrojů pouze za účelem zajištění, určení dostatečné délky trvání fondu ELTIF, hodnocení trhu a ocenění aktiv ELTIF, metodiku kalkulace nákladů investorů či náležitosti prospektu ELTIF. ČNB se rovněž podílela na přípravě veřejného prohlášení ESMA k zastřeným indexovým („closet“ index) fondům⁴⁴.

ČNB se účastnila přípravy návrhu dopisu ESMA adresovaného institucím EU v souvislosti s návrhem revize nařízení o prospektu, které nahradí v současnosti platnou směrnici o prospektu.

V oblasti tvorby a sjednocování pravidel na ochranu proti zneužívání trhu ČNB připomínkovala řadu návrhů obecných pokynů, obsahujících například indikativní výčet významných vnitřních informací, které by měly být uveřejňovány buď ze strany obchodních platforem, anebo ze strany jiných soukromých či veřejných institucí, a které mají významný vliv na cenu komodit, resp. komoditních derivátů.

ČNB se rovněž podílela na vyjádření ESMA v rámci veřejné konzultace vyhlášené Radou pro mezinárodní auditorské a ověřovací standardy (IAASB) k návrhům na aktualizaci mezinárodních auditorských standardů.

ČNB se také podílela na přípravě materiálů k implementaci nařízení o ratingových agenturách. Jednalo se o obecné pokyny ESMA k validaci a vyhodnocování ratingových metodik, návrh prováděcích technických norem k nařízení CRR, obsahující seznam hlavních indexů se zohledněním likvidity finančních nástrojů tvořících příslušný index a seznam uznaných burz, které dle názorů příslušných orgánů dohledu poskytují adekvátní požadavky na zajištění.

ČNB se rovněž podílela na odpovědích ESMA do veřejných konzultací Komise, zejména k přípravě revize rámce pro makrobezpečnostní politiku v EU, k možnému evropskému rámci pro osobní penze či k Zelené knize Komise o retailových finančních službách.

V oblasti regulace referenčních hodnot ve finančních nástrojích a finančních smlouvách (benchmarks) se ČNB podílela mj. na návrhu technické rady ESMA pro Komisi k nařízení o benchmarcích.

ČNB se rovněž účastnila přípravy srovnávacího hodnocení postupů orgánů dohledu při vymáhání pravidel MiFID týkajících se provádění testu vhodnosti při poskytování investičního poradenství retailovým zákazníkům. Dále participovala na srovnávacím hodnocení aplikace právních předpisů při schvalování prospektů a podílela se na přípravě srovnávacího hodnocení zaměřeného na implementaci pokynů k informační povinnosti emitentů kótovaných cenných papírů.

Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA)

Během roku 2016 se ČNB aktivně podílela na činnosti EIOPA jak na úrovni rady orgánů dohledu, tak na úrovni expertů ve výborech a pracovních skupinách. Vypracovala stanoviska a analýzy pro jednotlivá zasedání i pro rozhodování prostřednictvím písemných procedur. Rok 2016 byl prvním rokem účinnosti regulatorního režimu Solventnost II v EU.

EIOPA dokončovala předpisy třetí úrovně pro nový regulatorní rámec. Zpracovala např. změny implementačních technických standardů, které obsahují šablony pro zasílání dat národním orgánům dohledu v rámci Solventnosti II. Úpravy byly provedeny v návaznosti na změny související s podporou investic pojišťoven do infrastruktury, evropských fondů dlouhodobých investic (ELTIF) a dalších aktiv.

42 Undertakings for the Collective Investment of Transferable Securities.

43 Alternative Investment Fund Managers Directive.

44 Aktivně řízené fondy, které svou aktivitu více či méně vůči klientům jen předstírají.

Dále byly zpracovány obecné pokyny EIOPA k usnadnění dialogu mezi národními orgány dohledu a auditory, pokyny vztahující se k dohledu nad pobočkami pojišťoven ze třetích zemí a pokyny k opatřením, která přijímají pojišťovny a distributoři pojištění pro dohled nad produktem a jeho řízení.

ČNB se aktivně zapojila do diskuse o úpravě metodiky pro odvození UFR⁴⁵. Zdůraznila význam metodiky pro správné ohodnocení technických rezerv a požadovala uskutečnění hlubší analýzy zvoleného přístupu. EIOPA provedla analýzu ve spolupráci s národními orgány dohledu koncem roku 2016, přičemž její výsledky budou aplikovány v roce 2017.

ČNB dále vznesla připomínky k metodice EIOPA pro výpočet CRA⁴⁶. Uvedla, že postupy používané EIOPA jsou nevhodné pro prostředí velmi nízkých úrokových sazeb, a nesouhlasila s avizovaným zvýšením CRA pro českou korunu, které nebylo empiricky podloženo vývojem na pojistném trhu. Nakonec prosadila, aby EIOPA nastavila CRA pro českou korunu na přijatelnou úroveň.

V rámci EIOPA se ČNB také aktivně podílela na realizaci dalších celoevropských zátěžových testů pojišťoven a zajišťoven, jejichž výsledky byly publikovány v agregované formě v prosinci 2016.

ČNB dále participovala na přípravě dalších kapitol dohledového manuálu zaměřených na interní modely, technické rezervy v životním pojištění, zásady obezřetnosti a vlastní posouzení rizik a solventnosti. Přispěla rovněž k dokončení pravidelně publikovaných pololetních zpráv EIOPA o finanční stabilitě, hospodářské situaci a vývoji v sektorech pojišťoven, zajišťoven a zaměstnaneckého penzijního pojištění v zemích EU.

Ze strany ČNB byly také vzneseny připomínky k materiálu EIOPA zaměřenému na proces vyhlášení mimořádné situace podle čl. 138 směrnice Solventnost II. ČNB zejména nesouhlasila s návrhem, aby veškerá komunikace vůči veřejnosti v rámci tohoto procesu musela být předem schvalována radou orgánů dohledu EIOPA. Prosadila proto, aby rada orgánů dohledu schvalovala pouze zprávy vydané na úrovni EIOPA, nikoliv informace publikované národními orgány dohledy.

ČNB se rovněž podílela na přípravě roční zprávy o aktuálních spotřebitelských trendech a na projektu EIOPA, v jehož rámci byly vytvořeny analytické zprávy a indikátory pro podporu národních orgánů dohledu.

ČNB přispěla k realizaci srovnávacích hodnocení, jejichž prostřednictvím si národní orgány dohledu a EIOPA vyměňují zkušenosti s dohledovými přístupy k různým oblastem pojišťovnictví a zaměstnaneckých penzijních fondů. Podílela se na dokončení závěrečných zpráv vzešlých ze srovnávacích hodnocení zaměřených na svobodu poskytování služeb v oblasti pojišťovnictví a na dohledové přístupy k čl. 12 směrnice č. 2003/41/ES o činnostech institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění a dohledu nad nimi.

Společný výbor evropských orgánů dohledu nad finančním trhem⁴⁷

Výbor slouží jako fórum pro spolupráci EBA, ESMA a EIOPA za účelem zajištění konzistence aktivit přesahujících jednotlivé sektory finančního trhu. ČNB se podílela na činnosti jeho podvýborů.

V roce 2016 výbor zpracoval společné obecné pokyny ESAs zaměřené na opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a obecné pokyny k obezřetnostnímu posuzování nabývání a zvyšování kvalifikovaných účastí.

Výbor připravil rovněž návrh regulatorních technických norem ESAs k obsahu sdělení klíčových informací spotřebitelům ze strany finančních institucí u strukturovaných retailových investičních produktů a investičních produktů na bázi pojištění (PRIIPs). Výbor také zpracoval a vydal zprávu hodnotící rizika a slabá místa ve finančním sektoru EU a odpověď na konzultaci Komise k hodnocení finančních konglomerátů.

45 Ultimate forward rate. Forwardová úroková míra, ke které ve stanoveném období konverguje bezriziková výnosová křivka. Její hodnota je odvozena z dlouhodobých reálných úrokových měr a očekávané míry inflace.

46 Credit risk adjustment. Úprava zohledňující kreditní riziko, která se odečítá od swapové či dluhopisové křivky při konstrukci bezrizikových výnosových křivek pro výpočet technických rezerv pojišťoven. Čím vyšší je hodnota CRA, tím vyšší technické rezervy musí pojišťovny udržovat.

47 Joint Committee of the European Supervisory Authorities.

6.2 SPOLUPRÁCE V RÁMCI STRUKTUR EVROPSKÉ RADY PRO SYSTÉMOVÁ RIZIKA (ESRB)

ČNB se podílela na činnosti Evropské rady pro systémová rizika, a to jak na úrovni Generální rady, tak Poradního technického výboru (Advisory Technical Committee, ATC) a jeho stálých substruktur – Analysis Working Group (AWG) a Instruments Working Group (IWG). ČNB se především zapojila do expertních týmů zabývajících se riziky na trzích s rezidenčními nemovitostmi.

Počátkem roku 2016 byla publikována zpráva o rezidenčních a komerčních nemovitostech a finanční stabilitě v EU, a v návaznosti na to ESRB vydala varování týkající se střednědobé zranitelnosti sektoru rezidenčních nemovitostí osmi členských států EU.⁴⁸

ESRB zveřejnila zprávu o využívání makrobezpečnostních nástrojů. Členské státy v ní uvedly 60 makrobezpečnostních opatření, která směřovala k omezení úvěrové aktivity.⁴⁹ ESRB dále zveřejnila dokumenty zaměřené na makrobezpečnostní politiku v prostředí nízkých úrokových sazeb a na problematiku makrobezpečnostní politiky mimo bankovníctví.

ESRB rovněž revidovala doporučení o hodnocení přeshraničních účinků opatření makrobezpečnostní politiky a o jejich dobrovolné reciprocitě a soustředila se na problematiku bezpečných aktiv, dříve označovaných též jako European safe bonds.

ESRB se opět podílela na návrhu nepříznivých scénářů pro celoevropské zátěžové testy bank, pojišťoven (využitých i jako jeden ze scénářů v zátěžových testech ČNB) a centrálních protistran.

ESRB vydala zprávy o nepřímých kanálech šíření problémů na finančních trzích, o přechodu k nízkouhlíkové ekonomice a souvisejících systémových rizicích, o tržní likviditě či zprávu o implementaci proticyklické kapitálové rezervy. ESRB se rovněž zúčastnila konzultace Komise k revizi makrobezpečnostního rámce.

ČNB během roku 2016 informovala ESRB o nastavení proticyklické kapitálové rezervy⁵⁰ či o změnách v nastavení kapitálové rezervy k systémovému riziku. Potvrdila také seznam sedmi tzv. jiných systémově významných institucí se sídlem v ČR a vyjádřila se k žádosti o reciprocitu makrobezpečnostních opatření Belgie a Estonska. Dále informovala o svých doporučeních týkajících se obezřetného poskytování hypotečních úvěrů.

ČNB v roce 2016 rovněž podala zprávu o plnění doporučení ESRB týkajících se financování úvěrových institucí a stanovení sazeb proticyklických kapitálových rezerv, včetně rezerv pro expozice vůči třetím zemím.

6.3 SPOLUPRÁCE V RÁMCI VÝBORŮ EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY (ECB)

Výbor pro finanční stabilitu (FSC)

Výbor, jehož cílem je především napomáhat orgánům ECB v plnění jejich úkolů v oblasti dohledu nad finančními institucemi a v udržování stability finančního sektoru EU, jedná obvykle pouze v omezené sestavě zemí eurozóny bez účasti zástupců ČNB. Jednání v plné sestavě jsou koncipována obvykle jako společná jednání s Poradním technickým výborem ESRB (ATC ESRB). Na podzimním společném jednání byly prezentovány výsledky pracovní skupiny analyzující rizika dlouhodobě nízkých úrokových sazeb, které následně projednávala i ESRB. ČNB se v rámci FSC podílela především na dokončení databáze makrobezpečnostních opatření v zemích EU.

48 Jednalo se o Belgie, Dánsko, Finsko, Lucembursko, Nizozemsko, Rakousko, Švédsko a Velkou Británii. Zástupce ČNB se zúčastnil činnosti týmu vyhodnocujícího rizika trhu rezidenčních nemovitostí v Rakousku.

49 Rezervy ke krytí systémových rizik, rezervy pro globální či jiné systémově významné instituce, proticyklická kapitálová rezerva, horní hranice úvěrových ukazatelů hypotečních úvěrů apod.

50 Ve výši 0,5 % z celkového objemu rizikové expozice s účinností od 1. 1. 2017.

Výbor pro tržní infrastrukturu a platby (MIPC)

V organizaci práce v této oblasti došlo v roce 2016 k strukturální změně. Nově byl zřízen Market Infrastructure Board (MIB), který řeší problematiku T2 (TARGET2), TARGET2 Simulator, T2S (TARGET2-Securities), řízení projektů, operační procesy a řízení rizik. V MIB jsou zastoupeny země eurozóny a země účastníci se T2 a T2S, a to pouze některé na principu rotace.

Místo dosavadního Výboru pro platební a vypořádací systémy byl nově zřízen Výbor pro tržní infrastrukturu a platby (Market Infrastructure and Payments Committee, MIPC), který je odpovědný za strategii v oblasti plateb, tržní infrastruktury a dohledu nad tržní infrastrukturou.

V loňském roce se ve výše uvedených fórech projednávala témata, která se stále častěji týkala pouze eurozóny, případně zemí, které nejsou součástí eurozóny, ale jsou zapojeny do systémů T2 a T2S.

V průběhu roku pokračovaly práce na přípravě projektu Secured Financing Transaction Data Store (SF-TDS). Jde o poměrně rozsáhlý projekt, jehož cílem je centrální sběr dat z registrů obchodních údajů pro potřeby dohledu či udržování finanční stability.

Výbor rovněž v loňském roce připravoval podněty pro jednání European Retail Payment Board (ERPB) a rovněž reagoval na jejich závěry. Ve výboru se opakovaně diskutovalo o kybernetické bezpečnosti, zejména se zaměřením na tržní infrastrukturu Eurosystemu. Výbor sledoval mj. vývoj v oblasti technologií distribuovaného registru (Distributed Ledger Technologies, DLT).

Dalším důležitým tématem byly rychlé eurové mezibankovní platby v rámci eurozóny (instant payments). Toto téma je pro ČNB zajímavé z důvodu přípravy projektu korunových okamžitých plateb v ČR. Organizace European Payment Council dokončila přípravu pravidel (tzv. rulebook), podle kterých by měly jednotlivé clearingové systémy realizovat eurové okamžité platby. ECB se v roce 2016 pokoušela koordinovat jednotlivé eurové clearingové systémy s cílem dosáhnout větší míry harmonizace, ale zatím bez jednoznačného výsledku. Paralelně s tím rozjela ECB vlastní záměr vytvořit clearingový systém pro eurové okamžité platby pod názvem TIPS (Target Instant Payment System) s tím, že v roce 2017 rozhodne po vyhodnocení veřejné konzultace, zda tento projekt zahájí.

Výbor má dvě stálé pracovní skupiny Payment Systems Policy a Oversight, ve kterých má ČNB své zástupce.

6.4 SPOLUPRÁCE VE VZTAHU K RADĚ EU A JEJÍM STRUKTURÁM**Rada ECOFIN, Hospodářský a finanční výbor (EFC), Výbor pro finanční služby (FSC)**

ČNB se zapojila do přípravy rozhodování Rady ECOFIN prostřednictvím návrhů na úpravu mandátů MF k příslušným jednáním. K přípravě jednání EFC a FSC připravovala ČNB stanoviska, resp. připomínky k instrukcím MF.

ČNB v roce 2016 nadále detailně sledovala vývoj bankovní unie, zejména v oblasti potenciálních dopadů případných institucionálních a legislativních změn na činnost ČNB a její mandát v oblasti finanční stability. V rámci jednotného mechanismu dohledu (SSM) a jednotného mechanismu pro řešení krizí (SRM), tzv. prvního a druhého pilíře bankovní unie, probíhaly aktivity zaměřené zejména na zefektivnění činnosti dohledu ECB a připravenost evropských a národních orgánů na případné řešení krize v bankovním sektoru. V roce 2016 byly rovněž zahájeny technické činnosti související se vznikem jistího finančního mechanismu (backstop) v rámci Fondu pro řešení krizí (SRF).

V roce 2016 byla ustavena ad hoc pracovní skupina Rady k posílení bankovní unie, jejíž činnost je zaměřena na technickou diskusi o návrhu Komise na zřízení Evropského systému pojištění vkladů (EDIS) a o souvisejících předpokladech pro snižování rizik v bankovních sektorech eurozóny. ČNB se v této souvislosti zejména vyjadřovala k volbě vhodné posloupnosti jednotlivých opatření, splnění systémových předpokladů pro případné další sdílení rizik mezi bankovními sektory a k dalším aspektům návrhu.

Na červnovém jednání Rady ECOFIN ministři financí přijali závěry Rady o plánu na dokončení bankovní unie. Koncem roku předložila Komise legislativní balíček ke snižování rizik v bankovním sektoru. ČNB identifikovala několik problematických oblastí, mj. návrh na vynětí družstevních úvěrových institucí splňujících stanovené podmínky z působnosti CRD IV / CRR, omezení využití dodatečných kapitálových požadavků pro makrobezpečnostní účely v rámci Pilíře 2, zjednodušení výkazních povinností pro malé úvěrové instituce a možné porušení rovnováhy mezi domovskými a hostitelskými orgány dohledu.

Z hlediska dotváření architektury bankovní unie ČNB dlouhodobě prosazuje principy nezvyšování rizika morálního hazardu, dodržování rovného postavení na vnitřním trhu ve vztahu k státům neúčastnícím se bankovní unie a zachování integrity vnitřního trhu.

Během roku 2016 probíhaly také aktivity směřující k vytvoření tzv. unie kapitálových trhů (CMU), jejímž cílem je vytvořit v rámci EU vhodné podmínky pro rozvoj společného evropského kapitálového trhu. Při projednávání jednotlivých opatření ČNB zejména zdůrazňovala potřebu komplexního zhodnocení dopadů přijatých regulatorních opatření v EU. Dále se ČNB kriticky vyjadřovala k možnému dalšímu přenášení přímých dohledových pravomocí na evropské orgány dohledu nad finančním trhem (ESAs) či jiné nadnárodní instituce na úkor národních orgánů dohledu, které nesou odpovědnost za stabilitu svého finančního sektoru. ČNB rovněž vyjadřovala výhrady k zavedení evropského penzijního produktu a udržovala rezervovaný postoj k možným úlevám v obezřetnostní regulaci pro některé typy aktiv.

ČNB také uvítala výsledky veřejné konzultace Komise zaměřené na zkvalitnění regulatorního rámce pro finanční služby, neboť se obecně shodují s prioritami ČNB v této oblasti, zejména přivítala doporučení k průběžnému sledování dopadů implementace nové regulace a jejich případných nežádoucích efektů a vzájemných souvislostí.

Výbor MONEYVAL

V roce 2016 se uskutečnila tři plenární zasedání výboru Rady Evropy MONEYVAL. ČR poskytla výboru informaci o nápravě nedostatků, kterých se týkala doporučení FATF⁵¹ spadající do gesce Ministerstva spravedlnosti ČR. Novelizací účinnou od 1. 2. 2017 ČR splnila požadavek na doplnění skutkové podstaty samostatného trestného činu financování terorismu do trestního zákoníku.

6.5 SPOLUPRÁCE V RÁMCI OSTATNÍCH MEZINÁRODNÍCH INSTITUCÍ

OECD – Výbor pro finanční trhy (CFM)

V roce 2016 se ČNB zúčastnila zasedání Výboru pro finanční trhy v rámci OECD. V rámci pravidelných setkání výboru s představiteli industrie byly diskutovány zejména otázky spojené s rozvojem technologických inovací v oblasti poskytování finančních služeb. Za klíčové se považuje nastavení rovných podmínek podnikání a spolupráce mezi bankami a finančními technologickými firmami, které jim napomáhají ve snižování nákladů a rozšíření inovativních služeb pro jejich klientelu. Výbor také diskutoval o aktuálních vývojových trendech na světových finančních trzích, např. o aktuálním ekonomickém vývoji USA a eurozóny nebo měnové politice japonské centrální banky. V rámci pokračujícího jednání Litvy o vstupu do OECD zástupci této pobaltské země informovali o stavu a vývoji v oblasti regulace a dohledu svého finančního trhu.

Basilejský výbor pro bankovní dohled (BCBS) – BCG

ČNB byla v rámci Basilejského výboru pro bankovní dohled zastoupena ve skupině Basel Consultative Group (BCG), která udržuje kontakty s členskými i nečlenskými zeměmi BCBS. Tato skupina byla průběžně seznamována s aktuálními problémy bankovní regulace řešenými Basilejským výborem. ČNB v roce 2016 zaštiťovala činnost pracovního týmu, který se věnoval problematice revize regulatorního zacházení se svrchovanými expozicemi. Byla analyzována role svrchovaných expozic a regulatorní přístupy k těmto expozicím v malých a rozvíjejících se ekonomikách a byly rovněž posouzeny možné alternativy změn obezřetnostní regulace svrchovaných expozic ve všech třech pilířích. Dalšími tématy BCG byla např. revize standardizovaného přístupu pro výpočet kapitálového požadavku k úvěrovému riziku a implementace Basel III.

51 The Financial Action Task Force.

Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry (IOSCO)

ČNB se v roce 2016 aktivně zapojila do činnosti IOSCO na úrovni European Regional Committee, Growth and Emerging Markets Committee a zúčastnila se výroční konference. V rámci IOSCO se v loňském roce diskutovalo především o implementaci upraveného návrhu mnohostranného memoranda o spolupráci (Enhanced Multilateral Memorandum of Understanding), které je klíčovým dokumentem upravujícím přeshraniční spolupráci členů IOSCO při zabraňování protiprávnímu jednání. Oproti stávajícímu MMoU zavádí nové formy vzájemné spolupráce (např. výměnu informací získaných od poskytovatelů telefonických a webových služeb), kterými by měla být umožněna integrovanější a širší kooperace členů IOSCO. Rovněž probíhala diskuse o přípravě dalších doporučení v oblasti správy aktiv, tržního chování finančních institucí a dále v oblasti pákových produktů obchodovaných jako OTC. IOSCO rovněž zahájilo diskusi o vývoji finančních technologií na kapitálových trzích (problematika FinTech). ČNB pořádala řádné zasedání IOSCO European Regional Committee, na němž prezentovala mj. své praktické zkušenosti s některými negativními aspekty distribuce investičních produktů v ČR.

6.6 SPOLUPRÁCE V RÁMCI KOLEGIÍ ORGÁNŮ DOHLEDU A JINÉ AKTIVITY

Kolegia orgánů dohledu jsou zřízena za účelem dosažení efektivního fungování dohledu mezinárodně působících skupin. Cílem kolegií je prohloubit a zintenzivnit spolupráci mezi jednotlivými národními orgány na úrovni dohledu skupin i jednotlivých subjektů. ČNB svou aktivní účastí na jednáních kolegií orgánů dohledu usiluje o otevřenou podobu komunikace, jejímž předmětem jsou zejména významná rizika skupiny a rovněž rizika dohlížených institucí.

V roce 2016 byla ČNB zapojena do spolupráce v rámci kolegií orgánů dohledu nad těmito evropskými bankovními skupinami: Erste, GE Capital, ING, J&T Finance Group, KBC, Raiffeisenbank, Sberbank Europe, Société Générale, UniCredit a Wüstenrot. V případě skupiny J&T Finance Group plnila ČNB roli konsolidujícího orgánu dohledu. Hlavním úkolem kolegií bylo zabezpečit a koordinovat proces, který vyústil ve schválení společných rozhodnutí o kapitálu, likviditě a skupinových ozdravných plánech. Platforma kolegií rovněž sloužila k harmonizaci přístupu orgánů dohledu v jednotlivých oblastech a k vyjasnění řady metodických otázek. Intenzivně se v minulém roce mimo jiné diskutovalo o přístupu k oblasti odměňování pracovníků bank ve vazbě na výkonnost jejich finančních skupin.

ČNB předkládala kolegiím orgánů dohledu vyhodnocení rizikového profilu a návrh požadavku na minimální kapitálovou přiměřenost, případně likviditu tuzemských dceřiných institucí, a to na základě analýzy zpracované v rámci procesu přezkumu a vyhodnocení (SREP).

Součástí odpovědnosti kolegií orgánů dohledu je rovněž posuzování a vyhodnocování ozdravných plánů na úrovni jednotlivých bankovních skupin. ČNB prosazuje takovou strukturu skupinových ozdravných plánů, která dostatečně zohledňuje ozdravné plánování i na úrovni konkrétních tuzemských institucí, a dbá na to, aby skupinová ozdravná opatření neměla negativní dopad na stabilitu tuzemských bank.

ČNB se aktivně podílela i na spolupráci v rámci 13 kolegií orgánů dohledu nad pojišťovacími skupinami: Aegon, Allianz, AXA, BNP Paribas Cardif, Credimundi, Generali, KBC Insurance, MetLife Inc., Munich Re, NN, UNIQA, Sogecap a VIG. Jednání byla zaměřena např. na skupinové interní modely, kvalitu implementace požadavků režimu Solventnost II u jednotlivých subjektů, riziková hodnocení pojišťoven i celých pojišťovacích skupin a vyhodnocení zpráv o vlastním posouzení rizik a solventnosti.

V rámci kapitálového trhu pokračovala spolupráce mezi ČNB a ostatními orgány dohledu na základě mnohostranných memorand o spolupráci IOSCO a ESMA.

Ve vztahu k členským státům mimo bankovní unii probíhaly přípravy smluvních dokumentů upravujících vzájemnou spolupráci mezi orgány dohledu, resp. orgány pro řešení krizí. ČNB požadovala ve smluvním ukotvení této spolupráce změny směřující zejména k rovnováze vzájemných vztahů a k uchování nezávislosti ČNB.

ČÁST B

VÝVOJ FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2016

1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 2016⁵²

V roce 2016 česká ekonomika značně zpomalila tempo svého růstu. Pro tento rok činí odhad meziročního nárůstu reálného HDP 2,3 %, což znamenalo zpomalení růstu výkonnosti ekonomiky o 2,3 p.b. v porovnání s předcházejícím rokem 2015, kdy byl vykázán meziroční růst o 4,6 %.

Růst HDP byl v roce 2016 tažen především zvyšující se spotřebou domácností, jež meziročně vzrostla o 2,9 %. V průběhu roku příspěvek spotřeby domácností k hospodářskému růstu mírně akceleroval, v ročním vyjádření (s vyloučením dovozu) činil +1,3 p.b. Růst spotřeby domácností byl tažen zejména růstem objemu mezd a pozitivním očekáváním domácností. Významný kladný příspěvek k růstu ekonomické výkonnosti ve výši +1,0 p.b. přinesl rovněž rekordní přebytek výkonnové bilance. Naopak byl zaznamenán pokles investiční činnosti, kdy tvorba hrubého fixního kapitálu klesla v reálném vyjádření meziročně o -3,9 %, přičemž celkový záporný příspěvek tvorby hrubého kapitálu činil -1,0 p.b. Pokles investiční aktivity reflektoval zejména objemově významné profinancování projektů z končícího programového období čerpání fondů EU v roce 2015 (což mj. představovalo vysokou srovnávací základnu pro meziroční srovnání), jakož i pomalé tempo čerpání prostředků v rámci projektů z nového programového období. Příspěvek spotřeby sektoru vládních institucí k růstu HDP nebyl významný.

V roce 2016 průměrná roční míra inflace činila 0,7 %, vývoj cen byl však charakteristický značným zrychlením inflace v průběhu posledního čtvrtletí kalendářního roku. V průběhu prvních tří čtvrtletí se inflace nacházela pod dolní hranicí tolerančního pásma inflačního cíle, přičemž protiinflačně působilo zejména zlevňování pohonných hmot a potravin. Vliv cen pohonných hmot na snižování inflace však postupně slábl a v prosinci jejich cenový vývoj již působil proinflačně. V kombinaci s cenami potravin, které významně navyšovaly inflaci také až v závěru roku, dosáhla v prosinci roku 2016 meziroční inflace 2% inflačního cíle ČNB.

ČNB i nadále realizovala svou měnovou politiku v podmínkách „technicky nulových“ úrokových sazeb a režimu dočasného kurzového závazku na úrovni 27 CZK/EUR. K jeho zajištění sloužily automatické a objemově neomezené devizové intervence, které přispěly ke stabilitě měnového kurzu CZK/EUR v blízkosti uvedené hranice kurzového závazku. Česká koruna ve vztahu k americkému dolaru v porovnání s předcházejícím rokem marginálně posílila (o 0,7 %), průměrná hodnota měnového kurzu české koruny vůči USD činila pro rok 2016 24,4 CZK/USD.

52 Údaje obsažené v této kapitole vycházejí z dat ČSÚ dostupných do 21. dubna 2017.

V roce 2016 česká ekonomika vykázala kladné saldo běžného účtu platební bilance, které dosahovalo hodnoty 52,6 mld. Kč. To představovalo značné navýšení oproti přebytku evidovanému v roce 2015 (o 41,4 mld. Kč). Hlavní příčinou dosažení přebytku běžného účtu bylo zejména vysoké kladné saldo bilance zboží a služeb.

Roční průměrná míra obecné nezaměstnanosti pro rok 2016 dosáhla 4,0 %, což představovalo nejnižší hodnotu registrovanou mezi všemi členskými státy EU. V porovnání s předcházejícím rokem došlo ke snížení míry nezaměstnanosti o 1,1 p.b., přičemž k tomuto snižování docházelo prakticky kontinuálně v průběhu celého roku. Klesající trend nezaměstnanosti v kombinaci s nízkou inflací se promítl do růstu reálných mezd, které meziročně vzrostly o 3,5 %.

2. VÝVOJ V SEKTORECH ÚVĚROVÝCH INSTITUCÍ⁵³

2.1 STRUKTURA BANKOVNÍHO SEKTORU

Ke konci roku 2016 bankovní sektor v České republice zahrnoval celkem 45 bankovních subjektů⁵⁴, tj. o jeden méně než v období předchozího roku. V posledním čtvrtletí roku 2016 došlo k odebrání licence bance ERB bank, a.s. V červnu téhož roku ukončila činnost pobočka německé banky Volksbank Löbau-Zittau eG, naopak v říjnu na tuzemském trhu byla zřízena pobočka polské banky PKO BP S.A., Czech Branch. (Tab. B.II.1)

Na konci roku 2016 byl bankovní sektor tvořen čtyřmi velkými bankami, pěti středními a osmi malými bankami, dále pěti stavebními spořitelny a 23 pobočkami zahraničních bank.⁵⁵ Rozhodující část bankovního sektoru tvořila i nadále skupina čtyř velkých bank⁵⁶. Podíl aktiv této skupiny na celkové bilanční sumě sektoru dosáhl 59,3 %, přičemž v posledních třech letech jeho výše mírně narůstala. Podíly skupin středních bank, spořitelny a poboček zahraničních bank na aktivech sektoru v roce 2016 meziročně klesaly, oproti tomu byl evidován zvyšující se podíl na celkové bilanční sumě u skupiny malých bank (meziroční nárůst o téměř 80 %). (Tab. B.II.2)

K 31. 12. 2016 bylo na území ČR notifikováno 397 zahraničních bank (včetně jejich poboček) v režimu jednotné licence. Své služby a produkty bez založení pobočky na území členských států EU nabízelo 11 tuzemských bank. Čtyři tuzemské banky provozovaly pobočku na Slovensku.

Míra koncentrace bankovního trhu ČR vyjádřená podílem aktiv tří největších bank na bilanční sumě sektoru v posledních třech letech stagnovala. Úroveň koncentrace určená podíly součtů aktiv pěti, resp.

⁵³ Jako primární zdroj dat pro zpracování druhé kapitoly Zprávy o výkonu dohledu – části B byly použity údaje z výkazů, které jsou součástí vykazovací povinnosti ekonomických subjektů, jejichž aktivity jsou předmětem dohledové činnosti ČNB. V jistých případech jsou v omezené míře využita data z výkazů sloužících pro účely měnové statistiky ČNB, přičemž v těchto případech je u prezentovaných dat vždy uveden explicitní odkaz na zdroj dat.

⁵⁴ Pro účely této podkapitoly termín „bankovní subjekty“ zahrnuje banky, pobočky zahraničních bank a stavební spořitelny. Oproti úvěrovým institucím tedy bankovní subjekty nezahrnují družstevní záložny. Vývoji v sektoru družstevních záložny je věnována vlastní podkapitola.

⁵⁵ Od roku 2016 došlo k metodické změně klasifikace bank do skupin dle jejich velikosti. Od roku 2016 jsou do skupiny velkých bank zahrnuty banky, jejichž bilanční suma je větší než 10 % celkového objemu agregovaných aktiv bankovního sektoru. Do skupiny středních bank jsou řazeny banky s bilanční sumou 2 až 10 % z celkového objemu bilanční sumy sektoru. Tato skutečnost se odráží ve změnách podílů jednotlivých skupin bankovního sektoru na celkové bilanční sumě sektoru, neboť do skupiny malých bank jsou nově řazeny Česká exportní banka, Českomoravská záruční a rozvojová banka a Sberbank. Tyto banky byly v roce 2015 klasifikovány jako střední banky.

⁵⁶ Skupina čtyř velkých bank zahrnuje Českou spořitelnu, ČSOB, Komerční banku a UniCredit Bank. V roce 2016 nedošlo k žádné změně složení této velikostní kategorie bank.

Tab. B.II.1

POČET SUBJEKTŮ BANKOVNÍHO SEKTORU

(stav ke konci období)

	2014	2015	2016
BANKOVNÍ SEKTOR CELKEM	45	46	45
z toho:			
banky	18	18	17
pobočky zahraničních bank	22	23	23
stavební spořitelny	5	5	5

Tab. B.II.2

PODÍL AKTIV SKUPIN BANK NA BILANČNÍ SUMĚ BANKOVNÍHO SEKTORU

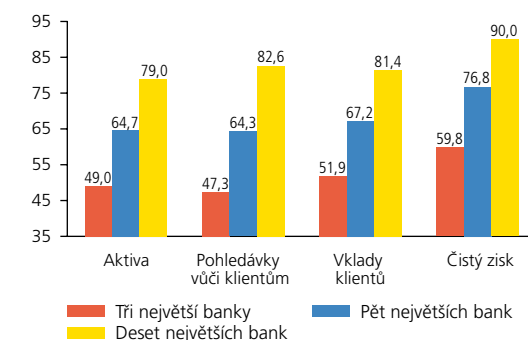
(stav ke konci období, podíl v %)

	2014	2015	2016
BANKY CELKEM	100,0	100,0	100,0
z toho:			
velké banky	57,1	58,8	59,3
střední banky	21,1	19,6	16,6
malé banky	3,4	4,2	7,5
pobočky zahraničních bank	9,8	9,6	9,5
stavební spořitelny	8,6	7,9	7,1

Graf B.II.1

KONCENTRACE BANKOVNÍHO SEKTORU

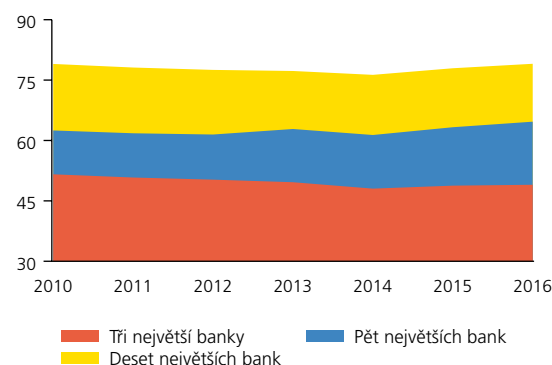
(v %, stav k 31. 12. 2016)

Graf B.II.2

KONCENTRACE BANKOVNÍHO TRHU – AKTIVA

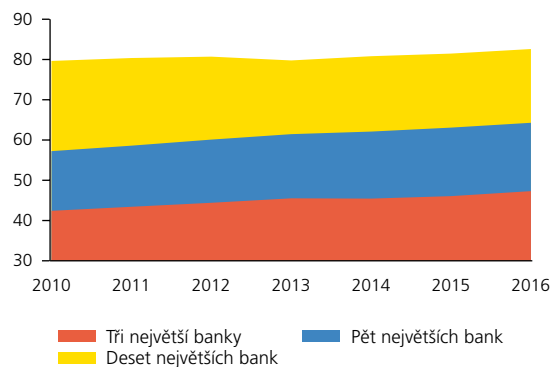
(podíly tří, pěti, deseti největších bank v %)

GRAF B.II.3

KONCENTRACE BANKOVNÍHO TRHU – KLIENTSKÉ POHLEDÁVKY

(podíly tří, pěti a deseti největších bank v %)

deseti největších bank na celkových aktivech ve stejném období rostla. I přes pozorovaný možný počátek rostoucího trendu ve vývoji šířeji definované koncentrace bankovního trhu (tj. se zahrnutím pěti, resp. deseti bank) lze považovat úroveň koncentrace bankovního trhu v období od roku 2010 za relativně stabilní. (Graf B.II.1 a B.II.2)

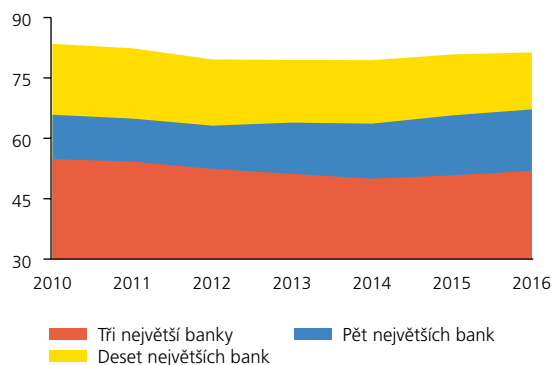
Koncentrace na trhu úvěrů klientům určená podíly tří a pěti největších bank se od roku 2010, kdy byl evidován konec sestupné tendence obou podílů, setrvale zvyšovala. V období posledních sedmi let se podíl tří největších poskytovatelů klientských úvěrů na celkovém objemu klientských úvěrů zvýšil na 47,3 % (o 4,9 p.b.), podíl pěti největších bankovních věřitelů na 64,3 % (o 7,0 p.b.). Podíl poskytnutých klientských úvěrů deseti nejvýznamnějších bankovních věřitelů vzrostl oproti roku 2010 mírněji (o 3,0 p.b. na 82,6 %). (Graf B.II.3)

Podíly skupin bank s nejvýznamnějšími objemy klientských vkladů (na celkových objemech klientských vkladů) se v posledních dvou letech zvyšovaly. Úroveň koncentrace z roku 2016 však nedosáhla v případě tří a deseti nejvýznamnějších bank úrovně z roku 2010. Podíl klientských vkladů tří největších bank na celkových vkladech klientů činil 51,9 % (oproti 54,8 % z roku 2010), podíl deseti největších bank dosáhl 81,4 % (v roce 2010 83,5 %). Podíl pěti nejvýznamnějších bank s nejvyššími klientskými vklady mírně vzrostl na 67,2 % (v roce 2010 65,9 %), a to zejména díky vyšší dynamice růstu tohoto podílu zaznamenané v posledních dvou letech. (Graf B.II.4)

GRAF B.II.4

KONCENTRACE BANKOVNÍHO TRHU – VKLADY KLIENTŮ

(podíly tří, pěti, deseti největších bank v %)

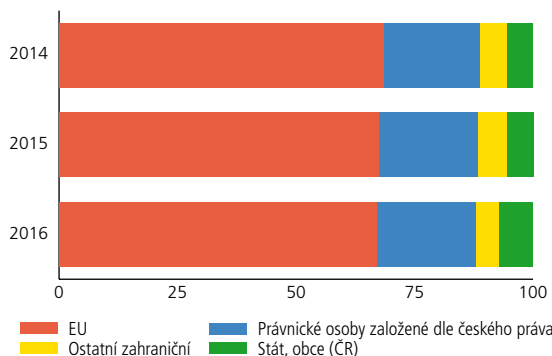
2.1.1 Vlastnická struktura bankovního sektoru

Zahraniční kapitál pocházející z členských států EU tvoří více než dvoutřetinový podíl na agregovaném základním kapitálu celého bankovního sektoru (67,1 %). V roce 2016 bylo v rukou zahraničních vlastníků celkem 72,1 % základního kapitálu, přičemž došlo k jeho mírnému meziročnímu snížení o 1,48 p.b. Podíl 4,9 % ze základního kapitálu celého sektoru připadal na zahraniční vlastníky se sídlem mimo EU. (Graf B.II.5)

GRAF B.II.5

VLASTNICKÁ STRUKTURA

(v %, banky ke konci daného roku)

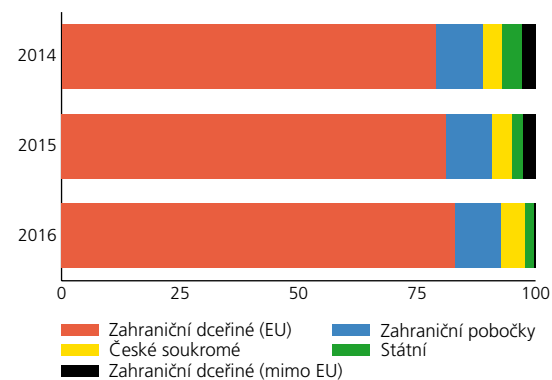
Poznámka: Podíl na základním kapitálu.

Ke konci roku 2016 zahraniční vlastníci ovládali celkem 93,1 % aktiv bankovního sektoru ČR⁵⁷, přičemž 92,7 % aktiv bylo ve vlastnictví zahraničních subjektů z členských států EU. Podíl zahraničních dceřiných bankovních subjektů na celkové bilanční sumě ve výši 83,2 % meziročně vzrostl o 1,9 p.b., zatímco podíl aktiv zahraničních poboček, jež byly výhradně ovládány vlastníky pocházejících z EU, stagnoval (podíl zahraničních poboček na bilanční sumě sektoru činil 9,5 %). Banky s rozhodující českou účastí k 31. 12. 2016 spravovaly 5,1 % aktiv celého sektoru. Státní banky disponovaly 1,8 % aktiv. (Graf B.II.6)

GRAF B.II.6

VLASTNICTVÍ AKTIV BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %, banky ke konci daného roku)

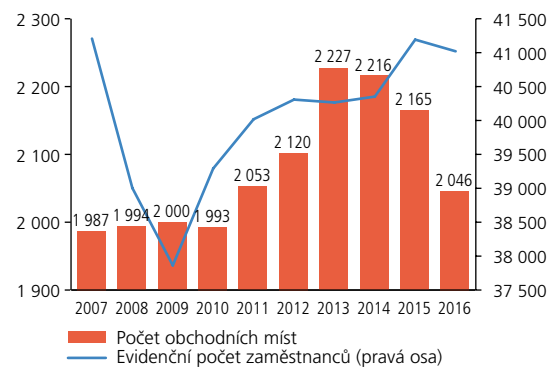

57 Jedná se o podíl na celkových aktivech bankovního sektoru, která jsou kontrolována zahraničními subjekty (tj. zahraničními dceřinými bankami nebo pobočkami zahraničních bank). Za zahraniční bankovní subjekt je považován subjekt, u kterého zahraniční vlastníci disponují přímo nebo nepřímo alespoň 50 % vlastnických práv.

GRAF B.II.7

POČET ZAMĚSTNANCŮ A OBCHODNÍCH MÍST

(v ČR i mimo ČR, stav ke konci období)

TAB. B.II.3

PRACOVNÍCI A OBCHODNÍ MÍSTA BANKOVNÍHO SEKTORU

(stav ke konci období)

	2014	2015	2016
POČET PRACOVNÍKŮ	40 352	41 192	41 020
Počet obchodních míst	2 216	2 165	2 046
Počet pracovníků			
na 1 banku	896,7	895,5	911,6
na 1 obchodní místo	18,2	19,0	20,0
Počet obyvatel			
na 1 banku (v tis.)	234,2	229,4	235,1
na 1 obchodní místo (v tis.)	4,8	4,9	5,2
na 1 pracovníka	261,2	256,2	257,9

2.2 PRACOVNÍCI A OBCHODNÍ MÍSTA

Na konci roku 2016 bylo evidováno celkem 41 020 osob zaměstnaných v bankovním sektoru.⁵⁸ Pokrizový vývoj zaměstnanosti v bankovníctví byl charakteristický degresivním nárůstem počtu pracovníků, přičemž v roce 2015 došlo k významnějšímu meziročnímu navýšení evidovaných pracovníků o 852 zaměstnanců (nárůst o 2,1 %). V roce 2016 se tento růstový charakter vývoje zastavil, neboť bylo registrováno o 85 pracovníků méně než ve stejném období předchozího roku (mírný meziroční pokles o 0,2 %). (Graf B.II.7)

Největší část zaměstnanců z celkového počtu pracovníků bankovního sektoru evidovaných ke konci roku 2016 byla koncentrována do čtyř největších bank (66,5 %). Skupina středních bank se na celkové zaměstnanosti sektoru podílela 18,1 %, skupina malých bank 6,6 %. V pobočkách zahraničních bank bylo zaměstnáno 5,0 % z celkového počtu evidovaných pracovníků, 3,8 % zaměstnanců bankovního sektoru pracovalo ve stavebních spořitelnách. Na konci roku 2016 se celkový počet obchodních míst bankovních subjektů redukoval na 2 046 míst, což představovalo v porovnání s údajem z konce roku 2015 úbytek ve výši 119 míst. (Tab. B.II.3)

Efektivita bankovního sektoru vyjádřená prostřednictvím poměru bilanční sumy bankovního sektoru a počtu evidovaných pracovníků se meziročně zvýšila o 12,6 mil. Kč, tj. o 10,8 %. Na jednoho pracovníka bankovního sektoru tedy v průměru připadala aktiva ve výši 129,6 mil. Kč.

58 Počet všech zaměstnanců bankovního sektoru zahrnuje zaměstnance působící v ČR, jakož i zaměstnance pracující ve všech zemích, kde banky působí. Jedná se o evidenční stav počtu zaměstnanců, velikost jejich pracovních úvazků není zohledněna.

2.3 DISTRIBUČNÍ KANÁLY, PŁATEBNÍ KARTY

Bankovní subjekty k poskytování svých služeb a produktů využívají různé kanály, přičemž vzhledem ke konzervativnímu chování klientů zůstávají primární distribuční cestou obchodní místa poboček bank. I přes tuto skutečnost lze identifikovat tendence poklesu v počtu obchodních míst, což souvisí především s racionalizací a optimalizací provozu pobočkové sítě. Při paralelně probíhajícím rozvoji informačních a komunikačních technologií roste intenzita využívání elektronického bankovníctví, které umožňuje vzdálený přístup k bankovním službám a produktům.

Jedním ze základních nástrojů umožňujících konektivitu klientů k elektronickému bankovníctví představuje síť bankomatů, jejichž hustota v posledních letech na území ČR setrvale roste. Ke konci roku 2016 se na území ČR nacházelo 4 704 bankomatů, což znamenalo oproti předchozímu roku nárůst jejich počtu o 165 bankomatů (tj. relativní nárůst o 3,4 %). Převážná většina bankomatů byla vybavena funkcí vydávání hotovosti (95,5 %), resp. funkcí provádění převodů peněžních prostředků (86,6 %). (Tab. B.II.4)

Ke vzdálenému přístupu k peněžním prostředkům na bankovních účtech klienti běžně využívají karty s platební funkcí. Nejužívanějším typem těchto karet jsou debetní karty, které tvořily 83,5 % z celkového počtu více než 12 mil. evidovaných platebních karet. Debetních karet bylo ke konci roku 2016 evidováno více než 10 mil. Jejich počet meziročně vzrostl o 255,1 tis., což odpovídalo relativnímu navýšení o 2,6 %. Naopak počet kreditních karet, kterých bylo v oběhu téměř 2 mil., poklesl o 3,5 %. V roce 2016 došlo k redukci platebních terminálů o více než 33 tis., což znamenalo korekci vývoje z předcházejícího roku, kdy počet terminálů vzrostl o více než 41 tis. Elektronické terminály se podílely na celkovém počtu terminálů umístěných v prodejních místech 86,7 %. (Tab. B.II.5)

Tab. B.II.4

AKCEPTAČNÍ ZAŘÍZENÍ

(absolutní počty, stav ke konci období)

	2014	2015	2016
Bankomaty	4 442	4 539	4 704
z toho:			
Bankomaty s funkcí vydávání hotovosti	4 436	4 343	4 492
Bankomaty s funkcí provádění převodů peněžních prostředků	3 078	4 024	4 075
Terminály – akceptační zařízení v prodejních místech	101 081	142 164	108 793
z toho:			
Elektronické terminály v prodejních místech	79 957	96 364	94 308

Tab. B.II.5

PLATEBNÍ KARTY

(počet vydaných platebních karet, v tis.)

	2014	2015	2016
Debetní karty	9 399,2	9 399,2	10 036,8
Kreditní karty	1 584,9	1 584,9	1 982,6
Charge karty	5,0	4,5	3,8

2.4 ČINNOST BANKOVNÍHO SEKTORU

2.4.1 Aktiva bankovního sektoru

Agregovaná suma aktiv bankovního sektoru na konci roku 2016 činila 5 960,8 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 492,3 mld. Kč (v procentním vyjádření jde o navýšení o 9,0 %). (Tab. B.II.6)

TAB. B.II.6

AKTIVA BANKOVNÍHO SEKTORU

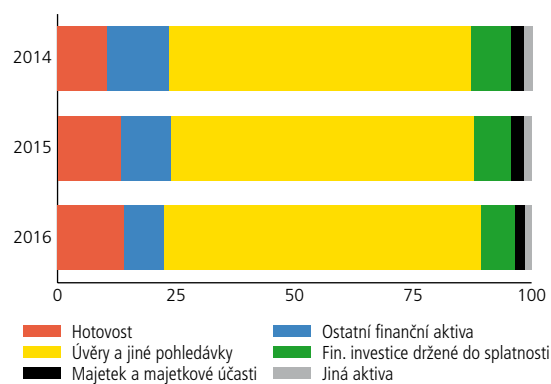
(v mld. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
AKTIVA CELKEM NETTO	5 309,4	5 468,5	5 960,8	+9,0
Pokladní hotovost	49,4	57,5	55,5	-3,4
Hotovost u centrálních bank	465,4	631,4	743,0	+17,7
Vklady na viděnou úvěrových institucí	44,9	47,4	34,5	-27,3
Finanční aktiva k obchodování	191,7	119,9	107,1	-10,7
Finanční aktiva v reálné hodnotě do zisku/ztráty	15,0	11,1	9,8	-11,6
Realizovatelná finanční aktiva	486,6	443,6	388,5	-12,4
Úvěry a jiné pohledávky	3 379,5	3 494,1	3 990,9	+14,2
Finanční investice držené do splatnosti	445,8	433,6	415,6	-4,2
Zajišťovací deriváty	53,1	44,6	43,1	-3,4
Kladné změny reálné hodnoty portfolia zajišťovaných nástrojů	2,1	1,3	1,4	+10,1
Účasti v dceřiných, společných a přidružených podnicích	98,7	95,5	92,5	-3,1
Hmotný majetek	27,9	25,9	23,2	-10,6
Nehmotný majetek	15,3	18,8	21,6	+14,4
Ostatní aktiva	34,0	43,7	34,2	-21,7

GRAF B.II.8

STRUKTURA AKTIV BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %, stav ke konci období)

Bankovní subjekty působící v České republice jsou ve velké většině případů založené na tradičním obchodním modelu, v němž jsou vklady klientů využívány jako primární zdroje krytí poskytovaných půjček. Toto převažující zaměření se promítá do struktury jejich bilance, kde nejvýznamnější skupinu aktiv tvoří úvěry a jiné pohledávky. K poslednímu kalendářnímu dni roku 2016 dosáhl jejich podíl na celkové bilanční sumě aktiv 67,0 %, což představovalo meziroční nárůst o 3,1 p.b. Podíl pokladní hotovosti, hotovosti u centrálních bank a ostatních vkladů splatných na požádání na celkových aktivech dosáhl 14,0 % (mírný meziroční nárůst o 0,5 p.b.). Portfolia ostatních finančních aktiv, jejichž hodnota je citlivá na aktuální ocenění finančními trhy⁵⁹, se na celkovém majetku bankovního sektoru podílela 8,5 %, tj. o 2,0 p.b. v menší míře v porovnání s údajem z konce roku 2015.

59 Těmito aktivy jsou míněna aktiva zahrnující realizovatelná finanční aktiva, finanční aktiva k obchodování a finanční aktiva v reálné hodnotě vykázaná do zisku nebo ztráty.

Finanční investice držené do splatnosti tvořily podíl na celkových aktivech ve výši 7,0 % (meziroční pokles o 1 p.b.). Hmotný a nehmotný majetek včetně majetkových účastí se podílel na bilanční sumě sektoru 2,3 %, což v meziročním srovnání znamenalo pokles o 0,3 p.b. Reziduální hodnota ostatních výše neuvedených aktiv představovala podíl 1,3 %, přičemž více než polovina z těchto aktiv byla tvořena reálnou hodnotou zajišťovacích derivátů s podílem na celkových aktivech 0,7 %. (Graf B.II.8)

V absolutním vyjádření se na agregovaném růstu aktiv bankovního sektoru v nejvyšší míře podílela skupina velkých bank s meziročním nárůstem o 321,4 mld. Kč (10% navýšení). Významný nárůst rovněž zaznamenaly dynamicky se rozvíjející malé banky, jejichž majetek meziročně vzrostl o 218,0 mld. Kč, tedy o téměř 96 %. Pobočky zahraničních bank meziročně navýšily svá aktiva o 44,9 mld. Kč (relativní nárůst o 8,6 %). Naopak pokles bilanční sumy aktiv oproti konci roku 2015 byl evidován pro skupinu středních bank a stavebních spořitelny, a to ve výších 78,1 mld. Kč, resp. 13,8 mld. Kč. (Tab. B.II.7)

2.4.2 Úvěry a pohledávky bankovního sektoru⁶⁰

Celkový objem úvěrů a pohledávek bankovního sektoru (očištěný o opravné položky) ke konci roku 2016 dosahoval 3 753,9 mld. Kč, což při meziročním srovnání odpovídá nárůstu o 475,9 mld. Kč, tj. o 14,5 %. (Graf B.II.9)

Ze sektorového hlediska vykazovaly nejvyšší relativní meziroční změnu úvěry a pohledávky vůči centrálním bankám, které vzrostly o 120,6 %.⁶¹ Naopak poklesly úvěry a pohledávky vůči vládním a úvěrovým institucím. V prvním případě byl zaznamenán meziroční pokles o 17,7 %, ve druhém o 6,5 %. (Tab. B.II.8)

Klientské úvěry a pohledávky (dále jen „klientské úvěry“⁶²), které dlouhodobě tvoří fundamentální složku celkově poskytnutých úvěrů a pohledávek, se podílely na tomto agregátu bankovního sektoru 80,6 %. To představovalo ve vztahu k předchozímu roku pokles tohoto

Tab. B.II.7

BILANČNÍ SUMA SKUPIN BANK

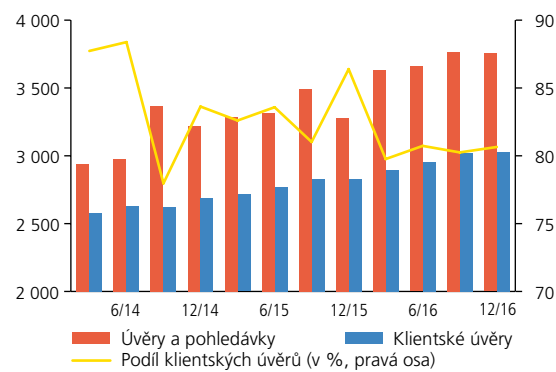
(v mld. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
BANKY CELKEM	5 309,4	5 468,5	5 960,8	+9,00
z toho:				
Velké banky	3 031,4	3 214,8	3 536,3	+10,00
Střední banky	1 120,2	1 069,4	991,2	-7,31
Malé banky	182,3	227,3	445,2	+95,90
Pobočky zahr. bank	519,8	522,5	567,4	+8,59
Stavební spořitelny	455,8	434,5	420,7	-3,19

Graf B.II.9

ÚVĚRY A POHLEDÁVKY BANKOVNÍHO SEKTORU

(v mld. Kč, stav ke konci období)

60 Číselné údaje o kategorii úvěrů a pohledávek prezentované v této podkapitole zahrnují kromě standardních úvěrů a pohledávek rovněž finanční aktiva k obchodování a finanční investice držené do jejich splatnosti (pozn.: tyto dvě položky se podílí na úvěrech a pohledávkách pouze 0,15 %). Do této kategorie ovšem nejsou zahrnuty neobchodovatelné dluhové cenné papíry v portfoliích bankovních subjektů.

61 Vysoký nárůst objemu kategorie úvěrů a pohledávek vůči centrálním bankám byl způsoben zejména intenzivnějším zapojením bankovního sektoru do obchodování s Českou národní bankou formou (z pohledu komerčních bank) reverzních repo operací. Agregované pohledávky celého bankovního sektoru plynoucí z tohoto typu obchodu se mezi roky 2015 a 2016 zvýšily o 341,4 mld. Kč, tj. téměř dvojnásobně. Větší objemy zobchodovaných repo operací v průběhu roku 2016 byly podmíněny především omezenými možnostmi alternativního zhodnocení likvidity, již komerční banky disponovaly.

62 Klientské úvěry představují agregát úvěrů a pohledávek poskytnutých vládním institucím, ostatním finančním institucím, nefinančním podnikům a domácnostem. Nejsou tedy zahrnuty úvěry a pohledávky poskytnuté centrálním bankám a jiným úvěrovým institucím.

TAB. B.II.8

ÚVĚRY A POHLEDÁVKY PODLE SEKTOROVÉHO HLEDISKA

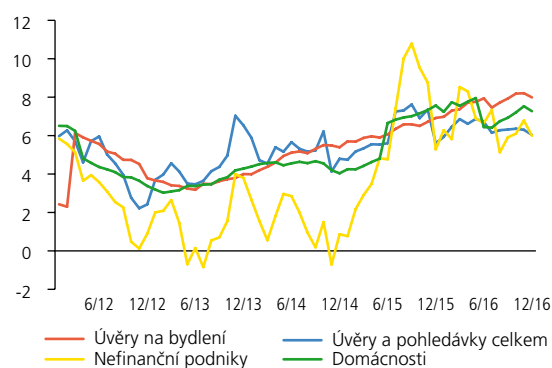
(v mld. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
ÚVĚRY A POHLEDÁVKY CELKEM	3 218,2	3 278,0	3 753,9	+14,5
Centrální banky	226,6	243,5	537,0	+120,6
Vládní instituce	87,1	82,8	68,2	-17,7
Úvěrové instituce	300,4	202,7	189,5	-6,5
Ostatní	2 604,1	2 749,0	2 959,2	+7,6
Ostatní finanční instituce	211,2	227,1	262,0	+15,4
Nefinanční podniky	1 141,6	1 175,3	1 233,1	+4,9
z toho:				
Projektové financování	173,9	160,6	208,1	+29,6
Domácnosti	1 251,4	1 346,7	1 464,0	+8,7
z toho:				
Spotřebitelské úvěry	167,2	174,7	196,8	+12,6
Úvěry zajištěné nemovitostmi	893,7	968,3	1 069,3	+10,4
ÚVĚRY KLIENTŮM	2 691,3	2 831,8	3 027,3	+6,9

GRAF B.II.10

ROČNÍ MÍRY RŮSTU KLIENTSKÝCH ÚVĚRŮ

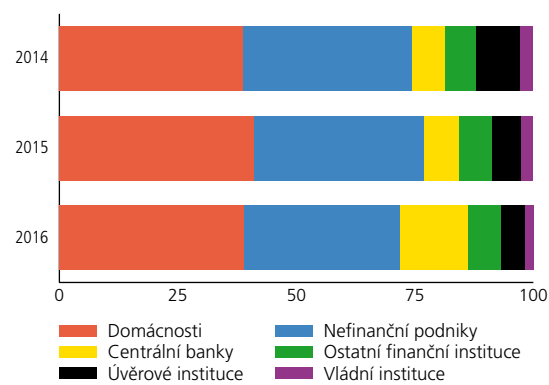
(meziročně, v %)

GRAF B.II.11

ÚVĚRY DLE EKONOMICKÝCH SEKTORŮ

(v %, stav ke konci období)

podílu o 5,7 p.b. Vývoj podílu v roce 2016 byl charakterizován jeho poklesem v prvním čtvrtletí a následnou stagnací v dalším průběhu roku. (Graf B.II.9 a Tab. B.II.8)

Objem clientských úvěrů poskytnutých ke konci roku 2016 převýšil úroveň tří bilionů Kč (3 027,3 mld. Kč), čímž zaznamenal meziroční nárůst o 6,9 %. V porovnání s relativním růstem evidovaným ke konci roku 2015 došlo k jeho akceleraci o 1,7 p.b. Snížení podílu clientských úvěrů na celkově poskytnutých úvěrech a pohledávkách tedy bylo způsobeno významným zvýšením úvěrových aktivit s centrální bankou.

Nejvýznamnější složku clientských úvěrů ve výši 1 464,0 mld. Kč tradičně tvořily úvěry poskytnuté domácnostem, které představovaly více než třetinový podíl na agregovaném objemu úvěrů a pohledávek celého bankovního sektoru (39,0 %). Úvěry domácnostem meziročně vzrostly o 117,4 mld. Kč (tj. o 8,7 %). Nejvýznamněji se v roce 2016 na úvěrech a pohledávkách poskytnutých domácnostem podílely úvěry zajištěné nemovitostmi, a to 73,0 %. Podíl spotřebitelských úvěrů na celkových úvěrech v sektoru domácností činil 13,3 %. (Graf B.II.11 a Tab. B.II.8)

Druhým objemově nejvýznamnějším segmentem tuzemského bankovního sektoru z hlediska alokace poskytnutých úvěrů a pohledávek byly s podílem 32,3 % nefinanční podniky. Ke konci roku 2016 bankovní sektor vykázal poskytnuté úvěry a pohledávky nefinančním podnikům ve výši 1 233,1 mld. Kč, z toho 208,1 mld. Kč (tj. 16,9 %) bylo alokováno na projektové financování.

Úvěry vládním institucím, jakožto objemově nejmenší položka clientských úvěrů, meziročně poklesly o 14,6 mld. Kč na 68,2 mld. Kč. Jejich podíl na celkových úvěrech a pohledávkách dosahoval 1,8 %. Objem úvěrů poskytnutých finančním institucím ke konci roku 2016 činil 262,0 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst o 15,4 %. Na celkových úvěrech a pohledávkách se úvěry poskytnuté ostatním finančním institucím podílely 7,0 %.

Na konci roku 2016 se poskytnuté úvěry a pohledávky vůči úvěrovým institucím podílely na celkových úvěrech a pohledávkách 5,0 % (meziroční pokles o 1,1 p.b.). Naopak významné navýšení podílu na úvěrech a pohledávkách celého bankovního sektoru bylo zaznamenáno u úvěrů a pohledávek poskytnutých centrálním bankám, přičemž tento podíl dosáhl 14,3 %, což znamenalo jeho meziroční zvýšení o 6,9 p.b.

V průběhu roku 2016 pokračoval trend poklesu úrokových sazeb nově poskytovaných úvěrů u všech hlavních typů úvěrů členěných dle účelu využití.⁶³ Průměrná úroková sazba nově poskytovaných úvěrů na bydlení zajištěných zástavním právem k nemovitosti ke konci roku 2016 činila 2,16 % (meziroční pokles o 0,35 p.b.), u nově poskytnutých spotřebních úvěrů bankovní subjekty účtovaly klientům průměrnou sazbu 10,08 % (pokles o 1,61 p.b.). (Graf B.II.12)

2.4.3 Struktura a růst portfolií cenných papírů a majetkových účastí

Subjekty bankovního sektoru měly na konci roku 2016 v držení cenné papíry včetně majetkových účastí (dále „celkové investice“ nebo „investice“) v celkové hodnotě 1 182,2 mld. Kč, tj. o 5,6 % méně v porovnání s koncem roku 2015. (Tab. B.II.9)

Z hlediska struktury celkových investic majoritu v portfoliích tvořily dluhové cenné papíry, a to především vládní dluhové cenné papíry v objemu 680,1 mld. Kč. Jejich podíl na celkových investicích dosahoval 57,5 %. Meziroční změna v držbě vládních cenných papírů činila -11,8 %, což představovalo úbytek o 91,1 mld. Kč.

Další významný podíl v držbě cenných papírů a majetkových účastí ve výši 29,3 % tvořily dluhové cenné papíry emitované úvěrovými institucemi, které dosahovaly výše 345,9 mld. Kč. U této kategorie byl evidován 5% nárůst oproti konci roku 2015.

Významný meziroční nárůst (o 26,3 %) byl zaznamenán u dluhových cenných papírů vydaných ostatními klienty, přičemž celkový objem ke konci roku 2016 dosahoval 60,3 mld. Kč.

V agregovaném vyjádření dluhové cenné papíry s podílem 91,9 % představovaly tradičně jednoznačně nejvýznamnější část celkových investic bankovního sektoru, přičemž tento podíl oproti konci roku 2015 setrval prakticky na stejné hodnotě (91,7 % na konci roku 2015). (Graf B.II.13)

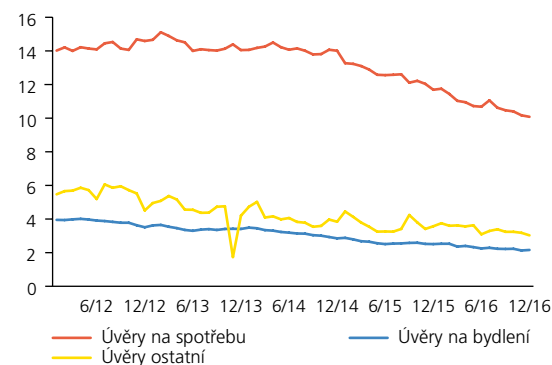
Tuzemské bankovní subjekty jsou dlouhodobě typické využíváním tradičního obchodního modelu s vkladovými zdroji využívanými pro financování poskytovaných úvěrů, což se projevuje v omezené participaci na investiční aktivitě zahrnující kolektivní investování a obchody

⁶³ Zdrojem pro zpracování dat o úrokových sazbách z nových úvěrů byly údaje z výkazů, které banky předkládají v rámci vykazování měnové statistiky.

GRAF B.II.12

ÚROKOVÉ SAZBY Z NOVÝCH ÚVĚRŮ

(obyvatelstvo, v %)

TAB. B.II.9

CENNÉ PAPIRY PODLE SEKTORŮ EMITENTŮ, PORTFOLIÍ A DRUHŮ

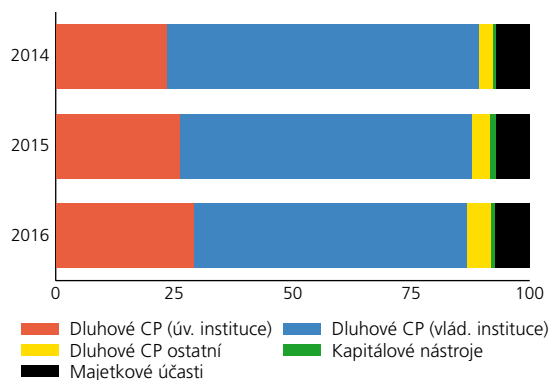
(v mld. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
CENNÉ PAPIRY A ÚČASTI CELKEM	1 306,6	1 252,5	1 182,2	-5,6
Dluhové cenné papíry celkem	1 207,0	1 148,5	1 086,3	-5,4
Dluhové CP vydané úvěrovými institucemi	305,7	329,6	345,9	+5,0
Dluhové CP vydané vlád. institucemi	862,2	771,2	680,1	-11,8
Dluhové CP vydané ostatními klienty	39,1	47,7	60,3	+26,3
Kapitálové nástroje	8,4	14,7	10,4	-29,1
Akcíe	4,0	9,1	4,9	-46,4
Podílové listy	4,1	5,3	5,1	-2,5
Ostatní kapitálové nástroje	0,3	0,3	0,4	+26,5
Účasti v přidružených a ovládaných osobách a ve společných podnicích	91,2	89,3	85,6	-4,2
Účasti s podstatným vlivem	8,6	2,5	1,8	-26,5
Účasti s podst. vlivem v úvěrových institucích	6,3	0,0	0,0	0,0
Jiné účasti s podstatným vlivem	2,3	2,5	1,8	-26,5
Účasti s rozhodujícím vlivem	82,6	86,8	83,7	-3,6
Účasti s rozh. vlivem v úvěrových institucích	36,6	42,0	43,0	+2,5
Jiné účasti s rozhodujícím vlivem	46,0	44,9	40,7	-9,2

GRAF B.II.13

CENNÉ PAPIRY A ÚČASTI BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %, stav ke konci období)

na akciových trzích. Kapitálové nástroje ve výši 10,4 mld. Kč, zahrnující akcie k obchodování, v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty a realizovatelné akcie, představovaly marginální podíl na investicích (0,9 %). Kapitálové nástroje v meziročním srovnání poklesly o 29,1 %, což bylo determinováno zejména poklesem držby akcií o 46,4 %.

Reziduální podíl 7,2 % na celkových investicích byl reprezentován majetkovými účastmi v přidružených a ovládaných osobách a ve společných podnicích. Na konci roku 2016 byl pro tuto skupinu investic vykázán objem 85,6 mld. Kč, což představovalo meziroční pokles o 4,2 %. Z hlediska struktury majetkových účastí tvořily jejich drtivou většinu účasti s rozhodujícím vlivem (téměř 98 % z celkové hodnoty evidovaných majetkových účastí).

Držba majetkových účastí ve výši 85 % z agregovaného objemu celého sektoru byla koncentrována v portfoliích skupiny velkých bank, což představuje jednu z dlouhodobějších charakteristik tuzemského bankovního sektoru. Tato aktiva jsou přitom tvořena zejména účastmi v dceřiných bankách, stavebních spořitelnách, hypotečních bankách apod.

2.4.4 Struktura a růst pasiv bankovního sektoru

TAB. II.10

PASIVA BANKOVNÍHO SEKTORU

(v mld. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
ZÁVAZKY A VLASTNÍ KAPITÁL CELKEM	5 309,4	5 468,5	5 960,8	+9,0
Závazky celkem	4 797,0	4 941,4	5 420,0	+9,7
Finanční závazky k obchodování	153,8	93,1	107,0	+14,9
Deriváty k obchodování	85,7	63,7	60,5	-4,9
Závazky z krátkých prodejů	16,1	17,2	27,7	+61,2
Vklady k obchodování	45,0	1,6	7,3	+359,4
Emitované dluhové CP k obchodování	7,1	10,1	11,4	+13,4
Ostatní fin. závazky k obchodování	0,0	0,6	0,0	N/A
Finanční závazky v RH do ZZ	9,7	4,0	3,6	-10,0
Vklady v RH vykázané do ZZ	8,9	4,0	2,0	-50,3
Emitované dluhové CP v RH vykázané do ZZ	0,8	0,0	1,6	N/A
Finanční závazky v naběhlé hodnotě	4 532,9	4 728,2	5 200,6	+10,0
Vklady v naběhlé hodnotě	4 060,7	4 057,9	4 501,9	+10,9
Emitované dluhové CP aj. závazky	472,2	670,3	698,8	+4,2
Zajišťovací deriváty	33,3	27,4	26,8	-2,1
Rezervy	8,1	6,3	7,2	+13,3
Daňové závazky	8,9	8,9	7,0	-21,3
Ostatní závazky	38,8	44,5	55,6	+24,8
Závazky spojené s vyřazovanými skupinami určenými k prodeji	0,0	17,2	0,0	N/A
Vlastní kapitál celkem	512,3	527,1	540,8	+2,6
Základní kapitál	96,3	97,7	98,2	+0,6
Emissní ážio	54,0	62,6	62,6	0,0
Nerozdělený zisk z předchozích období	204,5	199,2	213,1	+7,0
Rezervní fondy	0,1	0,1	0,1	-8,3
Zisk nebo ztráta za běžné účetní období	55,3	53,1	50,7	-4,5
Jiný vlastní kapitál	102,1	114,4	116,1	+1,5

Závazky bankovních subjektů vůči jiným subjektům⁶⁴ a vlastní kapitál tvoří pasiva bankovního sektoru. Závazky bankovního sektoru ve výši 5 420 mld. Kč představovaly na celkové bilanční sumě podíl 91,9 %, zbylých 9,1 % (tj. 540,8 mld. Kč) připadalo na vlastní kapitál. Meziroční nárůst stavu závazků sektoru k poslednímu dni kalendářního roku činil 9,7 % (nárůst o 486,7 mld. Kč), vlastní kapitál meziročně vzrostl o 2,6 % (navýšení o 13,9 mld. Kč). (Tab. B.II.10)

Podíl vkladů v naběhlé hodnotě na pasivech činil 75,5 %, což je o 1,3 p.b. více než na konci roku 2015. V absolutním vyjádření tyto vklady na konci roku 2016 dosáhly výše 4 511,1 mld. Kč, což znamenalo navýšení o 444 mld. Kč. Ostatní finanční závazky v naběhlé hodnotě ve výši 698,8 mld. Kč, tvořené především emitovanými dluhovými cennými papíry bankovních subjektů, se podílely na celkové bilanci sektoru 11,7 %. V meziročním vyjádření šlo o pokles o 28,4 mld. Kč, tj. o půl procentního bodu. Reziduální složka pasiv⁶⁵ s objemem 219,4 mld. Kč tvořila zbylých 3,7 % bilanční sumy sektoru. (Graf B.II.14)

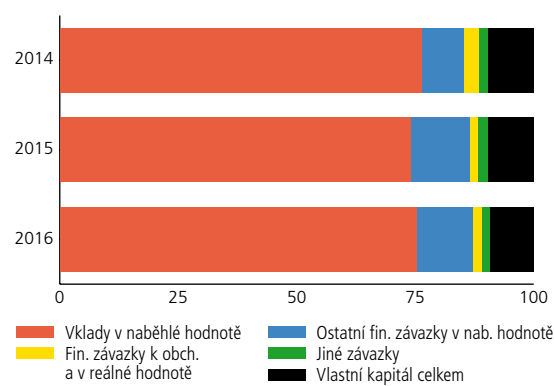
Většina z celkového objemu vkladů bankovního sektoru je generována tzv. klientskými vklady, tj. vklady s vyloučením vkladů centrálních bank a jiných úvěrových institucí. Tyto vklady byly ke konci roku 2016 evidovány ve výši 3 892,8 mld. Kč, což představovalo podíl na celkových vkladech 86,3 %, tedy o 3,1 p.b. méně než ve stejném období předchozího roku. Vklady úvěrových institucí ke konci roku 2016 dosahovaly 606,0 mld. Kč, přičemž jejich podíl na celkových vkladech dosahoval 13,4 %. Vklady centrálních bank ke stejnému období činily 12,3 mld. Kč (podíl na celkových vkladech 0,3 %). (Graf B.II.15 a Graf B.II.16)

Vlastní kapitál představuje základní zdroj podnikatelské aktivity bankovních subjektů. K 31. 12. 2016 byl vykázán kumulovaný objem vlastního kapitálu 540,8 mld. Kč. Jeho nejvýznamnější objemovou složku tvořil nerozdělený zisk z předcházejících období ve výši 213,1 mld. Kč, čímž se na vlastním kapitálu celého sektoru podílel 39,4 %. Základní kapitál bank činil 98,2 mld. Kč, což znamenalo meziroční přírůstek o 0,6 %. Emisní ážio na konci roku 2015 meziročně vzrostlo o 16,0 %, ovšem o rok později, tj. v roce 2016, zůstalo na stejné úrovni 62,6 mld. Kč. Emisní ážio se podílelo na celkovém vlastním kapitálu celého sektoru 11,6 %. Sektorem vygenerovaný čistý zisk bankovního sektoru za rok 2016 dosáhl výše 50,7 mld. Kč, což v porovnání s předchozím rokem znamenalo pokles o 4,5 %. Čistý zisk za běžné účetní období 2016 tvořil 9,4 % z celkového vlastního kapitálu. (Tab. B.II.10)

GRAF B.II.14

STRUKTURA PASIV BANKOVNÍHO SEKTORU

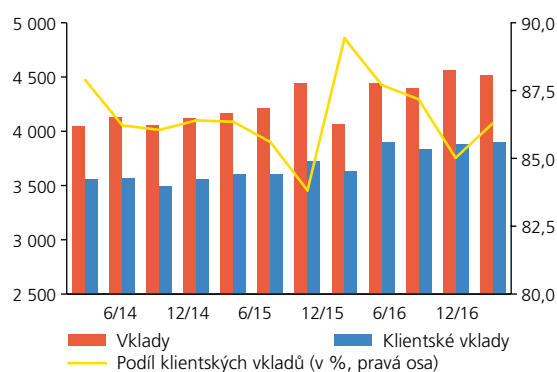
(v %, stav ke konci období)

GRAF B.II.15

VKLADY BANKOVNÍHO SEKTORU

(v mld. Kč, stav ke konci období)

64 Za jiné subjekty jsou v tomto kontextu považovány centrální banky, klienti bankovních subjektů, nebankovní finanční instituce a jiné úvěrové instituce.

65 Reziduální pasiva zahrnují finanční závazky k obchodování, finanční závazky v reálné hodnotě vykazované ve výkazech zisku a ztráty, rezervy, daňové závazky či závazky z derivátových obchodů či krátkých prodejů a další výše neuváděná pasiva.

TAB. B.II.11

VKLADY KLIENTŮ BANKOVNÍHO SEKTORU

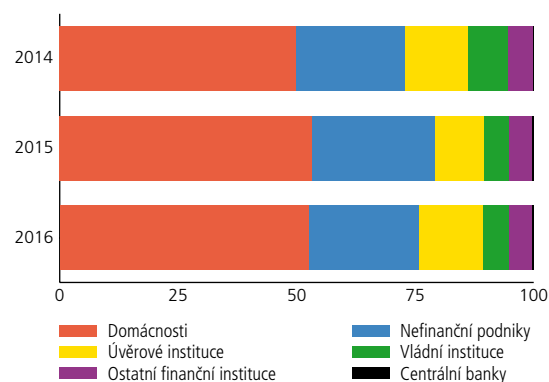
(v mld. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
KLIENTSKÉ VKLADY CELKEM	3 554,9	3 634,0	3 892,8	+7,1
Vládní instituce	343,1	218,9	246,5	+12,6
Vklady ostatních osob včetně sektorové nečleněných vkladů	3 211,8	3 415,1	3 646,4	+6,8
Vklady ostatních finančních institucí	216,9	199,7	224,1	+12,2
Vklady nefinančních podniků	938,9	1 047,3	1 055,4	+0,8
Vklady domácností	2 056,0	2 168,1	2 367,0	+9,2
Běžné účty	1 122,7	1 293,1	1 588,6	+22,9
Termínové vklady	313,9	296,3	285,9	-3,5
Vklady s výpovědní lhůtou	619,4	578,8	492,5	-14,9

GRAF B.II.16

VKLADY DLE EKONOMICKÝCH SEKTORŮ

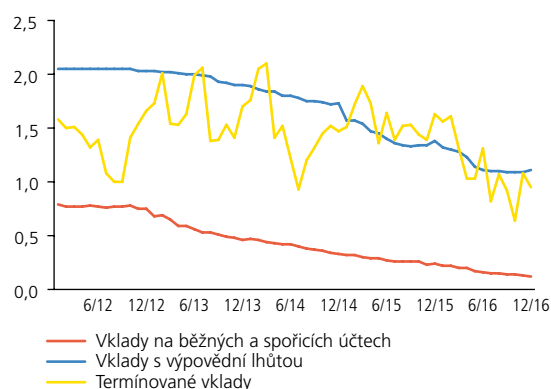
(v %, stav ke konci období)

GRAF B.II.17

ÚROKOVÉ SAZBY U NOVÝCH VKLADŮ

(obyvatelstvo, v %)

2.4.5 Vklady klientů bank a jejich struktura

Rychlost růstu klientských vkladů oproti minulému roku 2015 poměrně významně akcelerovala na 7,1 % (pro srovnání na konci 2015 bylo evidováno meziroční navýšení klientských vkladů o 2,2 %). V absolutním vyjádření klientské vklady vzrostly o 258,8 mld. Kč na 3 892,8 mld. Kč. (Tab. B.II.11)

Objemově nejvýznamnější část klientských vkladů tradičně představovaly vklady sektoru domácností (2 367,0 mld. Kč) s podílem na celkové hodnotě klientských vkladů 60,8 %. Uvedené údaje indikovaly meziroční navýšení o 9,2 %. Na tomto navýšení se zásadně podílel značný nárůst vkladů na běžných účtech, který se zvýšil z 1 293,1 mld. Kč na 1 588,6 mld. Kč, tedy meziročně o 22,9 %. Naopak pro termínované vklady a vklady s výpovědní lhůtou byl registrován pokles o 3,5 % v prvním případě, resp. o 14,9 % ve druhém případě. (Graf B.II.16)

Další významnou část klientských vkladů celého bankovního sektoru tvořily vklady nefinančních podniků. Jejich výše se v roce 2016 v porovnání s údajem z konce roku 2015 mírně zvýšila o 8,1 mld. Kč na 1 055,4 mld. Kč (v relativním vyjádření nárůst o 0,8 %). Podíl vkladů nefinančních podniků na klientských vkladech činil 27,1 %. Vklady ostatních finančních institucí meziročně vzrostly poměrně značně o 12,2 %. S objemem 224,1 mld. Kč představovaly 5,8 % klientských vkladů. Poslední složkou klientských vkladů byly s podílem 6,3 % vklady vládních institucí. Ty dosáhly k 31. 12. 2016 objemu 246,5 mld. Kč (meziroční nárůst o 12,6 %). (Tab. B.II.11)

Významné navýšení vkladů ekonomického sektoru domácností bylo doprovázeno pokračujícím trendem snižování úrokových sazeb u nových vkladových produktů.⁶⁶ Na konci roku 2016 dosahovaly průměrné úrokové sazby pro vklady na běžných a spořicíh účtech 0,12 %, pro vklady s výpovědní lhůtou 1,11 % a pro termínované vklady 0,95 %. V meziročním srovnání se snížily průměrné úrokové sazby ve všech ze tří uvedených kategorií. Nejvýznamnější pokles byl evidován pro termínované vklady, jejichž úrokové sazby klesly o 0,68 p.b. Vklady s výpovědní lhůtou se v období jednoho roku snížily o 0,28 p.b., vklady na běžných a spořicíh účtech o 0,12 p.b. (Graf B.II.17)

Úroveň koncentrace klientských vkladů lze vyjádřit jejich podílem u specifických skupin bankovních subjektů na agregovaných klientských vkladech pro celý bankovní sektor. Majorita klientských vkladů (57,5 % z celkových klientských vkladů) byla soustředěna do velkých bank. Střední banky se na celkových klientských vkladech podílely 16,6 %, skupina malých bank (i přes značně vysoké tempo růstu objemu vkladů) pouze 3,8 %. 11,8 % klientských vkladů bylo alokováno do poboček zahraničních bank. Zbýlý podíl ve výši 10,2 % byl soustředěn do segmentu stavebních spořitelů.

66 Zdrojem pro zpracování dat o úrokových sazbách z nových vkladů byly údaje z výkazů, které banky předkládají v rámci vykazování měnové statistiky.

Z pohledu vývoje koncentrace klientských vkladů do jednotlivých skupin bankovních subjektů byla zjištěna největší dynamika růstu 58,5 % u malých bank (meziroční navýšení z 199,9 mld. Kč na 316,6 mld. Kč.). V ostatních skupinách bylo evidováno nižší relativní navýšení: u skupiny velkých bank meziroční nárůst o 11,5 %, u středních bank o 1,3 %, u poboček zahraničních bank 12,5 %. Pouze v segmentu stavebních spořitelůn objem vkladů klesl o 3,3 %.

2.4.6 Likviditní situace bankovního sektoru

V roce 2016 přetrvávala pozitivní situace v oblasti likvidity bankovního sektoru, která vychází z dlouhodobého přebytku agregovaných klientských vkladů bankovního sektoru, které v tuzemsku permanentně převyšují kumulovanou hodnotu klientských úvěrů. V roce 2016 při abstrahování od krátkodobého výkyvu z prvního čtvrtletí byl evidován stabilní vývoj podílu klientských vkladů na úvěrech, přičemž tento poměr na konci roku 2016 ve výši 128,6 % byl téměř shodný s poměrem z konce roku 2015 (přírůstek o 0,3 p.b.). V porovnání se stavem z konce roku 2014 došlo ke snížení tohoto ukazatele krytí o 7,1 p.b., což bylo determinováno rychlejším růstem poskytnutých úvěrů v porovnání s pomalejším růstem vkladů v roce 2014. (Graf B.II.18)

Objem rychle likvidních aktiv (RLA) meziročně vzrostl o 17 %, což představovalo významné navýšení dynamiky v porovnání s předcházejícím rokem, kdy byl evidován růst o 6,2 %. Celý sektor vykazoval k 31. 12. 2016 RLA ve výši 2 050,1 mld. Kč, což oproti údajům k 31. 12. 2015 znamenalo navýšení o téměř 300 mld. Kč. Nejvýznamnější složkou rychle likvidních aktiv na konci roku 2016 byla pokladní hotovost včetně hotovosti u centrálních bank a ostatních krátkodobých vkladů s podílem na RLA 40,6 % (833,0 mld. Kč). Dluhové cenné papíry vládních institucí v portfoliích bankovních subjektů ve výši 680,0 mld. Kč tvořily podíl 33,2 %, zbylých 26,2 % (tj. v absolutním vyjádření 537,0 mld. Kč) představovaly úvěry a pohledávky poskytnuté centrálním bankám. (Graf B.II.19)

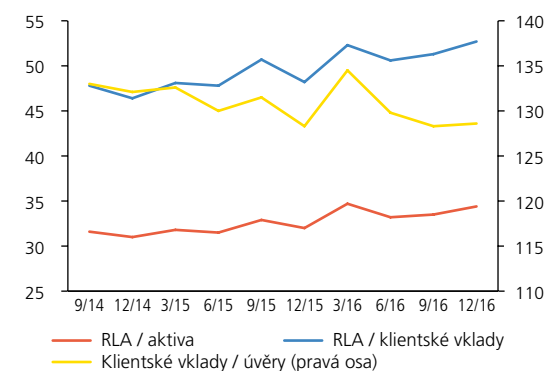
V podmínkách stagnující úrovně přebytku vkladů nad úvěry v roce 2016 byl zaznamenán mírný meziroční nárůst podílu RLA na aktivech celého bankovního sektoru (z 32,0 % z konce roku 2015 na 34,4 % evidovaných o rok později). Podíl RLA na klientských vkladech rovněž vzrostl, a to o 4,5 p.b. na 52,7 %.

Vysoké hodnoty těchto ukazatelů v českém prostředí umožňují potenciální rozvoj úvěrového trhu, nicméně u různých skupin bankovních subjektů byly zjištěny odlišné likvidní charakteristiky. Nejvyšší podíl RLA na aktivech vykazovaly ke konci roku 2016 pobočky zahraničních bank (51,3 %, tj. 17,0 p.b. nad průměrem celého bankovního sektoru)

GRAF B.II.18

LIKVIDITNÍ UKAZATELE BANKOVNÍHO SEKTORU

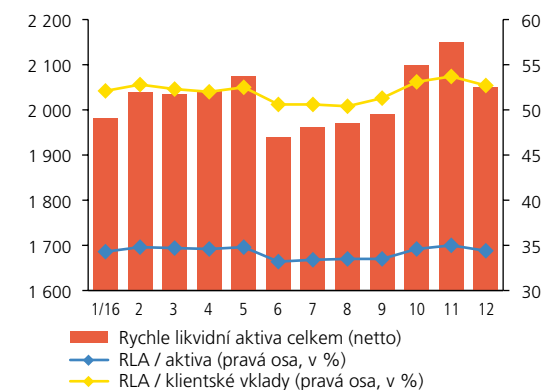
(v %)

GRAF B.II.19

RLA V ROCE 2016

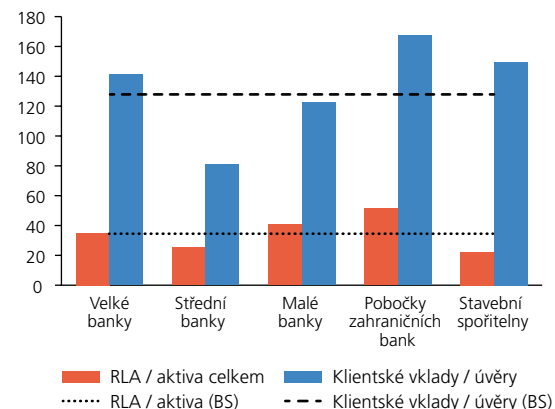
(v mld. Kč, v %)

GRAF B.II.20

LIKVIDITNÍ UKAZATELE SKUPIN BANK

(v %, stav k 31. 12. 2016)

TAB. B.II.12

LIKVIDITA BANKOVNÍHO SEKTORU

(v % / v mld. Kč, stav ke konci období)

	2014	2015	2016
RLA celkem (mld. Kč)	1 648,5	1 750,9	2 050,1
POZICE			
Pozice na mezibank. trhu (mld. Kč)	-255,2	-214,9	-416,5
Pozice na mezibank. trhu k bilančním aktivům BS (%)	-4,8	-3,9	-7,0
OSTATNÍ LIKVIDNÍ POMĚRY			
Krytí úvěrů prim. zdroji (%)	132,1	128,3	128,6
RLA / aktiva (%)	31,0	32,0	34,4

a malé banky (40,8 %, tj. 6,4 p.b. nad průměrem). Naopak relativně nejmenším likvidním polštářem disponovaly střední banky 25,3 % (9,1 p.b. pod průměrem) a stavební spořitelny 22,2 % (12,2 p.b. pod průměrem). (Graf B.II.20)

Pozice na mezibankovním trhu⁶⁷ v absolutním vyjádření činila -416,5 mld. Kč, což představovalo prohloubení záporného rozdílu o 201,6 mld., tedy relativně o 93,8 %. Avšak i přes toto relativní navýšení exponovanosti vůči bankovnímu sektoru jsou bankovní subjekty působící na českém trhu charakteristické dostatečnými zdroji stabilního financování, jakož i dobrou likvidní pozicí. (Tab. B.II.12)

2.4.7 Podíl cizích měn na aktivitách bankovního sektoru⁶⁸

Ke konci roku 2016 v tuzemském bankovním sektoru velikost aktiv denominovaných v cizích měnách (dále jen „cizoměnová aktiva“) přesáhla hranici bilionu korun (1 031,4 mld. Kč). Jejich meziroční navýšení vyjádřené pro období závěru roku 2016 bylo evidováno ve výši 6,4 %, což odpovídalo absolutnímu přírůstku o 62,0 mld. Kč. (Tab. B.II.13)

TAB. B.II.13

AKTIVA A PASIVA – CIZÍ MĚNA

(v mld. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
AKTIVA CELKEM	941,5	969,2	1031,4	+6,4
Hotovost	7,3	8,9	8,9	+0,1
Vklady a úvěry u jiných úvěrových institucí	224,6	207,3	205,8	-0,7
Úvěry a ostatní pohledávky za klienty	490,7	519,7	578,5	+11,3
Dluhové cenné papíry v držení banky	156,0	168,9	173,3	+2,6
Kapitálové nástroje v držení banky	22,7	25,4	21,0	-17,5
Ostatní aktiva	40,1	39,0	43,5	+11,3
PASIVA CELKEM	869,6	948,2	1039,4	+9,6
Vklady a úvěry od jiných úvěrových institucí	279,1	238,5	342,6	+43,6
Vklady a úvěry přijaté od klientů	421,0	426,4	427,6	+0,3
Emitované dluhové cenné papíry	93,4	197,1	176,9	-10,3
Kapitál a rezervy	28,7	38,9	39,1	+0,3
Ostatní bilanční pasiva	47,3	47,2	53,2	+12,8

Na tomto růstu se podílely zejména poskytnuté úvěry a pohledávky, které vzrostly o 58,7 mld. Kč, a ostatní aktiva s nárůstem o 4,5 mld. Kč (v obou případech šlo o relativní navýšení o 11,3 %). Právě poskytnuté úvěry a pohledávky denominované v cizích měnách jsou s podílem 56,1 % na cizoměnových aktivech celého sektoru objemově

⁶⁷ Pozice na mezibankovním trhu je definovaná rozdílem mezi pohledávkami bankovního sektoru za úvěrovými institucemi a vklady úvěrových institucí vykázaných v pasivech bankovního sektoru.

⁶⁸ Pro účely zpracování této kapitoly byly využity údaje z výkazů, které bankovní subjekty předkládají v rámci vykazování měnové statistiky.

nejvýznamnější. Dalšími významnými složkami cizoměnových aktiv byly vklady u jiných úvěrových institucí s 20% podílem a dluhové cenné papíry v portfoliích bankovních subjektů s téměř 17% podílem.

U kapitálových nástrojů držených bankovním sektorem byl zaznamenán meziroční pokles o 4,4 mld. Kč, tj. o 17,5 %. Jejich významnost je však zanedbatelná, neboť jejich podíl na celkových cizoměnových aktivech dosahoval jen 2 %. Struktura cizoměnových aktiv v porovnání s údaji z předcházejícího roku byla stálá, změny ve významnosti výše uvedených skupin aktiv v porovnání s minulým rokem bylo možné považovat za zanedbatelné.

Vývoj podílu cizoměnových aktiv na celkových aktivech zůstával v průběhu roku 2016 stabilní, průměrná hodnota podílu pro daný rok dosáhla 17,3 %. V meziročním srovnání údajů z konce roku 2015 a 2016 došlo pouze k marginálnímu poklesu o 0,33 p.b. Vývoj v posledních letech byl rovněž charakteristický zvyšujícím se podílem cizoměnových vkladů a úvěrů jiným úvěrovým institucím na jejich celkovém objemu, tj. na agregované hodnotě pro celý sektor bez rozlišování měn, ve kterých jsou tato aktiva denominována. (Graf B.II.21)

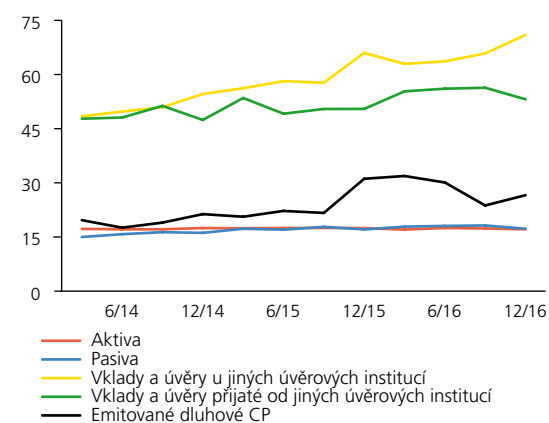
Cizoměnová pasiva tvořila přibližně stejný podíl na celkové bilanční sumě celého sektoru (17,9 %). Jejich celkový objem činil 1 039,4 mld. Kč, což znamenalo v porovnání s údajem z konce roku 2015 nárůst o 9,6 %. V roce 2016 byl evidován stav, kdy rozdíl mezi aktivy a pasivy denominovanými v cizích měnách byl záporný, čímž byl de facto ukončen konvergenční vývoj z předchozích let, kdy se sbližovaly zmenšující se objemy cizoměnových aktiv se zvyšujícími se cizoměnovými pasivy. K 31. 12. 2016 cizoměnových pasiva převyšovala objem cizoměnových aktiv o 8,0 mld. Kč.

Nejvyšší podíl na celkových cizoměnových pasivech byl tvořen vklady a úvěry přijatými od klientů ve výši 427,6 mld. Kč. Další významnou kategorií pasiv představovaly vklady a úvěry přijaté od jiných úvěrových institucí (v objemu 342,6 mld. Kč), které meziročně významně vzrostly o 43,6 %. Naopak více než 10% pokles byl registrován u emitovaných dluhových cenných papírů, jejichž objem na konci roku 2016 činil 176,9 mld. Kč. (Tab. B.II.13 a Graf B.II.21)

GRAF B.II.21

ZASTOUPENÍ CIZÍCH MĚN

(v %, rozvaha bankovního sektoru)

2.4.8 Aktiva a pasiva vůči nerezidentům⁶⁹

Objem agregovaných nerezidentských aktiv dosáhl výše 766,6 mld. Kč, což představovalo meziroční pokles o 3,5 %. Jejich podíl na celkových aktivech bankovního sektoru činil 12,7 %, došlo tedy k meziročnímu snížení podílu o 1,6 p.b., přičemž k setrvalé tendenci poklesu docházelo od poloviny roku 2015. (Tab. B.II.14 a Graf B.II.22)

TAB. B.II.14

AKTIVA A PASIVA – NEREZIDENTI

(v mld. Kč)

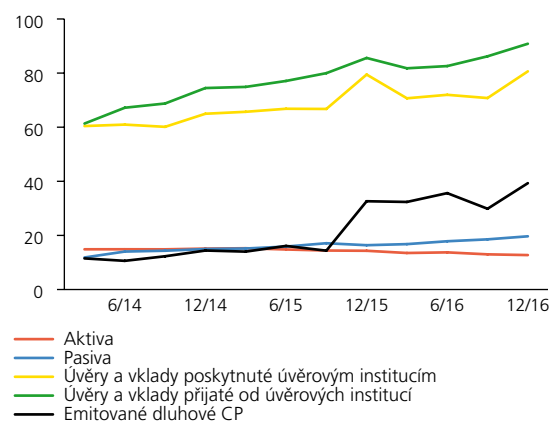
	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
AKTIVA CELKEM	814,7	794,6	766,6	-3,5
Hotovost	7,3	8,9	8,9	+0,1
Poskytnuté úvěry a vklady (úvěrové instituce)	267,3	249,6	233,8	-6,3
Ostatní poskytnuté úvěry a vklady	322,0	320,9	318,6	-0,7
Dluhové cenné papíry v držení banky	107,1	118,6	115,6	-2,5
Kapitálové nástroje v držení banky	20,7	22,5	17,8	-21,0
Ostatní aktiva	90,2	74,2	71,4	-3,8
PASIVA CELKEM	806,8	909,2	1 184,3	+30,3
Přijaté úvěry a vklady (úvěrové instituce)	438,5	404,5	585,7	+44,8
Ostatní přijaté úvěry a vklady	156,9	167,9	209,5	+24,7
Emitované dluhové cenné papíry	63,1	206,6	261,5	+26,6
Kapitál a rezervy	42,6	46,3	46,5	+0,5
Ostatní pasiva bilanční pasiva	105,8	83,9	81,3	-3,0

Nejvýznamnější složku nerezidentských bankovních aktiv 318,6 mld. Kč tvořily klientské úvěry a pohledávky s podílem 41,6 %, které v meziročním vyjádření na konci roku 2016 poklesly o 0,7 %. Následovaly úvěry a vklady poskytnuté, resp. uložené u úvěrových institucí ve výši 233,8 mld. Kč s podílem 30,5 % (meziroční pokles ke konci roku o 6,3 %). Zatímco podíl klientských úvěrů a pohledávek zaznamenal růst oproti minulému roku o 1,2 p.b., podíl této kategorie alokovaný u úvěrových institucí klesl o 0,9 p.b.

GRAF B.II.22

NEREZIDENTSKÉ OPERACE

(v %, rozvaha bankovního sektoru)

Podíl nerezidentských poskytnutých úvěrů a pohledávek jiným úvěrovým institucím na poskytnutých úvěrech a pohledávkách stejného typu pro celý sektor k 31. 12. 2016 dosahoval 80,1 %, přičemž v průběhu celého roku hodnoty tohoto podílu mírně kolísaly kolem 71 %, k nárůstu o více než 9 p.b. došlo v posledním čtvrtletí roku 2016. (Graf B.II.22)

Dluhové nerezidentské cenné papíry v portfoliích bank byly evidovány ve výši 115,6 mld. Kč, což představovalo podíl 15,1 % s meziročním poklesem o 2,5 %. Relativně nejvýznamnější pokles zaznamenaly kapitálové nástroje v držení bankovních subjektů, které poklesly o 21 % z vykázaných

69 Pro účely zpracování této kapitoly byly využity údaje z výkazů, které banky předkládají v rámci vykazování měnové statistiky.

22,5 mld. Kč ke konci roku 2015 na 17,8 mld. Kč evidovaných o rok později. Podíl tohoto typu aktiv na celkových nerezidentských aktivech sektoru se snížil o 0,5 p.b. na 2,3 %. Reziduální skupina aktiv (včetně hotovosti) se podílela na celkových nerezidentských aktivech 10,5 %.

Zatímco nerezidentská aktiva bankovního sektoru v průběhu roku 2016 klesala, nerezidentská pasiva setrvale rostla. Ke konci roku 2016 byla evidována ve výši 1 184,3 mld. Kč, což v meziročním srovnání znamenalo nárůst o 30,3 %. Jejich podíl na celkových pasivech sektoru činil 19,9 % a meziročně vzrostl o 3,2 p.b.

Téměř polovinu (přesněji 49,5 %) z celkových nerezidentských pasiv tvořily přijaté úvěry a vklady od úvěrových institucí. Emitované úvěrové cenné papíry ve vlastnictví nerezidentů se podílely na celkových nerezidentských pasivech sektoru 22,1 %, zatímco klientské přijaté úvěry a vklady 17,7 %. Ostatní nerezidentská pasiva včetně kapitálu a rezerv představovala reziduální podíl 10,8 %.

Dynamicky rostly všechny hlavní kategorie nerezidentských pasiv. Přijaté úvěry a vklady od úvěrových institucí ve výši 585,7 mld. Kč vzrostly o 44,8 %, klientské přijaté úvěry a vklady v objemu 209,5 mld. Kč se meziročně zvýšily o 24,7 % a bankovními subjekty emitované nerezidentské dluhové cenné papíry ve výši 261,5 mld. Kč vzrostly o 26,6 % (Tab. B.II.14 a Graf B.II.22).

2.4.9 Teritoriální zaměření aktivit bankovního sektoru

Celkovou angažovanost bankovních subjektů v tuzemsku lze vyjádřit podíly aktiv, poskytnutých pohledávek a přijatých vkladů na jejich celkových objemech evidovaných pro celý bankovní sektor při zohlednění teritoriálního hlediska.

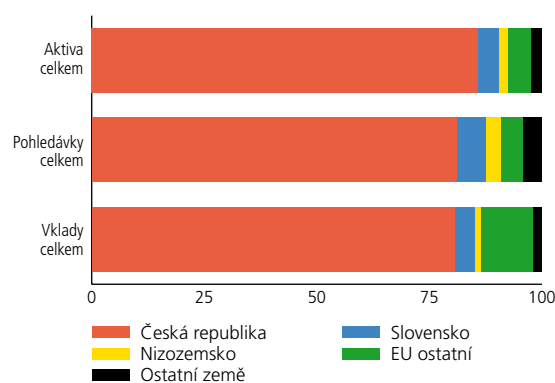
Aktivita bankovního sektoru v České republice je dlouhodobě koncentrována především na domácí trh. V tuzemsku je angažováno 85,7 % všech aktiv, zatímco zahraniční angažovanost představuje zbývajících 14,3 %. Majoritní orientace zahraniční angažovanosti tuzemského bankovního sektoru je na členské země EU, přičemž jejich podíl na celkové zahraniční angažovanosti dosahuje 82,9 %. Tuzemský bankovní sektor vykazoval nejvýznamnější zahraniční expozice vůči Slovensku (s podílem aktiv na celkové bilanční sumě 4,9 %) a Nizozemsku (s podílem 2,0 %). S větším odstupem následovaly státy, jejichž expozice se ke konci roku 2016 pohybovala mezi 40 až 50 mld. Kč. Jednalo se o Polsko (0,8 %), Ruskou federaci (0,8 %), Velkou Británii (0,7 %) a Rakousko (0,7 %). (Graf B.II.23)

Z hlediska teritoriální struktury vkladů, tj. nejvýznamnější kategorie závazků, je tuzemský bankovní sektor přeshraničně angažován rovněž zejména u členských států EU. Zatímco 80,8 % ze všech přijatých vkladů představovalo domácí zdroje, 17,3 % připadalo na členské státy EU. Zbývajících 1,9 % vkladů tvořilo zdroje bankovních subjektů pocházející ze zemí mimo EU.

GRAF B.II.23

TERITORIÁLNÍ STRUKTURA BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %, stav k 31. 12. 2016)

Významnější angažovanost ostatních států mimo EU byla zjištěna u poskytnutých pohledávek, neboť 5,1 % z celkového agregátu pohledávek bylo alokováno právě mimo členské země EU. Vůči tuzemským subjektům bylo nárokováno 81 % z celkového objemu pohledávek.

2.4.10 Podrozvaha bankovního sektoru⁷⁰

Podíl podrozvahových aktiv na aktivech bankovního sektoru tvořil téměř jednu pětinu, přičemž v průběhu posledních let zůstával relativně stabilní. K 31. 12. 2016 činil objem podrozvahových aktiv 1 186,1 mld. Kč, což znamenalo oproti konci předcházejícího roku nárůst o 4,4 %. (Tab. B.II.15)

Ke konci roku 2016 byly celým bankovním sektorem poskytnuty úvěrové přísliby ve výši 773,9 mld. Kč s celkovým podílem na podrozvahových aktivech 65 %. 62,1 % z celkových poskytnutých úvěrových příslibů bylo poskytnuto pro nefinanční podniky, 22,4 % pro domácnosti. Bankovní subjekty v tomto období dále evidovaly 163,3 mld. Kč poskytnutých finančních záruk, tj. 13,8 % z podrozvahových aktiv. Příjemci těchto záruk byly z 84,1 % nefinanční podniky, 10 % bylo určeno pro ostatní finanční instituce. Finanční záruky poskytnuté domácnostem se na celkové výši poskytnutých záruk podílely pouze 2,3 %. Ostatní poskytnuté přísliby ke konci roku 2016 dosahovaly 249,0 mld. Kč (tj. 21,0 % z podrozvahových aktiv). Z hlediska meziročního vývoje všechny tři zmíněné skupiny podrozvahových aktiv vzrostly. Největší meziroční růst vykazaly poskytnuté úvěrové přísliby (o 5,2 %), poskytnuté finanční záruky se zvýšily o 2,6 %, ostatní poskytnuté přísliby o 3,0 %.

Zatímco podrozvahová aktiva v posledních letech rostla, podrozvahová pasiva se naopak snižovala. Na konci roku 2016 byl vykázán objem podrozvahových pasiv 388,3 mld. Kč, přičemž jejich podíl na bilanční sumě činil 6,5 %.

Rozhodující složkou podrozvahových pasiv vzhledem k dlouhodobě dostatečnému likvidnímu polštáři celého bankovního sektoru byly tradičně přijaté úvěrové záruky ve výši 371,1 mld. Kč, byť se jejich objem meziročně snížil o 8,6 %. Přijaté úvěrové záruky se podílely na celkových podrozvahových pasivech 95,6 %. Tyto záruky byly z 37,0 % přijaty od nefinančních podniků, z 34,3 % od ostatních finančních institucí a z 15,9 % od úvěrových institucí. Oba zbylé sektory, tj. sektor vládních institucí a sektor domácností, se rovnoměrně podílely na agregovaných přijatých finančních zárukách více než 12 %.

Význam přijatých úvěrových příslibů, jakož i ostatních příslibů, zůstal marginální, a to i přesto, že přijaté úvěrové přísliby meziročně vzrostly o 119,1 %.

⁷⁰ V rámci podrozvahy se dle aktuální metodiky aplikované od 30. září 2014 vykazují pouze poskytnuté a přijaté přísliby a finanční záruky. Do podrozvahy se od konce září 2014 zahrnují data o neodvolatelných i odvolatelných příslibech. Údaje jsou uváděny ve jmenovité hodnotě, která vyjadřuje maximální potenciální exponovanost vůči úvěrovému riziku. Přijaty kolaterál ani jiné úvěrové posílení se přitom nebere v úvahu.

Tab. B.II.15

PODROZVAHA BANKOVNÍHO SEKTORU

(v mld. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
PODROZVAHOVÁ AKTIVA				
Poskytnuté úvěrové přísliby	657,6	735,6	773,9	+5,2
Poskytnuté finanční záruky	179,0	159,2	163,3	+2,6
Ostatní přísliby	200,6	241,6	249,0	+3,0
PODROZVAHOVÁ PASIVA				
Přijaté úvěrové přísliby	7,8	7,0	15,3	+119,1
Přijaté finanční záruky	452,3	405,8	371,1	-8,6
Ostatní přísliby	1,3	1,4	2,0	+42,0

2.5 KVALITA AKTIV BANKOVNÍHO SEKTORU

2.5.1 Úvěry a pohledávky se selháním⁷¹

TAB. II.16

KATEGORIZACE POHLEDÁVEK – KLIENTSKÉ POHLEDÁVKY

(v mld. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
Výše pohledávek celkem (brutto)	2 772,9	2 914,5	3 104,2	+6,5
Pohledávky bez selhání	2 599,1	2 742,0	2 951,5	+7,6
Standardní pohledávky	2 499,9	2 664,3	2 874,4	+7,9
Sledované pohledávky	99,2	77,7	77,1	-0,8
Pohledávky se selháním	173,8	172,5	152,8	-11,5
Nestandardní pohledávky	50,9	63,7	46,1	-27,7
Pochybné pohledávky	19,2	13,2	22,9	+73,3
Ztrátové pohledávky	103,7	95,6	83,8	-12,3
Opravné položky celkem	92,4	90,7	84,9	-6,4
Pohledávky bez selhání	9,2	10,6	9,9	-6,2
Standardní pohledávky	4,4	6,0	7,0	+17,0
Sledované pohledávky	4,9	4,6	2,9	-36,7
Pohledávky se selháním	83,2	80,1	75,0	-6,4
Nestandardní pohledávky	9,6	11,2	12,7	+12,8
Pochybné pohledávky	6,8	4,6	5,5	+19,2
Ztrátové pohledávky	66,9	64,3	56,8	-11,6
Krytí pohledávek bez selhání (v %)	0,4	0,4	0,3	-12,9
Krytí pohledávek se selháním (v %)	47,9	46,4	49,1	+5,7

Část dohledových kapacit ČNB je při výkonu dohledu nad finančním trhem věnována pravidelnému přezkumu kvality pohledávek. Tento přezkum s respektováním příslušné metodiky vede ke kategorizaci pohledávek na pohledávky se selháním⁷², resp. pohledávky bez selhání.

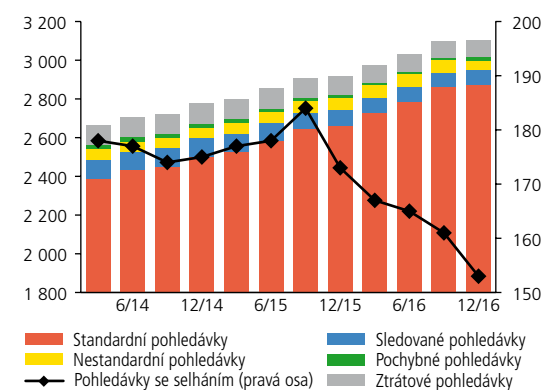
Tuzemský bankovní sektor vykazuje v této oblasti dlouhodobě poměrně příznivé charakteristiky. Drtivá většina pohledávek se selháním je evidována u klientských pohledávek (99,9 % z celkového objemu pohledávek se selháním), zatímco objem této kategorie pohledávek vůči jiným úvěrovým institucím je zanedbatelný.

V průběhu 2016 pokračoval v bankovním sektoru vývoj podílu úvěrů se selháním na celkových klientských úvěrech, který lze charakterizovat klesajícím trendem lineární povahy. Podíl klientských pohledávek se selháním na celkovém objemu klientských pohledávek na konci roku 2016 činil 4,9 %, což bylo o 1,0 p.b. méně než v předcházejícím

GRAF B.II.24

KATEGORIZACE POHLEDÁVEK ZA KLIENTY

(v mld. Kč, stav ke konci období)

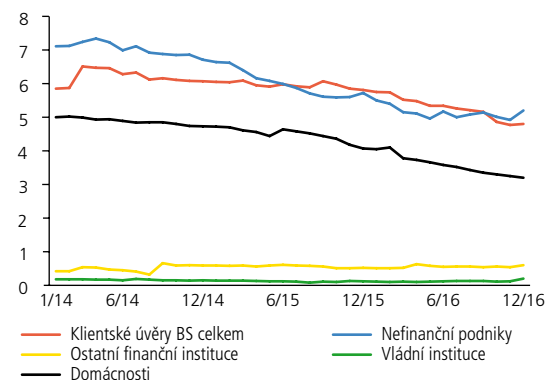
71 Kategorizace pohledávek dle pravidel ČNB. Blíže viz vyhláška ČNB č. 163/2014 o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry.

72 Pohledávky se selháním se dále kategorizují na nestandardní, pochybné a ztrátové.

GRAF B.II.25

ÚVĚRY SE SELHÁNÍM

(v %, z celkových klientských úvěrů poskytnutých BS)

roce. Jejich výše se v roce 2016 (v brutto vyjádření, tzn. bez započítání opravných položek) meziročně snížila o téměř 20 mld. Kč na 152,8 mld. Kč vykázaných ke konci roku, což odpovídalo meziročnímu relativnímu poklesu o 11,5 %. (Tab. B.II.16 a Graf B.II.24)

Nejvýznamnější podíl pohledávek se selháním ke konci roku 2016 tvořily ztrátové pohledávky (54,9 %). Podíl 30,2 % připadal na nestandardní pohledávky a zbylých 15,0 % tvořily pochybné pohledávky.

2.5.2 Sektorová distribuce úvěrů a pohledávek se selháním

Z hlediska distribuce pohledávek se selháním mezi jednotlivé sektory tvořily nejvýznamnější sektor nefinanční podniky, přičemž podíl takto klasifikovaných pohledávek na celkových klientských úvěrech poskytnutých bankovním sektorem meziročně klesl o 0,6 p.b. na 5,2 %. Pro sektor domácností byl evidován ke konci roku 2016 rovněž pokles tohoto podílu, a to o 0,9 p.b. na 3,2 %. Podíly pohledávek se selháním za vládními institucemi, jakož i za ostatními finančními institucemi, vykazovaly dlouhodobě stabilní hodnoty, přičemž výše obou podílů setrvala pod úrovní 1 %. (Graf B.II.25)

Pohledávky se selháním za úvěrovými institucemi meziročně poklesly o 10,2 %, přičemž jejich výše k 31. 12. 2016 dosahovala 121,8 mil. Kč. (Tab. B.II.17)

TAB. B.II.17

KATEGORIZACE POHLEDÁVEK – ÚVĚROVÉ INSTITUCE

(v mil. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
Výše pohledávek celkem (brutto)	336 357,2	249 317,4	223 984,3	-10,2
Pohledávky bez selhání	335 997,0	249 009,1	223 862,5	-10,1
Standardní pohledávky	333 505,7	246 259,1	221 663,1	-10,0
Sledované pohledávky	2 491,3	2 750,0	2 199,4	-20,0
Pohledávky se selháním	360,3	308,3	121,8	-60,5
Nestandardní pohledávky	0,0	185,9	0,0	-100,0
Pochybné pohledávky	222,2	0,0	0,0	N/A
Ztrátové pohledávky	138,1	122,4	121,8	-0,5
Opravné položky celkem	140,3	148,9	152,8	+2,6
Pohledávky bez selhání	1,0	25,9	31,0	+19,7
Standardní pohledávky	0,8	11,4	11,3	-1,0
Sledované pohledávky	0,2	14,5	19,7	+36,1
Pohledávky se selháním	139,3	123,0	121,8	-1,0
Nestandardní pohledávky	0,0	0,7	0,0	-100,0
Pochybné pohledávky	1,2	0,0	0,0	N/A
Ztrátové pohledávky	138,1	122,4	121,8	-0,5
Krytí pohledávek bez selhání (v %)	0,00	0,01	0,01	+33,1
Krytí pohledávek se selháním (v %)	38,7	39,9	100,0	+150,6

Agregovaná výše opravných položek, které bankovní subjekty vytvářejí pro potenciální krytí ztrát, dosahovala pro celý bankovní sektor ke konci roku 85,1 mld. Kč. To znamenalo relativní pokles oproti předcházejícímu období o 6,4 %.

V průběhu roku 2016 se celkové krytí pohledávek se selháním celého sektoru zvýšilo o 2,7 p.b. ze 46,4 % na 49,1 %. V sektoru úvěrových institucí byl objem pohledávek se selháním plně kryt opravnými položkami.

2.6 HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY A ZISKOVOST BANKOVNÍHO SEKTORU

2.6.1 Zisk z finanční a provozní činnosti

Bankovní subjekty působící v tuzemsku i nadále vyvíjely podnikatelskou činnost v podmínkách značně nízkých úrokových sazeb a relativně plošší výnosové křivky. Zisk z finanční a provozní činnosti bankovního sektoru se i přesto meziročně zvýšil o 26 mld. Kč na 180,2 mld. Kč, což představovalo relativní meziroční změnu o 3,5 %.

TAB. B.II.18

HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY BANKOVNÍHO SEKTORU

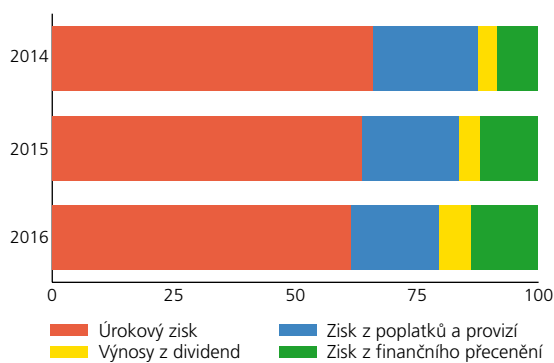
(v mld. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
Zisk z finanční a provozní činnosti	167,9	174,2	180,2	+3,5
z toho:				
Úrokový zisk	110,4	110,9	109,9	-1,0
Úrokové výnosy	158,9	150,9	143,4	-4,9
Úrokové náklady	48,4	40,0	33,6	-16,0
Výnosy z dividend	6,7	7,7	11,9	+53,7
Zisk z poplatků a provizí	36,0	34,6	32,4	-6,3
Výnosy z poplatků a provizí	49,0	47,9	44,8	-6,5
Náklady na poplatky a provize	12,9	13,3	12,4	-7,0
Správní náklady	70,2	70,7	71,6	+1,3
Náklady na zaměstnance	34,7	35,1	36,5	+3,8
Ostatní správní náklady	35,5	35,6	35,2	-1,2
Odpisy	6,4	6,6	7,0	+6,3
Tvorba rezerv	1,3	0,8	2,8	+251,2
Ztráty ze znehodnocení celkem	13,8	16,0	11,8	-26,1
Zisk před zdaněním	76,1	80,5	87,9	+9,2
Náklady na daň z příjmů	13,1	14,2	14,4	+1,3
ZISK PO ZDANĚNÍ (běžný rok)	63,1	66,4	73,9	+11,4

GRAF B.II.26

DEKOMPOZICE ZISKU Z FINANČNÍ ČINNOSTI

(v %)

Úrokový zisk v posledních třech letech zůstával v absolutních úrovních relativně stabilní, ke konci roku 2016 dosahoval 109,9 mld. Kč, tj. došlo k meziročnímu poklesu o 1 mld. Kč. Zisk z poplatků a provizí ve stejném období rovněž poklesl, a to z 34,6 mld. Kč na 32,4 mld. Kč. Naopak relativně významně vzrostly (o 53,7 %) výnosy z dividend z majetkových účastí, které dosahovaly 11,9 mld. Kč. Vzrostly rovněž i zisky z finančního přecenění aktiv a závazků⁷³, a to o 3,8 mld. Kč na 24,6 mld. Kč, tj. relativně o 18,4 %. Na kladném zisku z finančního přecenění se podílel zejména zisk z kurzových rozdílů ve výši 4,6 mld. Kč. Bankovní sektor naopak realizoval v roce 2016 ztrátu z finančních aktiv a závazků k obchodování ve výši 2,6 mld. Kč. (Tab. B.II.18 a Graf B.II.26)

73 Část zisku zahrnující zejména zisk nebo ztrátu z finančních aktiv a závazků k obchodování, zajišťovacích operací a kurzových rozdílů.

Na zisku z finanční činnosti se tradičně podílel zejména zisk plynoucí z úrokové marže, který ke konci roku 2016 představoval 61,5% podíl. Zisk z poplatků a provizí tvořil ke stejnému období 18,1%, zisk z finančního přecenění 13,7%. Zbývajících 6,6% připadalo na výnosy z dividend. Vývoj posledních let je přitom charakteristický snižováním významu úrokového zisku a zisku z poplatků a provizí na tvorbě zisku, zatímco rostl význam finančního přecenění aktiv a závazků, jakož i význam výnosů z dividend. (Graf B.II.26)

Čistá úroková marže⁷⁴ celého bankovního sektoru dosahovala k závěru roku 2016 2,25%, což znamenalo meziroční pokles 0,13 p.b. Nejvýznamnější pokles čisté úrokové marže byl evidován pro skupinu malých bank, kde došlo k jejímu poklesu o 0,57 p.b. (na 1,75%), a pro velké banky, kde se marže snížila o 0,22 p.b. (na 2,26%). Naopak skupiny středních bank, poboček zahraničních bank a stavebních spořitelny vykazovaly zvýšení čisté úrokové marže. Nejvyšší marže byla kalkulována pro skupinu středních bank (2,85%, opět ke konci roku 2016), nejnižší marži vykazovaly stavební spořitelny (1,69%). (Graf B.II.27)

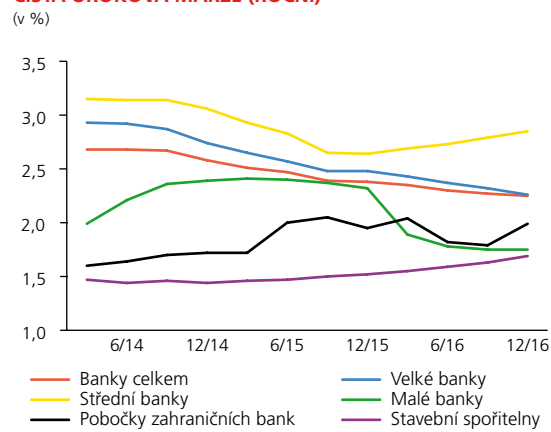
2.6.2 Správní náklady a ztráty ze znehodnocení

V roce 2016 správní náklady, jejichž výše je provázána s úrovní efektivitativy řízení běžných provozních činností bankovního sektoru, vzrostly v porovnání s předchozím rokem o 1,3% na 71,6 mld. Kč. Na celkové výši správních nákladů se (poprvé v mírně vyšších proporcích) podílely náklady na zaměstnance ve výši 36,5 mld. Kč, ostatní správní náklady činily 35,1 mld. Kč. V procentním vyjádření meziročně vzrostly náklady na zaměstnance o 3,4%, zatímco ostatní správní náklady klesly o 1,2%. Míra využití zisku z finanční a provozní činnosti pro potřeby krytí úhrady správních nákladů dosahovala v daném roce 39,8%, což představovalo oproti roku 2015 mírný pokles o 0,8 p.b. (Tab. B.II.18 a Graf B.II.28)

Ztráty ze znehodnocení aktiv, které částečně reflektují kvalitu řízení rizik při alokaci zdrojů bankovního sektoru, v roce 2016 poklesly meziročně více než o čtvrtinu, přičemž dosahovaly výše 11,8 mld. Kč (meziroční pokles o 4,2 mld. Kč). Náklady na daň z příjmů právnických osob v roce 2016 dosahovaly v bankovním sektoru 14,4 mld. Kč, tj. o 1,3% více oproti předcházejícímu roku.

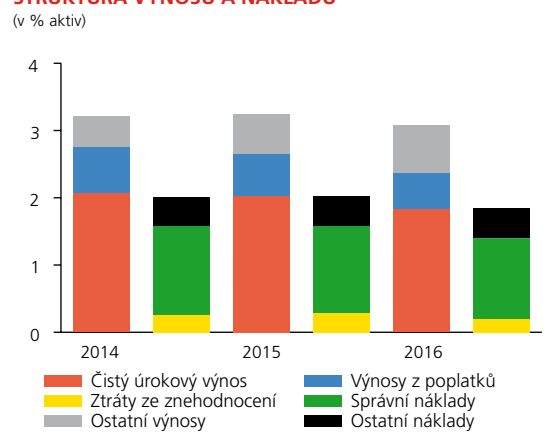
GRAF B.II.27

ČISTÁ ÚROKOVÁ MARŽE (ROČNÍ)

GRAF B.II.28

STRUKTURA VÝNOSŮ A NÁKLADŮ

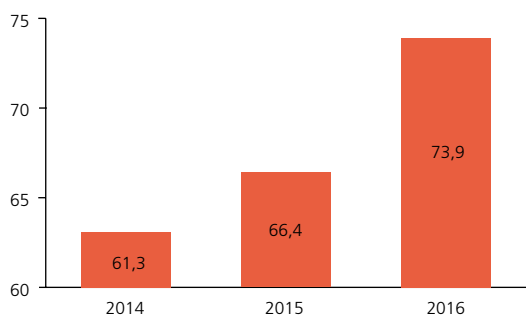

74 Čistá úroková marže je definována jako podíl úrokového zisku na finančních úročených aktivech.

GRAF B.II.29

ČISTÝ ZISK BANKOVNÍHO SEKTORU

(v mld. Kč, za dané období)

2.6.3 Čistý zisk bankovního sektoru

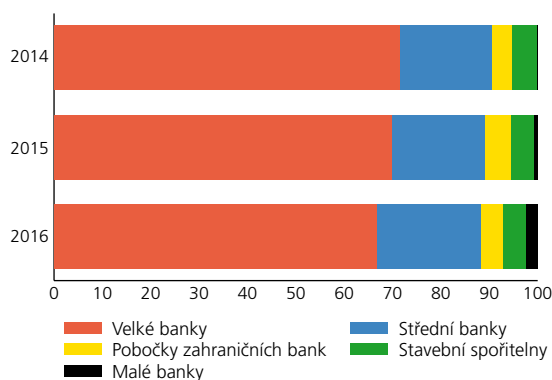
Zisk celého bankovního sektoru po zdanění za rok 2016 činil 73,9 mld. Kč, což představovalo meziroční navýšení o 7,6 mld. Kč (tj. o 11,4 %). (Graf B.II.29)

Nejvýznamnější podíl na čistém zisku celého sektoru vykazovala v roce 2016 tradičně skupina velkých bank, která s čistým ziskem ve výši 49,5 mld. Kč dosahovala přibližně dvoutřetinového podílu na čistém zisku celého sektoru. Podíl této skupiny na celkovém zisku sektoru se však v posledních letech setrvale snižuje, v roce 2016 se meziročně snížil o 2,9 p.b. Skupina středních bank účetně vykázala čistý zisk 15,8 mld. Kč, což odpovídalo podílu 21,4 %. Podíl u středních bank meziročně vzrostl o 2,3 p.b. Malé banky v roce 2016 vygenerovaly čistý zisk ve výši 1,7 mld. Kč. Na celkovém čistém zisku sektoru se zisky malých bank podílely 2,4 %, což představovalo nárůst o 1,6 p.b. Skupiny poboček zahraničních bank (s čistým ziskem ve výši 3,5 mld. Kč) a stavebních spořitelů (s čistým ziskem ve výši 3,4 mld. Kč) dosahovaly přibližně stejného podílu na celkovém čistém zisku sektoru ve výši 4,7 %, resp. 4,6 %. Zatímco u poboček zahraničních bank podíl meziročně vzrostl o 0,5 p.b., podíl u stavebních spořitelů se 0,5 p.b. snížil. (Graf B.II.30)

GRAF B.II.30

PODÍL SKUPIN BANK NA ZISKU

(v %, banky s licencí ke konci období)

Čistý zisk za rok 2016 vykázaly všechny bankovní subjekty s výjimkou šesti poboček zahraničních bank. Podíl aktiv skupiny poboček zahraničních bank, které v roce 2016 vykázaly ztrátu, na celkových aktivech bankovního sektoru, dosáhl 0,5 %.

2.6.4 Rentabilita a efektivnost bankovního sektoru

Zisk tuzemského bankovního sektoru roste i v podmínkách stagnace úrokového zisku, která představuje trvale nejvýznamnější složku celkového zisku generovaného bankovním sektorem, neboť aktivity tuzemských bankovních subjektů jsou zaměřeny na tradiční obchodní model založený na poskytování klientských úvěrů, jenž jsou kryty klientskými vklady.

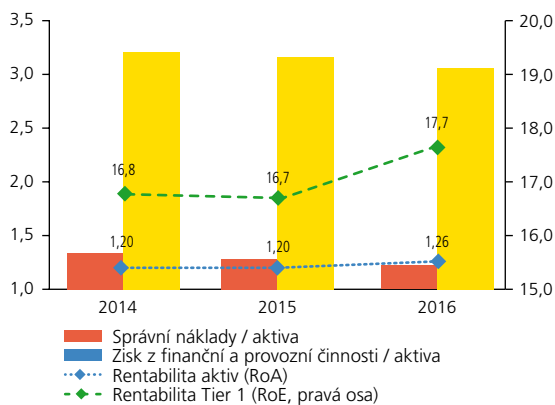
Míra profitability vyjádřená prostřednictvím rentability aktiv (RoA) bankovního sektoru v roce 2016 meziročně nepatrně vzrostla o 0,06 p.b. na 1,26 %. (Graf B.II.31)

Při srovnání RoA u jednotlivých skupin bankovních subjektů lze identifikovat určité rozdíly. Velké banky, které ke konci roku 2016 ovládaly 59,3 % všech aktiv bankovního sektoru, vykazovaly RoA ve výši 1,40 %, což znamenalo meziroční mírný pokles o 0,04 p.b. Nejvyšší absolutní přírůstek RoA (o 0,5 p.b.) a zároveň nejvyšší úroveň RoA (1,64 %) byl evidován u skupiny středních bank. Skupina středních bank se na celkových aktivech sektoru podílela 16,6 %. Největší dynamiku RoA vykázaly malé banky, neboť tento ukazatel profitability vzrostl z 0,23 % na 0,37 %, což představovalo v relativním vyjádření meziroční navýšení o téměř dvě třetiny. U poboček zahraničních bank

GRAF B.II.31

UKAZATELE RENTABILITY A EFEKTIVNOSTI BANKOVNÍHO SEKTORU

(v %)

zůstala rentabilita aktiv prakticky na stejné úrovni jako v předcházejícím roce, tj. na 0,67 % (meziroční snížení o 0,01 p.b.). V segmentu stavebních spořitelen došlo meziročnímu navýšení RoA o 0,11 p.b. na 0,83 %. (Graf B.II.32)

Rentabilita vlastního kapitálu (RoE) obecně vyjadřuje, kolik Kč (resp. haléřů) zisku generuje využití jedné koruny vlastního kapitálu. Rentabilita vlastního kapitálu v bankovním sektoru se obvykle vyjadřuje jako podíl čistého zisku na kapitálu Tier 1⁷⁵. Ke konci roku 2016 RoE pro celý sektor činila 17,7 %, což představovalo meziroční zvýšení o 1 p.b. Nejvyšší RoE ve výši 18,3 % evidovala skupina velkých bank, což znamenalo v porovnání s koncem roku 2015 prakticky totožnou úroveň rentability. Střední banky zaznamenaly největší nárůst RoE o 4,75 p.b., přičemž RoE v tomto segmentu dosahovala 16,4 %. Nejvyšší relativní přírůstek byl evidován u malých bank, kde došlo k meziročnímu zvýšení RoE o 2,4 p.b. na 6,6 %. I přes tuto značnou pozitivní dynamiku zůstávala výnosnost vlastního kapitálu malých bank suverénně nejnižší ze všech uvedených skupin bankovních subjektů. U stavebních spořitelen se RoE meziročně zvýšila o 1,0 p.b. na 14,7 %. (Graf B.II.33)

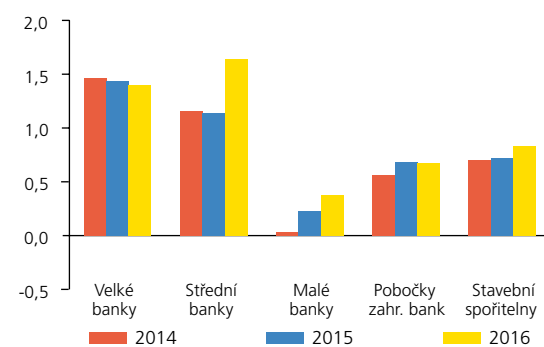
Efektivita sektoru vyjádřená poměrem správních nákladů k aktivům bankovního sektoru vykazovala v posledních letech minimální zlepšení. V roce 2016 tento ukazatel dosahoval 1,22 %, což představovalo meziroční snížení o 0,06 p.b.

Obdobný charakter vývoje byl pozorován i ve změnách alternativního poměrového ukazatele, který je určen podílem zisku z finanční a provozní činnosti na celkových aktivech. Velikost tohoto ukazatele pro období konce roku 2016 činila 3,06 %, přičemž při porovnání s údajem z předchozího roku došlo k jeho meziročnímu poklesu o desetinu procentního bodu.

GRAF B.II.32

RENTABILITA AKTIV (RoA)

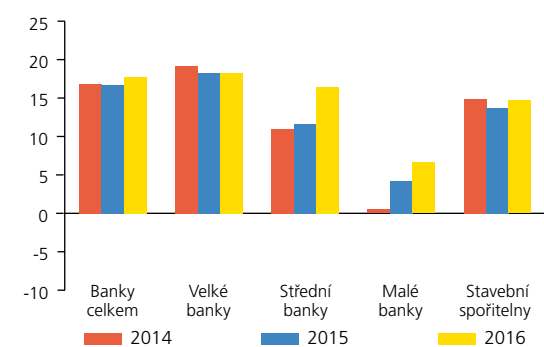
(v %, skupiny bank)

GRAF B.II.33

RENTABILITA TIER 1 (RoE)

(v %, skupiny bank)

⁷⁵ Tier 1 je nejkvalitnější a u bank v ČR současně nejvýznamnější část regulatorního kapitálu. Tier 1 je tvořen převážně základním kapitálem, nerozděleným ziskem a povinnými rezervními fondy.

2.7 KAPITÁLOVÉ VYBAVENÍ BANKOVNÍHO SEKTORU⁷⁶

Kapitálový poměr představuje jedno z fundamentálních obezřetnostních kritérií, která jsou sledována a vyhodnocována v rámci dohledové činnosti ČNB nad bankovním sektorem.⁷⁷ Základní idea inovovaného regulatorního rámce upravujícího pravidla kapitálové přiměřenosti, jež vychází z aktuálních pravidel Basel III a CRD IV, zdůrazňuje požadavek na držbu kvalitnějšího kapitálu a ve vyšších objemech, což by umožňovalo bankovním subjektům využívat tento kapitál ve vyšší míře pro účely krytí potenciálně generovaných ztrát.

Stav kapitálové vybavenosti bankovního sektoru České republiky je dlouhodobě uspokojivý. Regulatorní kapitál sektoru⁷⁸ ke konci roku 2016 činil 440,7 mld. Kč, což znamenalo meziroční navýšení o 20,1 mld. Kč, tj. relativní přírůstek o 4,8 %. (Tab. B.II.19)

Drtivou většinu regulatorního kapitálu tuzemských bankovních subjektů dlouhodobě tvoří kvalitní kapitál Tier 1, který se k závěru roku 2016 na jeho celkové výši podílel 97,0 %. Meziročně se objem kapitálu Tier 1 navýšil o 17,6 mld. Kč, tj. o 4,3 %. Kmenový kapitál Tier 1⁷⁹, jež se na celkovém kapitálu Tier 1 podílel rozhodujícím způsobem, meziročně vrostl o 4,2 % na 427,7 mld. Kč. Vyšší tempo meziročního růstu 7,3 % bylo evidováno pro vedlejší kapitál Tier 1⁸⁰, přičemž k 31. 12. 2016 byl evidován stav 12,6 mld. Kč.

Využívání kapitálu Tier 2⁸¹, který je tvořen především podřízeným dluhem, setrvává dlouhodobě na nízké úrovni, neboť z celkového regulatorního kapitálu tvoří pouze 3,0 %. Tento podíl se oproti minulému roku navýšil o 0,6 p.b. V průběhu roku 2016 byl registrován vysoký meziroční nárůst jeho objemu o téměř čtvrtinu, kdy z 10,5 mld. Kč evidovaných ke konci roku 2015 vzrostl na 13,0 mld. Kč vykázaných o rok později.

Tab. B.II.19

REGULATORNÍ KAPITÁL BANKOVNÍHO SEKTORU

(v mld. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
KAPITÁL CELKEM	397,1	420,6	440,7	+4,8
Kapitál Tier 1 (T1)	386,8	410,1	427,7	+4,3
Kmenový kapitál T1 (CET1)	384,0	398,3	415,0	+4,2
Vedlejší kapitál T1 (AT1)	2,8	11,8	12,6	+7,3
Kapitál Tier 2 (T2)	10,2	10,5	13,0	+24,5

76 Kapitálové vybavení bankovního sektoru a sektoru družstevních záložen reflektuje metodiku jednotlivých ukazatelů obezřetnostní politiky, která vychází z aktuálně platných pravidel upravujících chování úvěrových institucí. Tato pravidla jsou platná od roku 2014, kdy vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR).

77 Kapitálový poměr je definován jako podíl příslušného kapitálu a celkových rizikových expozic v procentech. Přebytek, resp. nedostatek příslušného kapitálu je dán rozdílem mezi příslušným kapitálem vykázaným vykazující osobou a kapitálem, který musí mít instituce neustále k dispozici podle článku 92 nařízení č. 575/2013, tj. takový, aby dodržela minimální poměr kmenového kapitálu Tier 1 (CET1) ve výši 4,5 %, minimální kapitálový poměr Tier 1 ve výši 6 % a celkový kapitálový poměr ve výši minimálně 8 %.

78 V tomto případě jsou z bankovního sektoru ČR vyloučeny pobočky zahraničních bank působících v tuzemsku, neboť rizika jejich podnikatelské činnosti jsou kryta regulatorním kapitálem jejich centrály. Vyhodnocení kapitálové přiměřenosti je přitom v působnosti příslušného zahraničního orgánu dohledu.

79 Common Equity Tier 1, kapitál CET1.

80 Additional Tier 1, kapitál AT1.

81 Tier 2 je část kapitálu bankovního subjektu, která je kromě podřízeného dluhu tvořena rezervami a ostatními kapitálovými fondy.

Objem rizikových expozic (RE) celého bankovního sektoru ke konci roku 2016 dosahoval 2 388,8 mld. Kč, což představovalo meziroční absolutní přírůstek o 100,7 mld. Kč (navýšení o 4,4 %).

Struktura RE českého bankovního sektoru koresponduje s konzervativně zaměřenými aktivitami bankovních subjektů. Rizikově vážené expozice k úvěrovému riziku na konci roku 2016 dosáhly 2 067,1 mld. Kč. Na celkových RE tvořily podíl 86,5 %, což představovalo v porovnání s údajem z předcházejícího roku prakticky konstantní úroveň (pokles o 0,2 p.b.). (Graf B.II.34)

Rizikově vážené expozice (RVE) k úvěrovému riziku jsou kalkulovány bankovními subjekty buď s využitím standardizovaného přístupu (STA), nebo s využitím pokročilejších metod využívajících vlastní interní modely pro oceňování rizik (IRB). U tuzemských bank výrazně převažují rizikově vážené expozice definované na bázi IRB, které v roce 2016 představovaly 62,0 % z RE kalkulovaných pro celý sektor (podíl RVE určených s využitím IRB na celkových rizikových expozicích k úvěrovému riziku činil 71,6 %).

Rizikové expozice pro operační riziko se v roce 2016 meziročně zvýšily o 19,7 mld. Kč na 225,3 mld. Kč. Z celkových rizikových expozic tvořily 10,3 %, tedy o 0,5 p.b. více než na konci roku 2015.

Rizikové expozice pro poziční, měnové a komoditní riziko, které tvoří především tržní riziko, meziročně poklesly o 2,3 mld. Kč. V objemu 64,4 mld. Kč evidovaných ke konci roku 2016 se podílely na rizikových expozicích sektoru 2,6 %, tj. o 0,2 p.b. méně než v předchozím roce.

Kapitálový poměr v tuzemsku působících bankovních subjektů se v průběhu roku 2016 nejprve pozvolna snižoval, ovšem v posledním čtvrtletí zaznamenal relativně vysoký přírůstek. Tento vývoj vedl k tomu, že celkový kapitálový poměr dosahoval ke konci roku 2016 výše 18,4 %, tj. stejné hodnoty jako hodnoty evidované ke konci roku 2015. (Graf B.II.35)

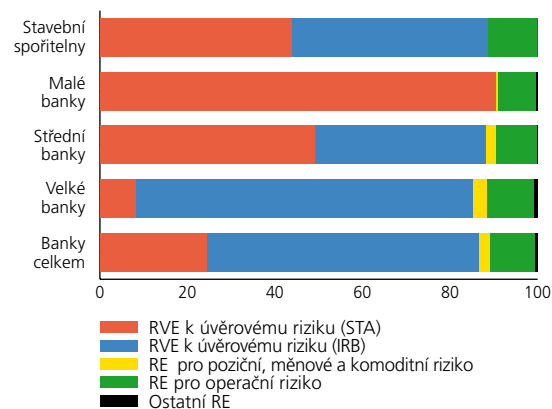
Vzhledem k tomu, že celkový regulační kapitál je tvořen z velké části kvalitním kapitálem Tier 1, je zřejmé, že vývoj kapitálového poměru Tier 1 značně koreloval s vývojem kapitálové přiměřenosti definované na bázi celkového regulačního kapitálu. Ani zde nebyla registrována žádná meziroční změna ve výši tohoto ukazatele, neboť jeho vývoj kopíroval změny ukazatele kapitálové přiměřenosti definované na bázi celkového kapitálu. Kapitálový poměr Tier 1 činil 17,9 %.

Velké banky, které kontrolovaly téměř 60 % aktiv, dosahovaly v kapitálové přiměřenosti obdobných statistik jako celý sektor. Celkový kapitálový poměr u této skupiny bank klesl o 0,2 p.b. na 17,8 %, kapitálový poměr Tier 1 o 0,3 p.b. na 17,5 %. Střední banky vykazovaly v roce 2016 nadprůměrné hodnoty kapitálových poměrů. Celkový kapitálový poměr pro ně v průměru činil 20,5 %, kapitálový poměr Tier 1 19,3 %. V obou případech byl zaznamenán meziroční nárůst o 0,7 p.b. Největší meziroční absolutní změna v ukazatelích kapitálové přiměřenosti byla

GRAF B.II.34

STRUKTURA RIZIKOVÝCH EXPOZIC

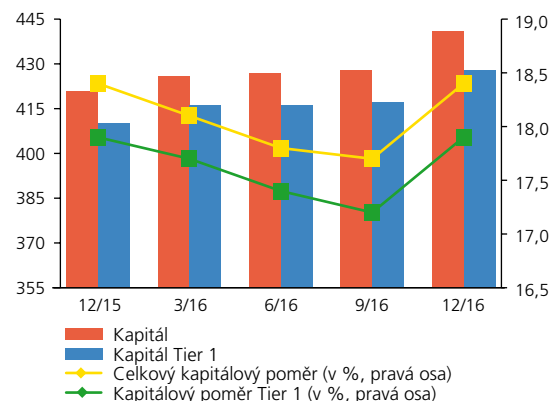
(v %, stav k 31. 12. 2016)

GRAF B.II.35

KAPITÁL A KAPITÁLOVÉ POMĚRY

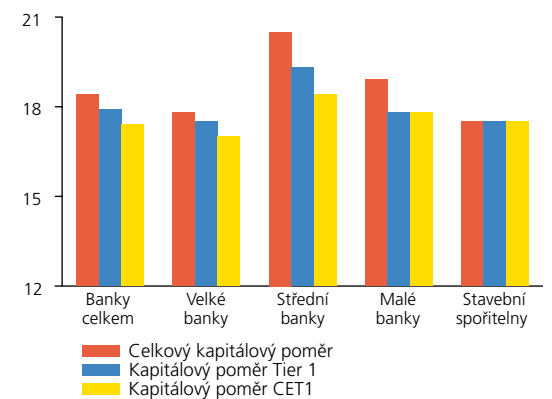
(v mld. Kč)

GRAF B.II.36

KAPITÁLOVÉ POMĚRY DLE SKUPIN BANK

(v %, stav k 31. 12. 2016)

evídována u skupiny malých bank. Celkový kapitálový poměr tohoto segmentu meziročně vzrostl o 2,8 p.b. na 18,9 %, kapitálový poměr Tier 1 se navýšil o 3,2 p.b. na 17,8 %. U stavebních spořitelén byl celkový kapitál tvořen téměř ze sta procent nejkvalitnějším kapitálem CET1, což predeterminuje shodné hodnoty u obou kapitálových poměrů. U této skupiny byla vykázána kapitálová přiměřenost ke konci roku 2016 ve výši 17,5 %. V meziročním vyjádření došlo k poklesu o 0,2 p.b. (Graf B.II.36)

Tuzemský bankovní sektor bezpečně plní kapitálové požadavky definované pravidly CRD IV / CRR. Minimálně předepsané úrovně celkového kapitálového poměru na úrovni 8 % a kapitálového poměru Tier 1 na úrovni 6 % bezpečně překračovaly všechny bankovní subjekty bez výjimky.

Pákový poměr celého sektoru, vyjádřený poměrem kapitálu Tier 1 k celkovým aktivům, v roce 2016 dosahoval výše 7,2 %, přičemž došlo k jeho snížení o 0,3 p.b. Páka definovaná podílem kapitálu Tier 1 na celkových úvěrech a pohledávkách se snížila meziročně o 1,0 p.b., přičemž ke konci roku 2016 činila 10,7 %.

2.8 VÝVOJ SEKTORU DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN⁸²

2.8.1 Struktura sektoru družstevních záložen

Ke konci roku 2016 působilo v České republice 11 družstevních záložen (dále jen DZ), přičemž počet subjektů se od června roku 2014 nezměnil.⁸³ (Tab. B.II.20)

Podíl výše aktiv celého sektoru DZ na celkové bilanční sumě sektoru úvěrových institucí (tj. bankovních subjektů a družstevních záložen) dosahovala 0,57 %. Tento podíl v průběhu tří posledních let zůstal stabilní, v meziročním vyjádření oproti údaji z konce roku 2015 došlo k jeho poklesu o 0,02 p.b.

Sektor družstevních záložen působících v ČR je typický svou vysokou mírou koncentrace. Nejvýznamnější družstevní záložna se na sumě agregovaných aktiv pro celý sektor podílela 34,4 %. Tři největší subjekty tvořily více než tři čtvrtiny bilanční sumy sektoru, pět největších subjektů se podílelo na bilanci celého sektoru více než 90 %. Vysoké koncentrace jsou patrné i v případě poskytnutých úvěrů a pohledávek a vkladů. (Graf B.II.37)

2.8.2 Činnost sektoru družstevních záložen

Tab. B.II.20

POČET DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(stav ke konci období)

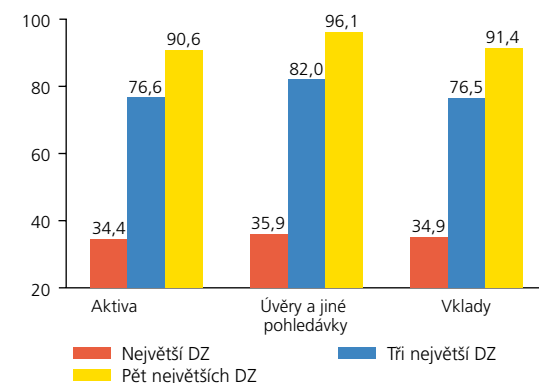
	2014	2015	2016
DRUŽSTEVNÍ ZÁLOŽNY CELKEM	11	11	11
Počet členů DZ	57 179	51 183	51 586
Počet členství vzniklých	16 158	3 890	3 851
Počet členství ukončených	1 719	9 850	2 279
Počet zaměstnanců DZ (v ČR) ⁱ⁾	463	458	483

i) Evidenční stav zaměstnanců.

Graf B.II.37

KONCENTRACE SEKTORU DZ

(podíl skupin bank v %, stav k 31. 12. 2016)

Tab. B.II.21

AKTIVA DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(v mil. Kč, stav ke konci období)

	2014	2015	2016	Struktura 2016 (v %)
AKTIVA CELKEM NETTO	31 278,4	32 316,4	34 178,0	100,0
Pokladní hotovost, hotovost u centrálních bank, vklady na požádání	6 865,5	8 067,0	8 489,4	24,8
Finanční aktiva k obchodování	678,3	631,0	436,7	1,3
Finanční aktiva v reálné hodnotě vykázaná do zisku/ztrát	635,4	913,2	1 184,7	3,5
Realizovatelná finanční aktiva	54,1	1,1	1,1	0,0
Úvěry a jiné pohledávky	22 029,5	21 699,1	22 454,3	65,7
Finanční investice držené do splatnosti	90,5	60,3	0,0	0,0
Hmotný a nehmotný majetek	661,3	714,8	790,9	2,3
Daňové pohledávky	54,3	75,5	80,5	0,2
Ostatní aktiva	209,5	154,3	740,3	2,2

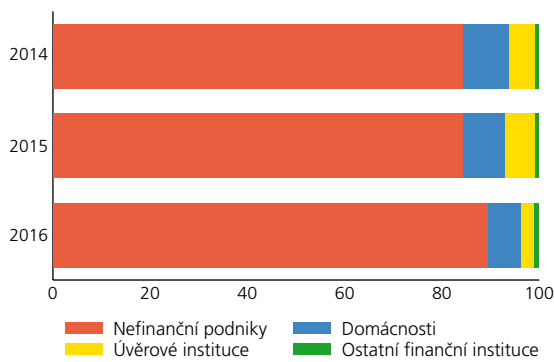
⁸² Data ke konci roku 2016 týkající se sektoru DZ platná k 20. květnu 2017. Vzhledem k tomu, že u jednotlivých DZ probíhají vnitřní audity, se mohou údaje uvedené v této kapitole lišit od později aktualizovaných statistik ČNB.

⁸³ Současnou strukturu sektoru DZ značně ovlivnily změny, které proběhly v letech 2013 a 2014. Dne 18. 12. 2013 ČNB odejmula Metropolitnímu spořitelnímu družstvu (MSD) povolení působit jako družstevní záložna. Dne 24. 6. 2014 přistoupila ke stejnému kroku v případě subjektu WPB Capital, spořitelní družstvo. Agregovaný podíl těchto dvou subjektů přesahoval 40% podíl na celkové bilanční sumě sektoru DZ (údaj k závěru roku 2012).

GRAF B.II.38

STRUKTURA POSKYTNUTÝCH ÚVĚRŮ SEKTOREM DZ

(v %, stav ke konci období)

Sektor družstevních záložen ke konci roku 2016 obhospodařoval 34,2 mld. Kč aktiv, což v porovnání s předcházejícím rokem znamenalo navýšení bilanční sumy o 1,9 mld. Kč (tj. o 5,8 %). Příspěvky DZ k růstu sektoru byly nerovnoměrné. Růst bilanční sumy v průběhu roku 2016 byl zaznamenán pouze u šesti subjektů, zatímco u pěti z nich došlo k jejímu poklesu. (Tab. B.II.21)

Nejvýznamnější podíl na aktivech sektoru (65,7 %) vykázaný ke konci roku 2016 tvořily úvěry a jiné pohledávky, které dosahovaly výše 22,5 mld. Kč. Hotovostní položky včetně vkladů na požádání se na bilanční sumě podílely 24,8 %, přičemž činily 8,5 mld. Kč. Obě tyto objemově nejvýznamnější kategorie aktiv v roce 2016 meziročně vzrostly, v prvním případě šlo o růst o 755,2 mil. Kč (tj. o 3,5 %), ve druhém o 422,4 mil. Kč (tj. o 5,2 %).

Největší objem úvěrů⁸⁴ poskytovaných DZ přijaly nefinanční podniky, přičemž podíl těchto úvěrů na celkové úvěrové aktivitě DZ dosahoval 89,6 %. Tento podíl meziročně vzrostl o 5,2 p.b. Úvěry alokované domácnostem tvořily z celkové úvěrové emise 6,7 %, což oproti údaji z konce minulého roku představovalo pokles o 1,9 p.b. Úvěrové instituce se na celkových úvěrech poskytnutých DZ podílely 2,7 % (pokles o 3,4 p.b.). Zbýlé 1 % úvěrů bylo poskytnuto ostatním finančním institucím (nárůst o 0,1 p.b.). (Graf B.II.38)

Na straně pasiv sektoru jsou tradičně vzhledem k podstatě podnikatelské činnosti DZ nejvýznamnější položkou vklady, které na konci roku 2016 tvořily 85,0 %. Jejich celkový objem dosahoval 29,0 mld. Kč,

TAB. B.II.22

PASIVA DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(v mil. Kč, stav ke konci období)

	2014	2015	2016	Struktura 2016 (v %)
ZÁVAZKY A VLASTNÍ KAPITÁL	31 278,4	32 316,4	34 178,0	100,0
Závazky celkem	31 110,1	28 080,1	29 402,2	86,0
Finanční závazky k obchodování	13,4	0,0	0,3	0,0
Finanční závazky v naběhlé hodnotě	27 373,6	27 547,7	29 043,0	85,0
Zajišťovací deriváty	0,0	0,0	0,0	0,0
Rezervy	10,7	8,7	13,4	0,0
Daňové závazky	49,9	31,2	17,0	0,0
Základní kapitál splatný na požádání	3 406,4	0,0	0,0	0,0
Ostatní závazky	256,1	228,8	167,0	0,5
Vlastní kapitál celkem	168,3	4 236,3	4 775,8	14,0
Základní kapitál	0,0	4 012,0	4 650,0	13,6
Kumulovaný ostatní úplný výsledek hospodaření	1,8	0,0	0,0	0,0
Nerozdělený zisk, neuhrzená ztráta z předchozích období	55,2	101,3	8,9	0,0
Rezervní fondy	93,0	115,4	148,1	0,4
Zisk nebo ztráta za běžné účetní období	18,3	7,6	-31,3	-0,1

84 V této souvislosti termín „úvěry“ zahrnuje všechny úvěry a pohledávky, které jsou vykázaný v bilanci družstevních záložen v netto vyjádření.

což znamenalo meziroční navýšení o 1,5 mld. Kč (tj. o 5,4 %). (Tab. B.II.22 a Graf B.II.39)

Z hlediska struktury vkladů je jejich nevýznamnějším zdrojem sektor domácností, který se ke konci roku 2016 podílel na agregovaných vkladech DZ 84,1 %. Podíl vkladů domácností u DZ ve výši 24,4 mld. Kč se meziročně snížil o 2,4 p.b. Nefinanční podniky měly ke konci roku u DZ uloženo 4,3 mld. Kč, což představovalo podíl 14,8 %. Podíl vkladů nefinančních podniků ve správě DZ vzrostl meziročně o 2,6 %. Reziduální podíl 1,1 % tvořily vklady ostatních finančních institucí (ve výši 207,6 mil. Kč), vládních institucí (61,8 mil. Kč) a úvěrových institucí (47,9 mil. Kč).

Podrozvaha dle aktuální účetní metodiky zahrnuje poskytnuté a přijaté přísliby a finanční záruky. Ke konci roku 2016 byly objemově nejvýznamnější podrozvahovou položkou poskytnuté úvěrové přísliby, jejichž objem se však (zejména díky vysoké základně z předchozího roku) meziročně snížil o 17 % na 1 017 mil. Kč. V roce 2016 rovněž došlo ke snížení přijatých finančních záruk o 11,6 %, přičemž jejich stav na konci roku činil 531,7 mil. Kč. Naopak v porovnání s předchozím rokem relativně významně vzrostly poskytnuté finanční záruky na 64,1 mil. Kč a ostatní přijaté záruky na 9,8 mil. Kč. (Tab. B.II.23)

2.8.3 Hospodářské výsledky sektoru družstevních záložen

V roce 2016 byl kumulativní výsledek hospodaření celého sektoru družstevních záložen záporný, přičemž sektor dosáhl účetní ztráty po zdanění ve výši 31,3 mil. Kč. Tato ztráta byla způsobena především poklesem zisku z finanční a provozní činnosti, který dosáhl 820,3 mil. Kč. To znamenalo meziroční pokles o 262,6 mil. Kč (relativně o 24,2 %). Pokles zisku z finanční a provozní činnosti reflektoval meziroční snížení úrokového zisku o 106,3 mil. Kč, snížení zisku z poplatků a provizí o 44,8 mil. Kč, pokles zisku z finančních aktiv a závazků k obchodování o 25,4 mil. Kč a zejména vykázanou ztrátu z odúčtování finančních aktiv a závazků nevykázaných v rozhodném období do výkazu zisku a ztráty, která činila 145,8 mil. Kč (oproti dosaženému zisku z odúčtování ve výši 3,5 mil. Kč, jenž byl vykázan ke konci roku 2015).⁸⁵ Záporný hospodářský výsledek sektoru družstevních záložen byl dosažen navzdory poklesu ztráty ze znehodnocení realizovatelných finančních aktiv (pokles o 151,8 mil. Kč) a poklesu správních nákladů (meziroční pokles o 40,1 mil. Kč). (Tab. B.II.24)

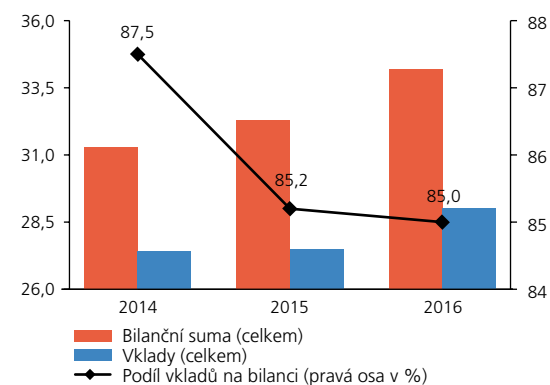
V rámci sektoru družstevních záložen byla evidována ztráta pouze u dvou subjektů, zatímco zbylých devět záložen bylo ziskových. Agregovaný podíl aktiv záložen se záporným hospodářským výsledkem na celkové bilanční sumě dosahoval ke konci roku 2016 42,6 %.

⁸⁵ Daný údaj představuje záporný rozdíl mezi realizovanými zisky a realizovanými ztrátami, které vykazaly záložny z cenných papírů a pohledávek držných do splatnosti při jejich odúčtování.

GRAF B.II.39

VKLADY V BILANCI DZ

(stav ke konci období, v mld. Kč, v %)

TAB. B.II.23

PODROZVAHA DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(v mil. Kč, stav ke konci období)

	2014	2015	2016
Poskytnuté úvěrové přísliby	582,1	1 225,1	1 017,0
Poskytnuté finanční záruky	58,4	32,5	64,1
Ostatní poskytnuté přísliby	7,9	2,6	9,8
Přijaté úvěrové přísliby	285,0	285,0	0,0
Přijaté finanční záruky	554,7	601,5	531,7
Ostatní přijaté přísliby	0,6	0,6	0,6

TAB. B.II.24

HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY DRUŽSTEVNÍCH ZÁLOŽEN

(stav ke konci období, v mil. Kč)

	2014	2015	2016
ZISK Z FINANČNÍ A PROVOZNÍ ČINNOSTI	1 151,8	1 082,9	820,3
z toho:			
Úrokový zisk	1 156,0	948,6	842,3
Zisk z poplatků a provizí	99,0	97,3	52,5
Zisk z finančních aktiv a závazků nevykázaných v RH do ZZ	-80,9	3,5	-145,8
Zisk z finančních aktiv a závazků k obchodování	18,8	31,0	5,7
Zisk z finančních aktiv a závazků vykázaných do RH a ZZ	-5,0	-6,4	14,5
Zisk ze zajišťovacího účetnictví	-1,1	0,4	-2,1
Zisk z ostatních finančních činností	-35,1	8,5	53,2
SPRÁVNÍ NÁKLADY	639,0	757,2	717,1
ODPISY, TVORBA REZERV	45,5	42,1	42,0
ZTRÁTY ZE ZNEHODNOCENÍ	375,8	226,9	75,1
HRUBÝ ZISK před zdaněním	86,8	60,2	-15,4
Náklady na daň z příjmů	68,5	52,6	15,9
ČISTÝ ZISK	18,3	7,6	-31,3

2.8.4 Kvalita aktiv sektoru družstevních záložen

Na konci roku 2016 se rizikově vážené expozice pro úvěrové riziko ve výši 26,2 mld. Kč podílely na celkové rizikové expozici sektoru 91,5 %. Riziková expozice pro operační riziko dosahovala 2,3 mld. Kč, což představovalo podíl na celkové rizikové expozici 7,9 %. Význam ostatních rizikových expozic byl v sektoru DZ zanedbatelný.

Objem pohledávek úvěrového portfolia DZ se meziročně mírně navýšil o 177,8 mil. Kč, což znamenalo meziroční relativní přírůstek o 0,7 %. Objem úvěrů se selháním poklesl o 361,8 mil. Kč (tj. relativně o 6,5 %). (Tab. B.II.25)

Tab. B.II.25

KATEGORIZACE POHLEDÁVEK DZ

(v mld. Kč, stav ke konci období)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
POHLEDÁVKY PORTFOLIA DZ PODLE SELHÁNÍ	27,7	26,6	26,8	+0,7
bez selhání	21,4	21,0	21,6	+2,6
standardní	15,4	16,3	14,3	-12,5
sledované	6,0	4,7	7,3	+54,8
se selháním	6,3	5,6	5,2	-6,5
nestandardní	2,5	1,6	2,1	+37,0
pochybné	1,2	0,9	0,3	-65,6
ztrátové	2,6	3,1	2,8	-11,7
POHLEDÁVKY PORTFOLIA DZ ZA KLIENTY SE SELHÁNÍM	6,3	5,6	5,2	-6,5
nestandardní	2,5	1,6	2,1	+37,0
pochybné	1,2	0,9	0,3	-65,6
ztrátové	2,6	3,1	2,8	-11,7
OPRAVNÉ POLOŽKY	1,2	1,0	0,9	-10,5
OP k jednotliv. pohledávkám	1,2	1,0	0,9	-10,5
OP k pohled. jednotliv. bez znehod.	0,0	0,0	0,0	
OP k jednotliv. nevýznam. pohled.	0,0	0,0	0,0	+16,7
POHLEDÁVKY SE SELHÁNÍM (v %)				
podíl pohledávek se selháním v investičním portfoliu celkem	22,7	21,0	19,5	-7,1

V roce 2016 činil podíl clientských pohledávek⁸⁶ se selháním vykázaných v aktivech sektoru DZ na celkových pohledávkách sektoru 19,5 %. Podíl ztrátových pohledávek na pohledávkách v portfoliích DZ dosáhl 10,3 %. V porovnání s koncem roku 2015 došlo v obou případech k poklesu podílů o 1,5 p.b.

⁸⁶ Clientské pohledávky zahrnují pohledávky za nefinančními podniky, domácnostmi, ostatními finančními institucemi a vládními institucemi. Pohledávky za úvěrovými institucemi jsou sledovány samostatně. Vzhledem k tomu, že nebyly družstevními záložkami vykazány žádné sledované pohledávky a pohledávky se selháním vůči úvěrovým institucím, jsou u těchto kategorií pohledávek údaje pro pohledávky DZ za klienty a celkové pohledávky DZ vůči všem subjektům identické.

Pokles podílů pohledávek se selháním a ztrátových pohledávek byl doprovázen snížením objemu opravných položek, které ke konci roku 2016 dosahovaly 924,4 tis. Kč, tj. o 108,2 tis. Kč méně, než DZ vykázaly na konci předcházejícího roku.

Vzhledem k vykázaným údajům o aktivech lze považovat sektor DZ za dostatečně likvidní, byť podíl rychle likvidních aktiv na bilanční sumě sektoru mírně poklesl z 26,6 % na 25,9 %. Ke konci roku 2016 činil objem RLA v sektoru DZ 8,9 mld. Kč, což znamenalo jejich meziroční nárůst o 253,3 mil. Kč (tj. o 2,9 %). Růst objemu RLA byl tažen zvýšením pokladní hotovosti o 422,4 mil. Kč, které kompenzovalo pokles dluhových cenných papírů vládních institucí v portfoliích DZ ve výši 169,1 mil. Kč. (Tab. B.II.26)

2.8.5 Kapitálové vybavení sektoru družstevních záložen

Z pohledu kapitálové vybavenosti sektoru došlo v průběhu roku 2016 ke zlepšení, neboť stav vykázaného regulatorního kapitálu se meziročně zvýšil ze 4,2 mld. Kč na 4,6 mld. Kč, což znamenalo meziroční zvýšení o 11,0 %. Převážná většina objemu regulatorního kapitálu (98,4 %) byla tvořena kvalitním kapitálem Tier 1, jehož objem se meziročně zvýšil o 11,7 %. (Tab. B.II.27)

Kapitálový poměr Tier 1 ke konci roku 2016 pro celý sektor dosahoval 15,92 %, což představovalo mírné navýšení o 0,83 p.b. v porovnání s údajem z předchozího roku. Celkový kapitálový poměr ke konci roku 2016 činil 16,18 %, přičemž došlo k jeho meziročnímu růstu o 0,73 p.b. Minimální požadovanou úroveň kapitálových poměrů⁸⁷ pro regulatorní účely splňovaly všechny družstevní záložny.

Tab. B.II.26

UKAZATELE LIKVIDITY DZ (stav ke konci období, v mil. Kč, v %)

	2014	2015	2016
RLA	7 459,2	8 597,7	8 851,0
RLA/aktiva	23,8	26,6	25,9
Vklady/úvěry	124,1	128,1	130,0

Tab. B.II.27

STRUKTURA KAPITÁLU DZ (stav ke konci období, v mil. Kč, v %)

	2014	2015	2016
KAPITÁL	3 715,1	4 176,9	4 634,5
Kapitál Tier 1 (T1)	3 421,0	4 081,3	4 560,1
Kapitál Tier 2 (T2)	294,1	95,6	74,4
Kapitálový poměr T1	12,45	15,09	15,92
Přebytek kapitálu T1	1 771,6	2 458,7	2 841,4
Celkový kapitálový poměr	13,51	15,44	16,18
Přebytek celkového kapitálu	1 516,0	2 013,4	2 342,9

87 Tj. úroveň celkového kapitálového poměru ve výši 8 %, resp. kapitálového poměru Tier 1 ve výši 6 %.

3. VÝVOJ NA POJISTNÉM TRHU

Rok 2016 byl především rokem zahájení nového regulatorního režimu Solventnost II⁸⁸, který představuje výraznou reformu pojistného trhu v EU. Přináší řadu změn pro pojišťovny i orgány dohledu, například rizikově orientovaný přístup při stanovování kapitálových požadavků, dále důraz na kvalitní rizikový management, skupinový dohled nebo značné rozšíření rozsahu uveřejňovaných informací.⁸⁹ Český pojistný sektor byl v tomto roce nadále ziskový a bez výraznějších strukturálních změn. Podle prvních výsledků se úspěšně adaptoval na kapitálové solventnostní požadavky nového regulatorního režimu. Vzhledem k tomu, že rok 2016 byl pro pojišťovny přechodným i z hlediska způsobu reportování, jsou v této části využity informace předložené podle předchozích i současných regulatorních pravidel.

3.1 SUBJEKTY POJISTNÉHO TRHU

Pojistný trh České republiky byl k 31. 12. 2016 tvořen celkem 28 tuzemskými pojišťovnami, tj. pojišťovnami se sídlem v ČR, a 24 pobočkami zahraničních pojišťoven. Celkový počet pojišťoven na trhu se oproti roku 2015 snížil z 53 na 52. V tomto počtu a v dalších analýzách třetí kapitoly nejsou zahrnuty Česká kancelář pojistitelů (ČKP)⁹⁰, Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP)⁹¹ a VIG RE zajišťovna, a.s.⁹² (Tab. B.III.1)

Ve srovnání s rokem 2015 se počet tuzemských pojišťoven působících na českém pojistném trhu snížil o dva subjekty.⁹³ Z celkového počtu 28 tuzemských pojišťoven mělo ke konci roku 2016 rozhodující zahraniční majetkovou účast 16 subjektů: čtyři subjekty měly vlastníky z Francie, vlastníci z Německa a Rakouska ovládali po třech subjektech a vlastníci z Belgie, Itálie a Nizozemska po dvou subjektech. Z hlediska

88 Evropská směrnice o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II) nabyla účinnosti 1. ledna 2016. V ČR nabyl režim Solventnost II účinnosti prostřednictvím novely zákona o pojištnictví dne 23. září 2016.

89 Režim Solventnost II je založen na třech pilířích: V prvním pilíři jsou stanoveny kvantitativní požadavky zahrnující postupy pro výpočet technických rezerv a kapitálových požadavků, které jsou kalkulovány za použití standardního vzorce či interních modelů. Součástí druhého pilíře jsou kvalitativní požadavky stanovující zejména pravidla pro vnitřní kontrolní systémy pojišťoven, jejich vlastní vyhodnocování a řízení rizik. Třetí pilíř zahrnuje pravidla pro výkaznictví a zveřejňování informací.

90 ČKP je profesní organizace pojistitelů, kterým bylo uděleno povolení k provozování pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Podrobnější informace o činnosti a hospodaření ČKP jsou k dispozici na webových stránkách www.ckp.cz.

91 EGAP byl založen v roce 1992 jako akciová společnost plně vlastněná státem. Jde o úvěrovou pojišťovnu se zaměřením na tržně nepojistitelná politická a komerční rizika spojená s financováním vývozu zboží, služeb a investic z České republiky. Podrobné informace lze najít na webových stránkách www.egap.cz.

92 VIG RE zajišťovna, a.s. působí na českém pojistném trhu od roku 2008. Je oprávněna přebírat zajištění rizika ve všech odvětvích životního i neživotního pojištění, jakož i provozovat související činnosti, jako jsou poradenství, zprostředkovatelství, vzdělávání nebo šetření zajištěných událostí.

93 Jde o Wüstenrot pojišťovnu a.s. a Wüstenrot, životní pojišťovnu, a.s., které 30. června 2016 fúzovaly s Allianz pojišťovnou, a.s.

Tab. B.III.1

POČET POJIŠTOVEN PODLE ZAMĚŘENÍ

	2014	2015	2016
CELKOVÝ POČET POJIŠTOVEN	51	53	52
z toho:			
neživotní	30	32	32
životní	6	7	6
se smíšenou činností	15	14	14
POČET TUZEMSKÝCH POJIŠTOVEN	31	30	28
z toho:			
neživotní	14	14	13
životní	2	2	1
se smíšenou činností	15	14	14
POČET POBOČEK POJIŠTOVEN Z EU A TŘETÍCH STÁTŮ	20	23	24
z toho:			
neživotní	16	18	19
životní	4	5	5
se smíšenou činností	0	0	0

Pozn.: Bez ČKP, EGAP a VIG

zaměření převládaly tuzemské pojišťovny se smíšenou činností, kterých bylo na trhu 14, následované 13 pojišťovnami zaměřenými na neživotní pojištění. Pouze jedna tuzemská pojišťovna se specializovala na oblast životního pojištění. (Graf B.III.1)

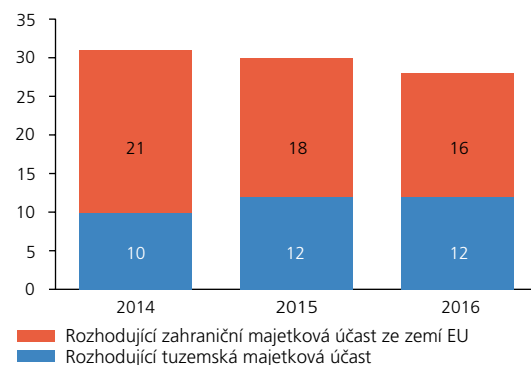
Počet poboček zahraničních pojišťoven působících na českém trhu se meziročně zvýšil o jeden subjekt.⁹⁴ Všechny pobočky náležely pojišťovnám se sídlem ve státech EU. Z celkového počtu 24 poboček jsou v ČR nejvíce zastoupeny pobočky pojišťoven z Velké Británie, které zde působí prostřednictvím čtyř subjektů, následované pobočkami pojišťoven z Německa, Rakouska a Slovenska, které měly shodně po třech subjektech.

Po dvou pobočkách měly v ČR pojišťovny se sídlem v Belgii, Francii, Irsku a Nizozemsku, jednu pobočku provozovaly pojišťovny z Lucemburska, Maďarska a Španělska. V členění podle zaměření pojišťovací činnosti dominovaly pobočky specializované na oblast neživotního pojištění, kterých zde působilo 19, zatímco pět poboček se věnovalo pouze životnímu pojištění.

Kromě výše uvedených tuzemských pojišťoven a poboček zahraničních pojišťoven s licencí ČNB mohou na českém pojistném trhu nabízet přeshraniční služby i pojišťovny a pobočky pojišťoven z jiných členských zemí EHP na základě svobody dočasně poskytovat služby. K 31. 12. 2016 bylo registrováno 882 těchto subjektů, což představuje 7% nárůst oproti konci roku 2015.

GRAF B.III.1

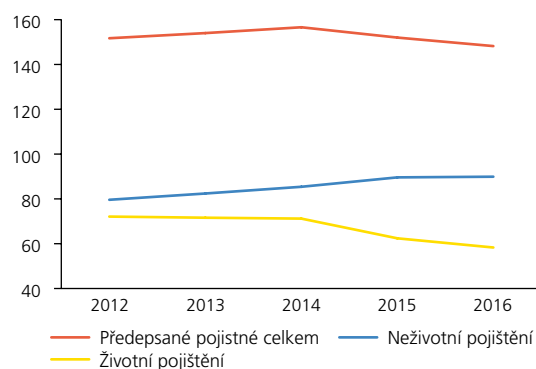
VLASTNICKÁ STRUKTURA TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

GRAF B.III.2

HRUBÉ PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ

(v mld. Kč)

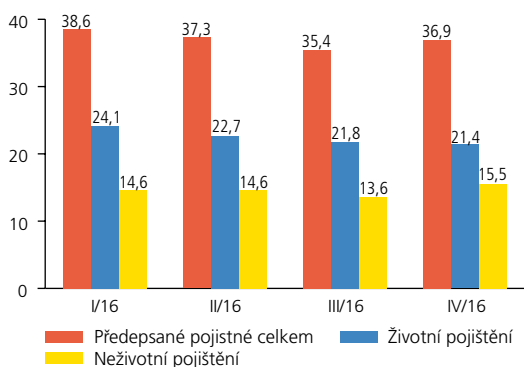

94 Compañía Espanola de Seguros y Reaseguros de Crédito y Caución, S.A., odštěpný závod.

GRAF B.III.3

OBJEM HRUBÉHO PŘEDEPSANÉHO POJISTNÉHO V JEDNOTLIVÝCH ČTVRTLETÍCH ROKU 2016

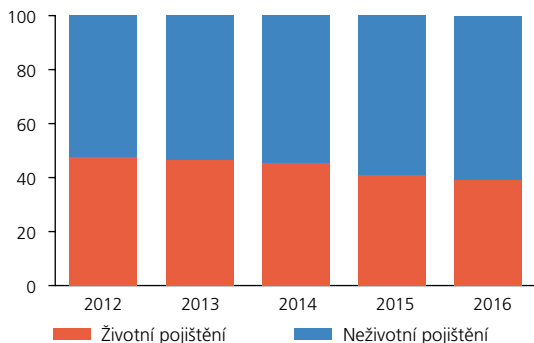
(v mld. Kč)

GRAF B.III.4

PODÍL NEŽIVOTNÍHO A ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ NA HRUBÉM PŘEDEPSANÉM POJISTNÉM

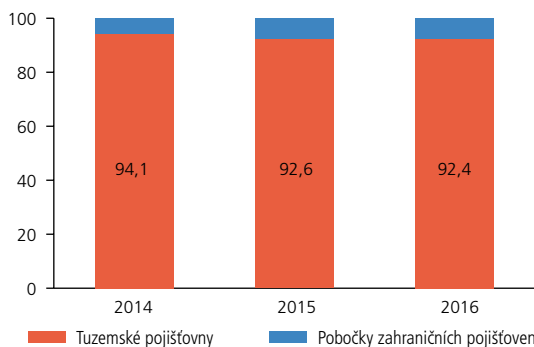
(v %)

GRAF B.III.5

PODÍL SUBJEKTŮ NA HRUBÉM PŘEDEPSANÉM POJISTNÉM

(v %)

3.2 VÝVOJ PŘEDEPSANÉHO POJISTNÉHO

Hrubé předepsané pojistné⁹⁵ je jedním ze základních ukazatelů popisujících vývoj pojistného trhu. V roce 2016 jeho celková výše dosáhla 148,2 mld. Kč, což představuje 2,5% pokles oproti roku 2015. Tento pokles byl zapříčiněn snížením předepsaného pojistného v oblasti životního pojištění o 6,6% na 58,3 mld. Kč, zatímco předpis neživotního pojištění v roce 2016 dosáhl úrovně 89,9 mld. Kč a ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o 0,3%. Uvedený meziroční pokles celkového hrubého předepsaného pojistného navázal na zhruba tříprocentní snížení pojistného mezi roky 2014 a 2015. (Graf B.III.2)

V roce 2016 pokračoval trend postupného snižování podílu životního pojištění na celkovém hrubém předepsaném pojistném. Oproti předchozímu období klesl o 1,8 procentního bodu na 39,3%. Historicky nejvyšší hodnoty dosáhl tento podíl v roce 2012, kdy jeho výše činila 47,5%. (Graf B.III.4)

Pokud jde členění celkového hrubého předepsaného pojistného podle typu subjektů, lze konstatovat, že přes mírný nárůst podílu poboček zahraničních pojišťoven o 0,2 procentního bodu v roce 2016 zůstávají z hlediska tohoto ukazatele v ČR dominantní tuzemské pojišťovny, na které připadá 92,4% hrubého předepsaného pojistného. (Graf B.III.5)

Základním makroekonomickým ukazatelem vztahujícím se k pojistnému trhu je tzv. propojištěnost, která se určuje jako podíl hrubého předepsaného pojistného k HDP v běžných cenách. Během roku 2016 došlo v ČR meziročně k poklesu propojištěnosti o 0,2 procentního bodu na hodnotu 3,1%. (Tab. B.III.2 a Graf B.III.6)

Významným nástrojem pojišťoven ke snížení rizik je zajištění. Využívají jej především pojišťovny v oblasti neživotního pojištění v případech, kde by mohly vyšší limity pojistného plnění ohrozit jejich finanční stabilitu a solventnost. Výše předepsaného pojistného postoupeného zajistitelům v neživotním pojištění v roce 2016 činila 25,7 mld. Kč, což představuje 28,6% podíl na hrubém předepsaném pojistném. V životním pojištění se v porovnání s pojištěním neživotním míra postoupeného pojistného pohybuje na výrazně nižších hodnotách. V roce 2016 bylo z hrubého předepsaného pojistného v oblasti životního pojištění zajistitelům postoupeno pojistné v objemu 4,6 mld. Kč, což představuje 7,9% podíl z celkového předpisu v životním pojištění.

Podle podílu na hrubém předepsaném pojistném lze rovněž vyčíslit význam jednotlivých pojistných odvětví. V oblasti životního pojištění mělo k 31. 12. 2016 dle metodiky režimu Solventnost II u tuzemských pojišťoven největší podíl pojištění s plněním vázaným na index nebo

95 Hrubé předepsané pojistné zahrnuje veškeré částky pojistného splatné podle pojistných smluv během účetního období nezávisle na skutečnosti, že se tyto částky vztahují zcela nebo zčásti k následujícím účetním obdobím. Zahrnuje i pojistné postoupené zajišťovatelům.

hodnotu investičního fondu (43,4 %), následováno pojištěním s podílem na zisku (21,4 %) a zdravotním pojištěním (20,2 %). Podíl jiného životního pojištění, které nelze zařadit do žádné z uvedených kategorií, činil 15,1 %. (Graf B.III.7)

V oblasti neživotního pojištění byly tuzemské pojišťovny koncem roku 2016, dle výše hrubého předepsaného pojistného, nejvíce orientovány na pojištění pro případ požáru a jiných škod na majetku (26,6 %), pojištění odpovědnosti za škodu z provozu motorových vozidel (26 %) a ostatní pojištění motorových vozidel (20,4 %). Nižší podíl mělo obecné pojištění odpovědnosti (8,9 %) a pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání (6,9 %). Ostatní formy neživotního pojištění, kam dle rámce Solventnost II patří např. pojištění ochrany příjmu, pojištění léčebných výloh nebo pojištění různých finančních ztrát, dosáhly celkového podílu 11,1 %. (Graf B.III.8)

TAB. B.III.2

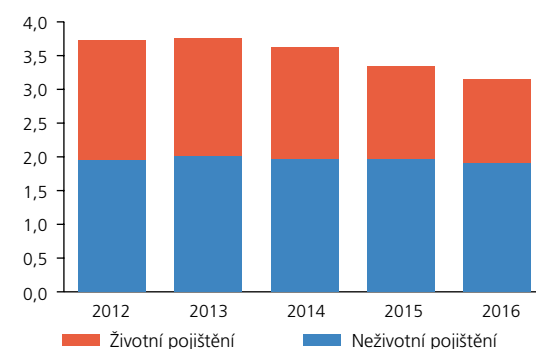
CELKOVÁ PROPOJIŠTĚNOST V ČR

	Objem (v mld. Kč)			Změna 2016/2015 (v %)
	2014	2015	2016	
Předepsané pojistné	156,6	152,0	148,2	-2,5
HDP (v běžných cenách)	4 313,8	4 554,6	4 715,1	+3,5
	v %			
Předepsané pojistné / HDP	3,6	3,3	3,1	x

GRAF B.III.6

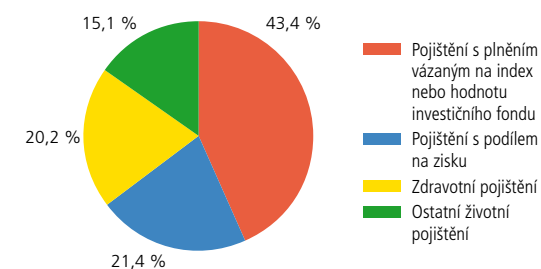
PODÍL PŘEDEPSANÉHO POJISTNÉHO NA HDP

(v %)

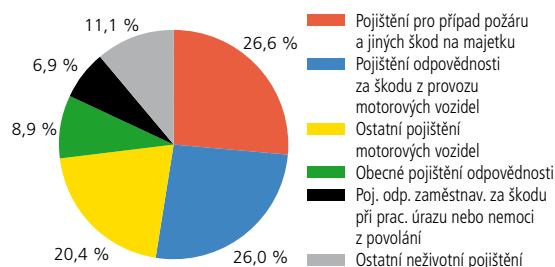
GRAF B.III.7

ODVĚTVÍ ŽIVOTNÍHO POJISTNÍ TUZEMSKÝCH POJIŠTŮVEN

GRAF B.III.8

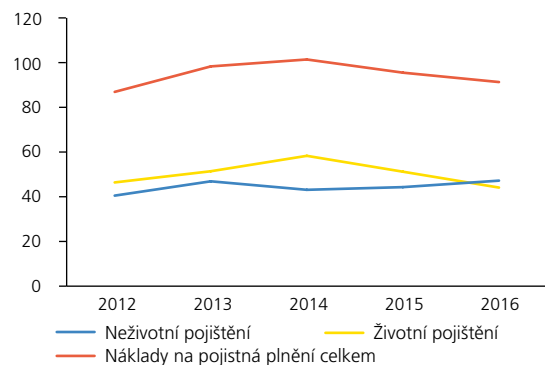
ODVĚTVÍ NEŽIVOTNÍHO POJISTNÍ TUZEMSKÝCH POJIŠTŮVEN

GRAF B.III.9

HRUBÁ VÝŠE NÁKLADŮ NA POJISTNÁ PLNĚNÍ

(v mld. Kč)

3.3 VÝVOJ NÁKLADŮ NA POJISTNÁ PLNĚNÍ

Hrubá výše nákladů na pojištění plnění⁹⁶ v roce 2016 činila 91,3 mld. Kč, což znamená pokles o 4,4 % ve srovnání s rokem 2015. Výrazněji se snížily náklady na pojištění plnění v oblasti životního pojištění, které oproti roku 2015 poklesly o 13,9 % a jejich objem v roce 2016 činil 44,1 mld. Kč. Náklady na pojištění plnění v oblasti neživotního pojištění naopak oproti roku 2015 vzrostly o 6,5 % a dosáhly objemu 47,2 mld. Kč. (Graf B.III.9)

Podíl zajišťovatelů na nákladech na pojištění plnění zhruba koresponduje s jejich podílem na předepsaném pojistném. V roce 2016 činil podíl zajišťovatelů na nákladech na pojištění plnění v oblasti neživotního pojištění 26,3 %, což je o 0,3 procentního bodu méně než v roce 2015. V oblasti životního pojištění vzrostl oproti předchozímu období podíl zajišťovatelů na nákladech na pojištění plnění o 0,8 procentních bodů na 4,3 %. V absolutním vyjádření připadaly na zajišťovatele v roce 2016 celkové náklady na pojištění plnění o objemu 14,3 mld. Kč, což je o 0,7 mld. Kč více než v roce 2015.

96 Náklady na pojištění plnění včetně podílu zajišťovatelů.

3.4 AKTIVA POJIŠŤOVEN⁹⁷

Celková bilanční suma pojištného sektoru dosáhla k 31. 12. 2016 hodnoty 466,2 mld. Kč. To představuje meziroční nárůst hodnoty aktiv o 2,4 %. Rozhodující podíl na tomto objemu mají tuzemské pojišťovny, jejichž celková aktiva v roce 2016 činila 414,6 mld. Kč při meziročním poklesu o 2,9 %. Aktiva poboček zahraničních pojišťoven v roce 2016 dosáhla hodnoty 51,6 mld. Kč, což oproti roku 2015 představuje pokles o 1,5 %. (Tab. B.III.3)

Dlouhodobě nejvýznamnější položkou aktiv tuzemských pojišťoven jsou investice, které v roce 2016 dosáhly objemu 298,7 mld. Kč a vzrostly oproti roku 2015 o 0,3 %. Největší zastoupení v investicích tuzemských pojišťoven měly v roce 2016, stejně jako v předcházejících letech, dluhové cenné papíry v celkovém objemu 233,7 mld. Kč. Hodnota dluhových cenných papírů tak představuje více než polovinu celkových aktiv tuzemských pojišťoven. Výraznější zastoupení v investicích tuzemských pojišťoven měly v roce 2016 rovněž majetkové účasti, neboli investice v podnikatelských seskupeních, v objemu 23,2 mld. Kč a také akcie a ostatní cenné papíry s proměnlivým výnosem v objemu 23 mld. Kč. (Tab. B.III.4)

Tab. B.III.3

PODÍL POJIŠŤOVEN NA CELKOVÝCH AKTIVECH

	Objem (v mld. Kč)			Podíl 2016 (v %)
	2014	2015	2016	
AKTIVA CELKEM	460,0	455,3	466,2	100,0
Tuzemské pojišťovny	423,6	402,9	414,6	88,9
Pobočky pojišťoven	36,4	52,4	51,6	11,1

Tab. B.III.4

STRUKTURA AKTIV TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

	Objem (v mld. Kč)			Struktura 2016 (v %)
	2014	2015	2016	
AKTIVA CELKEM	423,6	402,9	414,6	100,0
Investice	316,6	297,9	298,7	72,0
z toho:				
nemovitosti	4,1	4,1	3,5	0,8
majetkové účasti	21,2	22,3	23,2	5,6
akcie a ostatní cenné papíry s proměnlivým výnosem	23,6	23,8	23,0	5,5
dluhové cenné papíry	255,3	234,8	233,7	56,4
depozita u finančních institucí	11,4	12,5	8,9	2,1
jiné investice	1,0	0,4	6,4	1,5
Investice životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	68,8	65,9	69,8	16,8
Dlužníci (pohledávky)	14,3	13,5	16,1	3,9
Ostatní aktiva	23,9	25,6	30,0	7,2

Další významnou položkou aktiv jsou investice životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník. Hodnota této položky vzrostla oproti roku 2015 o 5,9 % na 69,8 mld. Kč. Narostl také objem pohledávek, a to o 2,6 mld. na 16,1 mld. Kč. Hodnota ostatních aktiv, mezi která patří např. hotovost na účtech u finančních institucí, hotovost v pokladně nebo odložené pořizovací náklady na pojištné smlouvy, v roce 2016 činila 30 mld. Kč.

97 Přehled aktiv a pasiv tuzemských pojišťoven je uváděn dle vykazovaných rozvah v souladu s účetními standardy, nikoliv podle metodiky režimu Solventnost II.

TAB. B.III.5

STRUKTURA PASIV TUZEMSKÝCH POJIŠŤOVEN

	Objem (v mld. Kč)			Struktura 2016 (v %)
	2014	2015	2016	
PASIVA CELKEM	423,6	402,9	414,6	100,0
Vlastní kapitál	71,0	71,7	72,0	17,4
Technické rezervy ⁱ⁾	243,3	225,7	223,1	53,8
Technická rezerva životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník ⁱ⁾	68,8	65,9	69,8	16,8
Věřitelé (závazky)	22,7	21,2	30,6	7,4
Ostatní pasiva	17,8	18,4	19,1	4,6

i) Čistá výše.

3.5 PASIVA POJIŠŤOVEN

Pro pojišťovny jsou specifickou a zároveň nejvýznamnější položkou pasiv technické rezervy. V roce 2016 dosáhla čistá výše technických rezerv⁹⁸ tuzemských pojišťoven 223,1 mld. Kč, což představuje 1,2% meziroční pokles. (Tab. B.III.5) Čistá výše technických rezerv tvoří nadpoloviční většinu pasiv tuzemských pojišťoven a zahrnuje rezervu na nezasloužené pojistné, rezervu na životní pojištění, rezervu na pojistná plnění nevyřízených pojistných událostí, rezervu na bonusy a slevy a jiné rezervy. Samostatně je uváděna položka technických rezerv životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník. Ve srovnání s předchozím obdobím vzrostla o 3,9 mld. Kč na 69,8 mld. Kč v roce 2016.

Více než 17 % pasiv tuzemských pojišťoven tvořil vlastní kapitál. Hodnota vlastního kapitálu se v posledních obdobích výrazněji neměnila a v roce 2016 činila 72 mld. Kč. Poměr vlastního kapitálu k pasivům tuzemských pojišťoven byl 17,4 %. Závazky vůči věřitelům vzrostly ve srovnání s předchozím obdobím o 44,3 % na 30,6 mld. Kč. Ostatní pasiva tuzemských pojišťoven, do nichž jsou zahrnuty např. depozita při pasivním zajištění, činila 19,1 mld. Kč.

98 Tj. bez podílu zajišťovatelů na technických rezervách.

3.6 VÝSLEDKY HOSPODAŘENÍ

Výsledky hospodaření českého pojistného trhu za rok 2016 navázaly na kladné výsledky z předchozích dvou let. Přes pokles o 7,7 % oproti roku 2015 vygenerovaly tuzemské pojišťovny a pobočky zahraničních pojišťoven čistý zisk ve výši 12 mld. Kč, což představuje stejnou hodnotu jako v roce 2014. Výsledek technického účtu⁹⁹ k neživotnímu pojištění skončil ziskem ve výši 5,9 mld. Kč a oproti roku 2015 došlo k jeho snížení o 0,7 mld. Kč. Technický účet k životnímu pojištění vykázal v roce 2016 zisk 8,4 mld. Kč, což je o 0,4 mld. Kč méně než v roce 2015. (Graf B.III.10)

Na tvorbě čistého zisku českého pojišťovacího sektoru se z 93,3 % podílely tuzemské pojišťovny. V roce 2016 dosáhly čistého zisku ve výši 11,2 mld. Kč, což představuje pokles o 7,4 % ve srovnání s předchozím rokem. Pobočky zahraničních pojišťoven vykázaly v roce 2016 čistý zisk pouze ve výši 0,8 mld. Kč a oproti roku 2015 jejich zisk poklesl o 11,1 %. (Tab. B.III.6)

V ukazatelích rentability a efektivnosti tuzemských pojišťoven nedošlo ve srovnání s předchozími dvěma lety k výraznějším změnám. Rentabilita aktiv (RoA), vyjádřená jako poměr čistého zisku k celkovým aktivům tuzemských pojišťoven, poklesla oproti roku 2015 o 0,3 procentního bodu na 2,7 %. Rentabilita vlastního kapitálu (RoE), určená jako poměr čistého zisku k vlastnímu kapitálu, se ve srovnání s předcházejícím obdobím snížila o 1,3 procentního bodu na 15,6 %, zatímco poměr čistého zisku k zaslouženému pojistnému¹⁰⁰ poklesl o 0,6 procentního bodu na 10,4 %. (Tab. B.III.7)

Tab. B.III.7

RENTABILITA A EFEKTIVNOST TUZEMSKÝCH POJIŠTOVEN

(v %)

	2014	2015	2016
TUZEMSKÉ POJIŠTOVNY CELKEM			
Čistý zisk k aktivům (RoA)	2,7	3,0	2,7
Čistý zisk k vlastnímu kapitálu (RoE)	15,9	16,9	15,6
Čistý zisk k zaslouženému pojistnému	9,7	11,0	10,4
NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ			
Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění k zaslouženému pojistnému	14,0	10,5	9,5
Náklady na pojistná plnění, vč. změny stavu TR k zaslouženému pojistnému	53,9	56,3	57,2
Čistá výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému	31,5	30,8	31,5
Pořizovací náklady na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému	25,8	25,7	28,5
Správní režie k zaslouženému pojistnému	15,8	15,5	13
ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ			
Výsledek technického účtu k životnímu pojištění k zaslouženému pojistnému	8,3	15,6	16,3
Náklady na pojistná plnění, vč. změny stavu TR k zaslouženému pojistnému	83,7	85,0	77,8
Čistá výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému	22,0	22,9	23,7
Pořizovací náklady na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému	16,5	17,4	18,2
Správní režie k zaslouženému pojistnému	6,7	7,4	8,5

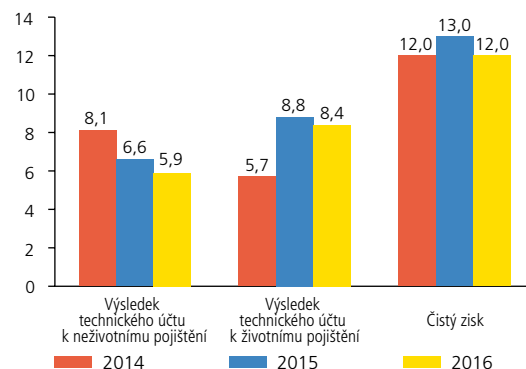
⁹⁹ Výkaz zisku a ztráty pojišťoven je dle provozované činnosti členěn na technický účet k neživotnímu pojištění, technický účet k životnímu pojištění a netechnický účet, na kterém se účtuje o nákladech a výnosech, které nelze přiřadit k životnímu nebo neživotnímu pojištění.

¹⁰⁰ Zasloužené pojistné a náklady na pojistná plnění, včetně změny stavu technických rezerv, jsou očištěny od zajištění.

Graf B.III.10

HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY POJIŠTOVEN

(v mld. Kč)

Tab. B.III.6

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK POJIŠTOVEN

	Objem (v mld. Kč)			Struktura 2016 (v %)
	2014	2015	2016	
ČISTÝ ZISK CELKEM	12,0	13,0	12,0	100,0
Tuzemské pojišťovny	11,3	12,1	11,2	93,3
Pobočky pojišťoven	0,7	0,9	0,8	6,7

V oblasti neživotního pojištění došlo u tuzemských pojišťoven v roce 2016 např. k mírnému zvýšení poměru nákladů na pojistná plnění, včetně změny stavu technických rezerv, k zaslouženému pojistnému, a to o 0,9 procentního bodu na 57,2 %. Ve srovnání s rokem 2015 se rovněž navýšil poměr čisté výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému z 30,8 % na 31,5 %. Pozitivně se naopak vyvíjel poměr správní režie k zaslouženému pojistnému, který poklesl z 15,5 % v roce 2015 na 13 % v roce 2016.

Pokud jde o ukazatele v oblasti životního pojištění, v roce 2016 se např. zvýšil poměr výsledku technického účtu k zaslouženému pojistnému, a to o 0,7 procentního bodu na 16,3 %. Snížil se poměr nákladů na pojistná plnění, včetně změny stavu technických rezerv, k zaslouženému pojistnému, a to z 85 % v roce 2015 na 77,8 % v roce 2016. Vzrostl však poměr čisté výše provozních nákladů k zaslouženému pojistnému o 0,8 procentního bodu na 23,7 % nebo poměr pořizovacích nákladů na pojistné smlouvy k zaslouženému pojistnému, a to rovněž o 0,8 procentního bodu na 18,2 % v roce 2016.

3.7 SOLVENTNOSTNÍ A MINIMÁLNÍ KAPITÁLOVÝ POŽADAVEK

V rámci režimu Solventnost II jsou České národní bance tuzemskými pojišťovnami vykazovány dva důležité ukazatele, a to poměr mezi použitelným kapitálem pojišťovny a solventnostním kapitálovým požadavkem (SCR¹⁰¹) a rovněž poměr mezi použitelným kapitálem pojišťovny a minimálním kapitálovým požadavkem (MCR¹⁰²). Je-li poměr použitelného kapitálu k SCR pojišťovny nižší než 100 %, je nutná intervence ze strany orgánu dohledu. V případě, že pojišťovna není schopna svým použitelným kapitálem pokrýt ani MCR, měla by jí být odejmuta licence.

Data, která vykazaly tuzemské pojišťovny na začátku a na konci roku 2016, ukazují dostatečnou schopnost českého pojistného trhu plnit kapitálové požadavky podle režimu Solventnost II. Žádná dohlížená tuzemská pojišťovna nevykázala poměr použitelného kapitálu k MCR nižší než 100 %. Medián poměrů použitelného kapitálu k MCR činil 362 % k 31. 12. 2016, zatímco medián poměrů použitelného kapitálu k SCR dosáhl v tomto období 214 %. (Tab. B.III.8)

Tab. B.III.8

PLNĚNÍ KAPITÁLOVÝCH POŽADAVKŮ PODLE SOLVENTNOSTI II TUZEMSKÝMI POJIŠŤOVNAMI

	31. 12. 2016	1. 1. 2016*
Agregovaný použitelný kapitál pro splnění SCR	112,4 mld. Kč	107,7 mld. Kč
Medián poměrů použitelného kapitálu k SCR	214 %	227 %
Agregovaný použitelný kapitál pro splnění MCR	112,4 mld. Kč	107,6 mld. Kč
Medián poměrů použitelného kapitálu k MCR	362 %	383 %

* Tzv. zahajovací výkazy předkládané tuzemskými pojišťovnami v rámci přípravného procesu před implementací směrnice Solventnost II v ČR

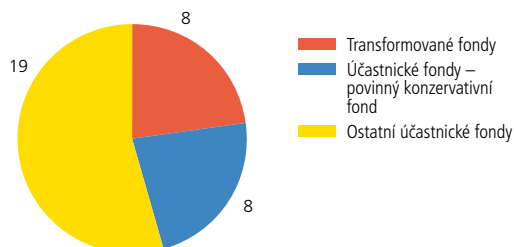
101 Solvency Capital Requirement. SCR se počítá alespoň jednou ročně podle standardního vzorce, případně v kombinaci s částečným interním modelem, nebo prostřednictvím úplného interního modelu. Ve výpočtu tuzemská pojišťovna zohlední všechna měřitelná rizika, jimž je vystavena.

102 Minimum Capital Requirement. MCR je mez použitelného kapitálu, pod níž by pojištníci a oprávněné osoby byli vystaveni nepřijatelné úrovni rizika, pokud by pojišťovně bylo povoleno pokračovat v jejích operacích. Počítá se čtvrtletně jako lineární funkce skupiny nebo podskupiny proměnných, a to technických rezerv pojišťovny, předepsaného pojistného, kapitálu v riziku, odložené daňové povinnosti a administrativních nákladů. Minimální hodnoty MCR jsou dány legislativou.

GRAF B.IV.1

FONDY III. PENZIJNÍHO PILÍŘE

(počet fondů, k 31. 12. 2016)

4. VÝVOJ NA KAPITÁLOVÉM TRHU

4.1 PENZIJNÍ SPOLEČNOSTI A FONDY

Rok 2016 představoval pro sektor penzijních společností a jimi obhospodařovaných fondů v České republice rok ukončení důchodového spoření, tedy tzv. druhého penzijního pilíře, spojený se zrušením a likvidací důchodových fondů a s tím navázaným vypořádáním prostředků důchodového spoření. Naopak poprvé bylo v roce 2016 možné uzavřít smlouvu o doplňkovém penzijním spoření také pro účastníky mladší 18 let.

4.1.1 Penzijní společnosti

V sektoru penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření v ČR k 31. prosinci 2016 aktivně působilo stejně jako ke konci roku 2015 celkem osm penzijních společností. Penzijní společnosti ke konci roku 2016 spravovaly aktiva celkem ve 27 účastnických fondech a osmi transformovaných fondech. V návaznosti na rozhodnutí o ukončení důchodového spoření vstoupilo všech 20 důchodových fondů k 30.6. 2016 do likvidace. (Graf B.IV.1)

V roce 2016 generovaly penzijní společnosti čistý zisk po zdanění ve výši 1,5 mld. Kč (meziroční nárůst o 0,7 mld. Kč). Zisk generovaný z finanční a provozní činnosti se meziročně zvýšil o 0,6 mld. Kč na 2,5 mld. Kč. Čistý zisk generovaný z poplatků a provizí se v roce 2016 meziročně zvýšil o 40,3 % na 2,5 mld. Kč. Zatímco výnosy z poplatků a provizí se meziročně zvýšily o 18,5 % na 3,3 mld. Kč, zejména zásluhou meziročního nárůstu objemu úplat za obhospodařování majetku fondu (o 41,6 % na 3,0 mld. Kč), náklady na poplatky a provize naopak meziročně poklesly o 0,1 mld. Kč na 0,9 mld. Kč, zejména vlivem poklesu odměn za zprostředkování (o 33,7 % na 0,4 mld. Kč). Správní náklady penzijních společností se meziročně mírně zvýšily o 0,1 mld. Kč na 1,1 mld. Kč.

Celkový kapitál penzijních společností se meziročně zvýšil o 1,2 % na hodnotu 8,9 mld. Kč, což při stanovených kapitálových požadavcích ve výši 7,4 mld. Kč představuje dosažený kapitálový poměr ve výši 119,9 % (meziroční pokles o 12,7 procentních bodů). (Tab. B.IV.1)

TAB. B.IV.1

KAPITÁL A KAPITÁLOVÉ POŽADAVKY

Penzijní společnosti

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
Kapitál celkem (v mld. Kč)	8,3	8,8	8,9	+1,2
Kapitálové požadavky (v mld. Kč)	6,0	6,6	7,4	+11,9
Kapitál ke kapitálovým požadavkům (v %)	139,7	132,6	119,9	N/A

4.1.2 Účastníci třetího pilíře

Ke konci roku 2016 evidovala ČNB více než 4,5 mil. účastníků třetího penzijního pilíře. Počet účastníků doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech se meziročně zvýšil o 47,6 % z 367,2 tisíc na 542,0 tisíc účastníků. Naopak spolu s ukončováním smluv a nemožností vstupu nových účastníků dále klesal počet účastníků penzijního připojištění v transformovaných fondech, ze 4,3 mil. z konce roku 2015 na 4,0 mil. ke konci roku 2016. (Tab. B.IV. 2)

Tab. B.IV.2

POČET A STRUKTURA ÚČASTNÍKŮ

(v tis., stav ke konci období)

	2014	2015	2016
Počty účastníků II. a III. pilíře			
Počet účastníků důchodového spoření	83,2	84,5	0,0
Počet účastníků doplňkového spoření	224,3	367,2	542,0
Počet účastníků penzijního připojištění	4 569,4	4 259,9	3 979,4
Účastníci III. pilíře dle typu příspěvku			
Účastníci s vlastním příspěvkem	4 680,3	4 525,4	4 414,7
Účastníci s příspěvkem zaměstnavatele	1 318,8	1 283,4	1 304,1
Účastníci se státním příspěvkem	3 733,8	3 789,6	3 576,0

4.1.2 Aktiva fondů penzijních společností

Penzijní společnosti ke konci roku 2016 spravovaly ve fondech III. penzijního pilíře aktiva v celkové výši 402,1 mld. Kč, což je o 7,8 % více než v roce 2015. Většinový podíl aktiv fondů penzijních společností připadl na fondy transformované (95,5 %), zatímco na fondy účastnické připadalo 4,5 %. (Graf B.IV.2)

Transformované fondy penzijních společností umístily největší část svých aktiv v dluhových cenných papírech (90,0 % celkových aktiv), zatímco do akcií a podílových listů investovaly pouze 2,0 % celkových aktiv a na termínovaných vkladech a účtech měly uloženo 7,4 %. Do ostatních aktiv investovaly 0,6 % hodnoty svých aktiv.

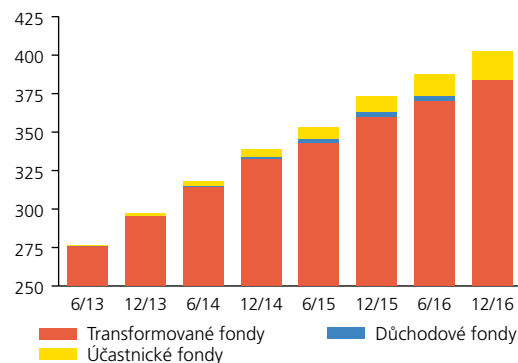
Struktura aktiv účastnických fondů je obecně méně konzervativní než u fondů transformovaných a je ovlivněna investičními profily jednotlivých fondů. Ve fondech povinných konzervativních a dluhopisových převažují investice do dluhopisů vydaných vládními institucemi (75,4 % aktiv těchto fondů), naopak v ostatních účastnických fondech je zastoupen výraznější podíl investic do akcií (10,4 % aktiv) či podílových listů (18,1 % aktiv), naopak v dluhových cenných papírech mají tyto fondy uloženo 51,5 % celkových aktiv. (Graf B.IV.3)

GRAF B.IV.2

AKTIVA PODLE TYPU FONDU

Fondy penzijních společností

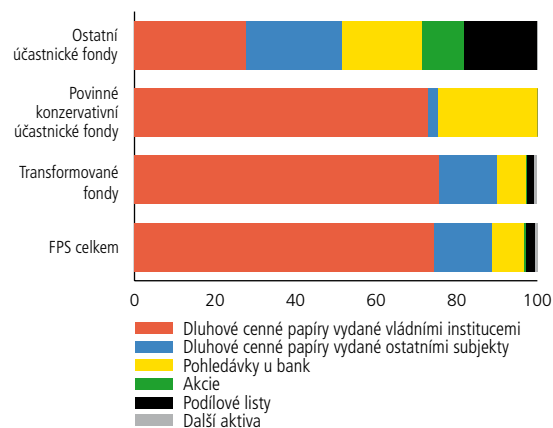
(v mld. Kč, stav ke konci období)

GRAF B.IV.3

AKTIVA FONDŮ III. PENZIJIHO PILÍŘE

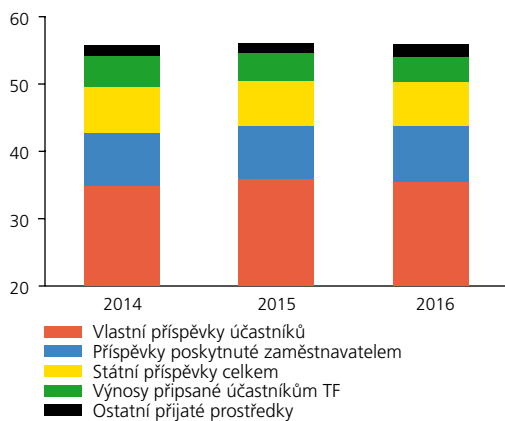
(v %, k 31.12. 2016)

GRAF B.IV.4

PŘIJATÉ PROSTŘEDKY FPS

(v mld. Kč, stav ke konci období)

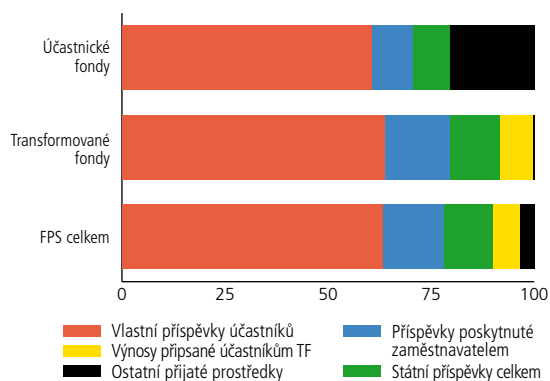

GRAF B.IV.5

PŘIJATÉ PROSTŘEDKY

Fondy III. penzijního pilíře

(v %, k 31. 12. 2016)

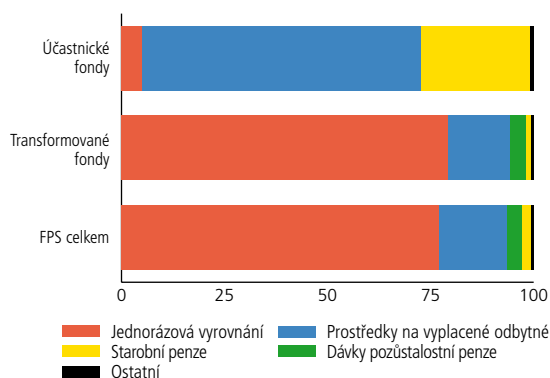

GRAF B.IV.6

PROSTŘEDKY VYPLACENÉ ÚČASTNÍKŮM

Fondy III. penzijního pilíře

(v %, k 31. 12. 2016)

4.1.3 Prostředky účastníků ve fondech obhospodařovaných penzijními společnostmi

Penzijní společnosti ke konci roku 2016 spravovaly ve fondech III. penzijního pilíře prostředky účastníků v celkové výši 381,3 mld. Kč, což je o 8,3 % více než v roce 2015, z toho v transformovaných fondech 363,3 mld. Kč a v účastnických fondech 18,0 mld. Kč. V obou typech fondů došlo k meziročnímu nárůstu prostředků, v transformovaných fondech o 7,2 % a v účastnických fondech o 78,9 %.

V průběhu roku 2016 byly do fondů III. penzijního pilíře přijaty prostředky v celkové výši 56,0 mld. Kč, což je o 0,2 % méně než v roce 2015. Z této hodnoty směřovalo 84,6 % (tedy o 2,1 procentních bodů méně než v roce 2015) do transformovaných fondů a 15,4 % do fondů účastnických.

Z hlediska struktury představovaly největší část přijatých prostředků vlastní příspěvky účastníků (63,4 %), příspěvky poskytnuté zaměstnavatelem tvořily 14,9 % a státní příspěvky 11,7 %. Přibližně 6,6 % přijatých prostředků připadalo na výnosy z příspěvků připisované účastníkům transformovaných fondů. Zhruba 2,8 % (1,5 mld. Kč) představovaly prostředky převedené z transformovaných fondů do fondů účastnických a 0,4 % převody mezi penzijními společnostmi. Zbylé prostředky (0,2 %) představují prostředky přijaté z jiných zdrojů a dosud neurčené (neidentifikované) platby, které již byly připisány na účet depozitáře, nikoliv však konkrétnímu účastníkovi důchodového spoření, doplňkového penzijního spoření či penzijního připojištění. (Graf B.IV.4 a B.IV.5)

Fondy penzijních společností vyplatily v roce 2016 prostředky v celkové výši 24,2 mld. Kč, což je o 13,7 % více než v roce 2015. Z této hodnoty představovaly 88,3 % (21,4 mld. Kč) prostředky vyplacené účastníkům a 7,1 % (1,7 mld. Kč) prostředky převedené z transformovaných fondů do fondů účastnických a převody mezi penzijními společnostmi. Zbylé vyplacené prostředky představovaly vrácené prostředky do státního rozpočtu (2,3 %), příspěvky vrácené účastníkům (1,4 %) a ostatní vyplacené prostředky (0,9 %). Výsledné saldo mezi celkovými přijatými a vyplacenými prostředky za rok 2016 činilo 31,7 mld. Kč (meziroční pokles o 3,0 mld. Kč), rozdíl mezi vlastními příspěvky účastníků a prostředky jim vyplacenými v roce 2016 činil 14,1 mld. Kč, což představuje meziroční pokles o 2,8 mld. Kč. (Graf B.IV.6)

Transformované fondy penzijních společností vyplatily v roce 2016 účastníkům prostředky v celkové hodnotě 20,8 mld. Kč, což je o 10,6 % více než v roce 2015. Největší podíl (79,3 %, tj. 173 465 případů) představovala jednorázová vyrovnání. Významnou část vyplacených prostředků představovalo rovněž vyplacené odbytné (15,0 %, tj. 64 461 případů).

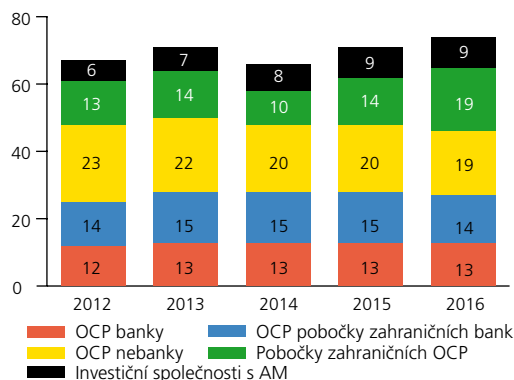
Účastnické fondy penzijních společností vyplatily v roce 2016 účastníkům prostředky v celkové hodnotě 0,63 mld. Kč, z toho největší část představovalo vyplacené odbytné (67,8 %, tj. 9 308 případů) a dále prostředky vyplacené na starobní penze (26,4 %, tj. 1971 poživatelů starobní penze).

Penzijní společnosti rovněž v období od 15. 10. 2016 do 31. 12. 2016 vyplatily všechny prostředky (3,4 mld. Kč) účastníkům ukončeného důchodového spoření.

GRAF B.IV.7

OBCHODNÍCI S CENNÝMI PAPIŘY

(počty obchodníků ke konci období)

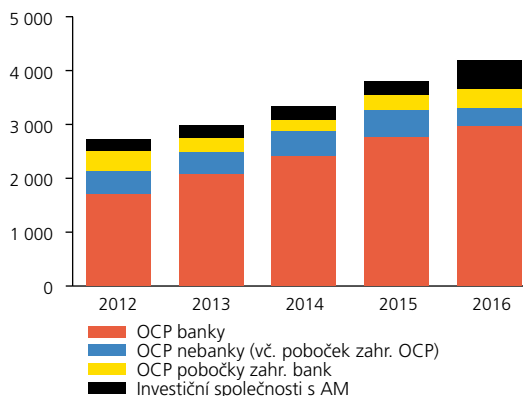

GRAF B.IV.8

MAJETEK ZÁKAZNÍKŮ

Subjekty s licenci OCP

(v mld. Kč, stav ke konci období)

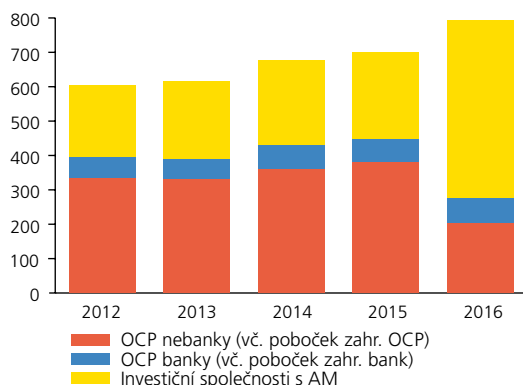

GRAF B.IV.9

OBHOSPODÁROVANÉ PROSTŘEDKY

Subjekty s licenci OCP

(v mld. Kč, stav ke konci období)

4.2 OBCHODNÍCI S CENNÝMI PAPIŘY

4.2.1 Subjekty s licenci obchodníka s cennými papíry

Na českém kapitálovém trhu bylo ke konci roku 2016 evidováno celkem 65 obchodníků s cennými papíry, z toho bylo 13 bank, 19 nebankovních obchodníků s cennými papíry, 14 poboček zahraničních bank a 19 poboček zahraničních nebankovních obchodníků s cennými papíry. Povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry mělo na konci roku 2016 také devět tuzemských investičních společností obhospodařujících majetek zákazníků na základě smlouvy (investiční společnosti poskytující službu asset management¹⁰³). (Graf B.IV.7)

Subjekty s licenci obchodníka s cennými papíry¹⁰⁴ ke konci roku 2016 evidovaly necelých 1,3 milionu zákazníků. Z celkového počtu zákazníků připadalo na domácí nebankovní obchodníky s cennými papíry 317,3 tisíc zákazníků a na obchodníky s cennými papíry – banky 891,8 tisíc zákazníků. Pobočky zahraničních bank ke konci roku 2016 evidovaly 29,1 tisíc, pobočky zahraničních obchodníků s cennými papíry 15,8 tis. zákazníků. Na tuzemské investiční společnosti s povolením obhospodařovat majetek zákazníků na základě smlouvy připadalo 892 evidovaných zákazníků.

4.2.2 Majetek zákazníků a obhospodařované prostředky

Hodnota majetku zákazníků všech typů subjektů s licenci obchodníka s cennými papíry činila ke konci roku 2016 celkem 4 196,5 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst o 10,5 % oproti stejnému období roku 2015. Z toho majetek zákazníků u domácích nebankovních obchodníků dosahoval hodnoty 334,8 mld. Kč (meziroční pokles o 31,8 %), majetek zákazníků u domácích bank 2 978,8 mld. Kč (nárůst o 7,4 %) a majetek zákazníků u investičních společností s asset managementem 525,3 mld. Kč (meziročně více než dvojnásobek). Majetek zákazníků poboček zahraničních bank činil ke konci daného období 355,3 mld. Kč (nárůst o 30,0 %) a majetek zákazníků poboček zahraničních OCP celkem 2,3 mld. Kč, což v meziročním srovnání představuje nárůst o 95 %. (Graf B.IV.8)

U obchodníků s cennými papíry byly k 31. 12. 2016 evidovány celkové obhospodařované prostředky ve výši 791,6 mld. Kč, což v meziročním srovnání představuje nárůst o 13,2 %. Z této hodnoty obhospodařovali domácí nebankovní obchodníci s cennými papíry prostředky ve výši 205,9 mld. Kč (meziroční pokles o 46,1 %), domácí bankovní

¹⁰³ Investiční společnosti, které poskytují hlavní investiční službu obhospodařování majetku zákazníka, je-li jeho součástí investiční nástroj (asset management), podle § 4 odst. 2 písm. d) zákona o podnikání na kapitálovém trhu (dále „investiční společnosti s asset managementem“ či „investiční společnosti s AM“).

¹⁰⁴ Subjekty s povolením ČNB a pobočky subjektů se sídlem v jiném členském státě EU, oprávněné poskytovat v ČR investiční služby.

obchodníci s cennými papíry 67,7 mld. Kč (meziroční nárůst o 4,2 %) a investiční společnosti s asset managementem 515,5 mld. Kč (meziroční nárůst o 105,0 %). Pouze minimální hodnoty obhospodařovaných prostředků byly evidovány u poboček zahraničních bank (2,6 mld. Kč), resp. nulové hodnoty u zahraničních OCP. (Graf B.IV.9)

Z hlediska struktury tvořily největší část obhospodařovaných prostředků investiční cenné papíry (82,2 %), zejména dluhopisy (79,5 %, tj. 553,3 mld. Kč). Významný podíl zaujímaly rovněž cenné papíry kolektivního investování s 15,3 % a peněžní prostředky s 3,2% podílem.

4.2.3 Objemy obchodování s cennými papíry

V průběhu roku 2016 uskutečnily subjekty s licenci obchodníka s cennými papíry obchody pro zákazníky v celkovém objemu 12 690,5 mld. Kč¹⁰⁵, z čehož obchody uskutečněné v rámci obhospodařovatelského vztahu představovaly 39,2 %. Z hlediska struktury převládaly obchody s dluhopisy (75,6 %). (Graf B.IV.10)

Z celkového objemu obchodů s cennými papíry pro zákazníky činil objem obchodů uskutečněných bankovními obchodníky s cennými papíry pro zákazníky 4 976,2 mld. Kč. Nebankovní obchodníci s cennými papíry uskutečnili pro své zákazníky obchody v celkovém objemu 5 956,4 mld. Kč, investiční společnosti s asset managementem 813,3 mld. Kč, pobočky zahraničních bank 933,4 mld. Kč a pobočky zahraničních OCP pro své zákazníky uskutečnily obchody v objemu 11,2 mld. Kč. (Tab. B.IV.3)

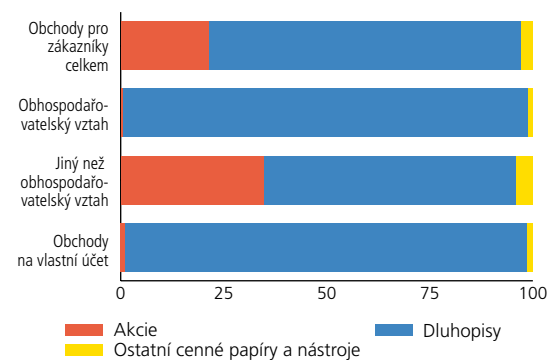
V průběhu roku 2016 uskutečnili obchodníci s cennými papíry na vlastní účet obchody v celkovém objemu 49 449,4 mld. Kč, tedy o 19,0 % více než v průběhu roku 2015. Největší část (85,8 %) celkového objemu obchodů na vlastní účet byla uskutečněna bankovními obchodníky s cennými papíry. Nebankovní obchodníci s cennými papíry realizovali ve stejném období na vlastní účet obchody v objemu 1 215,6 mld. Kč (2,5 % celkového objemu) a pobočky zahraničních bank 5 802,1 mld. Kč (11,7 % celkového objemu). Z hlediska struktury převažovaly v obchodech realizovaných na vlastní účet obchodníka s cennými papíry obchody s dluhopisy s 97,6 %. (Graf B.IV.11)

¹⁰⁵ Celkový objem obchodů zahrnuje spotové operace, custody převody, repo operace i operace typu buy/sellback a sell/buyback.

GRAF B.IV.10

OBCHODY S CENNÝMI PAPIŘY DLE TYPU CP

(v %, struktura dle typu CP v roce 2016)

TAB. B.IV.3

OBJEMY OBCHODŮ S CP USKUTEČNĚNÉ OCP

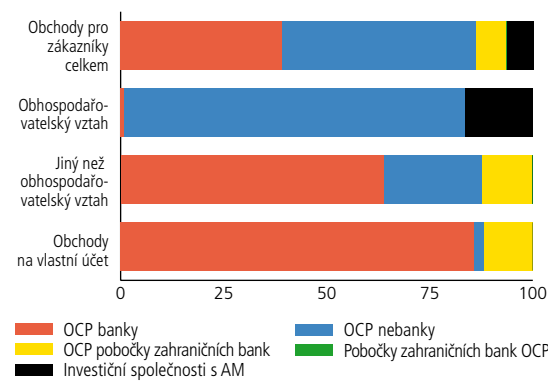
(v mld. Kč)

	2014	2015	2016
Pro zákazníky			
OCP celkem	39 406,2	17 699,1	12 690,5
OCP banky	4 576,5	4 576,6	4 976,2
OCP nebanky	33 248,8	12 059,4	5 956,4
OCP pobočky zahr. bank	1 502,6	989,0	933,4
Pobočky zahr. OCP	1,4	11,3	11,2
Investiční společnosti s AM	76,8	62,8	813,3
Na vlastní účet			
OCP celkem	53 817,3	41 548,2	49 449,4
OCP banky	50 778,9	36 290,2	42 431,7
OCP nebanky	357,1	653,9	1 215,6
OCP pobočky zahr. bank	2 681,3	4 604,2	5 802,1
Pobočky zahr. OCP	0,0	0,0	0,0
Investiční společnosti s AM	0,0	0,0	0,0

GRAF B.IV.11

OBCHODY S CENNÝMI PAPIŘY DLE SUBJEKTŮ

(v %, struktura dle subjektů v roce 2016)

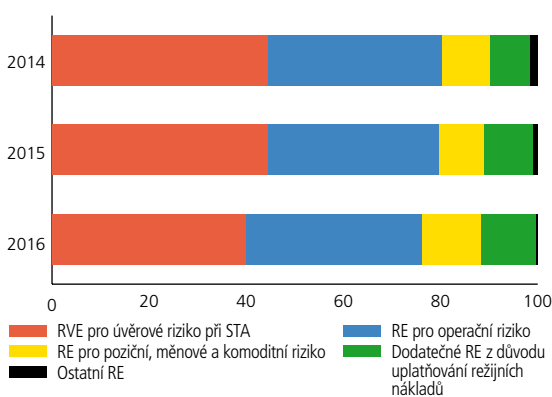

GRAF B.IV.12

RIZIKOVÉ EXPOZICE

Nebankovní obchodníci s cennými papíry

(struktura v %, stav ke konci období)

TAB. B.IV.4

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY – OCP NEBANKY

(v mil. Kč)

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
Zisk z finanční a provozní činnosti	2 714,6	3 178,5	2 892,2	-9,0
z toho:				
Úrokový zisk	93,6	83,9	59,0	-29,7
Výnosy z dividend	36,0	41,8	36,2	-13,3
Zisk z poplatků a provizí	2 297,6	2 582,0	2 212,2	-14,3
Zisk z přecenění aktiv	303,2	492,6	534,3	+8,5
Ostatní provozní zisk/ztráta	-15,8	-21,7	50,6	-333,4
Správní náklady	1 750,7	2 073,0	1 951,5	-5,9
Odpisy a tvorba rezerv	85,6	73,8	89,2	+21,0
Ztráty ze znehodnocení celkem	4,5	25,5	0,9	-96,4
Zisk (-ztráta) z dalších aktivit	-2,8	0,8	2,3	-
Daňové náklady	173,3	210,3	178,8	-15,0
ZISK běžného roku po zdanění	697,9	796,7	674,0	-15,4

4.4.4 Kapitál, poměrové ukazatele a hospodářské výsledky obchodníků s cennými papíry¹⁰⁶

Sektor obchodníků s cennými papíry byl v roce 2016 dostatečně kapitálově vybaven. Celková hodnota regulačního kapitálu u domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry (19 subjektů) činila 2,5 mld. Kč (meziroční pokles o 12,6 %), z toho z hlediska struktury představoval 99,2 % kmenový kapitál Tier 1 (CET1).

Kalkulované rizikové expozice¹⁰⁷ pro jednotlivé typy rizik dosahovaly u domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry výše 11,1 mld. Kč, z toho 1,2 mld. Kč představovaly rizikové expozice pro obchodníky s cennými papíry s omezeným povolením poskytování investičních služeb a obchodníky s cennými papíry s omezeným obchodováním na vlastní účet stanovené podle čl. 95 odst. 2 a čl. 98 CRR, resp. podle čl. 96 odst. 2 a čl. 98 CRR.

Největší část rizikových expozic představovaly rizikově vážené expozice pro úvěrové riziko při standardizovaném (STA) přístupu (40,0 %). Významný podíl zaujímaly rizikové expozice pro operační riziko (36,2 %), relativně menší rizikové expozice byly kalkulovány k pozičnímu, měnovému a komoditnímu riziku (12,2 %). Dodatečné rizikové expozice z důvodu uplatňování režijních nákladů u nebankovních OCP představovaly 11,2 % celkových rizikových expozic. (Graf B.IV.12)

Domácí nebankovní obchodníci s cennými papíry vykázali v roce 2016 relativně horší výsledky hospodaření než v roce 2015. Celkový čistý zisk nebankovních obchodníků meziročně klesl o 15,4 % na hodnotu 0,7 mld. Kč. Čistý zisk činí 7,1 % průměrných aktiv domácích nebankovních OCP, resp. 26,2 % kapitálu Tier 1, což je o 1,9, resp. 1,8 procentního bodu méně než za rok 2016.

Významný podíl na horším hospodářském výsledku měl meziroční pokles zisku z finanční a provozní činnosti o 9,0 % na hodnotu 2,9 mld. Kč, ovlivněný zejména poklesem čisté marže z poplatků a provizí o 14,3 % na 2,2 mld. Kč. Zisk z finanční a provozní činnosti představuje 31,5 % průměrných aktiv domácích nebankovních OCP, což je o 5,3 procentního bodu méně než v roce 2015. (Tab. B.IV.4)

Z hlediska nákladovosti u domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry představují správní náklady 21,6 % jejich průměrných aktiv, resp. 68,6 % zisku z finanční a provozní činnosti.

¹⁰⁶ V této kapitole je analyzován kapitál a hospodářské výsledky domácích nebankovních obchodníků s cennými papíry, není-li uvedeno jinak.

¹⁰⁷ V návaznosti na změnu metodiky související s účinností nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR) jsou od roku 2015 u nebankovních obchodníků s cennými papíry sledovány rizikové expozice (do roku 2013 kapitálové požadavky).

4.3 FONDOVÉ INVESTOVÁNÍ

V porovnání s předchozími lety, kdy byl sektor fondového investování a jeho struktura ovlivněn řadou významných regulatorních a legislativních změn¹⁰⁸, došlo v roce 2016 pouze k dílčím změnám podmínek podnikání v tomto sektoru.

4.3.1 Struktura sektoru investičních společností a fondů

V sektoru investičních společností a fondů bylo ke konci roku 2016 registrováno 27 investičních společností, jedna pobočka zahraniční investiční společnosti, 27 samosprávných investičních fondů s právní osobností, 201 podílových fondů a 81 nesamosprávných investičních fondů s právní osobností. Z celkového počtu podílových fondů představovaly více než dvě třetiny (141) fondy kolektivního investování, které jsou určeny pro veřejnost (z toho 54 standardních fondů), zbylou část představovaly podílové fondy kvalifikovaných investorů (60). Všechny 108 investičních fondů s právní osobností bylo určeno pro kvalifikované investory.

Na strukturu trhu investičních fondů měla v roce 2016 významný vliv možnost zakládat investiční fondy v podobě stále relativně nové právní formy SICAV. Zatímco ke konci roku 2015 bylo v ČR evidováno 48 fondů typu SICAV (z toho bylo 17 fondů typu SICAV s nejméně jedním podfondem), přičemž objem investovaného majetku v těchto fondech dosahoval 27,1 mld. Kč, ke konci roku 2016 vzrostl počet těchto fondů na 82 (z toho bylo 25 fondů typu SICAV s nejméně jedním podfondem) s majetkem ve výši 58,1 mld. Kč.

Ke konci roku 2016 bylo v ČR rovněž možné veřejně nabízet investice do 1250 zahraničních fondů srovnatelných se standardními fondy a 21 zahraničních fondů srovnatelných se speciálními fondy. Dle údajů Asociace pro kapitálový trh (AKAT) ČR bylo ke konci roku 2016 v zahraničních fondech kolektivního investování investováno 195,5 mld. Kč, tyto fondy tak představují významnou konkurenci pro fondy tuzemské.

V návaznosti na implementaci směrnice AIFMD (2013) jsou v ČR nabízeny investice do 127 zahraničních fondů srovnatelných s fondy kvalifikovaných investorů z jiných členských států EU. Rovněž je umožněno zakládání specializovaných evropských fondů rizikového kapitálu (EuVECA) a sociálního podnikání (EuSEF). Ačkoliv tuzemské fondy tohoto typu v ČR nevznikly, přeshraničně nabízeno je v ČR 15 fondů typu EuVECA.

¹⁰⁸ Významné dopady na fungování trhu měl zejména zákon o investičních společnostech a investičních fondech (2013), zavádějící nové právní formy investičních fondů: akciovou společnost s proměnným základním kapitálem (tzv. SICAV), komanditní společnost na podílové listy (tzv. SICAR) či svěřenský fond (trust). Formou SICAR či svěřenského fondu je však možné zřídit pouze fond kvalifikovaných investorů, nikoli fond kolektivního investování.

TAB. B.IV.5

KAPITÁL A KAPITÁLOVÉ POŽADAVKY

Investiční společnosti

	2014	2015	2016	Změna 2016/2015 (v %)
Kapitál celkem (v mld. Kč)	1,4	1,3	1,5	+15,0
Kapitálové požadavky (v mld. Kč)	0,2	0,2	0,3	+29,1
Kapitál ke kapitálovým požadavkům (v %)	656,8	623,9	556,1	N/A

4.3.2 Investiční společnosti

V roce 2016 generovaly investiční společnosti čistý zisk po zdanění ve výši 0,88 mld. Kč (meziroční nárůst o 36,8 %). Zisk generovaný z finanční činnosti se meziročně zvýšil o 27,9 % na 2,2 mld. Kč, zejména vlivem zvýšení čistého zisku z poplatků a provizí, jenž se v roce 2016 meziročně zvýšil o 29,4 % na 2,2 mld. Kč. Správní náklady investičních společností se meziročně zvýšily o 19,0 % na 0,95 mld. Kč.

Celkový kapitál investičních společností se meziročně zvýšil o 15,0 % na hodnotu 1,5 mld. Kč, což při stanovených kapitálových požadavcích ve výši 0,33 mld. Kč představuje dosažený kapitálový poměr ve výši 441,6 %. (Tab. B.IV.5)

4.3.3 Majetek v tuzemských investičních fondech

Ke konci roku 2016 vzrostl majetek v investičních fondech obhospodařovaných českými investičními společnostmi, pobočkou zahraniční investiční společnosti a samosprávnými investičními fondy meziročně o 19,4 % na 405,7 mld. Kč. Od roku 2012 se tak investice do těchto fondů zvýšily o více než 90 %, v porovnání s rokem 2010 pak jde o 2,5násobnou hodnotu investic. (Graf B.IV.13)

Majetek ve fondech kolektivního investování obhospodařovaných českými investičními společnostmi a pobočkou zahraniční investiční společnosti dosahoval ke konci roku 2016 výše 258,1 mld. Kč, což znamená, že hodnota majetku v těchto fondech dosáhla dvojnásobku hodnoty investic do těchto fondů z roku 2008. V průběhu roku 2016 se snížila koncentrace na trhu z hlediska hodnoty aktiv obhospodařovaných jednotlivými obhospodařovateli fondů kolektivního investování. Tři společnosti s nejvyšším podílem na trhu spravovaly ke konci roku 2016 celkem 60,8 % aktiv fondů kolektivního investování, což představuje meziroční pokles o 3,8 procentního bodu. (Graf B.IV.14)

Z hlediska typu fondu byl ke konci roku 2016 největší objem majetku obhospodařován ve smíšených fondech, jejichž podíl na souhrnné sumě aktiv fondů kolektivního investování činil 40,9 % (nárůst o 0,2 p.b.). Ke konci roku 2016 byla ve smíšených fondech spravována aktiva ve výši 105,5 mld. Kč, což je o 18,8 % více než ke konci roku 2015. (Graf B.IV.15)

V dluhopisových fondech byla obhospodařována aktiva ve výši 82,1 mld. Kč, tj. o 9,6 % více než ve stejném období roku 2015. Podíl aktiv v dluhopisových fondech na aktivech všech domácích fondů kolektivního investování se meziročně mírně snížil o 2,5 procentního bodu na 31,8 %.

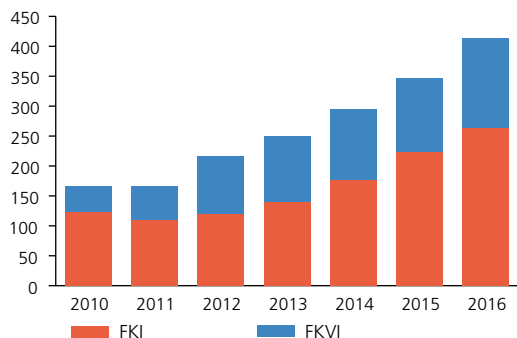
V akciových fondech byla ke konci roku 2016 obhospodařována aktiva ve výši 49,4 mld. Kč, což představuje 19,1 % aktiv fondů kolektivního investování. Do nemovitostních fondů bylo investováno 19,2 mld. Kč aktiv fondů kolektivního investování (7,4 %). V dalších typech fondů

GRAF B.IV.13

AKTIVA INVESTIČNÍCH FONDŮ

Tuzemské investiční fondy

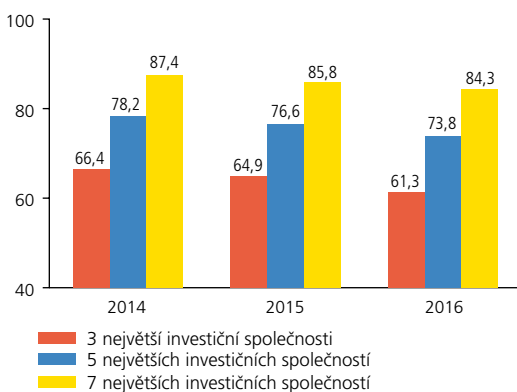
(v mld. Kč, stav ke konci období)

GRAF B.IV.14

AKTIVA FKI DLE OBHOSPODAŘOVATELE

(v %, stav ke konci období)

byly ke konci roku 2016 vykazovány relativně malé objemy majetku, ve fondech peněžního trhu 0,7 mld. Kč a v ostatních fondech 1,2 mld. Kč.

Ve fondech kvalifikovaných investorů obhospodařovaných českými investičními společnostmi, pobočkou zahraniční investiční společnosti a samosprávnými investičními fondy byl ke konci roku evidován majetek ve výši 147,5 mld. Kč, což je o 21,9 % více než ke stejnému období roku 2015 (z toho v samosprávných investičních fondech byl ke konci roku evidován majetek ve výši 48,2 mld. Kč, což je o 15,0 % více než ke stejnému období roku 2015).

4.3.4 Struktura aktiv fondů kolektivního investování

Z hlediska struktury investic byla na konci roku 2016 největší část aktiv (37,4 %) fondů kolektivního investování umístěna v dluhových cenných papírech, přičemž do dluhopisů vydaných vládními institucemi bylo uloženo 20,0 % a do dluhopisů vydaných ostatními osobami 17,4 % aktiv fondů kolektivního investování. V meziročním srovnání se podíl dluhových cenných papírů na celkových aktivech takřka nezměnil (pokles o 0,2 procentního bodu). Do akcií a obdobných investičních cenných papírů bylo ke konci roku 2016 investováno 15,7 % aktiv, tedy o 0,4 procentního bodu méně než ke konci roku 2015. (Graf B.IV.16)

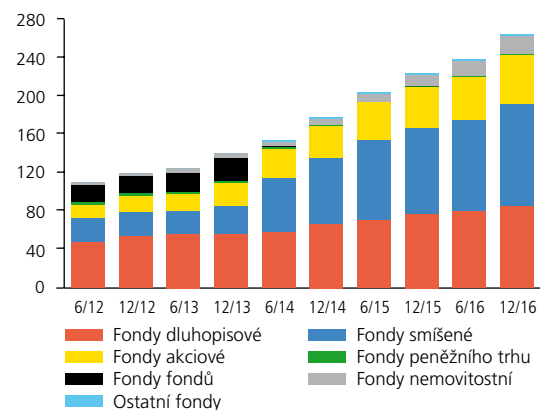
V cenných papírech fondů kolektivního investování měly fondy kolektivního investování umístěno 28,6 % svých aktiv, což je o 1,7 procentního bodu více než ke stejnému období roku 2015. Do vkladů a jiných pohledávek bylo umístěno 14,3 % aktiv, tedy o 2,0 procentního bodu méně než ke stejnému období roku 2015. Zbývající část aktiv fondů kolektivního investování (4,0 %) představovaly ostatní investice, např. nemovitosti či účasti v nemovitostních společnostech.

Struktura aktiv v jednotlivých typech fondů odráží investiční zaměření těchto fondů. Ve fondech dluhopisových je většina majetku fondu (76,4 %) investována do dluhových cenných papírů a menší do vkladů u bank (13,7 %) či cenných papírů fondů kolektivního investování (9,7 %). Fondy smíšené mají významnou část aktiv investovaných do cenných papírů fondů kolektivního investování (48,1 %) a dluhopisů (31,0 %). Menší podíl aktiv mají tyto fondy uložený ve formě vkladů u bank (11,4 %), popř. investovaný do akcií (9,2 %). Fondy akciové dle své investiční strategie investují aktiva především do akcií (61,8 %), v menší míře pak do cenných papírů fondů kolektivního investování (29,1 %), případně ve formě vkladů u bank (8,6 %). (Graf B.IV.17)

GRAF B.IV.15

AKTIVA PODLE TYPU FONDU Fondy kolektivního investování

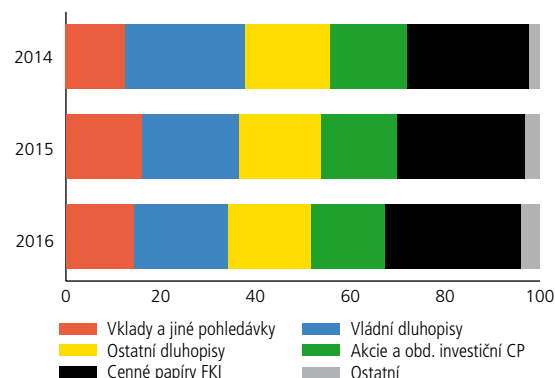
(v mld. Kč, stav ke konci období)

GRAF B.IV.16

STRUKTURA AKTIV Fondy kolektivního investování

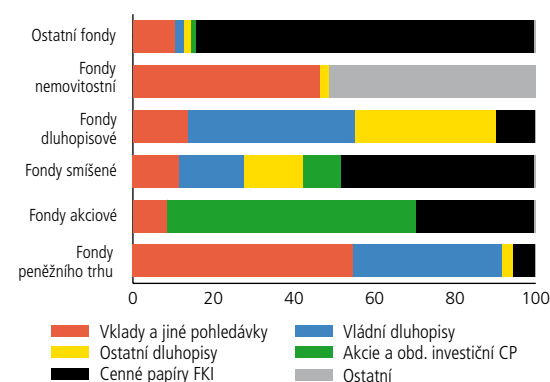
(v %, stav ke konci období)

GRAF B.IV.17

STRUKTURA AKTIV DLE TYPU FONDU Fondy kolektivního investování

(v %, k 31. 12. 2016)

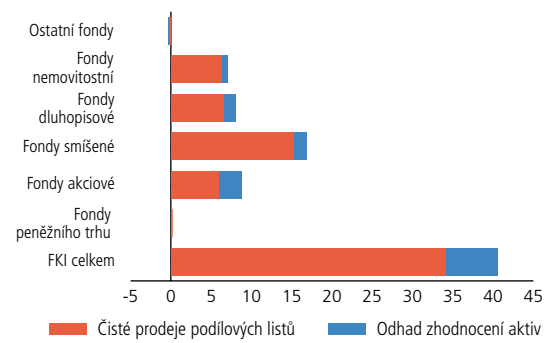

GRAF B.IV.18

DEKOMPOZICE MEZIROČNÍ ZMĚNY AKTIV

Fondy kolektivního investování

(v mld. Kč, k 31. 12. 2016)

4.3.5 Prodeje a odkupy podílových listů

Celková aktiva fondů kolektivního investování obhospodařovaných českými investičními společnostmi a pobočkou zahraniční investiční společnosti jsou významně ovlivňována výsledným saldem z vydaných a zpětně odkoupených podílových listů. Rok 2016 byl s výjimkou ostatních fondů charakterizován kladnými čistými prodeji podílových listů. Pouze minimální objemy byly registrovány u fondů peněžního trhu, které mají rovněž zanedbatelný tržní podíl.

Celková částka inkasovaná do majetku fondů za vydané podílové listy (80,3 mld. Kč) byla vyšší než hodnota prostředků vyplacená z majetku podílových fondů kolektivního investování za zpětně odkoupené podílové listy (46,2 mld. Kč). Výsledný rozdíl mezi hodnotou vydaných a odkoupených podílových listů tak dosáhl kladné hodnoty 34,1 mld. Kč, což pozitivně přispělo k nárůstu celkových bilančních aktiv fondů kolektivního investování. (Tab. B.IV.3 a Graf B.IV.18)

4.4 REGULOVANÉ TRHY

4.4.1 Obchodování na Burze cenných papírů Praha¹⁰⁹

Na konci roku 2016 bylo na trhu akcií a podílových listů BCPP možné obchodovat s akciemi 25 jednotlivých emisí (stejně jako na konci roku 2015), z toho bylo 14 emisí domácích. Na trhu dluhopisů bylo registrováno 115 jednotlivých emisí, což bylo o tři emise více než na konci roku 2015. Na trzích ostatních produktů BCPP bylo k 31. 12. 2016 k obchodování přijato celkem 21 emisí nepákových a 14 emisí pákových investičních certifikátů, 36 emisí warrantů, 16 emisí odtržených kupónů a 17 emisí akcií investičních fondů. Zároveň bylo na BCPP ke konci roku 2016 možné obchodovat s 37 akciemi investičních fondů. (Graf B.IV.19)

Celkový objem obchodů na akciovém trhu BCPP v roce 2016 stagnoval (růst o 0,1 %) na hodnotu 168,0 mld. Kč. Z hlediska měsíčního porovnání byl neúspěšnějším měsícem listopad s 23,6 mld. Kč, nejslabším naopak červenec s 10,8 mld. Kč. Průměrný denní objem obchodů meziročně poklesl z 674,3 mil. Kč v roce 2015 na 666,8 mil. Kč, tedy na druhou nejnižší roční hodnotu průměrného denního objemu obchodování na BCPP za posledních osm let. (Graf B.IV.20)

Nejvíce obchodovanou akciovou emisí na BCPP představuje tradičně emise ČEZ (51,6 mld. Kč), jejíž podíl na celkovém objemu obchodování s akciemi v roce 2016 činil 30,7 %, následovaná Komerční bankou (49,9 mld. Kč, 29,7 %) a emisí Moneta Money Bank (23,6 mld. Kč), a to přesto, že obchodování s emisí akcií společnosti Moneta Money Bank bylo zahájeno na Prime Market Burzy cenných papírů Praha až dne 6. května 2016. Obchodování na BCPP bylo i v roce 2016 vysoce koncentrované, když tři nejvíce obchodované akciové emise představovaly 76,9% podíl, pět nejvíce obchodovaných emisí se podílelo na obchodování 94,0 % a deset nejvíce obchodovaných emisí představovalo téměř 99,4 % celkového objemu obchodování s akciemi. (Graf B.IV.21)

Tržní kapitalizace akcií obchodovaných na BCPP ke konci roku 2016 meziročně klesla o 5,1 % na hodnotu 1 044,5 mld. Kč. (Graf B.IV.22)

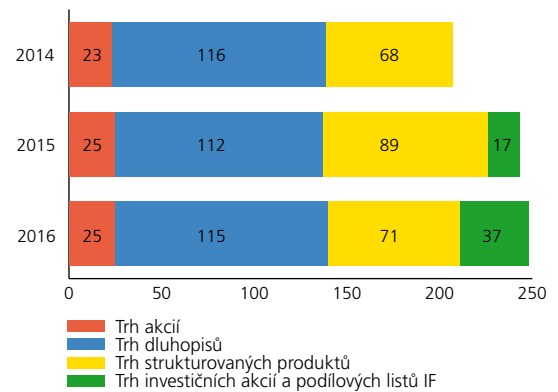
Domácí tituly představovaly 57,4 % (599,7 mld. Kč) z celkové hodnoty tržní kapitalizace. Nejvýznamnější emisí z hlediska tržní kapitalizace je emise Erste Group Bank s podílem 31,2 % na celkové tržní kapitalizaci, druhá ČEZ zaujímá podíl 22,2 % a třetí Komerční banka vykázala 16,1% podíl.

¹⁰⁹ Burza cenných papírů Praha, a.s. (BCPP). Člen CEE Stock Exchange Group spolu s burzami v Budapešti, Lublani a Vídni.

GRAF B.IV.19

POČTY REGISTROVANÝCH EMISÍ NA BCPP

(ke konci období)

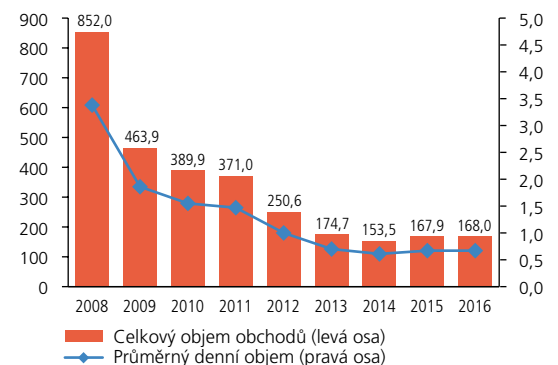

Zdroj: statistická ročenka BCPP

GRAF B.IV.20

OBCHODOVÁNÍ S AKCIEMI NA BCPP

(v mld. Kč, stav ke konci období)

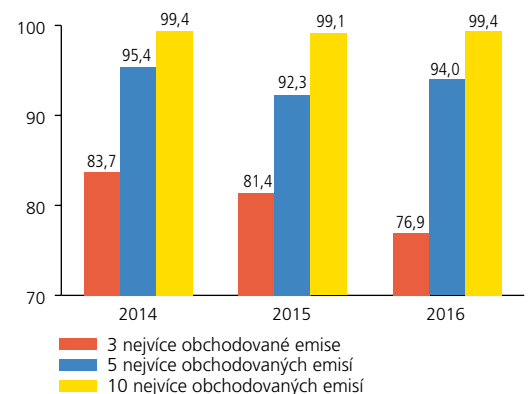

Zdroj: statistická ročenka BCPP

GRAF B.IV.21

KONCENTRACE OBCHODOVÁNÍ S AKCIEMI NA BCPP

(v %, podíl na celkovém ročním objemu obchodů)

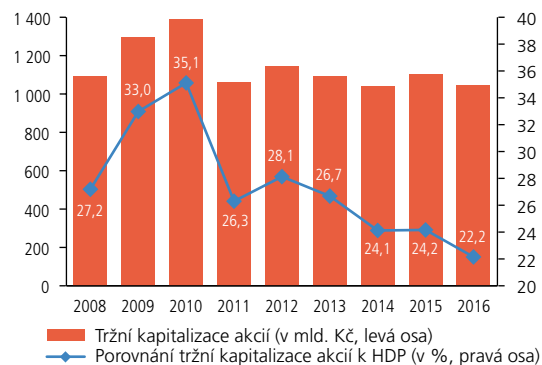

Zdroj: statistická ročenka BCPP

GRAF B.IV.22

TRŽNÍ KAPITALIZACE AKCIÍ NA BCPP

(v mld. Kč, stav ke konci období)

Zdroj: ČSÚ, statistická ročenka BCPP

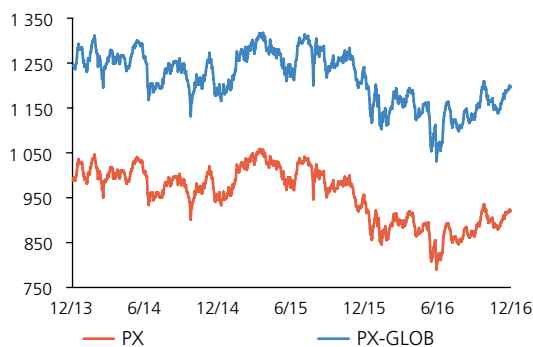
Oficiální cenový index nejlikvidnějších akcií pražské burzy cenných papírů, index PX, ke konci roku 2016 meziročně poklesl o 3,6 % (34,7 bodu) a rok 2016 znovu zakončil pod hranici tisíce bodů na hodnotě 921,6 bodu. Ročního maxima 941,1 bodu dosáhl index PX již na počátku roku 5. ledna 2016, roční minimum bylo zaznamenáno na hodnotě 790,1 bodu dne 27. června 2016. Analogický vývoj zaznamenal rovněž index PX-GLOB, který zahrnuje všechny obchodované akcie. (Graf B.IV.23)

Na trhu s dluhopisy BCPP byly v roce 2016 obchodovány pouze emise podnikového sektoru v celkovém objemu 4,2 mld. Kč.

Obchodování na trhu strukturovaných produktů probíhalo i v roce 2016 ve velmi malých objemech, meziročně došlo k více než dvojnásobnému poklesu obchodování z 262,0 mil. Kč na 126,4 mil. Kč. Obchodování s investičními akciemi a podílovými listy investičních fondů bylo v roce 2016 uskutečněno v objemu 62,7 mil. Kč.

GRAF B.IV.23

CENOVÉ INDEXY BCPP

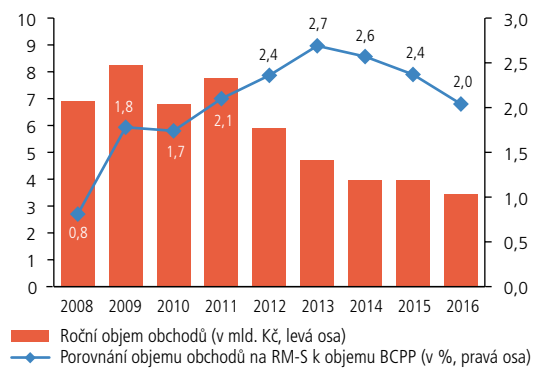

Zdroj: statistika BCPP

GRAF B.IV.24

OBCHODOVÁNÍ S AKCIEMI NA RM-S

(objemy obchodů s akciemi, všechny trhy)

Zdroj: statistika RM-S

4.4.2 Obchodování na burze RM-SYSTÉM¹¹⁰

Na druhém tuzemském regulovaném trhu RM-S byly v roce 2016 uskutečněny obchody s akciemi v celkové hodnotě 3,4 mld. Kč, což představuje meziroční pokles o 13,8 %. (Graf B.IV.24)

Obchody s dluhopisy byly v celkové výši 12,1 mil. Kč, což představuje meziroční nárůst o 38,7 %.

Cenový index RM ke konci roku 2016 poklesl ve srovnání s koncem roku 2015 (2 081,2 bodů) o 44,3 % na hodnotu 1 158,7 bodů. Svého maxima dosáhl index RM dne 6. ledna 2016 na hodnotě 2 050,3 bodů, naopak svého minima 950,2 bodů dosáhl stejně jako index PX 27. června 2016. (Graf B.IV.25)

GRAF B.IV.25

INDEX RM A JEHO VÝVOJ

Zdroj: statistika RM-S

110 RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.

ČÁST C – PŘÍLOHY

(Podrobné údaje za jednotlivé sektory finančního trhu spadající pod dohled ČNB jsou pravidelně za jednotlivá čtvrtletí zveřejňovány na webu ČNB: www.cnb.cz).

Příloha 1

ZÁKLADNÍ UKAZATELE MĚNOVÉHO A HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE ČESKÉ REPUBLIKY

		2012	2013	2014	2015	2016
Hrubý domácí produkt	Objem (mld. Kč) ¹⁾	3 999,6	3 980,2	4 088,2	4 276,9	4 376,4
	Přírůstek (%) ²⁾	-0,7	-0,5	2,7	4,6	2,3
Výdaje na konečnou spotřebu domácností	Přírůstek (%) ²⁾	-1,2	0,5	1,8	3,1	2,9
Výdaje na konečnou spotřebu vlády	Přírůstek (%) ²⁾	-2,0	2,5	1,1	2,0	1,2
Tvorba hrubého kapitálu	Přírůstek (%) ²⁾	-3,8	-5,1	8,5	10,2	-1,0
Tvorba hrubého fixního kapitálu	Přírůstek (%) ²⁾	-2,9	-2,5	3,9	9,1	-3,9
Produkce – přírůstek v %	Průmysl (tržby) ³⁾	-0,8	-0,1	5,0	4,6	2,9
	Stavebnictví ³⁾	-7,6	-6,7	4,3	7,1	-5,9
Ceny	Míra inflace (%) ⁴⁾	3,3	1,4	0,4	0,3	0,7
Nezaměstnanost	Obecná míra nezaměstnanosti (%)	7,0	7,1	6,2	5,1	4,0
Zahraniční obchod	Vývoz zboží a služeb (%) ²⁾	4,5	0,2	8,7	7,9	4,0
	Dovoz zboží a služeb (%) ²⁾	2,8	0,1	10,1	8,4	3,0
Průměrné mzdy	Nominální (%) ⁵⁾	2,5	-0,1	2,9	2,7	4,2
	Reálné (%) ⁵⁾	-0,8	-1,5	2,5	2,4	3,5
Platební bilance	Běžný účet (mld. Kč) ⁶⁾	-63,3	-21,8	7,9	11,3	52,6
Kurzy devizového trhu	CZK/USD ⁷⁾	19,6	19,6	20,8	24,6	24,4
	CZK/EUR ⁷⁾	25,1	26,0	27,5	27,3	27,0
Průměrná úroková míra z mezibankovních vkladů (PRIBOR)	7denní ⁷⁾	0,64	0,21	0,17	0,16	0,14
	3měsíční ⁷⁾	1,00	0,46	0,36	0,31	0,29
	6měsíční ⁷⁾	1,24	0,58	0,43	0,39	0,36
Diskontní sazba	(%) ⁸⁾	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Lombardní sazba	(%) ⁸⁾	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
2T repo sazba	(%) ⁸⁾	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Index kapitálového trhu PX		1 038,7	989,0	946,7	956,3	921,6

Zdroj: ČSÚ (makroekonomické ukazatele), BCPP, ČNB, údaje dostupné k 21. 4. 2017

1) Stálé ceny roku 2010, sezónně očištěno

2) Přírůstek v % proti stejnému období minulého roku, reálně, sezónně očištěno

3) Přírůstek v % proti stejnému období minulého roku, reálně

4) Meziroční přírůstek v %, na přepočtené počty, celé národní hospodářství

5) Míra inflace, konec období

6) Běžné ceny

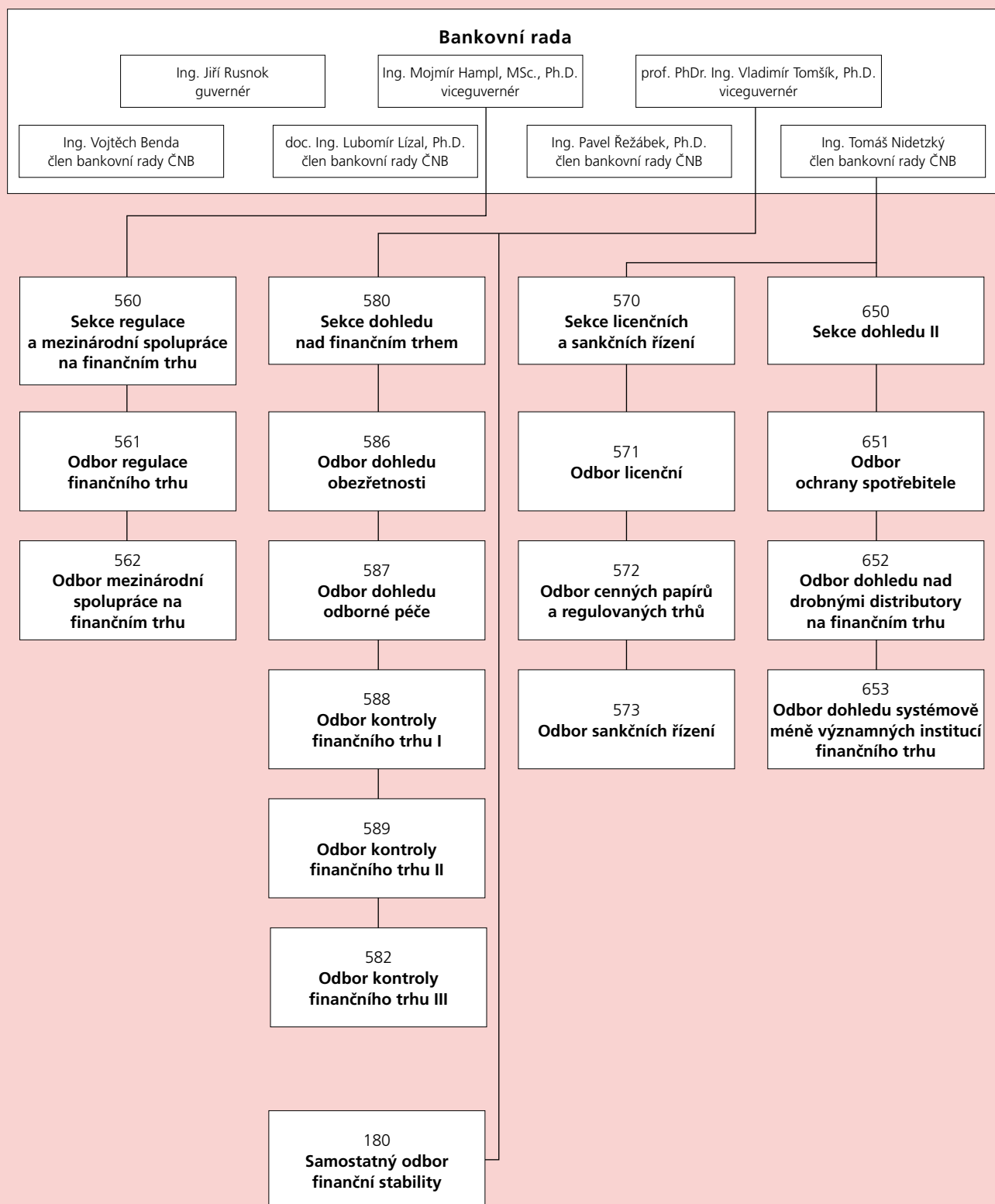
7) Roční průměry z měsíčních průměrů

8) K 31. prosinci daného roku

Příloha 2

ORGANIZAČNÍ SCHÉMA DOHLEDU NAD FINANČNÍM TRHEM ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

(k 31. 12. 2016)

Příloha 3

ROZDĚLENÍ BANK DO SKUPIN ¹⁾

(k 31. 12. 2016)

I. Velké banky	IV. Pobočky zahraničních bank
1. Česká spořitelna, a. s.	1. Bank Gutmann Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika
2. Československá obchodní banka, a. s.	2. Bank of China (Hungary) Close Ltd. Prague branch, odštěpný závod
3. Komerční banka, a. s.	3. BNP Paribas Fortis SA/NV, pobočka Česká republika
4. UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.	4. BNP Paribas Personal Finance SA, odštěpný závod
	5. Citibank Europe plc, organizační složka
	6. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
	7. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
	8. HSBC Bank plc – pobočka Praha
	9. ING Bank N.V.
	10. mBank S.A., organizační složka
	11. MUFG Bank (Europe) N.V. Prague Branch
	12. Oberbank AG pobočka Česká republika
	13. PKO BP S.A., Czech Branch
	14. Poštová banka, a.s., pobočka Česká republika
	15. PRIVAT BANK der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika
	16. Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod
	17. Saxo Bank A/S, organizační složka
	18. Sumitomo Mitsui Banking Corporation Europe Limited, Prague Branch
	19. The Royal Bank of Scotland plc, organizační složka
	20. Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha; zkráceně: VUB, a.s., pobočka Praha
	21. Waldviertler Sparkasse Bank AG
	22. Western Union International Bank GmbH, organizační složka
	23. ZUNO BANK AG, organizační složka
	V. Stavební spořitelny
	1. Českomoravská stavební spořitelna, a. s.
	2. Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s.
	3. Raiffeisen stavební spořitelna a. s.
	4. Stavební spořitelna České spořitelny, a. s.
	5. Wüstenrot – stavební spořitelna a. s.

1) Od roku 2016 jsou za velké banky považovány banky s bilanční sumou větší než 10 % celkového objemu bilanční sumy bankovního sektoru, za střední banky banky s bilanční sumou 2 až 10 % celkového objemu bilanční sumy bankovního sektoru a za malé banky s bilanční sumou menší než 2 % bankovního sektoru. Blíže také viz www.cnb.cz > Dohled a regulace > Souhrnné informace o finančním sektoru > Základní ukazatele o sektorech finančního trhu > Banky > Metodika.

Příloha 4**DRUŽSTEVNÍ ZÁLOŽNY**

(k 31. 12. 2016)

1. AKCENTA, spořitelní a úvěrní družstvo
2. ANO spořitelní družstvo
3. Artesa, spořitelní družstvo
4. Citfin, spořitelní družstvo
5. České spořitelní družstvo
6. Družstevní záložna Kredit
7. Družstevní záložna PSD
8. Moravský Peněžní Ústav – spořitelní družstvo
9. Peněžní dům, spořitelní družstvo
10. Podnikatelská družstevní záložna
11. Záložna CREDITAS, spořitelní družstvo

Příloha 5**PENZIJNÍ SPOLEČNOSTI**

(k 31. 12. 2016)

1. Allianz penzijní společnost, a.s.
2. AXA penzijní společnost a.s.
3. Conseq penzijní společnost, a.s.
4. Česká spořitelna – penzijní společnost, a.s.
5. ČSOB Penzijní společnost, a. s., člen skupiny ČSOB
6. KB Penzijní společnost, a.s.
7. NN Penzijní společnost, a.s.
8. Penzijní společnost České pojišťovny, a.s.
9. Peněžní dům, spořitelní družstvo
10. Podnikatelská družstevní záložna
11. Záložna CREDITAS, spořitelní družstvo

Příloha 6

INVESTIČNÍ SPOLEČNOSTI A Pobočky Zahraničních Investičních Společností
(k 31. 12. 2016)

1. AKRO investiční společnost, a.s.	
2. AMISTA investiční společnost, a.s.	
3. Art of Finance Investiční společnost, a.s.	
4. AVANT investiční společnost, a.s.	
5. AXA investiční společnost a.s.	
6. CARDUUS Asset Management, investiční společnost, a.s.	
7. Conseq Funds investiční společnost, a.s.	
8. ČSOB Asset Management, a.s., investiční společnost	
9. DELTA Investiční společnost, a.s.	
10. Erste Asset Management GmbH, pobočka Česká republika	
11. Generali Investments CEE, investiční společnost, a.s.	
12. Investiční kapitálová společnost KB, a.s.	
13. INVESTIKA, investiční společnost, a.s.	
14. Jet Investment Management, a.s.	
15. J&T INVESTIČNÍ SPOLEČNOST, a.s.	
16. Partners investiční společnost, a.s.	
17. Patria investiční společnost, a.s.	
18. Pioneer investiční společnost, a.s.	
19. PROSPERITA investiční společnost, a.s.	
20. QI investiční společnost, a.s.	
21. Raiffeisen investiční společnost a.s.	
22. REDSIDE investiční společnost, a.s.	
23. REICO investiční společnost České spořitelny, a.s.	
24. Safety invest funds, investiční společnost, a.s.	
25. VIG Asset Management investiční společnost, a.s.	
26. WMS investiční společnost, a.s.	
27. WOOD & Company investiční společnost, a.s.	
28. ZFP Investments, investiční společnost, a.s.	

Příloha 7

POJIŠTOVNY A Pobočky Zahraničních Pojišťoven

(k 31. 12. 2016)

I. Životní pojišťovny a pobočky zahraničních pojišťoven	III. Smíšené pojišťovny
1. AEGON Pojišťovna, a.s.	1. Allianz pojišťovna, a.s.
2. Basler Lebensversicherungs-Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku	2. AXA životní pojišťovna a.s.
3. MetLife Europe d.a.c., pobočka pro Českou republiku	3. BNP Paribas Cardif Pojišťovna, a.s.
4. NN Životná poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku	4. Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group
5. NN Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku	5. Česká pojišťovna a.s.
6. NOVIS Poistovňa a.s., odštěpný závod	6. ČSOB Pojišťovna, a. s., člen holdingu ČSOB
II. Neživotní pojišťovny a pobočky zahraničních pojišťoven	7. ERGO pojišťovna, a.s.
1. ACE European Group Ltd, organizační složka	8. Generali Pojišťovna a.s.
2. AEGON Hungary Closed Company Ltd., organizační složka	9. Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s.
3. AIG Europe Limited, organizační složka pro Českou republiku	10. Komerční pojišťovna, a.s.
4. Atradius Credit Insurance N.V., organizační složka	11. Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group
5. AWP P&C Česká republika - odštěpný závod zahraniční právnické osoby	12. MAXIMA pojišťovna, a.s.
6. AXA pojišťovna a.s.	13. Pojišťovna České spořitelny, a.s., Vienna Insurance Group
7. Basler Sachversicherungs - Aktiengesellschaft, pobočka pro Českou republiku	14. UNIQA pojišťovna, a.s.
8. Cestovní pojišťovna ADRIA Way družstvo	
9. CG Car- Garantie Versicherungs-Aktiengesellschaft organizační složka pro Českou republiku	
10. Colonnade Insurance S.A., organizační složka	
11. COMPAGNIE FRANCAISE D' ASSURANCE POUR LE COMMERCE EXTERIEUR organizační složka Česko	
12. Compania Espanola de Seguros y Reaseguros de Crédito y Caución, S.A., odštěpný závod	
13. Česká kancelář pojistitelů ¹	
14. Česká pojišťovna ZDRAVÍ a.s.	
15. D.A.S. Rechtsschutz AG, pobočka pro ČR	
16. DIRECT pojišťovna, a.s.	
17. ERV Evropská pojišťovna, a. s.	
18. EULER HERMES SA, organizační složka	
19. Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. ¹	
20. HALALI, všeobecná pojišťovna, a.s.	
21. HDI Versicherung AG, organizační složka	
22. ING pojišťovna, a.s.	
23. INTER PARTNER ASSISTANCE, organizační složka	
24. KUPEG úvěrová pojišťovna, a.s.	
25. MetLife Europe Insurance d.a.c., pobočka pro Českou republiku	
26. Österreichische Hagelversicherung - Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit, Agra pojišťovna, organizační složka	
27. Pojišťovna VZP, a.s.	
28. PRVNÍ KLUBOVÁ pojišťovna a.s.	
29. QBE INSURANCE (EUROPE) LIMITED, organizační složka	
30. Servisní pojišťovna a.s.	
31. Slavia pojišťovna a.s.	
32. Stewart Title Limited, organizační složka	
33. Union poisťovňa, a.s., pobočka pro Českou republiku	
34. Vitalitas pojišťovna, a.s.	

1) Česká kancelář pojistitelů (ČKP) a Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP) nejsou zahrnuty v analýzách části B této zprávy.

Příloha 8

SUBJEKTY S LICENCÍ OBCHODNÍKA S CENNÝMI PAPIŘY

(k 31. 12. 2016)

I. Obchodníci s cennými papíry – banky

1. Česká exportní banka, a.s.
2. Česká spořitelna, a.s.
3. Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.
4. Československá obchodní banka, a. s.
5. Expobank CZ a.s.
6. Fio banka, a.s.
7. J & T BANKA, a.s.
8. Komerční banka, a.s.
9. MONETA Money Bank, a.s.
10. PPF banka a.s.
11. Raiffeisenbank a.s.
12. Sberbank CZ, a.s.
13. UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.

III. Obchodníci s cennými papíry – pobočky (organizační složky) zahraničních bank

1. Bank Gutmann Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika
2. BNP Paribas Fortis SA/NV, pobočka Česká republika
3. Citibank Europe plc, organizační složka
4. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
5. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
6. HSBC Bank plc – pobočka Praha
7. ING Bank N.V.
8. mBank S.A., organizační složka
9. MUFG Bank (Europe) N.V. Prague Branch
10. Oberbank AG pobočka Česká republika
11. Saxo Bank A/S, organizační složka
12. The Royal Bank of Scotland plc, organizační složka
13. Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha; zkráceně: VUB, a.s., pobočka Praha
14. Western Union International Bank GmbH, organizační složka

II. Obchodníci s cennými papíry – nebanky

1. 42 Financial Services a.s.
2. AKCENTA CZ a.s.
3. ATLANTA SAFE, a.s.
4. ATLANTIK finanční trhy, a.s.
5. BH Securities a.s.
6. brokerjet České spořitelny, a.s.
7. Citfin - Finanční trhy, a.s.
8. Colosseum, a.s.
9. Conseq Investment Management, a.s.
10. CYRRUS, a.s.
11. CYRRUS CORPORATE FINANCE, a.s.
12. EFEKTA CONSULTING, a.s.
13. HighSky Brokers, a.s.
14. NN Investment Partners C.R., a.s.
15. Patria Finance, a.s.
16. Pioneer Asset Management, a.s.
17. Roklen360 a.s.
18. RSJ a.s.
19. WOOD & Company Financial Services, a.s.

IV. Obchodníci s cennými papíry**– pobočky (organizační složky) zahraničních nebankovních OCP**

1. Admiral Markets AS, organizační složka
2. Admiral Markets AS, org.sl.
3. AISA Direct Ltd, pobočka
4. Catus AG Vermögensverwaltung
5. COVERDEAL HOLDINGS LIMITED, odštěpný závod
6. Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna, organizační složka Česká republika
7. eBrokerház Befektetési Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság
8. European Investment Centre, o.c.p., a.s. – organizační složka
9. GKFX Financial Services Limited
10. Goldenburg Group Limited
11. LaSalle Investment Management, organizační složka
12. Leadcapital Markets Ltd
13. Lynx B.V., organizační složka
14. Monacor (London) Ltd
15. Nuntius Brokerage and Investment Services S.A. , odštěpný závod
16. OKTAVEST GmbH
17. R Capital Solutions Ltd
18. RELIANTCO INVESTMENTS LTD, organizační složka
19. X-TRADE BROKERS DOM MAKLERSKI SPÓŁKA AKCYJNA, organizační složka

V. Investiční společnosti, které vykonávají činnost portfolio management

1. AXA investiční společnost a.s.
2. CARDUUS Asset Management, investiční společnost, a.s.
3. ČSOB Asset Management, a.s., investiční společnost
4. Erste Asset Management GmbH, pobočka Česká republika
5. Generali Investments CEE, investiční společnost, a.s.
6. Investiční kapitálová společnost KB, a.s.
7. Partners investiční společnost, a.s.
8. WOOD & Company investiční společnost, a.s.
9. FP Investments, investiční společnost, a.s.

Příloha 9

(ZÁKLADNÍ) PROSPEKTY DLUHOPISŮ A JEJICH DODATKY V ROCE 2016

Emitent	Typ dokumentu	Datum rozhodnutí	Typ rozhodnutí
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	Základní prospekt	7.1.16	souhlas
Česká zbrojovka a.s.	Prospekt	25.1.16	souhlas
HB Reavis Finance CZ, s.r.o.	Prospekt	2.2.16	souhlas
Wüstenrot hypoteční banka a.s.	dodatek zákl.prospeku	5.2.16	souhlas
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	Prospekt	15.3.16	souhlas
Palone a.s.	Prospekt	23.3.16	zamítnutí
Hypoteční banka, a.s.	dodatek zákl.prospeku	24.3.16	souhlas
MCI Venture Projects Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością VI spółka komandytowo – akcyjna	Prospekt	1.4.16	souhlas
GES REAL, a.s.	Prospekt	4.5.16	souhlas
Czech property investments, a.s.	Prospekt	4.5.16	souhlas
Czech property investments, a.s.	Prospekt	4.5.16	souhlas
Czech property investments, a.s.	Prospekt	4.5.16	souhlas
Czech property investments, a.s.	Prospekt	4.5.16	souhlas
Czech property investments, a.s.	Prospekt	4.5.16	souhlas
GES REAL, a.s.	dodatek prospektu	19.5.16	souhlas
eFi Palace, s.r.o.	dodatek zákl.prospeku	24.5.16	souhlas
ČEZ, a.s.	Základní prospekt	7.6.16	souhlas
DRFG ENERGY s.r.o.	Základní prospekt	22.6.16	souhlas
GEEN General Energy a.s.	Prospekt	30.6.16	souhlas
Hypoteční banka, a.s.	Základní prospekt	1.7.16	souhlas
e-Finance, a.s.	Základní prospekt	13.7.16	souhlas
UNICAPITAL ENERGY, a.s.	Základní prospekt	22.7.16	souhlas
Czech property investments, a.s.	Prospekt	18.8.16	souhlas
Czech property investments, a.s.	Prospekt	18.8.16	souhlas
eFi Palace, s.r.o.	Základní prospekt	18.8.16	souhlas
Garanční systém finančního trhu	Základní prospekt	7.9.16	souhlas
Hypoteční banka, a.s.	dodatek zákl.prospeku	13.9.16	souhlas
ČEPS, a.s.	Prospekt	27.9.16	souhlas
Moravská stavební - INVEST, a.s.	Prospekt	17.10.16	souhlas
Arca Capital Bohemia, a.s.	Prospekt	4.11.16	zamítnutí
Photon Energy N.V.	Prospekt	23.11.16	souhlas
J&T Global Finance VII., s.r.o.	Prospekt	24.11.16	souhlas
IMPERA INVEST, investiční fond s proměnným základním kapitálem, a.s.	Prospekt	6.12.16	souhlas
EPH Financing CZ, a.s.	Prospekt	8.12.16	souhlas
CZECHOSLOVAK GROUP a.s.	Prospekt	13.12.16	souhlas
FINEP BARRANDOV ZÁPAD, k.s.	Prospekt	14.12.16	souhlas
UNICAPITAL Invest I a.s.	Základní prospekt	21.12.16	souhlas
ThomasLloyd Cleantech Infrastructure (Czech) a.s.	Prospekt	21.12.16	souhlas
ThomasLloyd Cleantech Infrastructure (Czech) a.s.	Prospekt	21.12.16	souhlas
ČD Cargo, a.s.	Prospekt	23.12.16	souhlas

■ Dluhové cenné papíry s jednotkovou nominální hodnotou vyšší než 100 000 EUR

Příloha 10

PROSPEKTY AKCIÍ A JEJICH DODATKY V ROCE 2016

Emitent	Účel prospektu	Datum rozhodnutí	Typ rozhodnutí
CENTRAL GROUP uzavřený investiční fond a.s.	přijetí k obchodování na RT	12.1.16	souhlas
GE Money Bank, a.s.	veřejná nabídka a přijetí k obchodování na RT	22.4.16	souhlas
EP Infrastructure, a.s.	veřejná nabídka a přijetí k obchodování na RT	13.5.16	zastaveno (zpět- vzetí žádosti)
CENTRAL GROUP uzavřený investiční fond II a.s.	přijetí k obchodování na RT	21.12.16	souhlas

Pozn.: RT= regulovaný trh

Příloha 11

(ZÁKLADNÍ) PROSPEKTY OSTATNÍCH CENNÝCH PAPÍRŮ A JEJICH DODATKY V ROCE 2016

Navrhovatel	Typ dokumentu	Typ cenného papíru	Datum rozhodnutí	Typ rozhodnutí
Československá obchodní banka, a.s.	Základní prospekt	investiční certifikát	30.8.16	souhlas
GRAMEXO PLC	Prospekt	diskontovaný certifikát	9.9.16	souhlas

Příloha 12

NABÍDKY PŘEVZETÍ, VEŘEJNÉ NÁVRHY SMLUV A NUCENÉ VÝKUPY V ROCE 2016

Navrhovatel	Cílová společnost	Typ transakce	Datum rozhodnutí	Typ rozhodnutí
LAPASAN s.r.o.	Pivovary Lobkowicz Group, a.s.	dodatečná nabídka převzetí	24.2.16	souhlas
LAPASAN s.r.o.	Pivovary Lobkowicz Group, a.s.	vytěsnění	15.4.16	souhlas
ISTROKAPITAL SE	ENERGOCHEMICA SE	povinná nabídka převzetí	10.6.16	souhlas

Příloha 13

LICENČNÍ ROZHODNUTÍ V OBLASTI TRŽNÍ INFRASTRUKTURY V ROCE 2016

Regulovaný subjekt	Předmět řízení	Datum rozhodnutí	Typ rozhodnutí
POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE, a.s.	předchozí souhlas s nabytím kvalifikované účasti (European Energy Exchange AG)	11.5.16	souhlas
Centrální depozitář cenných papírů, a.s.	změna Pravidel vypořádacího systému	30.8.16	souhlas
POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE, a.s.	předchozí souhlas s nabytím kvalifikované účasti (Deutsche Börse AG)	8.7.16	souhlas

Příloha 14

STATISTIKA VEDENÝCH SANKČNÍCH SPRÁVNÍCH ŘÍZENÍ V ROCE 2016

Oblast uložení sankce	Počty sankčních správních řízení přecházejících z roku 2015	Počty sankčních správních řízení zahájených v roce	Počty sankčních správních řízení ukončených v roce 2016	Celková výše uložených pokut (tis. Kč)
Dohled nad úvěrovými institucemi	5	7	9	7 300
Dohled nad pojišťovnictvím	20	33	43	6 585
Dohled nad pojišťovnami	3	3	3	0
Dohled nad pojišťovacími zprostředkovateli	17	30	40	6 585
Dohled nad kapitálovým trhem	20	41	33	19 225
Dohled nad penzijními společnostmi a fondy	0	4	0	0
Dohled nad obchodníky s cennými papíry	3	5	5	1 100
Dohled nad investičními společnostmi a fondy	5	2	4	3 050
Dohled nad investičními zprostředkovateli	9	23	17	12 655
Emitenti cenných papírů	3	7	7	2 420
Porušení směnárenského zákona	4	43	42	4 014
Ochrana spotřebitele	1	0	0	0
Platební styk	3	4	5	2 210
Oběh bankovek a mincí	5	2	7	1 050
Zákon o ČNB	0	0	0	0
Dohled nad finančním trhem celkem	58	130	139	40 384

SEZNAM TABULEK – ČÁST A

Tab. A.1	Vývoj počtu subjektů v sektoru úvěrových institucí	21
Tab. A.2	Počty správních řízení v sektoru úvěrových institucí	22
Tab. A.3	Zaměření kontrolních šetření v úvěrových institucích v roce 2016	25
Tab. A.4	Vývoj počtu přijatých podání veřejnosti v oblasti odborné péče	30
Tab. A.5	Vývoj počtu subjektů v sektoru pojišťovnictví	32
Tab. A.6	Počty správních řízení v sektoru pojišťovnictví	32
Tab. A.7	Vývoj počtu přijatých podání veřejnosti v oblasti odborné péče v sektoru pojišťovnictví	36
Tab. A.8	Vývoj počtu subjektů v sektoru penzijních společností a fondů	38
Tab. A.9	Počty správních řízení v sektoru penzijních společností a fondů	38
Tab. A.10	Vývoj počtu přijatých podání veřejnosti v oblasti odborné péče v sektoru penzijních společností	40
Tab. A.11	Vývoj počtu obchodníků s cennými papíry	41
Tab. A.12	Počty správních řízení vedených s obchodníky s cennými papíry	41
Tab. A.13	Vývoj počtu subjektů v sektoru investičních společností a fondů (aktivně působících nebo s nově uděleným povolením)	44
Tab. A.14	Počty správních řízení v sektoru investičních společností a fondů	45
Tab. A.15	Vývoj počtu směnárníků	47
Tab. A.16	Vývoj počtu platebních institucí a institucí elektronických peněz	49
Tab. A.17	Počty správních řízení v sektoru platebních institucí a institucí elektronických peněz	49
Tab. A.18	Vývoj počtu zpracovatelů tuzemských bankovek a mincí	50
Tab. A.19	Počty správních řízení v sektoru spotřebitelského úvěru	50
Tab. A.20	Vývoj počtu emitentů cenných papírů, organizátorů regulovaných trhů a provozovatelů vypořádacích systémů	52
Tab. A.21	Počty správních řízení v oblasti emisí cenných papírů a regulovaných trhů	53
Tab. A.22	Počty notifikací o přeshraničním poskytování služeb	54
Tab. A.23	Počty registrovaných a zapisovaných subjektů	55
Tab. A.24	Počet subjektů finančního trhu v likvidaci	56
Tab. A.25	Počty žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb.	57
Tab. A.26	Počty žádostí od zahraničních regulátorů	57
Tab. A.27	Základní provozní charakteristiky Centrálního registru úvěrů	58

SEZNAM GRAFŮ – ČÁST A

Graf A.1	Vývoj počtu přijatých podání veřejnosti v oblasti odborné péče	30
Graf A.2	Vývoj počtu přijatých podání veřejnosti v oblasti odborné péče v sektoru pojištnictví	37
Graf A.3	Vývoj počtu přijatých podání veřejnosti v oblasti odborné péče v sektoru penzijních společností a fondů	40
Graf A.4	Počet přijatých podání v oblasti ochrany spotřebitele (sektorové členění)	59

SEZNAM TABULEK – ČÁST B

Tab. B.II.1	Počet subjektů bankovního sektoru	73
Tab. B.II.2	Aktiva skupin bank na bilanční sumě bankovního sektoru	73
Tab. B.II.3	Pracovníci a obchodní místa bankovního sektoru	76
Tab. B.II.4	Akceptační zařízení	77
Tab. B.II.5	Platební karty	77
Tab. B.II.6	Aktiva bankovního sektoru	78
Tab. B.II.7	Bilanční suma skupin bank	79
Tab. B.II.8	Úvěry a pohledávky podle sektorového hlediska	80
Tab. B.II.9	Cenné papíry podle sektorů emitentů, portfolií a druhů	81
Tab. B.II.10	Pasiva bankovního sektoru	82
Tab. B.II.11	Vklady klientů bankovního sektoru	84
Tab. B.II.12	Likvidita bankovního sektoru	86
Tab. B.II.13	Aktiva a pasiva – cizí měna	86
Tab. B.II.14	Aktiva a pasiva – nerezidenti	88
Tab. B.II.15	Podrozvaha bankovního sektoru	90
Tab. B.II.16	Kategorizace pohledávek – klientské pohledávky	91
Tab. B.II.17	Kategorizace pohledávek – úvěrové instituce	92
Tab. B.II.18	Hospodářské výsledky bankovního sektoru	94
Tab. B.II.19	Regulační kapitál bankovního sektoru	98
Tab. B.II.20	Počet družstevních záložen	101
Tab. B.II.21	Aktiva družstevních záložen	101
Tab. B.II.22	Pasiva družstevních záložen	102
Tab. B.II.23	Podrozvaha družstevních záložen	103
Tab. B.II.24	Hospodářské výsledky družstevních záložen	103
Tab. B.II.25	Kategorizace pohledávek DZ	104
Tab. B.II.26	Ukazatele likvidity sektoru DZ	105
Tab. B.II.27	Struktura kapitálu sektoru DZ	105

Tab. B.III.1	Počet pojišťoven podle zaměření	106
Tab. B.III.2	Celková propojištěnost v ČR	109
Tab. B.III.3	Podíl pojišťoven na celkových aktivech	111
Tab. B.III.4	Struktura aktiv tuzemských pojišťoven	111
Tab. B.III.5	Struktura pasiv tuzemských pojišťoven	112
Tab. B.III.6	Hospodářský výsledek pojišťoven	113
Tab. B.III.7	Rentabilita a efektivnost tuzemských pojišťoven	113
Tab. B.III.8	Plnění kapitálových požadavků	115
Tab. B.IV.1	Kapitál a kapitálové požadavky (penzijní společnosti)	116
Tab. B.IV.2	Počet a struktura účastníků	117
Tab. B.IV.3	Objemy obchodů s CP uskutečněné OCP	121
Tab. B.IV.4	Výkaz zisku a ztráty – OCP nebanky	122
Tab. B.IV.5	Kapitál a kapitálové požadavky (investiční společnosti)	124

SEZNAM GRAFŮ – ČÁST B

Graf B.II.1	Koncentrace bankovního sektoru	73
Graf B.II.2	Koncentrace bankovního sektoru – aktiva	73
Graf B.II.3	Koncentrace bankovního sektoru – klientské pohledávky	74
Graf B.II.4	Koncentrace bankovního sektoru – vklady klientů	74
Graf B.II.5	Vlastnická struktura	74
Graf B.II.6	Vlastnictví aktiv bankovního sektoru	75
Graf B.II.7	Počet zaměstnanců a obchodních míst	76
Graf B.II.8	Struktura aktiv bankovního sektoru	78
Graf B.II.9	Úvěry a pohledávky bankovního sektoru	79
Graf B.II.10	Roční míry růstu klientských úvěrů	80
Graf B.II.11	Úvěry dle ekonomických sektorů	80
Graf B.II.12	Úrokové sazby z nových úvěrů	81
Graf B.II.13	Cenné papíry a účasti bankovního sektoru	82
Graf B.II.14	Struktura pasiv bankovního sektoru	83
Graf B.II.15	Vklady bankovního sektoru	83
Graf B.II.16	Vklady dle ekonomických sektorů	84
Graf B.II.17	Úrokové sazby u nových vkladů	84
Graf B.II.18	Likvidní ukazatele bankovního sektoru	85
Graf B.II.19	RLA v roce 2016	85
Graf B.II.20	Likvidní ukazatele skupin bank	85
Graf B.II.21	Zastoupení cizích měn	87
Graf B.II.22	Nerezidentské operace	88
Graf B.II.23	Teritoriální struktura bankovního sektoru	89
Graf B.II.24	Kategorizace pohledávek za klienty	91
Graf B.II.25	Úvěry se selháním	92
Graf B.II.26	Dekompozice zisku z fin. činnosti	94
Graf B.II.27	Čistá úroková marže (roční)	95
Graf B.II.28	Struktura výnosů a nákladů	95
Graf B.II.29	Čistý zisk bankovního sektoru	96
Graf B.II.30	Podíl skupin bank na zisku	96
Graf B.II.31	Ukazatele rentability a efektivnosti bankovního sektoru	96
Graf B.II.32	Rentabilita aktiv (RoA)	97
Graf B.II.33	Rentabilita Tier 1 (RoE)	97
Graf B.II.34	Struktura rizikových expozic	99
Graf B.II.35	Kapitál a kapitálové poměry	99
Graf B.II.36	Kapitálové poměry dle skupin bank	99
Graf B.II.37	Koncentrace sektoru DZ	101

Graf B.II.38	Struktura poskytnutých úvěrů sektorem DZ	102
Graf B.II.39	Vklady v bilanci DZ	103
Graf B.III.1	Vlastnická struktura tuzemských pojišťoven	107
Graf B.III.2	Hrubé předepsané pojistné	107
Graf B.III.3	Vývoj hrubého předepsaného pojistného v roce 2016	108
Graf B.III.4	Podíl neživotního a životního pojištění na hrubém předepsaném pojistném	108
Graf B.III.5	Podíl subjektů na hrubém předepsaném pojistném	108
Graf B.III.6	Podíl předepsaného pojistného na HDP	109
Graf B.III.7	Odvětví životního pojištění tuzemských pojišťoven	109
Graf B.III.8	Odvětví neživotního pojištění tuzemských pojišťoven	109
Graf B.III.9	Hrubá výše nákladů na pojistná plnění	110
Graf B.III.10	Hospodářské výsledky pojišťoven	113
Graf B.IV.1	Fondy III. penzijního pilíře	116
Graf B.IV.2	Aktiva podle typu fondů	117
Graf B.IV.3	Aktiva fondů III. penzijního pilíře	117
Graf B.IV.4	Přijaté prostředky FPS	118
Graf B.IV.5	Přijaté prostředky (fondy III. penzijního pilíře)	118
Graf B.IV.6	Prostředky vyplacené účastníkům (fondy III. penzijního pilíře)	118
Graf B.IV.7	Obchodníci s cennými papíry	120
Graf B.IV.8	Majetek zákazníků (subjekty s licencí OCP)	120
Graf B.IV.9	Obhospodařované prostředky (subjekty s licencí OCP)	120
Graf B.IV.10	Obchody s cennými papíry dle typu CP	121
Graf B.IV.11	Obchody s cennými papíry dle subjektů	121
Graf B.IV.12	Rizikové expozice (nebankovní obchodníci s cennými papíry)	122
Graf B.IV.13	Aktiva investičních fondů (tuzemské investiční fondy)	124
Graf B.IV.14	Aktiva FKI dle obhospodařovatele	124
Graf B.IV.15	Aktiva podle typu fondu (fondy kolektivního investování)	125
Graf B.IV.16	Struktura aktiv (fondy kolektivního investování)	125
Graf B.IV.17	Struktura aktiv dle typu fondu (fondy kolektivního investování)	125
Graf B.IV.18	Dekompozice meziroční změny aktiv (fondy kolektivního investování)	126
Graf B.IV.19	Počty registrovaných emisí na BCPP	127
Graf B.IV.20	Obchodování s akciemi na BCPP	127
Graf B.IV.21	Koncentrace obchodování s akciemi na BCPP	127
Graf B.IV.22	Tržní kapitalizace akcií na BCPP	128
Graf B.IV.23	Cenové indexy BCPP	128
Graf B.IV.24	Obchodování s akciemi na RM-S	128
Graf B.IV.25	Index RM a jeho vývoj	129

SEZNAM ZKRATEK

AIF	Alternative Investment Funds (alternativní investiční fondy)
AIFMD	Alternative Investment Fund Managers Directive (směrnice o správcích alternativních investičních fondů)
AKAT	Asociace pro kapitálový trh
AM	Asset management
AMA	Advanced Measurement Approaches (pokročilý přístup používaný pro určení operačního rizika)
AML/CFT	Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism (opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu)
AMM	additional liquidity monitoring metrics (doplňkové nástroje pro monitoring likviditní pozice)
AnaCredit	Analytical Credit Datasets (analytická databáze úvěrů)
AT1	Additional Tier 1 (vedlejší Tier 1 kapitál)
ATC	Advisory Technical Committee (Poradní technický výbor)
AVA	additional valuation adjustment (dodatečná úprava ocenění)
AWG	Analysis Working Group (pracovní skupina ESRB pro analýzy)
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision (Basilejský výbor pro bankovní dohled)
BCG	Basel Consultative Group (konzultační skupina Basilejského výboru pro bankovní dohled)
BCPP	Burza cenných papírů Praha, a.s.
BRRD	Bank Recovery and Resolution Directive (směrnice ke zřízení rámce pro ozdravení a restrukturalizaci úvěrových institucí a obchodníků s cennými papíry)
BS	bankovní sektor
CCD	Consumer Credit Directive (směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru)
CDCP	Centrální depozitář cenných papírů, a.s.
CDS	credit default swap (swap úvěrového selhání)
CEÚ	centrální evidence účtů
CET1	Common Equity Tier 1 (kmenový kapitál Tier 1)
CFD	contract for difference (finanční rozdílové smlouvy)
CFM	Committee on Financial Markets (Výbor pro finanční trhy OECD)
CMU	Capital Market Union (Unie kapitálových trhů)
CoCos	Contingent Convertible Capital Instruments (investiční hybridní nástroje)
CP	cenný papír
CRA	credit risk adjustment (specifická úprava zohledňující kreditní riziko používaná při konstrukci bezrizikových výnosových křivek)
CRD IV	Capital Requirements Directive IV. (čtvrtá směrnice o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky)
CRR	Capital Requirements Regulation (nařízení o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky)
CRÚ	Centrální registr úvěrů

CSDR	Central Securities Depositories Regulation (nařízení o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v EU a centrálních depozitářích cenných papírů)
CSMAD	Directive on Criminal Sanctions for Market Abuse (směrnice o trestních sankcích za zneužívání trhu)
CVA	credit valuation adjustment (úvěrová úprava ocenění)
ČKP	Česká kancelář pojistitelů
DGS	Deposit Guarantee Schemes (systémy pojištění vkladů)
DGSD	Directive on Deposit Guarantee Schemes (směrnice o systémech pojištění vkladů)
DLT	distributed ledger technology (technologie distribuovaného registru)
DTI	debt-to-income ratio (poměr celkového zadlužení žadatele o úvěr a výše jeho příjmu)
DZ	družstevní záložny
EBA	European Banking Authority (Evropský orgán pro bankovníctví)
ECB	European Central Bank (Evropská centrální banka)
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ministrů financí a hospodářství členských zemí EU)
EDIS	European Deposit Insurance Scheme (Evropský systém pojištění vkladů)
EFC	Economic and Financial Committee (Hospodářský a finanční výbor)
EGAP	Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.
EHP	Evropský hospodářský prostor
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority (Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění)
ELTIF	European Long-Term Investment Funds (evropské fondy dlouhodobých investic)
EMIR	European Market Infrastructure Regulation (nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů)
ERPB	European Retail Payment Board (Evropská rada pro malé platby v eurech)
ES	Evropské společenství
ESAs	European Supervisory Authorities (Evropské orgány dohledu nad finančním trhem)
ESMA	European Securities and Markets Authority (Evropský orgán pro cenné papíry a trhy)
ESRB	European Systemic Risk Board (Evropská rada pro systémová rizika)
EuSEF	European Social Entrepreneurship Funds (evropské fondy sociálního podnikání)
EuVECA	European Venture Capital Funds (evropské fondy rizikového kapitálu)
FATF	Financial Action Task Force on Money Laundering (Finanční akční skupina pro boj s praním špinavých peněz)
FAÚ MF	Finanční analytický útvar Ministerstva financí ČR
FinTech	finanční technologie
FKI	fondy kolektivního investování
FKVI	Fondy kvalifikovaných investorů
FRA	Forward Rate Agreement (dohoda o budoucích úrokových sazbách)
FSC (EU)	Financial Services Committee (Výbor pro finanční služby v rámci Rady EU)

FSC (ECB)	Financial Stability Committee (Výbor pro finanční stabilitu v rámci ECB)
HDP	hrubý domácí produkt
HFT	high-frequency trading (vysokofrekvenční obchodování)
IAASB	International Auditing and Assurance Standards Board (Rada pro mezinárodní auditorské a ověřovací standardy)
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process (vlastní hodnocení dostatečnosti vlastních zdrojů instituce)
IDD	Insurance Distribution Directive (směrnice o distribuci pojištění)
IFRS	International Financial Reporting Standards (Mezinárodní standardy účetního výkaznictví)
ILAAP	Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (vlastní hodnocení adekvátnosti zdrojů likvidity)
IOSCO	International Organization of Securities Commissions (Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry)
IRB	internal ratings based approach (přístup založený na interním ratingu)
ITS	implementing technical standards (prováděcí technické normy)
IWG	Instruments Working Group (pracovní skupina ESRB)
IZPP	institute zaměstnaneckého penzijního pojištění
LCR	liquidity coverage ratio (ukazatel likvidního krytí)
LTV	loan-to-value (poměr výše dluhu a hodnoty zajištění)
MAD	Market Abuse Directive (směrnice o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu))
MAR	Market Abuse Regulation (nařízení o zneužívání trhu)
MCD	Mortgage Credit Directive (směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení)
MCR	Minimum Capital Requirement (minimální kapitálový požadavek)
MIB	Market Infrastructure Board (pracovní skupina ECB)
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive (směrnice o trzích finančních nástrojů)
MiFIR	Markets in Financial Instruments Regulation (nařízení o trzích finančních nástrojů)
MIPC	Market Infrastructure and Payments Committee (Výbor pro tržní infrastrukturu a platby v rámci ECB)
MMoU	Multilateral Memorandum of Understanding (mnohostranné memorandum o spolupráci)
MREL	Minimum Requirement for own Funds and Eligible Liabilities (minimální objem vlastního kapitálu a způsobilých závazků)
OCP	obchodník s cennými papíry
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
ORSA	Own Risk and Solvency Assessment (vlastní posouzení rizik a solventnosti)
OTC	over-the-counter (mimoburzovní obchodování)
PRIIPs	packaged retail and insurance-based investment products (strukturované retailové investiční produkty a pojistné produkty s investiční složkou)
PSD	Payment Services Directive (směrnice o platebních službách)
PXE	Power Exchange Central Europe, a.s. (energetická burza v ČR)

RE	rizikové expozice
RLA	rychle likvidní aktiva
RH	reálná hodnota
RIAD	Register of Institutions and Affiliates Database (celoevropský registr organizací provozovaný ECB)
RM-S	RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.
RTS	regulatory technical standards (regulační technické normy)
RVE	rizikově vážené expozice
RoA	rentabilita aktiv
RoE	rentabilita vlastního kapitálu
SCR	Solvency Capital Requirement (solventnostní kapitálový požadavek)
SFT	securities financing transactions (obchody financované cennými papíry)
SF-TDS	Secured Financing Transaction Data Store (projekt datového úložiště ECB)
SICAR	société d'investissement en capital à risqué (komanditní společnost na investiční listy)
SICAV	société d'investissement à capital variable (akciová společnost s proměnným základním kapitálem)
SKD	Systém krátkodobých dluhopisů
SLPU	samostatný likvidátor pojistných událostí
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (proces přezkumu a vyhodnocení orgánem dohledu)
SRF	Single Resolution Fund (Jednotný fond pro řešení krizí)
SRMR	Single Resolution Mechanism Regulation (nařízení upravující pravidla a postupy pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků)
SSM	Single Supervisory Mechanism (Jednotný mechanismus dohledu)
STA	Standardized approach (standardizovaný přístup k oceňování rizik)
SVYT	Systém vypořádání transakcí
T1	kapitál Tier 1
T2	kapitál Tier 2
T2S	Target2-Securities (evropský systém pro vypořádání obchodů s eurovými cennými papíry)
TARGET2	Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System (platební systém pro eurové platby provozovaný centrálními bankami)
TD	Transparency Directive (směrnice o transparentci kótovaných emitentů)
TIPS	Target Instant Payment System (clearingový systém pro eurové okamžité platby)
TLAC	Total Loss-Absorbing Capacity (kapitál použitelný při řešení krize banky)
UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities (subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů)
VaR	value at risk (hodnota v riziku - statistický odhad nejhorší možné ztráty)
Z/Z	zisk/ztráta

Vydává:

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

Na Příkopě 28

115 03 Praha 1

Česká republika

Kontakt:

ODBOR KOMUNIKACE SEKCE KANCELÁŘ

Tel.: 224 413 112

Fax: 224 412 179

<http://www.cnb.cz>

Sazba a produkce: Jerome s.r.o.

Grafický design: Jerome s.r.o.

